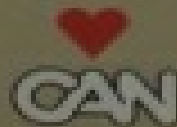

MARY SHELLEY
FRANKENSTEIN
YA DA MODERN PROMETHEUS

Çeviri: DUYGU AKIN

Frankenstein or The Modern Prometheus, Mary Shelley

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Temmuz 2012

Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

CAN SANAT YAYINLARI YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2,34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89

Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

MARY SHELLEY

FRANKENSTEIN

(MODERN PROMETHEUS)

ROMAN

ÇEVİREN

Duygu Akın

MARY WOLLSTONECRAFT GODWIN SHELLEY, 1797’de ünlü kadın hakları savunucusu Mary Wollstonecraft ile filozof William Godwin’in kızı olarak Londra’da doğdu. İngiliz edebiyatına romanları, öyküleri, oyunları, denemeleri, biyografi ve gezi kitaplarıyla katkıda bulunmuş olan yazar, 17 yaşındayken şair Percy Bysshe Shelley’e Işık oldu. Şairin evli olması yüzünden İsviçre’ye kaçmak zorunda kalan çift, 1816 yazını, Cenevre’de sürgünde yaşayan Lord Byron, John William Polidori ve Claire Clairmont gibi ünlü sanatçılar ve düşünürlerle birlikte geçirdi. Kasvetli bir hafta sonu bu grup, içlerinden hangisinin en güzel korku öyküsünü yazacağına dair bir yarışma düzenledi. O sırada on dokuz yaşında olan Mary Shelley bu yarışmaya, gördüğü bir kâbustan esinlenerek yazdığı Frankenstein ya da Modern Prometheus yapıtıyla katıldı. Modern bilimkurgunun ilk eseri sayılan bu kitapla, yazarlık yaşamı başlamış oldu. Yazar, o yazı, “çocukluktan çıkıp hayata adım attığı dönem” olarak tanımladı. Mary Shelley 1851’de beyin kanamasından öldü.

DUYGU AKIN, 1969’da Diyarbakır’da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü bitirdi. Daha sonra British Council’in düzenlediği “British Cultural Studies” başlıklı yüksek lisans programına başladı ve burs kazanarak bu programı, İngiltere’deki Warwick Üniversitesi’nde tamamladı. Neil Jordan, Robert Schnakenberg, Bethanne Patrick, John Thompson, Paul Lunde, Andrew Robinson, Oscar Wilde, Mary Shelley, Peter Ackroyd gibi pek çok yazarın eserlerini Türkçeye kazandırdı.

*"Siyasi Adalet" ve Caleb Williams'in yazarı
WILLIAM GODWIN'e*

*Ey Yaratan, ben mi istedim, çamurumdan Beni, insanı yoğur diye, ben mi yakardım sana
Karanlıktan beni çıkart diye?*

Kayıp Cennet'ten

Yazarın, Standard Novels Baskısındaki Önsözü (1831)

Frankenstein'ı dizilerinden biri için seçen Standard Novels yayıncısı, benden öykünün ortaya çıkışı hakkında bilgi vermemi rica etti. Ben buna dünden razıydım, çünkü bu sayede şahsıma sık sık yöneltilen bir sorunun cevabını verebilecektim: O sıralarda henüz bir genç kız olan ben, nasıl böylesine dehşet bir fikri düşünmüş, geliştirmiştim? Yazılarımda kendimi ön plana çıkarmaya gönülsüz olduğum bir gerçek, ama buradaki açıklamalarım yalnızca daha önceki bir yapıta ek olacağı ve yazarlığıma dair konularla sınırlı kalacağı için herhangi bir şahsi ihlalde bulunacağımı düşünmüyorum.

İki seçkin edebiyatçının kızı olarak hayatımın çok erken dönemlerinde yazmayı düşünmüş olmam sıra dışı bir durum değil. Çocukluğumda durmadan bir şeyler karalardım ve dinlenme saatlerimde en zevk aldığım uğraş "hikâye yazmak"tı. Ancak bundan da büyük bir zevkim vardı ki o da düş kurmak, hayalî birtakım olayları zihnimde canlandırmaktı. Düşlerim yazılarımdan hem daha fantastik hem de daha güzeldi. Yazılarımda başkalarının yaptığı gibi kendi zihnimin ürünlerini ortaya koymak yerine taklit üstüne yoğunlaşırđım. Yazdıklarım her zaman benim dışımda en azından bir kişinin daha görmesi içindi: çocukluk arkadaşım ve dostum. Oysa hayallerim sadece bana aitti. Kimseye hesap vermek zorunda değildim. Canım sıkkınken sığınağım, özgür anlarımda ise en büyük keyfimdi onlar.

Çocukluğumun büyük kısmı taşrada geçti, İskoçya'da da bolca vakit geçirdim. Arada daha görkemli yerleri ziyaret ettiysem de alışageldiğim ikametgâhım Dundee yakınındaki Tay İrmağı'nın çıplak ve kasvetli kuzey kıyılarıydı. Şimdi dönüp baktığımda bana çıplak ve kasvetli görünüyorlar, ama o yaşlarda öyle görmezdim. Benim için bir özgürlük diyarı, düşlerimin yaratıklarıyla gönlümce sohbet edebileceğim keyifli yerlerdi o kıyılar. O zamanlar da yazılar yazardım ama çok basmakalıp şeylerdi bunlar. Gerçek kompozisyonlarımın doğduğu, hayal gücümün havalanıp uçtuğu yerler ise evimizin arazisindeki ağaçların altı ya da yakındaki çıplak dağların kasvetli yamaçlarıydı. Kendimi hiç öykülerimin kahramanı yapmazdım. Söz konusu ben olduğumda, hayat fazlasıyla olağan bir hadise gibi görünüyordu. Kaderimde romantik acılar ya da muhteşem olaylar olduğuna hiç ihtimal vermezdim, fakat kendi kişiliğimle de sınırlı değildim. O yaşta sahip olduğum duygulardan çok daha ilginç bulduğum varlıklarla doldururdum saatlerimi.

Bu dönemden sonra hayatım daha yoğunlaştı ve hayalin yerini gerçekler aldı. Ancak kocam ilk baştan beri ebeveynime layık olduğumu kanıtlamam ve adımlı şöhret sayfalarına yazdırmam gerektiğine canıgönülden inanıyordu. Beni sürekli edebiyat alanında şöhret kazanmaya teşvik ediyordu ki şu an konuya tam bir kayıtsızlıkla yaklaşıyor olsam da o zamanlar bunu ben de önemsiyordum. Kocam o aralar dikkate değer bir şeyler üretme düşüncesiyle değil, gelecek vaat edip etmediğimi değerlendirebilmek için benden bir şeyler yazmamı istiyordu. Bense hiçbir şey yapmıyordum. Seyahat ve ailemle ilgili uğraşlar tüm vaktimi alıyordu. Üstüne eğildiğim tek edebî uğraş, onun engin kültürüyle ilintili konularda okumak ve fikir geliştirmektir.

1816 yılının yazında İsviçre'ye gittik ve Lord Byron'ın komşusu olduk. İlk başlarda keyifli vakitlerimizi gölde ya da kıyıda dolaşarak geçiriyorduk. O sıralar Childe Harold'ın üçüncü kıtasını yazmakta olan Lord Byron, aramızda düşüncelerini kâğıda döken tek kişiydi. Yazdıkça bizimle paylaştığı, şiirin ışığı ve ahengiyle bezeli düşünceleri, kudretini hep birlikte hissettiğimiz göğün ve yerin ilahî ihtişamına damgasını vuruyordu.

Ancak ıslak ve keyifsiz bir yaz geçiriyor ve ardi arkası kesilmeyen yağmur yüzünden günlerce eve kapanmak zorunda kalıyorduk. O ara elimize Almancadan Fransızcaya çevrilmiş birkaç hayalet öyküsü geçti. Aralarında History of Inconstant Lover (Hercai Âşığının Geçmişi) da vardı. Bahsi geçen âşık, evlendiği kadını kucakladığını sandığı bir anda kendisini, terk ettiği kadının soluk benizli hayaletinin kollarında buluyordu. Yine bu öykülerin arasında kaderi, yeniyetmeliğe ulaşan neslinin tüm oğlanlarına ölüm öpücüğü bahşetmek olan, günahkâr adamın hikâyesi vardı. Adamın Hamlet'teki hayalet misali, yüzünün alt kısmını açıkta bırakan miğfer dışında tamamen zırhlara bürünmüş heybetli, hayalî görüntüsüne ancak gece yansı, titrek ay ışığının altında, karanlık sokakta ağır ağır yürürken rastlanıyordu. Bu hayal, kale duvarlarının kıyısında gözden kayboluyor, ancak neden sonra aralanan kale kapısının gıcirtısı duyuluyordu. Ardından ayak sesleri ve açılan oda kapısının gıcirtısı işitiliyor, hayalet mışıl mışıl uyuyan çocukların yatağına doğru ilerliyordu. Eğilip çocukları alınlarından öperken yüzünde sonsuz bir keder beliriyor, öpülen çocuklar ise o andan itibaren dalından koparılan çiçekler gibi solup gidiyorlardı. Bu öykülere o zamandan beri hiç rastlamadım, ama her biri zihnimde dün okunmuşçasına taptaze yaşıyor.

Bir gün, "Hepimiz bir hayalet öyküsü yazalım," dedi Lord Byron ve teklifi kabul edildi. Dört kişiydik. Büyük şair kendi öyküsünü anlatmaya başladı ve öykünün bazı kısımlarını "Mazeppa" adlı şiirinin sonuna ekledi, öykü uydurmak yerine duygu ve düşüncelerini muazzam bir hayal gücünün ışığı altında ve dilimizi güzelleştiren en melodik mısraların müziğiyle aktarmaya meyilli olan Percy Bysshe Shelley ise gençliğinde yaşadığı bir tecrübeyi aktardı. Zavallı Polidori'nin de (ne olduğunu unuttum ama tabii çok şaşırtıcı ve yanlış bir şeyi) gözetlemek amacıyla bir anahtar deliğinden baktığı için cezalandırılarak kafası iskelete çevrilen bir kadına ait felaket bir öyküsü vardı, öyküdeki kadın meşhur Coventry'li Tom'dan da beter bir duruma düşünce, Polidori de çaresizlik içinde onu layık olduğu yere, Capulet'lerin mezarına gönderdi, öykünün yavanlığından benim kadar rahatsız olan ünlü şairlerimiz, bu sevimsiz uğraştan hemen vazgeçti.

Ben ise bize bu işe kalkışma şevkini aşıl原因an öykülere rakip olabilecek türden bir öykü düşünmekle meşguldüm. Tabiatımızın esrarengiz kaygılarını dile getirecek, içimizde dehşet uyandıracak bir öykü. Okuyanı etrafına bile bakmaktan korkutacak, insanın kanını dondurup kalp atışlarını hızlandıracak bir öykü. Bunları başaramadığım takdirde hayalet öyküm ismine layık olamayacaktı. Uzun uzun düşündüm ama boşuna. Tutkulu yakarışlarımızın yavan bir hiçlikle karşılık bulduğu zamanlarda yazarlığın en büyük ıstırapı olan, o kupkuru, yaratım kifayetsizliğini içimde hissettim. Her sabah bana, "öykünü bulabildin mi?" diye soruyorlardı ve ben de her sabah, utanç dolu bir, "hayır" ile karşılık vermek zorunda kalıyordum.

Ancak Sancho Panza'nın deyişiyle, "Her şeyin bir ilki vardır ve o ilkin de kendinden önceki bir şey ile bağlantısı olmalıdır." Hindular dünyayı file taşır, ama fili de kaplumbağanın sırtına bindirirler. Şunu tevazuyla kabul etmeli ki yaratıcılık denen şey, yoktan var etmekle değil, kaostan var etmekle alakalıdır; her şeyden önce unsurların yerli yerinde olması gerekir. Yaratım karanlık, biçimsiz varlıklara şekil verse de varlığın kendisine can veremez. Mesele keşif ve icat olduğunda, hatta hayal gücüne ait keşifler ve icatlar bile olsa, insan Kolomb'un yumurtasının hikâyesini hatırlamadan edemiyor. Yaratıcılık bir konunun tüm cevherlerini kullanabilme kapasitesinde ve ortaya çıkan fikirleri evirip çevirerek şekillendirme kabiliyetinde yatıyor.

Lord Byron ile Shelley arasında geçen çoğu sohbeti dikkatle ama sessizce dinlerdim. İşte bu sohbetlerden birinde çeşitli felsefi doktrinler tartışılıyordu ve içlerinden biri de, "Hayatın temel prensipleri nelerdir ve günün birinde keşfedilerek aktarılmaları mümkün müdür?" sorusuuydu. O gece Lord Byron ile Shelley, Dr. Darwin'in deneyleri hakkında konuştular. (Burada bahsettiğim doktorun

gerçekten yaptığı ya da yaptığını söylediği şey değil, o sırada onun tarafından gerçekleştirildiği söylenen ve benim amacıma hizmet eden şeydir.) Deneylerden birinde cam bir kavanozda saklanan erişte bir süre sonra olağanüstü bir nedenden dolayı istemli hareket etmeye başlamıştı. Ancak bir şeye can vermenin yolu bu olamazdı. Belki cesetlere hayat verilebilirdi (Galvanizm bu tür işaretler taşıyordu), belki de bir varlığı oluşturan unsurlar üretilebilir, birleştirilebilir ve hayati bir ısıyla donatılabilirdi.

Bütün gece böyle sohbetlerle gelip geçti, odalarımıza çekildiğimizde ise vakit gece yarısını geçmişti. Başımı yastığa koyduğumda ne uyuyabildim ne de tam olarak düşünebildim. Davetsiz hayal gücüm, zihnimde uyanan hayaller silsilesini düşleme sınırlarının çok ötesinde bir canlılıkla ayaklandırarak beni ele geçirdi ve yönlendirdi. -Gözlerim kapalı ancak zihnim açık olduğu halde-Kutsallıktan uzak bir sanatın soluk benizli bir talebesini, kendi elleriyle birleştirdiği şeyin yanı başında diz çökmüş dururken gördüm. Boylu boyunca uzanmış dehşet bir yaratığı ve güçlü bir makinenin çalıştırılmasıyla onun hayat emareleri gösterişini, kesik kesik, cansız hareketlerle kıpırdanışını izledim. Korkunç bir şey olmalıydı bu, tıpkı dünyanın Yaraticısı'nın muazzam mekanizmasıyla alay etmeye kalkışmanın sonuçlarının da akıl almaz derecede ürkütücü olacağı gibi. Başarısız sanatçıyı korkutacaktı elbette; büyük bir dehşete kapılarak iğrenç eserinden uzaklaşacaktı. Kendi haline bırakıldığı takdirde, ateşlediği o cılız hayat kıvılcımının söneceğini, böylesi kusurlu bir şekilde can bulan şeyin, cansız bir maddeye dönüşeceğini ümit edecek, ancak hayatın beşiği gözüyle baktığı hilkat garibesinin fani bedeni, mezarlığın sükûneti içinde sonsuza kadar yitip gider düşüncesiyle uykuya dalabilecekti. Gerçekten de uyudu; ama sonra uyandırıldı. Gözlerini açtı ve baktı; korkunç yaratık başucunda perdelerini araladı, ona sapsan, buğulu ama kuruntu dolu gözleriyle baktı.

Ben de gözlerimi dehşet içinde açtım. Bu fikir, aklımı öyle başımdan aldı ki içimin ürperdiğini hissettim ve ürkütücü hayallerimin yerini çevremi kuşatan gerçekliğin almasını istedim. Gördüklerim hâlâ gözlerimin önünde: Oda, koyu renk parkeler, ay ışığının aralarından sızmaya çalıştığı panjurlar ve onların da gerisinde cam gibi bir gölün, yüce Alpler'in olduğuna dair içimdeki o his. Tiksiniç hayaleti aklımdan çıkaramıyordum. Zihnim onunla doluydu. Başka şeyler düşünmeliydim. Hayalet öykümü hatırladım birden; o usandırıcı, talihsiz hayalet öykümü! Ah! O gece korktuğum kadar okuyucumu korkutabilecek öyküyü bir yaratabilseydim!

Gün gibi aydınlık ve neşe dolu bir fikir aniden içime doğdu. "İşte buldum! Beni korkutan şey, başkalarını da korkutacak. Tek yapmam gereken, gece üstüme çöken karabasanı tasvir etmek." Ertesi gün herkese öykümü bulduğumu ilan ettim.

O gün öyküme, gördüğüm rüyanın vahşi dehşetini anımsatan şu sözlerle başladım: "Kasvetli bir kasım gecesi idi."

İlk başlarda birkaç sayfadan ibaret, kısa bir öykü planladıysam da Shelley, beni, fikri daha da geliştirmem için teşvik etti. Her ne kadar öyküyü oluşturan olaylardan ya da duygulardan herhangi birini kocama borçlu olmasam da onun teşviki olmasa eserin bugünkü şeklini alması mümkün değildi. Ancak bu açıklamama "Giriş" yazısı dahil değil. Yanlış hatırlamıyorsam onu tamamen kendisi yazdı.

Ve şimdi bir kez daha çirkin evladına, "önün açık olsun," diyorum, ölüm ya da kederin, kalbimde hakiki bir yankı uyandırmayan sözcüklerden öteye gidemediği mesut günlerimin ürünü olduğu için, içimde ona karşı bir sevgi var. Öykünün kimi sayfalan, yalnız olmadığım, dünyada artık göremeyeceğim o kişiyle birlikte yaptığım birçok yürüyüşü, birçok gezintiyi ve birçok sohbeti dile getirir. Ama bana ait şeyler bunlar, okuyucularımı ilgilendirebilecek beraberlikler değil.

Yaptığım değişikliklerle ilgili kısa bir açıklamam olacak. Temelde üslubu ilgilendiren değişikliklerdi bunlar, öykünün hiçbir yerini değiştirmedim gibi yeni fikirler ya da durumlar da eklemedim. Anlatımın amacına müdahale edecek kadar cüretkâr olduğu noktalarda dilde değişiklikler yaptım ki bunların da neredeyse tamamı ilk bölümün başında yer alıyor. Geriye kalanlar ise hikâyenin özüne ve yapısına dokunmaksızın yaptığım basit eklemelerden ibaret.

M.W.S

Londra, 15 Ekim 1831

Giriş

Dr. Darwin ve Almanya'nın bazı fizyoloji yazarları, bu hikâyenin temel aldığı olayın imkânsız olmadığı kanaatindeler. Benim bu tür hayale en ufak bir ciddi inanç beslediğim düşünülmesin. Ancak onu fantezi ürünü bir eserin temeli olarak alırken de kendimi doğaüstü dehşet öyküleri dokuyan biri olarak gördüğümü söyleyemem, öykünün dayandığı olay, bildiğimiz hayaletli ya da büyülu hikâyelerin dezavantajlarını taşıyor. Dayanağını, anlattığı durumların tuhaflığından alıyor ve her ne kadar fiziksel gerçeklik bağlamında imkânsız olsa da insani tutkuları, bilindik olaylar arasındaki sıradan ilişkilerin ifade edebileceğinden çok daha anlaşılır ve etkili bir şekilde ifade ederek hayal gücüne bir bakış açısı kazandırıyor.

Bu nedenle öyküyü yazarken insan doğasının temel prensiplerini korumaya gayret etmekle birlikte, bu prensiplerin bileşkeleri üzerinde yaratıcılık sergilemekten çekinmedim. Trajik Yunan şiiri İlyada, Shakespeare'in Bir Yaz Gecesi Rüyası ile Fırtına'sı ve özellikle Milton'ın Kayıp Cennet'i de bu kurala uyar. Ayrıca eserleriyle keyif verebilmeyi ya da onlardan keyif almayı amaçlayan her mütevazı yazar, haddini aşmaksızın öykülerinde bu ayrıcalığa, daha doğrusu kurala başvurabilir. Şiir türünün en güzel örnekleri, insani duygulan binbir muazzam haliyle bir araya getiren bu benimseyişin sonucunda doğmuştur.

Öykümü yaratan şartlar sıradan bir sohbet esnasında gelişiverdi. Amaç biraz eğlence biraz da zihnin zorlanmamış sınırlarını zorlamaktı. Çalışmanın devamında ise bunların yanında başka bazı dürtüler de işin içine girdi, öyküyü oluşturan fikir ve karakterlere mahsus ahlaki eğilimlerin okuyucuda uyandıracığı etkilere karşı hiçbir şekilde kayıtsız olmadığımı belirtmek isterim. Ancak bu konudaki esas kaygım, günümüz romanlarının cesaret kırıcı etkilerinden kaçınmak ve aile sevgisinin güzelliği ile evrensel erdemliliğin üstünlüğünü sergilemekle sınırlıydı. Kahramanın karakterinin ve kahramanın içinde bulunduğu durumun doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan fikirler, kesinlikle benim inanç sistemimde var olagelmiş fikirler olarak görülmemeli ve bunu takip eden sayfalardan herhangi bir felsefi doktrine zarar verilecek bir yargıya varılmaması gerektiği bilinmelidir.

Öyküye büyük ölçüde temel oluşturan manzaranın yer aldığı muhteşem bölgenin ve daima özlemle anılacak olan ortamın, aynı zamanda öykünün doğduğu yer oluşu da yazar için apayrı bir ilgi kaynağıdır. 1816 yazını Cenevre civarında geçirdim. Hava soğuk ve yağmurluydu, bizler ise akşamları alev alev yanan şöminenin etrafında toplaşarak elimize geçirdiğimiz birkaç Alman hayalet öyküsüyle kendimizi eğliyorduk. Bu öyküler bizde, keyifli bir taklit arzusu uyandırdı. Bunun üzerine iki arkadaşım ile birlikte doğaüstü bir olayı temel alan birer hikâye yazmaya karar verdik.

Ancak hava birdenbire açınca arkadaşlarım beni Alpler'in ortasındaki yolculukta tek başıma bıraktı ve bu muhteşem manzaranın bağrında, hayaletli düşlere dair tüm anılarını yitirdiler. Sonuçta, okuyacağınız hikâye, tamamlanan tek hikâye oldu.

Mary Shelley adına

P. B. Shelley tarafından yazılmıştır

Marlow, Eylül 1817

I. CİLT

I. Mektup

Mrs. Saville'ye, İngiltere

Petersburg, 11 Aralık 17..

İçine doğan tüm kötü hislere rağmen işlerimi kazasız belasız yoluna koyduğumu duyunca memnun olacağını tahmin ediyorum. Buraya dün geldim ve gelir gelmez de ilk işim, sevgili kardeşimi iyi olduğumdan, girişiminin başarıya ulaşacağına dair inancımın giderek güçlendiğinden haberdar etmek üzere kolları sıvamak oldu.

Daha şimdiden Londra'nın epey kuzeyine vardım. Burada, Petersburg sokaklarında dolaşırken sınırlarımı sağlamlaştıran, içimi sevinçle dolduran soğuk kuzey rüzgârının yanaklarımda oynadığını hissedebiliyorum. Bu duyguyu anlar mısınız, bilmem. Seyahat edeceğim yerlerden gelen şu rüzgâr, bana oraların buzlu iklimini tattırıyor. Vaat dolu rüzgârla hayat bulan hayallerimse coşuyor, canlanıyor. Kutbun ayazın ve ıssızlığın yurdu olduğuna kendimi inandırmaya çalışıyorum ama nafile... Orası, hayallerimde hep güzelliğin ve sevincin diyarı olarak canlanıyor. Orada Margaret, güneş her an görülebiliyor, kocaman yuvarlağıyla ufkun kıyısında geziniyor ve etrafa sonsuz bir parlaklık saçıyor. Kar ve buz (bu noktada kardeşim, izinle benden önceki gemicilerin sözüne güvenmek durumundayım) adeta sürgün edilmiş oraya. Bakarsın biz de dingin denizlerde yol alırken mucize ve güzellikleriyle yeryüzünün yaşanabilir tüm yörelerini gölgede bırakan bir diyara sürükleniriz. Mahsulleri ve nitelikleriyle emsalsiz bir diyara varırız belki. Sonuçta, akıl almaz gök olaylarının yaşandığı yer de, o sır dolu ıssızlığın ta kendisi değil mi? Ebedî bir ışığın mesken tuttuğu yerden neler beklemez ki insan? Belki orada pusulanın iğnesini kendisine doğru döndüren mucizevi gücü keşfeder, ancak böylesi bir seyahatle esrarlı görünümü ardındaki sonsuz istikrarı gözler önüne serebileceğimiz gökleri, binlerce kez gözlemlerim. Coşkun merakımı yeryüzünün bakir manzaralarıyla tatmin eder, insan ayağının değmediği toprakları arşınlarım. İşte aklımı başımdan alan şeyler bunlar... Ve yine bunlar, tehlikeye ya da ölüme dair tüm korkularımın üstesinden gelmemi sağlayan; şu zorlu yolculuğa, yakındaki bir ırmağı keşfetmek için arkadaşlarımı toplayıp kayığına atlayan bir çocuğun neşesiyle başlamaya beni ikna eden şeyler. Tüm bu varsayımların yanlış olduğunu düşünsek dahi, halihazırda ancak aylar süren bir yolculukla ulaşılabilen bu ülkelere kutup civarında bir geçit keşfederek veya mıknaşın sırrını ortaya çıkararak bile, son nesline kadar tüm insanlığa bahşedeceğim paha biçilmez faydaları inkâr edemezsin. Bütün bunlar imkân sınırları içinde olsa da ancak benimki gibi bir girişimle gerçekleştirilebilecek şeyler.

Düşüncelerim mektubuma başladığım sırada içimi saran sıkıntıyı dağıttı, şu an kalbimin beni göklere yücelten bir coşkuyla tuttuğunu hissediyorum. Ne de olsa hiçbir şey insan zihnini sağlam bir amaç, ruhun akıl gözünü odaklayabileceği sabit bir nokta kadar iyi yatıştırılmaz. Bu keşif gezisi kendimi bildim bileli hayallerimi süslüyor. Vaktinde kutbu çevreleyen denizlerden Pasifik Okyanusu'nun kuzeyine varma umuduyla yapılan yolculuklara dair haberleri heyecanla okurdum. Hatırlarsın, sevgili Thomas amcanın kütüphanesi, keşif amaçlı tüm seyahatlerin tarihçesini anlatan kitaplarla doluydu. Her ne kadar eğitimim ihmal edilmiş olsa da okumaya fazlasıyla düşkündüm. O

kitapları gece gündüz ders gibi okurdum, onlarla haşır neşir oluşum, babamın ölüm döşeğinde deniz yolculuğuna çıkmamam için amcama söz verdiğini öğrendiğimde hissettiğim çocuksu üzüntüyü daha da artırmıştı.

Bu hayaller, ruhumu şahlandırdı ve göklere yükselten o şairleri ilk okuyuşumla birlikte yitip gitti. Ben de şair oldum ve bir yıl boyunca kendi yarattığım cennette yaşadım. Homeros'un ve Shakespeare'in adlarının kutsandığı o tapınakta kendime de bir köşe edinebileceğimi hayal ettim. Sonuçta uğradığım başarısızlığı ve ağır yıkımı gayet iyi biliyorsun. Ancak tam da o sıralarda kuzenimden kalan mirasla birlikte, düşüncelerim eski akışına döndü.

Şimdiki girişimime karar verişimin üzerinden tam altı yıl geçti. Kendimi bu büyük yatırıma adanmış saatleri şu an bile anımsayabiliyorum. İşe bedenimi güçlülere alıştırmakla başladım. Kuzey Denizi'ne yapılan birkaç yolculukta balina avcılarının eşlik ettim. Soğuğa, açlığa, susuzluğa ve uykusuzluğa gönüllü olarak tahammül ettim. Gündüzleri çoğu zaman sıradan gemicilerden çok çalıştım, geceleri ise kendimi matematiğe, tıp kuramlarına ve bir deniz maceracısının en pratik faydaları elde edebileceği fen biliminin dallarına adanmıştım. Hatta Grönland balina avcılarının gemisinde iki kez kaptan yardımcısı olarak çalıştım ve büyük takdir topladım. Kaptanım hizmetlerimi çok değerli bularak, bana gemide en yüksek ikinci rütbeyi verdiğinde ve büyük bir içtenlikle kalmamı teklif ettiğinde, itiraf etmeliyim ki az da olsa gururlandım.

Peki, sevgili Margaret, sence de artık büyük idealleri gerçekleştirmeyi hak etmiyor muyum? Hayatım konfor ve lüks içinde geçmiş olabilir, ama ben şanı daima zenginliğin işvesine tercih ettim. Ah, keşke teşvik edici bir ses bana şu an, "evet" diyebilse! Cesaretimin ve kararlılığımın sağlamlığına diyecek yok, ancak umutlarım bocalıyor ve moralim sık sık bozuluyor. Büyük sabır gerektiren güçlüklerle dolu, upuzun ve zorlu bir yolculuğa başlamak üzereyim. Yanımdakilerin moralini düzeltmekle kalmayıp onların morali bozulduğunda kendiminkini de yüksek tutmam gerekiyor. Şu ara Rusya'da, yolculuk yapmak için en uygun dönemdeyiz. İnsanlar burada kızaklarıyla karların üstünde uçup gidiyorlar ve bana kalırsa bu kızaklar, İngiliz faytonlarından çok daha kullanışlı. Eğer kürklere sarınmışsan (ben çoktan kendime bir tane edindim. Ne de olsa damardaki kanın donmasını engelleyecek hiçbir hareketin olmadığı bir durumda, güvertede yürümek ile saatlerce kıpırdamadan oturmak arasında çok büyük fark var.) soğuk o kadar da katlanılmaz değil. Hem Petersburg ile Arhangelsk arasındaki posta yolunda ölmeye hiç niyetim yok. Arhangelsk yolculuğuma iki ya da üç hafta sonra çıkacağım. Niyetim bir gemi kiralamak ki bunu da gemi sahibine sigorta bedelini ödeyerek, balina avcılığına aşina gemiciler arasından ihtiyaç duyduğum kadarını işe almakla kolayca halledebilirim. Haziran'dan önce yola çıkmayı düşünmüyorum. Ne zaman mı dönerim? Ah, canım kardeşim, bu soruyu nasıl cevaplasam, bilmem ki... Eğer başarılı olursam, birbirimizi yeniden görmemiz aylar, hatta belki yıllar alır. Başarısız olursam da beni ya yakında görürsün ya da hiç göremezsin.

Elveda benim sevgili, güzel Margaret'im. Tanrı'nın lütfü üstüne olsun ve Tanrı beni de korusun ki sevgine ve iyiliğine duyduğum minnettarlığı sana tekrar tekrar gösterebileyim.

Seni seven kardeşin,

R. Walton

II. Mektup

Mrs. Saville'ye, İngiltere

Arhangelsk, 28 Mart 17..

Zaman burada nasıl da yavaş ilerliyor, özellikle de etraf böylesine buz ve karla kaplıyken! Her şeye rağmen girişiminin yolunda ikinci bir adım atmaya başladım. Bir gemi kiraladım ve mürettebatı toplamaya koyuldum. Şu âna kadar seçtiklerim güvenilebileceğim adamlara benziyorlar, korkusuz bir cesarete sahip olduklarına da şüphe yok.

Ancak şimdiye kadar bir türlü tatmin edemediğim bir ihtiyacım var ki onun yokluğu bana bu aralar felaketlerin en büyüğü gibi görünüyor. Hiç dostum yok, Margaret. Başarının heyecanı ile tuttuğum anlarda sevincimi paylaşacak kimsem olmayacak. Hayal kırıklığına uğrasam, etrafımda beni derdimden uzaklaştırmaya çalışacak kimseyi bulamayacağım. Evet, belki düşüncelerimi kâğıda dökebilirim ama bu, duyguları aktarmak için çok yetersiz bir yöntem. Oysa ben, beni anlayabilecek, bakışları bakışlarıma karşılık verebilecek birinin dostluğuna muhtacım. Romantik olduğumu düşünebilirsin belki canım kardeşim, ama gerçekten bir dost arzusuyla yanıp tutuşuyorum. Hem kibar hem cesur, eğitilmiş kadar akıllı, zevkleri benimkilere benzeyen, yaptığım planları beğenecek ya da değiştirebilecek hiç kimse yok yakınımında. Öyle bir dost şu zavallı kardeşinin hatalarını nasıl da tamir ederdi, bir bilsen! Uygulama konusunda fazla hevesli, zorluklara karşı fazla sabırsız biriyim ben. Kendi kendimi geliştirmiş olmam daha da büyük bir felaket çünkü hayatımın ilk on dört yılı boyunca kırdaki bayırda koşturup Thomas amcanın seyahat kitaplarını okumaktan başka bir şey yapmadım. O yaşlarda ülkemizin ünlü şairlerini tanıdım belki, ama kendi dilimin dışındaki dillere aşinalık kazanma ihtiyacını hissetmem, ancak böylesi bir inancın en önemli yönlerinden faydalanma imkânımı yitirdiğim zamanlara denk geldi. Şimdi ise yirmi sekiz yaşındayım ve aslına bakarsan on beş yaşındaki okul çocuğundan da cahilim. Zihnimi düşüncelerle daha çok meşgul etmiş ve daha büyük, daha görkemli hayaller kurmuş olabilirim, fakat o hayallerin, ressamın dediği gibi, bir perspektife ihtiyacı var. Romantikliğimden dolayı beni küçümsemeyecek kadar anlayışlı, düşüncelerimi yoluna koymama yardım edecek kadar beni seven bir dosta müthiş hasretim.

Her neyse bunlar boş şikâyetler. Hiç şüphesiz ne koskoca okyanusta ne de Arhangelsk'te, tüccarlar ile gemicilerin arasında kendime dost edinebilirim. Yine de şu kaba saba yüreklerde bile insan, doğasının değersizliğiyle çelişen kimi duygular yaşamıyor değil. Örneğin, ikinci kaptanım son derece cesur ve girişimci biri. Ünlenmeyi, daha doğrusu mesleğinde ilerlemeyi delicesine istiyor. Kendisi bir İngiliz ve aldığı eğitimin hiçbir şekilde yumuşatmadığı millî ve mesleki peşin hükümlerine rağmen, insanlığın en asil özelliklerinden bazılarını bünyesinde yaşatmayı sürdürüyor. Onunla ilk kez bir balina gemisinde tanıştım. Bu şehirde iş bulamadığını öğrenince de hemen girişimime yardımcı olması için işe aldım.

Bu kaptan kusursuz mizaçlı biri ve nezaketi, ılımlı disiplini sayesinde gemide hemen dikkat çekiyor. Saydığım özelliklerinin yanı sıra herkesçe bilinen güvenilirliği ve gözüpek cesaretini de düşündüğümde, onu işe almayı daha da çok istedim. Gençliğini yalnızlık içinde ve senin yumuşak, kadınsı himayen altında geçirmiş biri olarak nezaket kişiliğime öylesine işlemiş ki gemilerde sergilenen olağan kabalıklara karşı duyduğum yoğun tiksintinin üstesinden gelemiyorum. Bu türden kabalığın gerekliliğine zaten hiç inanmadım, o yüzden de hem iyi yürekliliği hem de tayfasından gördüğü saygı ve itaatle tanınan bu gemiciden bahsedildiğini duyduktan sonra, onu işe alabildiğim için kendimi gerçekten çok şanslı hissettim. Aslında ondan ilk kez oldukça romantik bir konu

yüzünden söz edildiğini duymuştum. Kendisine hayatının mutluluğunu borçlu olan bir hanımdı bahseden kişi. Hikâyesi kısaca şöyle; bundan birkaç yıl önce mütevazı bir ailenin kızı olan genç bir Rus hanıma âşık olmuş. İkramiyelerinden gelen yüklüce birikimin karşılığında kızın babası da evliliğe rıza göstermiş. Kaptan, kızı resmî törenden önce yalnızca bir kez görmüş. Kızcağız o gün gözünde yaşlarla kendisini kaptanın ayaklarına atıvermiş ve ona acıması için yalvarıp yakarırken, bir yandan da başkasını sevdiğini itiraf etmiş. Ancak sevdiğinin fakir biri olduğunu, babasının ise evliliğe kesinlikle razı gelmeyeceğini söylemiş. Benim cömert dostum, yakaran kızcağızı teskin etmiş ve âşığının ismini öğrenerek evlilik talebinden hemen vazgeçmiş. O sıralar, ömrünün geri kalanını geçirmeyi planladığı bir tarla satın almış kendisine, ancak olanlardan sonra tarlanın tamamını, hayvan almak için ayırdığı ikramiyenin geri kalanıyla birlikte rakibine bağışlamış. Genç kızın babasından ise kızın âşığıyla evlenmesine razı olması ricasında bulunmuş. Ne var ki yaşlı adam dostuma onur borcu olduğunu düşündüğünden, teklifi kesin olarak reddetmiş. Babanın insafa gelmediğini gören dostum ise ülkeyi terk ederek kızın gönlünce bir evlilik yaptığını duyana kadar da geri dönmemiş. "Ne asil adam!" diyeceksin şimdi. Gerçekten de öyle. Ne var ki çok da eğitimsiz. Türk gibi sessiz ve üstünde cehaletten gelen bir ihmalkârlık var. Bu da bir yandan Şaşırtıcı davranışlarda bulunmasına neden oluyor, bir yandan da normal şartlarda görebileceği ilgi ve sempatiden onu mahrum bırakıyor.

Yine de bir parça yakınıyorum, ya da belki hiç çözemeyeceğim dertlerime çare arıyorum diye sakın kararlarımda tereddüde düştüğümü zannetme. Onlar alın yazısı kadar geri dönüşsüz kararlar, yolculuğumsa yalnızca hava şartları izin verinceye kadar ertelenmiş durumda. Kış son derece çetin geçti, ama bahar iyi geçeceğe benziyor ve erken geldiği de söyleniyor. İşte bu yüzden belki de tahminimden önce açılırim denizlere. Hiçbir şeyi aceleye getirmek istemiyorum. Başkalarının güvenliği ellerime bırakıldığında ne denli tedbirli ve düşünceli davrandığımı bilecek kadar tanırsın beni.

Girişiminin yakın geleceğiyle ilgili hislerimi sana tarif etmem mümkün değil. Buradan ayrılırken içimde taşıdığım bu yan keyif yan korku dolu, ürpertici duyguyu sana anlatamam. Keşfedilmemiş yerlere, "pus ve kar diyarı"na gidiyorum, ama albatros öldürmeyeceğim. O yüzden de sakın güvenliğimden ya da yanına "Yaşlı Gemici"¹ gibi perişan ve acınası halde döneceğimden endişe edeyim deme. Bu benzetmeye gülüyorsun belki, ama sana bir sırrımı vereyim; okyanusun tehlikeli gizemlerine olan düşkünlüğümü ve tutkulu heyecanımı hep modem şairlerin en yaratıcısının, bu bahsettiğim eserine bağlamışımıdır. Ruhumda anlam veremediğim bir şeyler var. Çok çalışkan biriyim, ama bunun yanında gerçekleştirdiğim tüm işlerime nüfuz etmiş, sıra dışı olana karşı duyduğum bir sevgi, bir inanç var ki beni insanlığın bilindik yollarından saptırıp keşfetmek üzere olduğum şu azgın denizlere, el ayak değmemiş diyarlara sürüklüyor.

Daha önemli konulara dönelim. Engin denizleri aştıktan, Afrika'nın ya da Amerika'nın en güneydeki burunlarını geçtikten sonra, seni yeniden görebilecek miyim? Böylesine büyük bir başarı beklemiyorum ama aksini düşünmeye de cesaretim yok. Şimdilik her fırsatta bana yazmaya devam et. Mektupların morale en çok ihtiyaç duyduğum zamanlarda elime geçebilir. Seni candan seviyorum. Olur da benden bir daha haber alamazsan, adımı hep şefkatle an.

Seni seven kardeşin,

Robert Walton

III. MEKTUP

Mrs. Saville'ye, İngiltere

7 Temmuz 17..

Sevgili kardeşim,

Güvende olduğumu ve seyahatimde oldukça ilerlediğimi bildirmek için sana aceleyle birkaç satır karalıyorum. Bu mektup Arhangelsk'ten evine dönen bir tüccarın, yani vatanını belki de yıllarca göremeyecek olan benden çok daha talihli birinin eliyle İngiltere'ye ulaştırılacak. Yine de moralim gayet iyi. Adamlarım çok cesur ve besbelli kararlı insanlar. Yanımızdan durmaksızın geçip giden, bize varacağımız yerlerin tehlikesinden haberler veren buzul kütleleri de pek gözlerini korkutmuyor gibi. Kutba yakın enlemlere çoktan vardık bile, ama yazın tam ortasındayız ve hava İngiltere'deki kadar sıcak olmasa da ulaşmayı çılgınca arzuladığım kıyılara doğru bizi hızla sürükleyen güney rüzgârları, hiç ummadığım kadar canlandırıcı bir ılıklıkla esiyor.

Şimdiye kadar mektupta söz etmeye degecek bir olayla karşılaşmadık. Bir-iki soğuk esinti ile bir su sızıntısı, tecrübeli gemicilerin sözünü etmeye değer bulacağı türden dertler değil ve yolculuğumuzun bundan sonraki kısmında bunlardan daha kötüsüyle karşılaşmazsak da ayrıca memnun olacağım.

Elveda sevgili Margaret'im. Şunu bil ki kendimin olduğu kadar senin de iyiliğin için gözüm kapalı tehlikelere atılmayacağım. Serinkanlı, azimkâr ve ihtiyatlı olacağım.

Ama başarı eninde sonunda gayretlerimi taçlandıracaktır. Neden olmasın? Bilinmez denizlerde emniyetli bir yol izleyerek buralara kadar geldim, zaferimin şahidi ve kanıtı ise yıldızların ta kendisi. Niçin şimdi de devam etmeyeyim, bu yabancı ama itaatkâr sulardaki yolculuğuma? İnsan kararlılığının, sağlam bir iradenin karşısında dikilebilecek bir şey var mı?

Kabaran yüreğim işte böyle taşıveriyor. Ama mektubumu artık noktalamalıyım. Tanrı sevgili kardeşimi korusun!

R.W.

IV. Mektup

Mrs. Saville'ye, İngiltere

5 Ağustos 17..

Başımıza öyle tuhaf bir kaza geldi ki yazmadan edemiyorum, oysa büyük ihtimalle bu mektubu almadan önce beni zaten göreceksin.

Geçen Pazartesi -31 Temmuz- her yanımızı kuşatan buzlar yüzünden gemimiz güçlükle ilerliyordu. Etrafımızı ayrıca kalın bir sis tabakası sardığı için ortam biraz tehlikeliydi. Biz de atmosferde ya da havada bir değişiklik olur belki diye demir alıp bekledik.

Sis saat iki sularında dağılınca, çevremizin uçsuz bucaksız gibi görünen, kocaman, düzensiz buz tabakalarıyla sarılı olduğunu gördük. Yoldaşlarımın bazıları homurdanmaya başlamış, ben de kaygı dolu düşüncelere dalmıştım ki birdenbire tuhaf bir görüntü dikkatimizi çekti ve kendi durumumuza odaklanmış olan akıllarımızı dağıtıverdi. Yaklaşık yarım mil ötemizde bir kızağa sabitlenmiş, köpekler tarafından çekilen bodur bir binek aracının kuzey yönüne doğru gittiğini gördük. Üstüne insan suretinde ama devasa boyutlarda bir yaratık oturmuş, köpekleri idare ediyordu. Bu yolcunun uzaktaki buz kütlelerinin arasında gözden kaybolana kadar büyük bir hızla ilerleyişini teleskoplarımızla izledik.

Gördüklerimiz bizde büyük bir merak uyandırdı. Karadan yüzlerce mil uzakta olduğumuzu düşünüyorduk ama rastladığımız şey hiç de öyle olmadığına işaret ediyordu. Ancak buzların arasına sıkışıp kaldığımızdan, bu yolcunun büyük dikkatle gözlemlediğimiz izlerini takip etmemiz mümkün değildi.

Olaydan yaklaşık iki saat sonra, kabaran denizin sesini duyduk ve gece inmeden buzlar yarılıp gemimizi serbest bıraktı. Ancak buzların parçalanmasını takiben sağda solda sürüklenen iri kütlelere karanlıkta çarpmaktan korktuğumuz için sabahı bekledik. Ben de bunu fırsat bilerek birkaç saat dinlendim.

Fakat gün ıdır ıdırılmaz güverteye çıktığımda gemicilerin geminin bir tarafına topladıklarını ve denizdeki biriyle konuştuklarını gördüm. Meğer denizdeki şey, önceden gördüğümüze benzer bir kızakmış ve gece büyük bir buz kütesinin üstünde bize doğru sürüklenmiş. Kızağı çeken köpeklerden yalnızca biri hayatta kalmıştı, ama kızakta biri vardı ve gemiciler de onu gemiye çıkması için ikna etmeye çalışıyorlardı. Bu adam, gördüğümüz diğer yolcu gibi ıssız diyarlarda dolaşan bir yabancı değil, bir Avrupalı idi. Ben güverteye çıkınca ikinci kaptanımız ona, "İşte bizim kaptan. Kendisi açık denizlerde kaybolup gitmenize izin vermez," dedi.

Geldiğimi fark eden yabana, değişik aksanlı bir İngilizceyle benimle konuşmaya başladı. "Geminizin güvertesine çıkmadan önce," dedi, "rica etsem yolculuğunuz ne yöne söyler misiniz?"

Yok olmanın eşiğine gelmiş ve gemime yeryüzünün hiçbir zenginliğiyle değişmeyeceği bir hazine gözüyle bakması gereken birinden böyle bir soru duyunca, içine düştüğüm hayreti tahmin edersin. Ancak kendisine yine de cevap verdim ve Kuzey Kutbu'na doğru keşif gezisine çıktığımızı söyledim.

Bu sözlerimden memnun olmuş gibi görünen adam sonunda gemiye çıkmaya razı oldu. Yüce Tanrım! Margaret, eğer güvenli bir ortama adımını atan bu adamı görseydin şaşkınlıktan kalakalırdın. Kolları, bacakları neredeyse donmuş, bitkinlik ve ıstıraptan bir deri bir kemik kalmıştı. Hayatımda böyle perişan birini görmemiştim. Onu kamaraya taşımayı denedik, ama temiz havadan uzaklaşır uzaklaşmaz bayıldı. Bunun üzerine tekrar güverteye çıkardık ve vücudunu konyakla ovup konyaktan

biraz da zorla içirterek yeniden kendisine getirdik. Hayat belirtisi göstermeye başladığı anda onu battaniyelerle sarmaladık ve mutfaktaki ocak bacasının yanına yerleştirdik. Yavaş yavaş toparlandı. Biraz çorba içince de bayağı düzeldi.

Bu şekilde, hiç konuşmadan iki gün geçirdi. Hatta ben çektiği acılar yüzünden anlama kabiliyetini yitirmiş olmasından endişe ettim. Bir nebze toparlanınca onu kendi kamarama taşıttım ve elimden geldiğince ilgilendim. Hayatımda ondan daha ilginç birini görmemiştim. Bakışları çoğu zaman vahşi, hatta delinmiş gibiydi, ama biri ona herhangi bir nezaket gösterdiğinde ya da küçücük bir yardımda bulunduğunda çehresi şimdiye kadar hiç görmediğim bir iyimserlik ve tatlılıkla aydınlanıyordu. Fakat genelde melankolik ve ümitsizdi. Kimi zaman da kederinin ağırlığı altında eziliyormuşçasına dişlerini gıcırdatıyordu.

Misafirim biraz kendine geldiğinde, ona binlerce soru sormak isteyen tayfayı uzak tutmakta hayli zorlandım. Ancak iyileşebilmek için besbelli tam bir dinlenmeye gereksinim duyan bir bedensel ve ruhsal durum içindeki bu insana, boş meraklarla eziyet edilmesine izin veremezdim. Yine de yaverim bir keresinde o garip taşıtıyla neden bu uzak buzullara geldiğini soruverdi.

Misafirimin çehresinde aniden derin bir hüznün belirdi ve, "Benden kaçan birini aramak için," diye karşılık verdi.

"Peşine düştüğünüz adam da mı sizin gibi seyahat ediyor?"

"Evet."

"O halde galiba biz ona rastladık, çünkü sizi gemiye almadan bir gün önce, içinde bir adamla bir kızıağı çeken birkaç köpek gördük."

Bu sözler yabancıнын dikkatini çekti ve kendi deyimiyle o "iblis" in gittiği istikametle ilgili birçok soru sordu. Bir süre sonra benimle yalnız kaldığındaysa, "Eminim bu insanların olduğu kadar sizin de merakınızı uyandırıyorumdur, ama siz soru sormayacak kadar düşünceli birisiniz," dedi.

"Elbette. Merakıyla size rahatsızlık vermek büyük saygısızlık ve acımasızlık olurdu."

Bu konuşmadan biraz sonra bana buzun parçalanmasının diğer kızağa da zarar verdiğini düşünüp düşünmediğimi sordu. Bense bu soruya kesin bir yanıt veremeyeceğimi, çünkü buzun ancak gece yansı parçalandığını, yolcunun ise o zamana kadar çoktan güvenli bir yere ulaşmış olabileceğini, ancak emin olmanın da imkânsız olduğunu söyledim.

O andan itibaren yabancıнын perişan çehresi yepyeni bir tutkuyla canlandı. Önceden gördüğümüz kızağı gözleyebilmek için güverteye çıkma konusunda büyük bir heves gösterdi. Ancak ben nemli havaya dayanamayacak kadar takatsiz olduğunu söyleyerek onu kamarada kalmaya ikna ettim. Birinin onun yerine kızağı gözleyeceğine ve herhangi bir şey görüldüğü takdirde kendisine hemen haber verileceğine söz verdim.

İşte bu tuhaf olayın bugüne kadarki gelişimi hakkında notlarım bunlar. Yabancıнын sağlığı yavaş yavaş iyiye gidiyor, ama hâlâ çok sessiz ve kamaraya benden başkası girdiğinde tedirgin oluyormuş gibi bir hali var. Ancak davranışları öyle sakin, öyle kibar ki kendisiyle çok az iletişimleri olduğu halde gemiciler onunla çok ilgililer. Bense onu bir kardeş gibi sevmeye başladım; o sonsuz, derin kederi bende büyük bir sevgi ve Şefkat uyandırıyor. Şu perişan haliyle bile ne denli hoş ve sevimli olduğuna bakınca/ bu hale düşmeden önce ne kadar asil biri olduğunu anlamak zor değil.

Mektuplarımdan birinde açık denizlerde kendime bir dost bulamayacağımı söylemiştim sevgili Margaret, oysa ruhu ıstırapla paramparça olmadan önce tanışsam, memnuniyetle can kardeşim diye bağırma basacağım birini buldum.

Kayda değer yeni bir gelişme olursa, bu yabancıyla ilgili anılarımı yazmayı ara ara sürdüreceğim.

13 Ağustos 17..

Misafirime duyduğum sevgi günbegün artıyor. Kendisi bende aynı anda hem akıl almaz bir hayranlık hem de merhamet uyandırıyor. Böylesine asil birinin ıstırap içinde yitip gittiğini görüp de derin bir üzüntü duymamam mümkün mü? Bu adam öyle kibar, öyle akıllı ki eğitilmiş olduğu her halinden belli. Konuşması seçkin sözlerle bezeli olduğu halde müthiş akıcı, üstelik bu asil insan benzersiz bir belagate sahip.

Hastalığımı artık büyük ölçüde atlattı ve sürekli güvertede dolaşarak besbelli önceden gördüğümüz kızağa bakıyor. Ne var ki tüm mutsuzluğuna rağmen yalnızca kendi kederine gömülmüş değil. Başkalarının planlarıyla da samimiyetle ilgileniyor. Örneğin, benim planlarım hakkında bol bol konuştuk ve ben ondan hiçbir şeyi gizlemedim. O da nihai başarıyla ve başarıyı sağlamak için aldığım önlemlerin en küçük ayrıntılarıyla ilgili tüm sohbetlerime büyük bir ilgiyle katıldı. Gösterdiği ilgi ben» kolayca yüreğimi açmaya, ruhumu kasıp kavuran ateşi dillendirmeye ve içimi ısıtan tüm şevkle, girişimimi ilerletme uğruna bütün servetimi, varlığımı ve ümidimi nasıl feda edebileceğimi anlatmaya yönlendirdi. Peşine düştüğüm bilginin ve elde edildikten sonra ırkımızın başlıca düşmanları üstünde kurmamız gereken hakimiyetin uğruna feda edilecek bir yaşam ya da ölümün çok küçük bir bedel olduğunu söyledim ona. Ben konuştukça dinleyicimin çehresini derin bir keder kapladı. İlk başta duygularını bastırmaya çalıştığını sezdim, çünkü elleriyle yüzünü örtmüştü. Parmaklarının arasından hızla süzülen gözyaşlarını gördüğümdeyse sesim titredi, konuşamaz oldum. Ardından yükselip alçalan göğsü bir inlemeyle sarsıldı. Sustum. Nihayet kırık aksanıyla konuşmaya başladı: "Ah talihsiz adam! Sen de mi kapıldın benim çılgınlığıma? Sen de mi içtin o baş döndüren içkiden? Kulak ver bana; hikâyemi anlatayım da, uzaklaştırın o kadehi dudaklarından!"

Tahmin edebileceğin gibi bu sözler bende büyük bir merak uyandırdı, ancak yabancıyı efe geçiren ıstırap nöbeti, onun zaten zayıf düşmüş olan direncini iyice kırmıştı. Yeniden huzura kavuşması için saatlerce dinlenmesi ve sakin sohbetler etmesi gerekti.

Şiddetli duygularını yatıştırmayı başardığındaysa öfkesine esir düştüğü için kendinden tiksindir gibi bir hali vardı. Umutsuzluğun karanlık hâkimiyetinden çıktığında yine benden söz etmemizi istedi. Geçmişimi sordu. Kısaca anlattım ama hikâyem başka düşünceleri çağırıyordu. Ona bir dost bulma arzudan, kaderin şimdiye kadar payıma biçtiğinden çok daha samimi bir yakınlığa duyduğum hasretten söz ettim ve böyle bir lütuftan nasibini alamayan birinin, mutluluğuyla övünemeyeceğine dair inancımı dile getirdim.

"Aynı fikirdeyim," dedi yabancı. "Bizden, tıpkı bir arkadaşın olması gerektiği gibi, daha bilgili, daha iyi, daha değerli biri, zayıf ve kusurlu mizacımızı mükemmelleştirmemiz için yardım elini uzatmadıkça hepimiz şekilsiz, tamamlanmamış varlıklarız. Bir zamanlar çok asil ruhlu bir dostla sahiptim, o nedenle de saygın bir dostluğun muhakemesini yapabilecek söz hakkına sahibim. Senin bir ümidin ve önünde koskoca bir ömrün var. Ümitsizliğe kapılmak için nedenin yok. Ama ben... Ben her şeyimi yitirdim ve yeni bir hayata başlamam mümkün değil."

Bunları söylerken çehresinde içimi burkan, sükûnet dolu, durgun bir hüznün beliriverdi. Ardından suskunlaştı ve kamarasına çekildi.

Bu yaralı ruhuna rağmen doğanın güzelliklerini ondan daha derin hissedebilen biri yoktur herhalde. Yıldızlarla dolu gökyüzünden denize kadar şu güzel diyarın sunduğu her tür manzara hâlâ bu adamın ruhunu yüceltme kudretine sahip gibi görünüyor. Onun gibi insanlar iki türlü var olur: Bir yandan derin acılar çeker, hayal kırıklıklarının altında ezilir, ama kendi içlerine çekildiklerinde, keder ya da

ahmaklığın girmeye cesaret edemeyeceği bir haleyle kuşatılmış İlahî bir ruha benzerler.

Bu İlahî gezgini coşkuyla anlatışım seni güldürüyor mu acaba? Kendisini görsen, gülmezdin söylediklerime. Kitaplar ve inzivayla geçen bir yaşamla eğitildiğin ve medenileştiğin için biraz müşkülpesent olabilirsin belki, ama bu özelliğin, bahsettiğim muhteşem adamın sıra dışı erdemlerini takdir etmeni daha da kolaylaştıracaktır. Bu insanı tanıdığım herkesten çok daha üstün kılan özellikleri anlamaya çalıştım. Sanırım o özellikler, sezgisel kavrama kabiliyeti, hızlı ama yanılgıya düşmeyen bir muhakeme gücü ve olayların nedenlerini net ve yanlışsız algılayabiliyor olması. Sen bunlara bir de ifade yeteneğini ve tonlamalarıyla insan ruhunu esir alan bir müziği andıran sesini ekle.

19 Ağustos 17..

Yabancı dün bana şöyle dedi: "Başımdan çok büyük ve benzersiz felaketler geçtiğini tahmin etmişsindir, Kaptan Walton. Bir zamanlar bu talihsizliklerin anılarının da benimle birlikte yitip gitmesine karar vermiştim, ama sen bu fikrimi değiştirdin. Hayatını bilgi ve bilgeliğin arayışına adanmışsın, tıpkı benim de eskiden yaptığım gibi. Tüm içtenliğimle dilerim ki isteklerinin hazzı benimki gibi, seni sokacak bir yılana dönüşmesin. Felaketlerimi öğrenmenin sana bir faydası olur mu bilemiyorum, ama senin de aynı yolda ilerlediğini, beni bugünkü halime getiren tehlikelerin benzerlerine kendini maruz bıraktığını gördükçe, hikâyemden bir ders çıkarabileceğini düşünüyorum. Girişiminde başarıya ulaşman halinde sana yol gösterebilecek, başarısızlığa uğrarsan da teselli edebilecek bir ders. Şimdi kendini olağanüstü diye addedilen birtakım olayları dinlemeye hazırla. Şu an daha ehlileştirilmiş topraklarda olsak bana inanmamandan, hatta benimle alay etmenden çekinebilirdim. Oysa bu vahşi ve esrarengiz diyarın ortasında, tabiatın binbir çeşit gücüyle hiç yüzleşmemiş olanları kahkahalara boğacak türden şeyler insana mümkün görünür. Üstelik benim hikâyem, anlatılan olayların gerçekliğine dair kanıtları da bünyesinde barındırır."

Bu teklifin beni nasıl sevindirdiğini tahmin edersin. Ne var ki başından geçen talihsizlikleri anlatmanın yabancının acılarını canlandırmasından korkuyordum. Bir yandan merakım, bir yandan da onun kaderini düzeltebileceğim düşüncesi yüzünden bahsi geçen öyküyü dinlemek için sabırsızlanıyordum. Bu duygularımı verdiğim cevapla dile getirdim.

"Nezaketin için teşekkür ederim," dedi bana. "Ancak bir faydası olmaz, çünkü benim alın yazım artık gerçekleşmiş sayılır. Hayattan tek bir beklentim kaldı, ondan sonra huzur içinde inzivaya çekileceğim." Sözünü kesmeye yeltendiğimi görünce de, "Duygularını anlıyorum," dedi. "Ama yanıyorsun dostum, izin verirsen sana böyle hitap edeceğim. Hiçbir şey alın yazımı değiştiremez benim. Hikâyemi dinlersen ne denli geri dönüşsüz olduğunu sen de anlayacaksın."

Ardından hikâyesine ertesi gün, benim müsait olduğum bir zamanda devam edeceğini söyledi. Samimi teşekkürlerimi sundum. Zorunlu bir işim olmadıkça onun gündüz anlattıklarını, olabildiğince kendi sözleriyle, geceleri kaydetmeye karar verdim, işim olursa da en azından notlar alacağım. Bu yazılar eminim senin çok hoşuna gidecektir, ama onu tanıyan ve hikâyesini bizzat kendi ağzından dinleyen biri olarak acaba ben günün birinde bunları nasıl bir ilgi ve sempatiyle okuyacağım¹. Görevime yeni başladığım şu anlarda bile onun müzik gibi sesi kulaklarımda çınlıyor, tatlı bir melankoliyle dolu, ıslıl ıslıl bakışlarını üstümde hissediyorum. Ruhunun ışığı yüzünün hatlarını aydınlatırken incecik elini heyecanla havaya kaldırdığını görür gibi oluyorum. Hikâyesi pek tuhaf, ıstırap dolu; o cesur gemiyi rotasından saptırıp, alabora eden fırtınaysa pek dehşetli olmalı, işte tıpkı böyle!

Soyum Cenevrelî, ailem o cumhuriyetin en seçkin ailelerindendir. Atalarım kuşaklar boyu müsteşarlık, meclis üyeliği yaptılar. Babam ise saygınlık ve itibarla çeşitli kamu görevlerinde bulundu. Tanıyan herkes onun dürüstlüğüne ve kamu işlerinde gösterdiği sonsuz titizliğe hayranlık duyardı. Gençliğinin büyük bölümünü durmaksızın ülke işleriyle uğraşarak geçirmişti. Çeşitli nedenlerden dolayı erken evlilik yapamamış, ancak ilerleyen yaşlarında bir koca ve aile babası olabilmışti.

Evliliğini ortaya çıkaran şartlar babamın karakterini de ele verdiğinden, anlatmadan geçemeyeceğim. En yakın dostlarından biri çeşitli talihsizlikler sonucu varlıklı bir konumdan sefaletle doğru sürüklenmiş bir tüccardı. Adı Beaufort olan bu adamın mağrur ve taviz vermez bir mizacı vardı; eskiden itibarı ve azametiyle tanındığı ülkesinde, sefalet içinde ve ilgiden yoksun yaşamaya katlanamıyordu. O nedenle de borçlarını alınının akıyla ödedikten sonra kızıyla birlikte gözden irak, perişan bir hayat sürdüğü Lucerne kasabasına çekildi. Babam Beaufort'u candan severdi ve talihsiz koşullar altında inzivaya çekilmesine çok üzülyordu. Dostunu, onları bir araya getiren sevgiye hiç yakışmayan bir davranışa yönlendiren o boş gururdan dolayı büyük üzüntü duyardı. Kendi itibar ve yardımını sunarak yepyeni bir hayata başlaması için ikna etmek amacıyla onu aramaya kalkışması uzun sürmedi.

Beaufort gizlenmek için sağlam önlemler aldığından yaşadığı yeri bulması babamın on ayını aldı. Yerini keşfetmenin verdiği coşkuyla dosdoğru dostunun Reuss yakınında, yoksul bir semtteki evine gitti. Ancak içeri girdiğinde karşısında bulduğu tek şey, çaresizlik ve sefaletti. Beaufort talihsiz felaketlerin arasında kenara ancak az miktarda para ayırabilmiş ve bu para onları ancak birkaç ay geçindirebilmişti. Bu arada bir tüccarın evinde saygın bir işe girmeyi ümit etmişti. Oysa görünüşe göre bu ara dönem, hiçbir şey yapmadan geçip gitmişti. Düşünme fırsatı bulunca üzüntüsü daha da derinleşmişti ve bu üzüntü onu öyle bir ele geçirmişti ki üç ayın sonunda hiçbir gayret gösteremeyecek halde, hastalanarak yatağa düşmüştü.

Kızı büyük bir şefkatle ona bakmış, ama ellerinde avuçlarında kalan paranın hızla azaldığını ve önlerinde hiçbir çıkış yolu olmadığını gördükçe ümitsizliğe kapılmıştı. Ancak Caroline Beaufort benzersiz bir zekâya sahipti ve zor anlarında cesareti yardımına koşuyordu. Basit işler yapıyordu. Hasır örüyor, çeşitli yollardan geçimlerini güçlkle sağlayacak miktarda parayı kazanmayı başarıyordu.

Bu şekilde birkaç ay geçmişti. Babasının durumu iyice kötüleşmiş, kendisi de vaktinin çoğunu onun başucunda geçirir olmuştu. Kazanç imkânları gittikçe azalmış, onuncu ayda babası onu kimsesiz ve meteliksiz bırakarak, kollarında ölmüştü. Bu son darbe kızı iyice yıkmıştı. Babam içeri girdiğinde onu Beaufort'un tabutu başında diz çökmüş, hıçkırığa hıçkırığa ağlarken bulmuştu. Babam, kızın hayatına adeta koruyucu bir melek gibi girdi, kız da ona sığındı. Dostunu toprağa verdikten sonra babam, kızı Cenevre'ye getirdi ve bir akrabalarının koruması altına aldı. Bu olaydan iki yıl sonra Caroline'le evlendi.

Annemle babamın yaş farkı hayli fazlaydı, ama bu durum onları birbirlerine daha sadık bir sevgiyle yaklaştırırdı sanki. Babamın dürüst karakterinde var olan adalet duygusu, birine güçlü bir sevgiyle bağlanabilmesi için, o kişiyi tam anlamıyla onaylamasını gerektiren türden bir duyguydu. Kim bilir belki de gençliğinde birisinin sevgisine layık olmadığını geç keşfetmiş ve sevgiyi sınamanın gerekliliğine inanmıştı. Anneme olan bağlılığında yaşın getirdiği aşın düşkünlükten çok

farklı bir minnettarlık ve hürmet vardı çünkü temelinde onun erdemlerine duyduğu saygı ve çektiği acıları bir derece de olsa hafifletme arzusu yatıyordu. Bu da anneme tarifi imkânsız bir nezaketle yaklaşmasını sağlıyordu. Yaptığı her şey onun arzularını yerine getirmeye ve rahatını sağlamaya yönelikti. Bir bahçıvanın nadide bir egzotik bitkiyi sert rüzgârlardan sakındığı gibi annemi sakınabilmek ve onun uysal, iyiliksever zihninde keyifli duygular uyandıracak şeylerle etrafını kuşatabilmek için çırpınıp dururdu. Annemin sağlığı ve o zamana kadarki sakin mizacı çektiği acılarla sarsılmıştı. Evliliklerinden önceki iki yıl süresince babam tüm kamu görevlerinden yavaş yavaş elini eteğini çekmişti. Evliliklerinin hemen akabindeyse İtalya'nın hoş ikliminin ve o harikalar diyarına yapılan gezilerin beraberinde getirdiği değişik manzara ve düşünceler sayesinde annemin bitap düşmüş bedeninin iyileşmesini umdular.

İtalya'dan sonra Almanya ve Fransa'ya geçtiler. En büyük çocukları olan ben, Napoli'de doğdum ve başıboş gezilerinde onlara eşlik ettim. Birkaç yıl boyunca tek çocukları bendim. Birbirlerine olan sonsuz düşkünlüklerinin yanında, bitmez tükenmez bir madenden bana da bahsettikleri sevgiyi çıkarıyorlardı adeta. En eski anılarımın arasında annemin sevgi dolu kucaklamaları ve babamın müşfik bir mutlulukla dolu gülümsemesi yer alır. Onların oyuncağı, idolü, hatta daha da fazlasıydım ben; iyi biri olarak yetiştirecekleri, görevlerini yerine getirdikçe geleceğini mutluluğa ya da acıya doğru yönlendirecekleri çocukları, Tanrı'nın onlara bahsettiği masum ve aciz yaratıktım. Hayat verdikleri varlığa borçlu olduklarının bilincinde olan bu çifti ve kendilerine hayat veren o şefkat dolu ruhu göz önüne alınca, çocukluğumun her ânının ne tür bir sabır, merhamet ve özdenetimle geçtiğini görmek mümkün olsa gerek. Beni öyle bir ipekten bağla yönlendiriyorlardı ki olup biten her şeyi bir eğlence silsilesi gibi görüyordum.

Uzunca bir süre tüm ilgilerini bana yönelttiler. Annem, kız çocuk sahibi olmayı çok istese de ben hâlâ tek çocuklarıydım.

Ben beş yaşındayken annemle babam İtalya sınırlarının ötesindeki bir gezide, Como Gölü kıyılarında bir hafta geçirdiler. Hayırsever mizaçları onları sık sık fakirlerin kulübelerini ziyaret etmeye yönlendiriyordu. Annem için bu, görevden de öte bir şey, bir mecburiyetti. Çektiği acıları ve kurtarılışını anımsayarak, bu kez diğer acı çekenler için kurtarıcı melek olmaya karşı duyduğu bir tutkuydu bu. Yürüyüşlerinden birinde, vadi kıvrımındaki fakir bir kulübenin acınası hali ve etrafına toplaşmış yan çıplak çocukların perişanlığı dikkatlerini çekti. Babamın Milano'ya yalnız gittiği bir gün, annem yanına beni de alarak o kulübeyi ziyaret etti. Orada işten güçten belleri bükülmüş, çalışkan bir köylü kan kocayı, beş tane aç bebeğe bir lokma yiyeceği paylaştırırken buldu. Çocuklardan biri annemin dikkatini diğerlerinden çok çekmişti. Görünüşü çok farklıydı. Diğer dördü kara gözlü, küçük, gözüpek birer dilenciye bu kızcağz zayıf ve çok açık tenliydi. Parlak, altın sarısı saçları vardı ve yoksul kıyafetlerine rağmen başında bir taç taşır gibiydi. Kaşları kalın ve düzgün, mavi gözleriye ışıltılıydı. Dudakları ve yüzü öyle narin, öyle tatlıydı ki bakanların onu her uzvunda ilahı bir damga taşıyan, cennetten gelme, farklı bir tür gibi görmemesi imkânsızdı.

Annemin bu tatlı kıza hayret ve hayranlıkla baktığını fark eden köylü kadın tereddüt etmeden kızın hikâyesini anlattı. Kız onun değil, Milanolu bir asilin çocuğuydu. Kızın annesi Alman'dı ve doğum yaparken ölmüştü. Bebeği emzirilmesi için bu iyi insanların yanına vermişlerdi. O sıralar kan kocanın durumu daha iyiydi. Yeni evlilerdi ve ilk çocukları kısa süre önce doğmuştu. Kızın babası eski İtalyan ihtişamının anılarıyla yetiştirilmiş İtalyanlardan biriydi. Kendisini ülkenin özgürlüğüne adayan, *schiaivi ognor frementilerden*²biri. Adam zaafının kurbanı olmuştu, ölmüş müydü, Avusturya zindanlarında mı sürünüyordu bilinmiyordu. Mal varlığına el koyulmuş, çocuğu kimsesiz ve meteliksiz kalakalmıştı. Hayatını koruyucu ailesinin yanında sürdürüyor, onların kaba saba

ortamında, kara yapraklı kabadikenlerin arasında yetişen bahçe gülü misali serpilip büyüyordu.

Babam, Milano'dan döndüğünde beni malikânemizin salonunda, meleklerden de güzel bir çocukla oyun oynarken buldu. Etrafa ışık saçan bakışları, tepelerde hoplayıp zıplayan dağ keçilerinden de neşeli tavır ve hareketleri vardı bu kızın. Durum kısa sürede açıklık kazandı. Babamın izniyle annem, köylü vasileri bebeği kendisine vermeye ikna etti. Onlar da bu sevimli kimsesize çok düşküdüler. Varlığını bir lütuf olarak görüyorlardı, ama Tanrı böylesi nüfuzlu bir koruma sunmuşken onu yoksulluk ve sıkıntı içinde yaşatmak da haksızlık olacaktı. Konuyu köyün rahibine danıştılar ve sonuçta Elizabeth Lavenza ailemin malikânesinin sakinlerinden biri, benim içinse kardeşten de öte, tüm uğraşlarıma ve eğlenceme eşlik edecek güzel ve sevgili bir dost oluverdi.

Elizabeth'i herkes sevdi. Ona duyulan ve benim de paylaştığım tutkulu ve neredeyse hürmet dolu bağlılık, benim gururum, sevincim oldu. Eve getirilmesinden bir önceki akşam annem, "Victor'ıma çok güzel bir hediyem var. Yarın vereceğim," demişti. Bense çocuk aklımla bu sözleri ciddiye almış, Elizabeth'e koruyacağım, seveceğim ve bağıma basacağım, bana ait biri gözüyle bakmıştım. Ona yağdırılan tüm övgüleri kendime ait bir şeye yağdırılan övgüler gibi gördüm. Birbirimize, "kuzen" diye hitap ettik. Bana yakınlığını dile getirebilecek bir söz, bir ifade mevcut değildi. Kardeşten de öteydi o, çünkü ölüm bizi ayırıncaya kadar yalnızca bana aitti.

Berberer büyüdük, aramızda bir yaş bile yoktu. Herhangi bir anlaşmazlığa ya da tartışmaya yabancı olduğumuzu söylememe gerek yok sanırım. Uyum, dostluğumuzun ruhuydu ve karakterlerimizde mevcut farklılık ve zıtlıklar bizi birbirimize daha da yakınlaştırıyordu. Elizabeth'in sakin, işine odaklı bir yapısı vardı. Bendeyse bütün şevkimle kendimi daha yoğun uğraşlara verme kabiliyeti ve bilgiye karşı müthiş bir açlık mevcuttu. O, kendini şairlerin havai eserlerine kaptırıyor, İsviçre'deki evimizi kuşatan o muhteşem manzara, o heybetli dağlar, değişen mevsimler, fırtına ve dinginlik, kışın sükûneti ve Alp yazlarının canlılık ve karmaşası karşısında büyük bir hayranlık ve sevince boğuluyordu. Can dostum, ciddiyet ve memnuniyetle varlıkların ihtişamlı görünüşleri üstüne derin derin düşünürken ben onların nedenlerini araştırmaktan keyif alıyordum. Yeryüzü benim için çözmek istediğim bir sır gibiydi. Anımsayabildiğim ilk duyguların arasında merak, doğanın gizil kanunlarını öğrenmek için yapılan azimli araştırmalar ve öğrendikçe duyulan, kendinden geçercesine bir mutluluk vardır.

Benden yedi yaş küçük erkek kardeşimin doğumu üzerine annemle babam gezgin hayatlarını tamamen terk etti ve memleketlerine yerleştiler. Cenevre'de bir evimiz, *Belrive*'de³gölün güney kıyısında, şehre yaklaşık beş kilometre mesafede bir kır evimiz vardı. Genellikle *Belrive*'de kalırdık ve ailemin yaşantısı inziva içinde geçerdi. Kalabalıktan kaçmak ve yalnızca birkaç kişiye sıkı sıkıya bağlanmak yapımda vardı. Bunun sonucu olarak çoğu okul arkadaşımın hayli farklı olsam da kendimi yakın dostluklara adıyordum; özellikle de bir tanesine. Henry Clerval, Cenevreli bir tüccarın oğluydu. Eşsiz yeteneği ve zengin bir hayal gücü vardı. Maceraya, güçlülere ve zevk için tehlike yaşamaya bayılırdı. Bolca şövalyelik ve aşk kitapları okumuştı. Kahramanlık şarkıları bestelemeye, büyü ve şövalyelik maceraları üstüne birçok hikâyeye yazmaya başlamıştı. Bizleri oyunlar sahnelemeye ve içinde Roncesvalles'den, Kral Arthur'un Yuvarlak Masası'ndan ve kutsal mezarı kâfirlerin ellerinden kurtarmak için kan döken şövalye kafilesinden türetilmiş karakterlerin olduğu gösteriler sergilemeye zorlardı.

Benden mutlu çocukluk yaşamış kimse yoktur. Annemle babam iyilik ve hoşgörülle dolu insanlardı. Bizleri kendi kaprislerine göre idare etmeye çalışan despotlar gibi değil, zevk aldığımız sayısız eğlencenin yaratıcısı ve sağlayıcısı olarak görürdük onları. Başka ailelerin arasına karıştığında ne kadar şanslı olduğumu anlardım ve anne babama duyduğum sevgiye, bir minnettarlık duygusu da eşlik ederdi.

Kişiliğim kimi. zaman sert, tutkularım da ateşliydi belki , ama tabiatım icabı bunlar çocuksu heveslere değil, öğrenme arzusuna yönelikti. Amacımsa ayrım gözetmeksizin, her şeyi öğrenmek değildi. İtiraf etmeliyim ki ne dillerin yapısı ne devlet kanunları ne de ülkelerin politikaları ilgilendiriyordu beni. Göğün ve yeryüzünün sırlarıydı öğrenmek istediğim. Meşgul olduğum şey, ister varlıkların dış yapısı ister doğanın iç işleyişi ya da insanın esrarengiz tabiatı olsun, araştırmalarım her zaman metafizik olana ya da en geniş anlamıyla, dünyanın fiziksel sırlarına yönelikti.

Bu arada Clerval da varlıkların ahlaki ilişkileriyle ilgilenmeye başlamıştı. Yaşamın kalabalık sahnesi, kahramanların erdemleri ve insanın eylemleri onu ilgilendiren başlıca konulardı ve tüm ümidi, hayalî, hikâyelerde cesur ve maceraperest iyilikseverler olarak anılanlardan biri olmaktı. Elizabeth'in azizelere özgü ruhu, huzurlu evimizde kutsal mekânları aydınlatan bir fener gibi ışıltıyordu. Onun yakınlığı, bizim yakınlığımızda Yumuşacık sesiyle, ilahî gözlerinde beliren tatlı bakışlarıyla bizi kutsuyor, hayat veriyordu. Yatıştırıcı ve cezbeden sevginin yaşayan bir ruhuydu o.

Çalışmalarım yüzünden suratım asılsa ateşli mizacım yüzünden kabalık etsem de o hep kendisinininkine benzer bir nezakete uymamı sağlamak üzere yanımdaydı. Ve Clerval... Onun asil ruhunda kötülüğün barınması mümkün müydü? Ama yine de Elizabeth ona iyiliğin gerçek güzelliğini göstermese, iyilik etmeyi ona bir amaç, taşkın hırsına bir hedef kılmaya, Clerval böyle insancıl, böyle cömert ve düşünceli, macera dolu arayışlarında böylesine iyilik ve nezaket dolu olmayabilirdi.

Zihnime bahtsızlık lekesinin henüz bulaşmadığı, muazzam faydalara dönüşebilecek parlak tasavvurlarımın benliğe dönük, karamsar ve dar bir görüşe henüz dönüşmediği zamanlara ait bu çocukluk anılarımı anlatmaktan büyük keyif alıyorum. Üstelik küçük yaşlarımı resmederken beni farkına varılmaz adımlarla kederli hikâyeme doğru sürükleyen olayları görebiliyorum. Sonraları kaderimi alt üst eden o tutkunun doğuşunun hesabını kendi kendime verirken onun tıpkı bir dağ ırmağı gibi alçak ve unutulmaya yüz tutmuş kaynaklardan çıktığını keşfediyorum. Yol aldıkça büyüyen bu tutku, zaman içinde tüm ümit ve sevinçlerimi silip süpürdü.

Kaderimi belirleyen deha *doğa felsefesi*⁴ olduğundan, hikâyemi anlatırken beni o bilimle ilgilenmeye iten gerçekleri de belirtmek istiyorum. On üç yaşlarımdayken Thonon yakınlarındaki kaplıcalara gezmeye gitmiştik. Rüzgârlı hava yüzünden bir gün boyunca otele kapanmak zorunda kaldık. Bu otelde şans eseri *Comelius Agrippa*'nın⁵ bir kitabını buldum. Kitabın kapağını kayıtsızlıkla açtım, ama yazarın kanıtlamaya çalıştığı teori ve konuyla ilişkilendirdiği muhteşem gerçekler kısa sürede kayıtsızlığımı coşkuya dönüştürüverdi. Zihnime sanki yepyeni bir ışık doğmuştu. Sevinçten yerimde duramaz halde keşfimdten babama bahsettim. Babam kitabımın başlığına şöyle bir göz attıktan sonra, "Ah! *Comelius Agrippa*! Canım *Victor*'ım benim, vaktini bununla boşa harcama. Saçmalıktan başka bir şey değil bu," dedi.

Babam böyle söylemek yerine *Agrippa*'nın prensiplerinin tamamıyla çürütüldüğünü ve eskisinden çok daha büyük güçlere sahip, modern bir bilim sisteminin geliştirildiğini, çünkü eski sistemin güçlerinin asılsız, yenisininse gerçek ve uygulanabilir olduğunu açıklama zahmetinde bulunsaydı, eminim ki *Agrippa*'yı fırlatıp atar, aşka gelmiş olan hayal gücümü daha büyük bir şevkle sarılacağım eski çalışmalarımı tatmin ederdim. Hatta belki sonumu hazırlayan fikirler zinciri de o ölümcül itici güçle hiç tanışmamış olurlardı. Ancak babamın kitabıma şöyle bir göz atması, bende içeriğinden kesinlikle haberdar olmadığı izlenimini uyandırdı ve kitabı büyük bir heyecanla okumaya devam ettim.

Eve döndüğümde ilk işim bu yazarın ve sonradan da *Paracelsus*⁶ ile *Albertus Magnus*'un⁷ tüm eserlerini edinmek oldu. Bu yazarların çılgın hayallerini büyük bir hevesle okuyarak etüt ettim. Sanki sadece benim ve birkaç kişinin bildiği bir hazine gibiydiler. Doğanın gizlerini çözme arzusuyla durmaksızın yanıp tutuştuğumdan bahsetmişim. Modern filozofların yoğun çabaları ve muhteşem keşiflerine rağmen o güne kadarki çalışmalarım bende hep bir eksiklik, tatminsizlik duygusu uyandırmıştı. Sir *İsaac Newton*'ın kendisini, engin ve keşfedilmemiş gerçeklik okyanusunun kıyısından deniz kabuğu toplayan biri gibi hissettiği söylenir. Doğa felsefesinin çeşitli dallarının, benim de aşına olduğum daha sonraki takipçileri, o çocuksu zekâma bile aynı arayışın peşindeki acemiler gibi görünüyordu.

Eğitimsiz bir köylü ancak çevresindeki nesnelere görüyor ve bunların pratik kullanımını öğreniyordu. En bilgili filozofsa bundan biraz fazlasını biliyordu. Doğanın çehresini saran örtü kısmen aralanmıştı belki, ama ölümsüz hatları hâlâ bir sır, bir esrardı. Bilge kişi onu parçalara ayırmış, tahlil etmiş, isimler vermiş olabilirdi ancak, değil nihai nedenlerini, henüz ikincil ve üçüncül nedenlerini dahi çözememişti. Berise insanı doğanın kalesine nüfuz etmekten alıkoyar gibi

görünen güçlere ve engellere şöyle bir göz atmış, düşüncesizce ve cahilce tatminsizliğe kapılmışım.

Oysa şimdi karşımda daha derinlere inmeyi başarmış ve daha fazlasını bilen kitaplar ve insanlar vardı, öne sürdükleri tüm fikirleri benimsedim ve onların müridi oldum. Böyle bir durumun XVIII. yüzyıl gibi bir çağda ortaya çıkması insana garip gelebilir, ama ben bir yandan Cenevre okullarının sağladığı rutin eğitimi takip etmeyi sürdürüyor, bir yandan da ilgilendiğim konularda kendimi geliştireyordum. Babam bilimsel eğilimlere sahip biri olmadığından ben bir öğrencinin bilgiye açlığının yanında, bir çocuğun körlüğüyle mücadelemi devam ettiriyordum. Öğretmenlerimin rehberliği altında, büyük bir sabırla felsefe taşının ve ölümsüzlük iksirinin arayışına giriştim. Ancak kısa süre sonra kendimi tamamen iksir konusuna verdim. Zenginlik bayağı bir amaçtı; ama hastalıkları insan bedeninden uzaklaştırabilmenin ve insanı acımasız bir ölüm dışında her şeye karşı dayanıklı kılabilmenin şanı kim bilir ne büyük olurdu!

Hayallerim bunlarla da sınırlı değildi. Hayalet ya da Şeytan çağırmak gözde yazarlarımın özgürce vaat ettiklerinin arasındaydı ve ben hevesle bu işin peşine düşmüştüm. Sihirlerim sürekli başarısızlığa uğradığında bunu eğitmenlerimin yetenek ya da doğruluktan yoksunluğuna değil, kendi acemilik ve hatalarıma yoruyordum. İşte böylece bir süreliğine coşkun bir hayal gücü ve Çocuksu bir mantığın rehberliğinde tam bir acemi gibi, birbiriyle çelişen binlerce teoriyi birleştirerek ve çeşitli bilgilerin bataklığında çaresizce çırpınarak çökertilmiş sistemlerle uğraştım durdum, ta ki bir kaza düşüncelerimin gidişatını yeniden değiştirene dek.

On beş yaşımıdayken ailecek Belrive yakınındaki evimize çekildiğimiz bir sırada şiddetli ve korkunç bir fırtınaya tanık olduk. Fırtına, Jura Dağları'nın arkasından ilerledi ve gökyüzünün çeşitli yerlerinden yükselen ürkütücü gök gürültüsüyle aniden patlak verdi. Bense olanları merak ve sevinçle izledim. Kapıda durduğum sırada aniden evimizin yirmi metre kadar ötesindeki yaşlı ve güzel meşe ağacından bir alev akımının yükseldiğini gördüm. Göz kamaştırıcı ışık yok olduğu anda meşe de yok olmuş, geriye yanık bir kütükten başka bir şey kalmamıştı. Ertesi sabah bakmaya gittiğimizde ağacın akıl almaz şekilde parçalandığını gördük. Darbenin etkisiyle parçalar halinde dağılmamış, incecik tahta şeritlere ayrılmıştı. Bu derece harap olmuş bir şeyi ömrümde görmemiştim.

Daha önce elektrik kurallarını hiç duymamış değildim, ancak bu olayda büyük bir doğa felsefesi araştırmacısı yanımdaydı ve felaketin de heyecanıyla bize elektrik ve galvanizm konusunda geliştirdiği bir teorisini anlatmaya koyuldu. Benim için bu hem yepyeni hem de hayret verici bir konuydu. Söylediği her şeyle hayal gücümün efendileri Comelius Agrippa'yı, Albertus Magnus'u ve Paracelsus'u gölgede bıraktı ve kaderin bir cilvesi sonucu bu adamların alt edilmesi beni çalışmalarımın uzaklaştırdı. Sanki hiçbir şey, hiçbir zaman bilinemez ya da bilinmeyecekmiş gibi geliyordu bana. Onca zaman ilgimi çeken şeyler birden bana çok saçma göründü. Genç yaşlarda büyük ihtimalle daha fazla maruz kaldığımız türden bir akıl çelinmesi sonucu çalışmalarımın aniden son verdim. Doğa tarihine ve onun tüm dallarına kusurlu ve eksik gözüyle baktım ve gerçek bilginin eşiğinden bile geçemeyecek o sahte ilmi küçümser oldum. Böyle bir ruh hali içinde kendimi sağlam temeller üstüne kurulu olan ve ilgimi hak eden matematiğe ve dallarına adadım.

İşte ruhumuzun yapısı böylesine karmaşık ve bizler mutluluk ya da felakete böyle incecik bağlarla bağlıyız. Şimdi geriye dönüp baktığımda ilgi alanımdaki bu neredeyse mucizevi kayma, koruyucu meleğimden gelen bir telkin gibi görünüyor; daha o zamanlarda beni mahvetmek üzere yıldızlarda asılı bekleyen fırtınayı def etmek için koruyucu ruh tarafından sergilenen son bir çaba. Yakın zamanlarda yürüttüğüm azap dolu çalışmalarını terk ederek sıra dışı bir sükûnet ve iç huzuruna kavuşmam, bu ruhun zaferi oldu. Kötülük denen şeyin böyle çalışmaların ilerletilmesi, mutluluğunsa bu çalışmaların göz ardı edilmesi anlamına geldiğini o zaman kavramalıydım.

İyilik ruhunun gösterdiği gayret dolu bir çabaydı bu; ama hiçbir faydası olmadı. Alın yazısı fazlasıyla baskındı ve onun değişmez kanunları, kati ve korkunç yıkımının emrini çoktan vermişti.

On yedi yaşına geldiğimde annemle babam Ingolstadt Üniversitesi'ne gitmeme karar verdiler. O zamana kadar Cenevre'deki okullara devam etmişim, ama babam eğitimimi tamamlayabilmem için kendi ülkeminkinden farklı geleneklerle de tanışmam gerektiğini düşünüyordu. Bu nedenle de gidişim erken bir tarihe denk getirilmişti, ama kararlaştırılan gün gelmeden önce hayatımın ilk talihsizliği gerçekleşti. Gelecekte çekeceğim acıların ilk kehanetiydi bu sanki.

Elizabeth, kızıl hastalığına yakalanmıştı. Hastalık ağır seyrediyordu ve durumu ciddiydi. Hasta olduğu dönemde annemi ona bakıcılık yapmaktan alıkoymak için çeşitli tartışmalar yaşandı. Annem ilk başta ısrarlarımıza boyun eğdi, ama o çok sevdiği insanın hayatının tehlikede olduğunu öğrenince endişelerine daha fazla gem vuramadı. Elizabeth'in bakımını kendisi üstlendi ve gösterdiği özen sonucu kötücül hastalık atlatıldı. Elizabeth kurtuldu, ama bu tedbirsizlik, kurtarıcısı için ölümcül sonuçlar doğurdu. Annemin rahatsızlığının üçüncü gününde yüksek bir ateşe, tehlikeli bazı belirtiler de eşlik etti. Durumuyla ilgilenen tıp uzmanlarının tavırlarından gidişatın kötü olduğu anlaşılıyordu. Bu iyiler iyisi kadının metanet ve sevecenliği onu ölüm döşğinde dahi terk etmedi. Elizabeth ile benim ellerimizi birleştirerek, "Çocuklarım" dedi, "gelecekte en büyük beklentim sizin birleşmenizdi. Bu beklenti artık babanızın tesellisi olacak. Elizabeth, canım benim, küçük çocuklarımın iyiliği adına yerimi sen doldurmalısın. Ah, ah! Sîzlerden ayrılacağım için çok üzgünüm. Benim gibi mutluluk ve sevgi içinde yaşayan biri için kolay mı sizlerden vazgeçmek? Ama böyle düşünceler bana yakışmaz, ölüme neşeyle teslim olmaya çalışacağım ve sizlerle başka bir dünyada karşılaşma ümidine tutunacağım."

Annem sükûnet içinde öldü, öldüğünde dahi yüzü şefkat doluydu. Geri dönüşü imkânsız bir felaket tarafından en değerli bağlarından koparılanların duygularını, ruhların düştüğü boşluğu ve yüzlerden okunan çaresizliği tarif etmeme gerek yok sanırım. Her gün gördüğümüz ve varlığını varlığımızın bir parçası gibi benimsediğimiz kişinin sonsuza kadar aramızdan ayrılabilceğini, sevdiğiniz o gözlerdeki ışıltının sönüp gittiğini ve kulaklara öylesine aşına ve kıymetli gelen bir sesin susabileceğini, bir daha hiç duyulmayacağını akla kabul ettirmek öyle uzun zaman alıyor ki... İşte ilk günlere ait düşüncelerim bunlardı ama akıp giden zaman felaketin gerçekliğini yüze vurunca, asıl acı da kendini gösterdi. Ne var ki çok değerli bir bağı o kaba el tarafından çekilip koparılmamış kim var ki aramızda? Hem herkesin hissettiği ve hissetmesi gereken bir üzüntüyü neden tarife yelteneyim? Üzüntünün bir gereklilikten çok, alışkanlığa dönüştüğü bir zaman, eninde sonunda geliyor ve saygısızlık gibi görünse de dudaklarda gezinen gülümsemenin kayboluşu sonsuza kadar sürmüyor. Annem ölmüştü, ama hâlâ yerine getirmemiz gereken görevlerimiz vardı. Diğer herkesle birlikte yolumuza devam etmemiz ve o oyunbozan bizi ele geçirmedikçe, kendimizi şanslı saymamız gerekiyordu.

Bu olaylar yüzünden geciken Ingolstadt yolculuğum yeniden ayarlandı. Babamdan birkaç haftalık bir süre istemişim. Yas evinin ölüme benzer sükûnetini bu kadar çabuk terk edip hayatın keşmekeşine katılmak bana saygısızlık gibi geliyordu. Bu tür bir acıyla yeni tanışıyor olsam da kaygılarım çoktu. Geriye kalan sevdiklerimi bırakmak istemiyor, özellikle de canım Elizabeth'imın biraz olsun teselli bulduğunu görmek istiyordum.

Elizabeth gerçekten de üzüntüsünü gizledi ve bizleri avutabilmek için elinden geleni yapmaya çalıştı. Hayatın karşısına metanetle dikildi ve sorumluluklarını cesaret ve azimle üstlendi. Kendisini amca ve kuzen diye hitap ettiği kişilere adadı. Gülüşü ışıltısına yeniden kavuşup da üstümüze

yansıdığına hiç olmadığı kadar büyüleyiciydi. Bizleri teselli etmeye çalışırken kendi üzüntüsünü bile unuttu.

Ayrılma zamanım nihayet gelip çatmıştı. Clerval son akşamı bizimle geçirdi. Babasını bana eşlik etmeye ve okul arkadaşım olmaya izin vermesi için ikna etmeye çalışmış, ama başarılı olamamıştı. Babası dar görüşlü bir tüccardı ve oğlunun ilgi ve tutkularına aylıklık ve sonu felaket olan işler gözüyle bakıyordu. Henry yenilikçi bir eğitimden mahrum edilmiş olmasına çok üzülüyordu. Bu konuda fazla bir şey söylemese de konuştuğu zaman çakmak çakmak gözlerinde ve tutkulu bakışlarında, ticaretin acınası ayrıntılarına takılıp kalmamak yolunda ihtiyatlı ama büyük bir kararlılık görüyordum.

Gece geç saatlere kadar oturduk. Ne birbirimizden kopabiliyor ne de, "Elveda!" diyebiliyorduk. Sonunda dedik ve birbirimizi kandırabildiğinizi umarak köşemize çekilmek istiyormuşuz gibi davrandık. Oysa gün ağarırken beni götürecektir arabaya bindiğimde herkes yine oradaydı; babam beni bir kez daha Tanrı'ya emanet etmek, Clerval elimi bir kez daha sıkmak ve Elizabeth ona sık sık yazmam konusundaki ricalarını tekrarlamak ve can yoldaşına, dostuna kadınısı ihtimamını son kez bahsetmek üzere.

Beni alıp götürecektir taşıtın içine kendimi fırlattığım gibi, derin üzüntülerle dolu düşüncelerime gömüldüm. Etrafı her zaman cana yakın dostlarla çevrelenmiş ve daima karşılıklı keyif alıp vermeye çabalayan ben, artık yalnızdım. Gitmek üzere olduğum üniversitede kendi dostlarımı edinmek ve kendimi korumak zorundaydım. O güne kadar hayatımı hep inzivada ve aile arasında geçirmiş olmam bende yeni yüzlere karşı bitmek bilmez bir hoşnutsuzluk yaratmıştı. Kardeşlerimi, Elizabeth'i ve Clerval'i seviyordum. Onlar benim için "eski tanıdık yüzler"di ve kendimi yabancıların dünyasında tamamen uyumsuz biri olarak görüyordum. İşte yolculuğuma ilk başladığımda aklımı meşgul eden düşünceler bunlardı, ama ilerledikçe moralim düzeldi, ümidim arttı. Bilgi edinmeyi delicesine istiyordum. Küçükken gençliğimi tek bir yere bağımlı geçirmeyi hayal bile edemiyor, hayatın içine karışıp diğerlerinin yanındaki yerimi almaya can atıyordum. İşte şimdi isteklerim yerine geliyordu ve bundan üzüntü duymak gerçekten de aptallıktı.

Uzun ve yorucu Ingolstadt yolculuğumda bu ve başka düşüncelere ayıracak bol bol vaktim oldu. Nihayet kentin yüksek, beyaz kulesi görüldü. Arabadan indikten sonra akşamı gönlümce geçirmek üzere kalacağım daireye götürüldüm.

Ertesi sabah referans mektuplarımı elden teslim ettim ve önemli profesörlerden birkaçıyla tanıştım. Şans, daha doğrusu şeytani bir güç; babamın kapısından ayaklarımı sürüye sürüye uzaklaştığım anda üzerimde sonsuz bir hâkimiyet kuran o Yıkım Meleği, beni ilk olarak doğa felsefesi profesörü Krempe'nin kapısına götürdü. Tuhaf ama kendisini ilminin sırlarına adanmış bir adamdı. Doğa felsefesi ilminin çeşitli dallarında kaydettiğim aşamaları öğrenmek için bana birkaç soru sordu. Sorularını biraz küçümseyerek kayıtsızca yanıtladım ve incelediğim başlıca yazarlar arasında simyacılarının adını verdim. Profesör gözlerini üstüme diktikten sonra, "Vaktini gerçekten bu saçmalıkları çalışarak mı geçirdin?" dedi.

Evet, dedim. Krempe konuşmasını samimiyetle sürdürdü, "Bu kitaplara harcadığın her saniye, her dakika, tam bir kayıptan başka şey değil. Aklını çoktan çürütülmüş fikirler ve faydasız isimlerle doldurmuşsun. Olur şey değil! Nasıl ıssız bir yerde yaşamışsın ki, bir kişi de çıkıp sana böylesine büyük bir şevkle öğrendiğin fantezilerin bin yıllık geçmişleri olan, küflenmiş fikirler olduğunu söyleme nezaketini göstermemiş? Böyle bir aydınlanma ve bilim çağında Albertus Magnus'un ve Paracelsus'un takipçisine rastlayacağım kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Sevgili evladım,

çalışmalarına en baştan başlaman gerekiyor."

Böyle dedikten sonra bana doğa felsefesi üstüne yazılmış, almamı istediği birkaç kitaptan oluşan bir liste çıkardı ve bir sonraki hafta başı, genel hatlarıyla doğa felsefesi üstüne ders vermeye başlayacağını, diğer günlerde de Profesör Waldman'ın kimya dersi vereceğini söyledikten sonra beni gönderdi.

Eve döndüğümde hayal kırıklığına uğramış değildim çünkü profesörün kınadığı yazarları zaten uzun süredir faydasız görmekteydim, ancak önerilen konulardaki çalışmalara dönmeye de hiç niyetim yoktu. Krempe boğuk sesli, sevimsiz, ufak tefek bir adamdı ve ilgi alanıyla beni cezbedememişti. Oldukça felsefi ve biraz da ilintiler kurarak yaptığım açıklamalarımda bu alan konusunda genç yaşlarımda vardığım sonucu anlatmıştım. Çocukluğumda modem çağ doğa bilimi profesörlerinin yaptıkları çıkarımlar beni tatmin etmemişti. Yalnızca çok genç olmamla ve bu tür konularda bir rehber gereksinim duymamla açıklanabilecek bir zihin karmaşası içinde, zaman patikasında bilginin adımlarını geriye doğru takip etmiş ve adı sanı unutulmuş simyacıların hayallerini, modem araştırmaların keşiflerine tercih etmiştim. Üstelik modem doğa felsefesinin faydalarını küçümsüyordum. Bilim âlimlerinin ölümsüzlük ve güç arayışına çıkması farklı bir şeydi; bu fikirler sonuçsuz da olsalar, büyük fikirlerdi. Ama şimdi sahne değişmişti. Şimdiki araştırmacıların tutkusu sanki benim bilimde en çok ilgimi çeken görüşleri çürütmekle sınırlıydı. Benden engin bir ihtişamın kuruntuları yerine pek az değeri olan gerçekleri koymam isteniyordu.

Ingolstadt'ta, genelde çevreyi ve sakinleri tanımakla geçen ilk iki-üç gün boyunca zihnimi meşgul eden düşünceler bunlardı. Ancak bunu takip eden hafta Krempe'nin dersleri hakkında verdiği bilgiler aklıma geldi. Her ne kadar bu ufak tefek, kibirli adamın kürsüde atıp tutmasını dinlemek içimden gelmese de Waldman hakkında söylediklerini hatırlamıştım. Şehir dışında olduğu için Waldman'la o güne kadar karşılaşmamıştım.

Biraz meraktan, biraz da boşluktan dersliğe gittim. Hemen ardından içeri Waldman girdi. Bu profesör, meslektaşına hiç benzemiyordu. Yaklaşık elli yaşlarında görünüyordu, ama yüzünde müşfik bir ifade vardı. Şakaklarına biraz ak düşse de başının arkasındaki saçları neredeyse simsiyahtı. Kısa boylu olmasına rağmen duruşu dimdikti ve sesi hayatımda duyduğum en güzel sestti. Dersine kimya tarihini özetleyerek ve farklı araştırmacılarca kaydedilen çeşitli ilerlemelerden bahsedip en ünlü kâşiflerin isimlerini heyecanla telaffuz ederek başladı. Ardından bilimin günümüzdeki durumunu özetle anlattı ve temel unsurlarını açıkladı. Hazırlık niteliğinde birkaç deneyin ardından konuşmasını modem kimyaya hiç unutmayacağım birkaç övgü düzerek bitirdi:

"Bu ilmin eski öğreticileri imkânsızı vaat edip ortaya hiçbir şey koyamadılar" dedi. "Günümüz âlimleri ise çok az vaatte bulunuyor, metallerin dönüştürülemediğini ve ölümsüzlük iksiri denen şeyin var olmadığını biliyorlar. Oysa asıl mucize, elleri adeta yalnızca çamurlara bulansın, gözleri yalnızca mikroskoplara, deneylere odaklansın diye yaratılmış gibi görünen bu filozoflar tarafından gerçekleştirildi. Onlar doğanın kuytularına nüfuz ederek gizli köşelerde çarkın nasıl döndüğünü gösteriyorlar. Onlar göklere yükseliyor; kan dolaşımının sistemini ve soluduğumuz havanın yapısını keşfediyorlar. Artık yepyeni ve neredeyse sınırsız güçlere eriştiler. Gök gürültüsüne hükmedebiliyor, yer sarsıntılarını taklit edebiliyor, hatta görünmez dünyanın kendi gölgelerini kullanarak onunla dalga geçiyorlar."

İşte profesörün, daha doğrusu kaderin, sonumu ilan eden sözleri böyleydi. O konuşmasını sürdürdükçe ben ruhumun adeta elle tutulur bir düşmanı kavradığını hissettim; varlığımın mekanizmasını oluşturan tuşlara teker teker dokunulmuştu sanki. Akorlar birbirini izledi ve nihayet

zihnim tek bir düşünce, tek bir kavram, tek bir amaçla dolup taşı. “Bunca şey gerçekleştirildi şimdiye kadar,” diye haykırdı Frankenstein'ın ruhu; “bense fazlasını, çok daha fazlasını başaracağım. Benden önce bırakılan izleri takip ederek yepyeni bir yol açacak, bilinmeyen güçleri araştırarak ve yaratılışın en derin sırlarını dünyanın gözleri önüne sereceğim.”

O gece gözümü kırpmadım. Benliğim büyük bir isyan ve karmaşa içindeydi. Bir sükûnete varabileceğimi hissediyordum, ama onu sağlayacak gücüm yoktu. Gün ağardıktan sonra yavaş yavaş uykuya dalabildim. Uyandığımda bir önceki geceye ait düşüncelerim rüya gibi göründü bana. Geriye yalnızca eski çalışmalarına dönme ve doğal kabiliyetim olduğuna inandığım bilime kendimi adanma kararlılığım kaldı. Aynı gün Waldman'i ziyaret ettim. Yalnızken tavırları, topluluk karşısında olduğundan çok daha kibar ve hoştu çünkü ders verirken üstüne gelen vakar dolu hal, kendi ortamındayken yerini büyük bir alçakgönüllülük ve nezakete bırakıyordu. Ona eski uğraşlarımı, tıpkı profesöre anlattığım gibi anlattım. Çalışmalarım ile ilgili kısa hikâyeyi dikkatle dinledikten sonra, Cornelius Agrippa ve Paracelsus isimlerini duyunca, Krempe'nin sergilediği küçümsemekten çok farklı bir şekilde gülümsedi. “Günümüz filozofları bugünkü bilgilerinin büyük bir kısmını, bu insanların yılmak bilmez azimlerine borçlular. Büyük ölçüde onlar tarafından gün ışığına çıkarılmış birtakım gerçekleri bugün yeniden adlandırmamız ve ilişkilendirmemiz kolaylaştı. Ne kadar hatalı yönlendirilmiş olursa olsun, dehaların çalışmalarının nihayetinde insanlığın yararına çevrilmemesi nadir görülen bir durumdur,” dedi. En ufak bir küçümseme ya da yapmacıklık içermeyen bu sözlerini dinledim ve ona verdiği ders sayesinde modern kimyacılar karşı önyargılarının yıkıldığını söyledim. Sözlerimi dikkatle, bir gencin eğitmenine göstermesi gereken alçakgönüllülük ve saygı çerçevesinde seçtim ve planladığım çalışmaları tetikleyen heyecanı ele verecek tek kelime etmedim; böyle bir durumda tecrübesizliğim beni utandırırды. Ayrıca almam gereken kitaplar konusunda tavsiyede bulunmasını da rica ettim.

“Bir öğrenci kazandığıma çok memnun oldum,” dedi Waldman. “Uygulamaların da yeteneğine denkse başarılı olacağından hiç kuşku yok. Kimya, doğa felsefesinin çok ilerleme kaydedilmiş ve kaydedilecek bir dalı olsa da bilimin diğer dallarını da ihmal etmediğimi söylemeliyim. İnsan ilminin yalnızca bu dalıyla ilgilenen birinin, iyi bir kimyacı olması beklenemez. Eğer ki amacın küçük bir deney adamı değil de bir ilim insanı olmaksızın doğa felsefesinin, matematik dahil tüm dallarına katılmanı tavsiye ederim.”

Ardından beni laboratuvarına götürerek çeşitli makinelerin kullanımını açıkladı ve çalışmalarım için edinmem gereken gereçleri anlattı. Mekanizmalarını bozmayacak kadar ilerlediğimde, kendi aletlerini kullanmama izin vereceğine söz verdi. Ayrıca isteğim üzerine bana bir kitap listesi hazırladı ve yanından ayrıldım.

Böylece benim için unutulmaz bir gün sona erdi ve o gün kaderimi belirledi.

O günden itibaren doğa felsefesi, özellikle de kimya, kelimenin tam anlamıyla tek uğraşım haline geldi. Modern araştırmacıların bu konular üstüne yazdıkları dâhice ve ayrıntılarla dolu eserleri büyük bir şevkle okudum. Derslere katıldım, üniversitedeki bilimadamlarıyla tanıştım ve itici görünümü ve davranışlarına rağmen Krempe'nin bile sağlam bir sağduyu ve gerçek bilgi sahibi olduğunu keşfettim. Waldman ise bana hakiki bir dost oldu. Kibarlığı dogmacılıkla hiç lekelenmemişti, ders anlatım tarzı ise bilgiçlikten tamamen uzak, samimi ve hoştu. Bilgiye giden yolda karşılaştığım engelleri belki binlerce kez giderdi ve en karmaşık araştırmaları dahi net ve anlaşılır kıldı. Uygulamalarım ilk başta tutarsız ve belirsiz olsa da yoluma devam ettikçe güçlendi ve nihayetinde öyle coşkun ve hevesli bir hal aldı ki laboratuvarımda Çalışmamı sürdürürken yıldızların sabah ışıkları arasında kaybolup gittiğini gördüğüm zamanlar çok oldu.

Böyle yoğun bir çalışmanın sonucunda kısa sürede uzun yol kat ettiğim tahmin edilebilir. Hevesim diğer öğrencileri, kabiliyetimse eğitimcileri hayrete düşürüyordu. Profesör Krempe her fırsatta yüzünde alaycı bir gülümsemeyle, “Comelius Agrippa nasıl gidiyor?” diye sorarken Profesör Waldman da kaydettiğim ilerlemelerden duyduğu sevinci, büyük bir içtenlikle dile getiriyordu. Bu şekilde tam iki yıl geçti ve ben bu süre zarfında Cenevre'ye hiç gidmeden, tüm aklım ve ruhumla kendimi gerçekleştirme umduğum keşiflere adanmıştım. Yaşamayan hiç kimse bilimin, insanın aklını nasıl başından aldığını bilemez. Diğer çalışmalarda ancak sizden öncekilerin gittiği noktaya kadar gidebilirsiniz ve öğrenilecek yeni bir şey yoktur, oysa bilimsel çalışmalarda keşif ve yenilikler için tükenmez kaynaklar mevcuttur. Belli bir çalışmayı yakından takip eden ortalama zekâ kapasitesine sahip biri dahi, o alanda mutlaka büyük bir yetkinlik kazanır. Belli bir amacın peşinde ve kendini tamamen bu yola adanmış olan ben de öyle büyük bir hızla yol alıyordum ki iki yılın sonunda bazı kimyasal aletlerin geliştirilmesi konusunda keşifler yaparak üniversitede büyük saygınlık ve beğeni kazandım. Bu aşamaya vardığımda ve doğa felsefesinin teorisi ile pratiğini üniversitedeki profesörlerin dersleri çerçevesinde olabildiğince öğrendiğimde, Ingolstadt'ta kalmamın gelişimime daha fazla katkısı olmadığını fark ettim ve yaşadığım yere, dostlarıma yanına dönmeyi düşündüm. Ancak vuku bulan bir olay gidişimi geciktirdi.

Özellikle ilgimi çeken konulardan biri insanın, daha doğrusu yaşayan tüm hayvanların yapısıydı. Kendi kendime hep, “Acaba yaşam ilkelerinin temeli nereden geliyor?” diye sorardım. Oldukça cüretkâr ve sırrını korumuş bir soruydu bu. Yine de korku ve dikkatsizlik çalışmalarımızı sınırlamamış olsaydı acaba neleri öğrenmenin eşiğine gelmiştik? Bu tür koşulları kafamda evirip çevirdikten sonra doğa felsefesinin özellikle fizyolojiye yakın dallarına eğilmeye karar verdim. Neredeyse insanüstü bir tutkuyla hareket etmediğim sürece bu alandaki çalışmalarım usandırıcı ve katlanılmaz olacaktı. Yaşamın nedenlerini incelemek için öncelikle ölüme başvurmamız gerekir. İlk olarak anatomi bilimiyle tanıştım ama yeterli değildi. İnsan bedeninin doğal yaşlanma ve bozulma sürecini de araştırmalıydım. Eğitim sürecimde babam zihnimin doğaüstü korkulara maruz kalmasını engellemek için sıkı önlemler almıştı. Batıl herhangi bir öyküden ya da ruhlardan bir kez olsun korktuğumu hatırlamıyorum. Karanlığın hayal gücüm üzerinde en ufak bir etkisi yoktu ve kilise mezarlığı benim için güzelliği ve kudreti barındırmaktan, solucanlara yem olmaya dönüşmüş, hayattan mahrum bedenlerin depolandığı bir yerden öte şey değildi. Bedensel çürümenin nedenleri ve sürecini incelemeye başladığım şu dönemde gecemi gündüzümü mezarlarda, ceset mahzenlerinde geçirmem gerekiyordu. Tüm dikkatimi insanda nahoş duygular uyandıran nesnelere üstüne yoğunlaştırmıştım. O güzel insan bedeninin nasıl yitip heba olduğunu gördüm. Ölümle gelen bozunmanın, yaşamın yeşeren

yüzünü ele geçirişine tamkılık ettim. Beyin ve göz denen o mucizevi uzuvları solucanların devralışını izledim. Ancak yaşamdan ölüme, ölümden yaşama geçişle gelen değişimin de gözler önüne serdiği neden sonuç ilişkisinin inceliklerini araştırır, analiz ederken bir ara duraksadım; ta ki karanlığın ortasından üstüme ani bir ışık doğana dek. öyle parlak ve mucizevi ama öyle sade bir ışıktı ki bu... O vaat ettiği tablo ile başımı döndürürken ben de araştırmalarını aynı ilme yöneltmiş onca deha arasında böylesi şaşırtıcı bir sırrın keşfinin bana düşmesine hayret ettim.

Unutma ki bir delinin hayalleri değildi bunlar. Gökte parlayan güneşin ışıkları bile, doğruluğunu beyan ettiğim bu şeyden daha kati değildir. Gerçekleşmesi bir mucizenin eseriymi belki, ama keşfin aşamaları gayet belirgin ve ihtimal dahilindeydi. Akıl almaz bir çalışma ve Yorgunlukla geçen geceler ve gündüzlerin ardından oluşumun ve yaşamın sırrını keşfetmişim. Dahası cansız varlıklara hayat verebilir hale gelmişim.

İlk başlarda yaşadığım şaşkınlık, sonraları yerini sevince ve coşkuya bıraktı. Zorlu çalışmalarla geçen onca zamanın ardından hayallerimin doruğuna ulaşmış olmak, emeklerime karşılık en güzel armağandı. Ancak bu öyle büyük ve akıl almaz bir keşifti ki beni ona götüren basamaklar artık aşınmıştı ve benim tek görebildiğim ortaya çıkan sonuçtu. Dünyanın yaratılışından bu yana en bilge insanın amacı ve arzusu olan şey, artık benim avucumun içindeydi. Tabii her şey sihirli bir sahne gibi birdenbire önümde belirivermiş değildi. Ulaştığım bilgi belli bir başarıyı gözler önüne sermekten çok, çabalarımı tamamen araştırmamın hedefine doğru yöneltmemi sağlayacak nitelikteydi. Durumum tıpkı ölümlerle birlikte gömüldükten sonra, tek bir cılız ışığı takip ederek yaşama doğru çıkış yolu bulan *Arap*'inkine⁸benziyordu.

Hevesli halinden, merak ve ümit dolu bakışlarından sırrımı öğrenmek istediğini anlıyorum, dostum; ancak söyleyemem. Hikâyemi sonuna kadar sabırla dinlersen bu konudaki çekincemi anlarsın. Kendi başıma geldiği gibi, seni de felakete ve kaçınılmaz yıkımına doğru coşku içinde ve korunmasızca gönderecek değilim. Talimatlarımdan değilse de en azından benden ya da benim örneğimden yola çıkarak bilgiye ulaşmanın ne denli tehlikeli; dünyayı yurdu belleyen insanın, tabiatının izin verdiğinden fazlasına göz dikenden ne kadar daha mutlu olduğunu öğren.

Elime böylesi akıl almaz bir gücün verildiğini anladığımda, uzunca bir süre onu nasıl kullanacağımı bilemedim. Can bahşetme yeteneğine sahip olmama rağmen onu bünyesine alabilecek yapıyı, lifleriyle, kaslarıyla ve damarlarının tüm incelikleriyle hazırlamak yine de inanılmaz zorlu bir işti. İlk başlarda kendim gibi birini mi yaratsam, yoksa daha basit birini mi, emin olamadım ama yakaladığım başarının heyecanımla hayal gücüm insan kadar karmaşık ve harika bir hayvan yaratma konusundaki yeteneğimden şüphe etmeme izin vermeyecek kadar aşka gelmişti. Elimin altındaki gereçler bu güçlükte bir işi gerçekleştirmeye yetecek nitelikte değildi, ama önünde sonunda başarıya ulaşacağımdan şüphem yoktu. Kendimi çeşitli tersliklere hazırladım; çalışmalarım sürekli sonuçsuz kalabilir ya da sonuçta ortaya çıkacak şey, mükemmel olmayabilirdi. Ancak yine de bilim ve mekanikte her geçen gün kaydedilen ilerlemeleri düşündükçe, girişimlerimin en azından gelecekteki başarılarla temel oluşturması ümidiyle cesaretlendim. Planımın büyüklüğünü ve karmaşıklığını, uygulanabilirliğine engel olarak görmüyordum. İşte bir insanın yaratımına başladığımda duygularım bunlardı. Küçük parçaların detayları hızımı yavaşlattıkça ilk düşüncemin aksine, devasa boyutlarda bir yaratık geliştirmeye karar verdim. Boyu yaklaşık iki metre, diğer uzuvları da bununla orantılı olacaktı. Bu karara vardıkten ve birkaç ayın sonunda malzemelerimi toplayıp derledikten sonra işe koyuldum.

Başarının ilk coşkusuyla birlikte beni bir hortum gibi sürükleyen duyguların çeşitliliğini kimsenin anlaması mümkün değil. Yaşam ve ölüm bana her şeyden önce, aşmam gereken hayalî bir sınır gibi

görünüyordu. Sonra da karanlık dünyamıza bir ışık seli yağdıracaktım. Yepyeni bir tür beni yaratıcısı ve kaynağı olarak belleyecek ve saygı gösterecekti. Birçok mutlu ve mükemmel yaratık varlıklarını bana borçlu olacaktı. Hiçbir baba çocuklarının minnetini, benim bu varlıklarını hak ettiğim gibi hak edemeyecekti. Zihnimde bu düşünceler dönüp dururken kendi kendime, madem cansız varlıklara hayat vereceğim, o durumda belki zaman içinde ölümün çürüttüğü bedenlerdeki yaşamı da yenileyebilirim dedim; gerçi şimdi bunun imkânsız olduğunu biliyorum.

Girişimimi bitmez tükenmez bir coşkuyla sürdürürken bu düşünceler ruhumu canlandırıyor. Ancak çalışmaktan rengim solmuş, iğne ipliğe dönmüştüm. Kimi zaman katietin sınırına geldiğim halde, başarısızlığa uğruyordum. Fakat yine de bir sonraki günün ya da saatin vaat ettiği umuda tutunuyordum. Yalnızca bana ait bir sırba bağlamıştım tüm ümidimi. Ben dur durak bilmeksizin, soluk soluğa şevkimle doğanın kuytularını araştırırken gökteki ay geceler boyu süren çalışmalarına tanıklık ediyordu. Kutsallıktan uzak mezarların rutubeti içinde çırpınarak ya da balçığa can vermek için yaşayan hayvanlara eziyet ederek geçen sır dolu uğraşımın dehşetine akıl sır erdirmek mümkün mü? Düşündükçe şimdi elim ayağım titriyor ve anılarım gözlerimin önünden akıp gidiyor. Ama o zamanlar beni iten karşı konulmaz, hatta neredeyse delice bir güç vardı. Bu amaca hizmet etmenin dışındaki tüm aklımı ve ruhumu yitirmiş gibiydim. Yaşadıklarım aslında geçici bir trans halinden başka bir şey değildi ve o tabilikten uzak dürtü etkisini yitirir yitirmez, yenilenmiş bir zihin gücüyle eski alışkanlıklarına dönmüştüm. Ceset mahzenlerinden kemikler topladım ve kâfir ellerimle insan bedeninin muazzam sırlarını taciz ettim, iğrenç icat atölyemi ise evimin çatı katına, diğer tüm dairelerden bir koridor ve merdivenle ayrılan, gözlerden uzak bir odaya, daha doğrusu hücreye kurmuştum. İşimin ayrıntılarıyla uğraşmaktan gözlerim yuvalarından uğramıştı. Kadavra ve kesim odası, malzemelerimle doluydu. Tabiatım bir yandan durmaksızın artan bir hevesle tetiklenir, bazı zamanlarda da tiksintiyle işime sırtımı dönmeme neden olurken nihayet çalışmalarımın sonuna geldim.

Yaz ayları bu şekilde, ruhum ve yüreğimle tek bir amacın peşinde koşarak geldi geçti. Oysa mevsim çok güzeldi, tarlalar hiç bu kadar bol ekinle dolup taşmamış, bağ bozumu hiç böyle zengin olmamıştı. Benim gözlerimse doğanın cazibelerine karşı duyarsızlaşmıştı. Etrafımı kuşatan manzarayı görmezden gelmeye neden olan hisler, bana uzun süredir görüşmediğim, millerce uzaktaki dostlarımı da unutturuyordu. Sessizliğimin onları endişelendirdiğini biliyor ve babamın sözlerini gayet iyi hatırlıyordum: "Halinden hoşnutken bizleri sevgiyle anacağımı ve senden düzenli haber alacağımızı zaten biliyorum. Ancak haberleşmemiz kesintiye uğradığında, bunu diğer görevlerini de aksattığının bir delili olarak yorumlarsam kusuruma bakma."

İşte bu yüzden babamın ne düşündüğünü tahmin ediyor, ama düşüncelerimi, kendi içinde tiksiniç olsa da hayal gücümü karşı konulmaz şekilde ele geçiren işimden bir türlü uzaklaştırmıyordum. Tabiatımın tüm alışkanlıklarını yiyip tüketen büyük hedefim gerçekleşene dek, sevgiyle ilgili tüm duygularımı ertelemek ister gibiydim sanki.

O zamanlar babamın ihmalkârlığını düşüncesizlik ya da saygısızlığa bağlamasının haksızlık olacağını düşünüyordum, ama artık hatanın biraz da bende olduğunu düşünmeye hakkı olduğuna inanıyorum. Üstün bir insan sükûnetini ve huzurunu her zaman muhafaza edebilmeli ve tutkunun ya da geçici heveslerin dinginliğini bozmasına izin vermemelidir. Bilgi arayışı da bence bu kuralın istisnası sayılmaz. Eğer kendinizi adadığınız çalışma, sevginizi zayıflatmaya ya da değerini hiçbir zaman yitirmeyecek basit zevklerden aldığımız hazzı yok etmeye başlamışsa o çalışma mutlaka kural dışı, yani insan zihnine aykırıdır. Bu kurala her zaman uyulmuş olsaydı, kimse uğraşlarının aile sevgisiyle gelen dinginliği bozmasına izin vermeseydi, Yunanistan boyunduruk altına girmez, Caesar ülkesini

kurtarır, Amerika aşama aşama keşfedilir, Meksika ve Peru imparatorlukları yok edilmezdi.

Hikâyemin en can alıcı noktasında ahlaki dersler vermeye başladım galiba, üstelik bakışların da devam etmemi söylüyor.

Babam mektuplarında hiçbir şikâyetle bulunmadı, yalnızca uğraşarımla eskisinden çok ilgilenerek karşılık verdi. Kış, bahar ve yaz çalışarak geçti, ama işime öyle gömülmüştüm ki gözlerim ne filizlenen çiçekleri ne de yeşeren yaprakları görüyordu; oysa eskiden içimi sevinçle doldururdu bu manzaralar. Yapraklar sararıp döküldüğünde, işimin de sonlarına yaklaşmışım ve geçen her gün, başarıyı daha net bir şekilde sergiliyordu. Ancak kaygılarım coşkumu bastırıyordu ve ben en sevdiğim işle uğraşan bir sanatçıdan çok, madenlerde çalışmaya mahkûm bir köleye ya da sağlıksız başka bir ticaretle uğraşan birine benziyordum. Geceleri üstüme ağır bir humma çöküyor, tedirginliğimi iyice artırıyor. Yaprak düşse ürküyor, bir suç işlemişim gibi akranlarımdan köşe bucak kaçırıyordum. Kimi zaman da perişan halimin farkına varıp korkuya kapılıyordum. Beni ayakta tutan tek şey, idealimin verdiği enerjiydi. Zorlu çalışmalarım yakında sona erecekti ve vücudumu hareket ettirmek ya da keyifli vakit geçirmek başlamakta olan hastalığımı iyileştirecekti. Yaratma işim bittiğinde kendime, bunların ikisini de yapacağıma söz verdim.

Zorlu çalışmalarımın başarıyla tamamlandığını görmem, kasvetli bir kasım gecesine rast geldi. Ayağımın dibinde boylu boyunca uzanan cansız varlığa hayat aşılatabilmek için neredeyse işkenceye varan bir kaygıyla yaşam gereçlerini etrafıma topladım. Saat sabahın biriydi; yağmurun kederli damlaları pencerenin pervazını dövdüğü ve yaktığım mum bitmeye yüz tuttuğu sırada yaratığın donuk sarı gözlerinin titrek ışık altında aradığını gördüm. Derin bir nefes aldı ve kollarıyla bacakları şiddetli bir sarsıntıyla kasıldı.

Bu felaketin, daha doğrusu sonsuz ıstırap ve titizlik sonucu şekillendirdiğim bu hilkat garibesinin karşısındaki duygularımı nasıl tarif etsem, bilmem ki? Kol ve bacakları orantılıydı, yüz hatlarını da gayet güzel seçmiştim güya. Ne güzeli! Yüce Tanrım! Sapsan teni kaslarını ve altlarındaki damarları zar zor örtüyordu. Saçı parlak siyah ve dalgalıydı. Dişleri inci gibi beyazdı ama tüm bu özellikleri, göz çukurlarının kirli beyazıyla neredeyse tıpatıp aynı renkteki buğulu gözleri; buruş buruş çehresi ve kapkara dudaklarıyla dehşet bir tezat oluşturmaktan başka işe yaramıyordu.

Hayatın akışında yer alan çeşitli kazalar, insan duyguları kadar değişken değildir. Cansız bir bedene can aşılatabilmek için neredeyse iki yıl boyunca durmaksızın çalışmışım. Sırf bu yüzden dinlenmekten ve sağlıktan mahrum kalmışım. Bunu gerçekleştirmeyi, alçakgönüllülüğü fazlasıyla aşan bir tutkuyla istemiştim. Oysa şimdi her şey bitmiş, hayalin tüm güzelliği yitip gitmişti. Kalbim donuk bir dehşet ve tiksintiyle dolmuştu. Yarattığım varlığın görüntüsüne dayanamayarak kendimi hızla yatak odama attım ve aklımı uykuya veremedim, odayı arşınlamaya başladım. Sonunda halsizlik, sıkıntılara ağır bastı ve zihnimi birkaç dakikalığına da olsa boşaltabilmek için üstümdeki giysilerle kendimi yatağa attım. Hiç faydası yoktu; uyudum uyumasına ama kâbuslarla sarsıldım. Rüyamda Elizabeth'i kanlı canlı, Ingolstadt sokaklarında yürürken gördüm. Mutluluk ve şaşkınlık içinde ona sarıldım, ama ilk öpücüğümü kondurduğum anda dudakları ölümün rengine büründü. Yüz hatları değişir gibi oldu ve bir anda kollarımdaki şey, ölmüş annemin cesedine dönüşüverdi. Ceset bir kefenle kaplandı ve kefenin boşluklarından içeri mezar solucanları girmeye başladı. Dehşet içinde uyandım. Alnımda soğuk ter damlacıkları birikmişti, dişlerim zangırdıyor, tüm kaslarım atıyordu. Ayın soluk san ışığı panjurların arasından içeri sızınca, o sefil şeyi, yarattığım rezil canavarı görüverdim. Yatağımı saran tülü kaldırdı ve gözlerini (tabii onlara göz denirse) üstüme dikti. Sonra ağzını açtı ve yanaldan bir gülümsemeyle buruşurken anlaşılmasız birkaç kelime mırıldandı. Bir şeyler söylediyse de ben duyamadım. Bir elini beni bastırmak istercesine öne doğru uzattı, ama ben kaçarak merdivenlerden aşağı indim. Oturduğum evin bahçesine saklandım ve gecenin geri kalanını orada, büyük bir sıkıntı içinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek etraftaki seslere kulak kabartarak ve duyduğum her sesi rezilce can verdiğim o şeytani cesedin sesi sandığım için ürkerek geçirdim.

Ah! Hiçbir ölümlü yoktur ki o çehrenin dehşetine katlanabilsin. Canlanmış bir mumya dahi o yaratığın çirkinliğiyle yarışamaz. Henüz tamamlanmadığı bir sırada incelemiştin onu; o zaman da çirkindi ama kasları ile eklemleri hareketlenince, Dante'nin dahi hayal edemeyeceği bir şeye dönüşüverdi.

Geceyi perişan halde geçirdim. Nabzım bazen öyle hızlı ve gürültülü atıyordu ki her bir damarımın çarpıntısını hissedebiliyordum. Kimi zaman da halsizlik ve takatsizlikten yere yığılacak gibi oluyordum. Bu korkularla birlikte bir hayal kırıklığı da yaşıyordum. Onca zamandır ruhumu besleyen ve mutluluk veren hayallerim, artık cehenneme dönmüştü. Çok hızlı bir değişimdi bu, gerçek bir yıkımdı!

Sonunda kasvetli ve ıslak gün doğdu ve uykusuz, acıyan gözlerim, Ingolstadt Kilisesi ile onun beyaz saat kulesini ayırt edebildi. Saat altıyı gösteriyordu. Kapıcı, gece sığındığım bahçenin kapılarını açınca kendimi sokağa attım ve döndüğüm her köşede karşıma çıkmasından korktuğum o hilkat garibesinden kaçarcasına, sokakları hızlı adımlarla arşınladım. Kaldığım daireye dönmeye cesaretim olmasa da kapkara, kasvetli gökten yağan yağmurdan sıırıslıklam olmama rağmen, acele etmem gerektiğini hissediyordum.

Bu şekilde bir süre bedenimi çalıştırarak zihnimdeki yükü boşaltmayı denedim. Nerede olduğumun ya da ne yaptığının farkına varamadan sokaklarda bir aşağı, bir yukarı dolandım. Kalbim korkuyla çarparken etrafıma göz gezdirmeye cesaret edemedim, düzensiz adımlarla ilerliyordum.

Korku ve dehşet içinde,

İssız yolda yürüyen biri gibi,

Bir kez ardına baktıktan sonra

Dönmez bir daha geri,

Bilir çünkü korkunç bir iblisin,

*Bir adım berisinden geldiğini.*⁹

Bu halde yürüyerek sonunda çeşitli posta ve yolcu arabalarının durduğu hanın önüne vardım. Nedendir bilinmez, orada durakladım ve birkaç dakika boyunca gözlerimi sokağın diğer ucundan bana doğru gelen arabaya diktim. Yaklaşanın İsviçre posta arabası olduğunu fark ettim. Tam yanımda durdu ve açılan kapının ardında Henry Clerval'i gördüm. Beni gören Henry arabadan fırlayarak, "Sevgili Frankenstein'ım!" diye seslendi. "Seni gördüğüme nasıl sevindim bilemezsin! Tam arabadan indiğim sırada karşıma çıkman ne hoş tesadüf!"

Clerval'i gördüğümde hissettiğim sevincin eşi benzeri olamaz. Varlığı aklıma babamı, Elizabeth'i ve evimle ilgili tüm anılarımı getirdi. Elini avucuma aldığım anda korku ve talihsizliklerim aklımdan uçup gitti. Aniden ve aylardır ilk kez, içimde bir sükûnet, bir huzur hissettim. Bunun üstüne dostumu büyük bir içtenlikle karşıladım ve birlikte üniversiteme doğru yürüdük. Clerval bir süre ortak dostlarımızdan ve Ingolstadt'a gelme iznini aldığı için ne denli şanslı olduğundan bahsetti. "Babamı hayatta gerekli tüm bilgilerin asil muhasebecilik mesleğinde yatmadığına ikna etmemin ne kadar zor olduğunu tahmin edersen," dedi. "Sanırım son âna kadar bana inanmadı çünkü bitip tükenmez yakarışlarıma, *Wakefield Papazı*¹⁰ romanındaki Hollandalı öğretmenin verdiği yanıtı vermekten hiç vazgeçmedi:

"Yunanca bilmeden de yılda on bin florin kazanıyorum, Yunanca bilmeden de karnımı gönlümce doyuruyorum."

Ama uzun vadede bana olan sevgisi, öğrenmeye olan nefretini yendi ve bilgi diyarında bir keşif gezisine çıkmama razı oldu.

"Seni gördüğüme sonsuz sevindim ama söylesene, babam, kardeşlerim, Elizabeth nasıllar?"

"Gayet iyiler ve hallerinden memnunlar. Yalnızca senden pek haber alamadıklarına üzüyorlar. Bu arada yeri gelmişken onların adına sana biraz nasihat vereceğim, bilmiş ol. Ama sevgili Frankenstein'ım," dedi ve bir an durup yüzüme şöyle bir baktıktan sonra, "Ne kadar bitkin görüldüğünü fark etmemişim. Nasıl da zayıf ve solgunsun. Geceler boyu nöbet tutmuş gibi bir halin var," diye sözlerine devam etti.

"Doğru bildin. Son zamanlarda bir işimle öyle meşgulüm ki gördüğün üzere yeterince dinlenmeye

fırsatım olmadı. Ama içtenlikle umuyorum ki bütün uğraşlarım artık geride kaldı ve nihayet özgürlüğüme kavuştum.” Şiddetle sarsıldım; bir önceki gece olanları, değil anlatmaya, düşünmeye dahi cesaret edemiyordum. Adımlarımı hızlandırdım, kısa süre sonra üniversiteye geldik.

O anda aklıma geride bıraktığım yaratığın hâlâ capcanlı dairemde geziniyor olabileceği geldi ve bu düşünceyle içim ürperdi. O canavara bakmaktan büyük bir korku duyuyordum, ama Henry'nin onu görmesinden daha da Çok korkuyordum. Bu nedenle de Henry'den birkaç dakika aşağıda beklemesini rica ederek koşar adımlarla odama çıktım. Kendime geldiğimde elim kilidi açmıştı bile. Ardından bir an duraksadım ve içimden soğuk bir ürperti aktı. Tıpkı karşılarında bir hayalet bulmayı bekleyen çocuklar gibi, kapıyı iterek açtım, ama görünürde hiçbir şey yoktu. Ürkek adımlarla içeri girdim. Salon bomboştu ve iğrenç misafirim, yatak odamı da terk etmişti. Bu kadar şanslı olabileceğim aklımın köşesinden geçmezdi. Düşmanımın gerçekten de kaçıp gittiğinden emin olduğumda ellerimi mutlulukla çırparak alt kata, Clerval'ın yanına indim.

Birlikte odama geçtik, hizmetçi hemen kahvaltı getirdi. Ancak benim içim içime sığmıyordu. Yalnızca sevinç değildi hissettiğim şey; tenimin aşırı duyarlılıkla gıdıklandığını ve nabzımın hızlı hızlı attığını hissediyordum. Bir an olsun yerimde duramıyordum. Koltukların üstünden atlıyor, el çırparak kahkahalarla gülüyordum. Clerval, benim bu sıra dışı halimi ilk başta onu görmekten dolayı duyduğum sevince veriyse de dikkatle inceledikten sonra bakışlarımda anlamlandıramadığı bir çılgınlık olduğunu fark etti ve gürültülü, kontrolsüz, donuk kahkahalarım onu hem korkuttu hem de şaşırttı.

“Benim sevgili Victor'ım,” diye haykırdı, “Tanrı aşkına söyle, neyin var senin? Söyle kahkahalar atmaya bırak, ne olur. Çok hastasın sen! Nedir bunların sebebi?”

O anda korkunç hayaletin odaya girdiğini sandığım için, ellerimle gözlerimi kapatarak, “Hiç sorma,” dedim. “O anlatsın sana. Ah, kurtar beni, ne olur! Kurtar!” diye yalvardım. Canavarın beni yakaladığını sandım ve delice çırpınarak, bir nöbet içinde yere düştüm.

Ah zavallı Clerval! Kim bilir neler hissetti o anda? Büyük bir sevinçle beklediği buluşma, tuhaf bir buhrana dönüşü vermişti. Ama ben onun üzüntüsünü görececek halde değildim çünkü kendimden geçmişim ve uzunca bir süre de toparlanamadım.

Bu beni birkaç ay boyunca yatağa düşüren hummanın başlangıcıydı. Tüm bu süre boyunca tek bakıcım Henry oldu. Yaşı ve sağlığı dolayısıyla babamın uzun bir yolculuğa dayanamayacağını ve hastalığının Elizabeth'i ne derece perişan edeceğini bilen Henry'nin, durumun ciddiyetini gizleyerek onları bu acılardan sakındığını sonradan öğrendim. Kendisinden daha iyi ve ilgili bir bakıcı bulamayacağımı biliyordu ve iyileşeceğime olan sağlam inancına da dayanarak onlara zarar vermekten çok, büyük bir iyilik yaptığından şüphe etmemişti.

Ancak ben gerçekte ağır hastaydım ve dostumun sınırsız ve kesintisiz ilgisinden başka beni hayata döndürecek hiçbir şey yoktu. Hayat bahsettiğim canavarın görüntüsü gözümün önünden gitmiyordu ve sık sık onu sayıklıyordum. Sözlerim, Henry'yi doğal olarak şaşırtıyordu. önceleri bunların çarpık hayallerimden kaynaklandığını düşündü, ama inatla aynı konuya döndüğümü görünce rahatsızlığımın gerçekten de sıra dışı ve korkunç bir olaydan kaynaklandığına ikna oldu.

Arkadaşımı korkutacak ve üzecek sıklıkta nükseden hastalığım, yavaş yavaş iyileşti. Etrafımdaki nesnelere keyifle izlediğim ilk ânı hatırlıyorum. Solup düşen yaprakların ortadan kalktığını ve penceremi gölgeleyen ağaçların tohumlandığını fark ettim.

Muhteşem bir bahar başlamak üzereydi ve mevsimin iyileşmeme büyük katkısı oluyordu. Sevinç ve şefkat gibi duyguların da içimde yeniden canlandığını hissettim. Karamsarlığım kaybolmuştu ve kısa

sürede ölümcül tutkuma yakalanmadan önceki neşeme dönüverdim.

"Sevgili Clerval," diye haykırdım, "bana karşı ne kadar kibar, ne kadar iyisin. Şu koca kışı kendine söz verdiğin üzere çalışarak geçirmek yerine, benim hasta odamda tükettin. Sana borcumu nasıl ödeyeceğim? Neden olduğum hayal kırıklığı için çok üzgünüm, umarım beni affedersin."

"Yine kendini dağıtmaz, olabildiğince çabuk iyileşirsen, bana olan borcunu tamamen ödemiş olursun. Hazır böyle keyfin yerindeyken seninle bir konuyu konuşabilirim herhalde, değil mi?"

Ürperdim. Bir konuyu! Ne olabilirdi? Düşünmek bile istemediğim o şeyden mi bahsediyordu acaba?

Rengimin attığını gören Clerval, "Kendine gel," dedi. "Canını sıkıyorsa hiç bahsetmem, olur biter. Ama bil ki baban ve kuzenin senden, kendi elyazınla bir mektup alırlarsa çok memnun olacaklar. Ne kadar ağır bir hastalık atlattığından haberleri yok ve uzun süredir sessiz kalmandan çok rahatsızlar."

"Söyleyeceğin bu muydu, sevgili Henry? İlk düşüncelerimin o çok sevdiğim ve sevgimi sonuna kadar hak eden dostlarımla dolup taşmayacağını nasıl aklına getirirsin?"

"Madem şu anki ruh halin böyle dostum, o zaman birkaç gündür şurada bekleyen mektubu gördüğüne sevineceksin. Kuzeninden geliyor sanırım."

Clerval böyle dedikten sonra elime aşağıdaki mektubu tutuşturdu. Mektup, canım Elizabeth'indendi.

Sevgili kuzenim;

Bir süredir hastasın, hem de çok hastasın ve sevgili, nazik Henry'nin düzenli gönderdiği mektuplar bile içime su serpmeye yetmiyor. Biliyorum, bu aralar yazman, kalem tutman dahi yasak, ama senden gelecek tek bir kelime olsun, kuruntularımızı azaltmaya yetecek. Uzunca bir süre gelen her postanın bana senden o tek satırı taşıyacağını ümit ettim ve ısrarlarım amcamı Ingolstadt'a gitmekten alıkoydu. Onu uzun bir yolculuğun zorluklarından ve belki de tehlikelerinden korudum belki, ama bu yolculuğu kendim yapamadığıma kim bilir kaç kez pişman oldum! Durmaksızın sana paragöz, yaşlı bir hemşirenin hastabakıcılık yaptığını ve ihtiyaçlarını tahmin edemediği gibi, onlara şu zavallı kuzeninin titizlik ve Şefkatiyle karşılık veremediğini düşünüp duruyordum. Neyse ki tüm bunlar geride kaldı: Clerval artık tamamen iyileştiğini yazmış. Umuyorum ki sen de bu bilgiyi yakında kendi elyazınla teyit edersin.

Çabucak toparlan ve bize dön. Burada seni yürekten seven, mutlu, neşeli bir aile ve dostlar bekliyor. Babanın sağlığı gayet yerinde ve o iyilik dolu çehresini seni görmek, iyi olduğunu bilmek kaygısından başka gölgeleyen hiçbir sıkıntı yok. Ernest'imizin nasıl geliştiğini görsen, öyle memnun olurdun ki! Artık on altı yaşında ve enerji, canlılık dolu. Gerçek bir İsviçreli olma ve yurt dışında ülkesine hizmet etme konusunda çok hevesli, ama ondan kopmamız mümkün değil, özellikle de ağabeyi dönene kadar. Amcam onun uzak bir ülkede askerlik yapması fikrinden pek hoşnut sayılmaz, ama Ernest şendeki azme sahip değil. Çalışmak ona göre sevimsiz bir prangadan farksız. Vaktini açık havada, tepelere tırmanarak ya da gölde kürek çekerek geçiriyor. Korkarım ki onu zorlamaz ve kendi seçtiği mesleğe yönelmesini sağlamazsak başıboş biri olacak.

Sen gideli sevgili çocuklarımızın büyüyüp serpilmelerinin dışında hayatımızda pek bir değişiklik olmadı. Masmavi göl ile karlarla kaplı dağlar hep aynı. Ben de sessiz sakin evimiz ve huzur dolu yüreklerimizin aynı değişmez kanunlarla yönetildiğini düşünüyorum. Ufak tefek uğraşlarım vaktimin çoğunu alıyor, beni oyalıyor. Çabalarımın ödülünü de etrafımda yalnızca mutlu ve iyilik dolu yüzler görerek alıyorum. Sen gittiğinden beri evimizde yalnızca tek bir değişiklik oldu. Justine Moritz'in ailemize hangi vesileyle girdiğini hatırlar mısın? Büyük ihtimalle hatırlamıyorsundur. Hikâyeyi birkaç kelimeyle hatırlatayım. Justine'in annesi Madam Moritz dört çocuklu bir duldu, Justine ise üçüncü çocuğuydu. Bu kız her zaman babasının gözdesi olmuştu, ama tuhaftır annesi onu hiç çekemezdi. Babasının ölümünden sonra Madam Moritz ona çok fena davranmaya başlamıştı. Yengem de bunu fark etmiş, Justine on iki yaşına geldiğinde annesinden, kızının bizim evimizde yaşamasına izin vermesini rica etmişti. Ülkemizin cumhuriyetçi kurumları, etrafımızı çevreleyen büyük monarşilerde yaygın olanlardan çok daha basit ve mutluluk veren davranış biçimleri yaratmıştır. O yüzden de çeşitli sınıflar arasındaki ayrım fazla keskin değildir, ne çok fakir olan ne de nefretle yaklaşılacak alt kesimin tutumu çok daha medeni ve ahlaklıdır. Cenevre'de uşaklık yapmak ile Fransa veya İngiltere'de uşaklık yapmak farklı şeylerdir. Justine böylece ailemize karıştı ve tüm hizmetkârlık görevlerini öğrendi. Bizim talihli ülkemizde bu, cehaleti ya da insanlık onurundan yoksun olmayı gerektiren bir durum değildir.

Hatırlarsın belki, Justine'i hepimiz çok severdik. Hatta bir keresinde senin, moralin bozuk da olsa Justine'in tek bakışıyla düzeleceğini söylediğini hatırlıyorum. Nedeni Ariosto'nun Angelica'nın

güzelliği için yaptığı açıklamayla aynıydı; öylesine açık yürekli ve mutluymuş ki... Yengem ona çok bağlandı ve bunun sonucu olarak da ilk başta niyetlendiğinden çok daha iyi bir eğitim aldırdı. Bu iyiliğin karşılığını da fazlasıyla gördü; Justine dünyanın en kadirbilir kişilerinden biriydi. Minnetini kelimelerle dile getirdiğinden değil; ağzından bu anlamda herhangi bir söz çıktığını duymadım, ama bakışlarından hamisine neredeyse taptığını anlamak zor değildi. Havai ve birçok açıdan düşüncesiz bir mizacı olmasına rağmen, yengemin her yaptığına önem verirdi. Onu kusursuzluğun sembolü olarak görür, konuşma tarzını ve davranışlarını taklit ederdi. Bu nedenle de hâlâ bana onu anımsatır.

Çok sevgili yengem vefat ettiğinde herkes kendi kederine gömüldüğü için, hastalığı sırasında kaygı dolu şefkatiyle onun başından ayrılmayan Justine'e kimse dikkat etmedi. Zavallı Justine çok hastaydı, ama önünde başka dertler de vardı.

Erkek kardeşleriyle kız kardeşi birer birer öldüler. Annesi ise ihmal ettiği kızının dışında evlatsız kaldı. Kadının vicdanı sızlıyordu; sevdiği çocuklarının ölümünü, Tanrı'nın çocuklarını ayırmasına karşılık ona verdiği bir ceza olarak görmeye başladı. Kendisi Katolik mezhebini ve tahminimce günah çıkarttığı rahip de bu düşüncesini onaylamıştı. Bunun üzerine senin Ingolstadt'a gitmeden birkaç ay sonra tövbekâr annesi Justine'i eve geri çağırdı. Zavallıcık! Evimizden ayrılırken hüngür hüngür ağladı. Yengemin ölümünden beri hayli değişmiş, üzüntüsü ona bir yumuşaklık, eskiden neşe dolu olan tavırlarına hoş bir ılımlılık katmıştı. Annesinin evindeki şartlar da pek keyfini yerine getirecek türden değildi. Zavallı kadın tövbekârlıkta fena halde bocalıyordu. Kimi zaman Justine'e zalimliğini affetmesi için yalvarıyor, ama çoğu zaman da kardeşlerinin ölümünden onu sorumlu tutuyordu. Bitmez tükenmez iniş çıkışlar, sonunda Madam Moritz'i bitap düşürdü. Bu da ilk başlarda asabiyetini iyice artırdı, ama artık sonsuz huzura kavuştu. Geçen kışın başında, soğukların gelişiyle birlikte vefat etti, Justine ise yanımıza döndü ve ben onu yine büyük bir şefkatle seviyorum. Çok akıllı, kibar ve inanılmaz hoş bir kız. önceden de bahsettiğim gibi tavırları ve ifadesi bana sürekli sevgili yengemi anımsatıyor.

Sana, sevgili minik William'la ilgili de birkaç söz söylemek istiyorum canım kuzenim. Keşke onu görebilsen; yaşına göre oldukça uzun boylu, gülen, tatlı mavi gözleri, siyah kirpikleri ve kıvrık saçları var. Gülümsediği zaman sağlık fişkırان kıpkırmızı yanaklarında minicik gamzeleri beliriyor. Daha şimdiden bir-iki sevgilisi oldu, ama şu aralar asıl gözdesi, beş yaşındaki sevimli Louisa Biron.

İzinle biraz da sevgili Victor'cuğum, muhterem İsviçreli hakkında dedikodu yapayım sana. Güzel Mrs. Mansfield, genç bir İngiliz centilmeni olan John Melbourne Beyefendi'yle yaklaşan evliliği için tebrik ziyaretlerini kabul etmeye başladı bile. Çirkin kız kardeşi Manon ise geçen sonbahar, zengin bankacı Duvillard'la evlendi. Clerval'in Cenevre'den gidişinden bu yana sevgili okul arkadaşın Louis Manoir'ın başına çeşitli talihsizlikler geldi. Ama şimdi toparlandı ve söylediklerine göre pek neşeli ve güzel bir Fransız hanımla; Madam Tavemier'le evlenmek üzereymiş. Bu hanım dulmuş ve yaşlı Manoir'den hayli büyükmüş ama çok beğenilen, çok sevilen biriymiş.

Mektubumu yazarken keyfim biraz düzeldi sevgili kuzenim, ama son satırlarımda kaygılarım geri döndü. Yaz lütfen, sevgili Victor. Tek bir satır, tek bir söz bile bizim için bir lütuf* Henry'ye iyiliklerinden, şefkatinden ve mektuplarından dolayı binlerce teşekkürümüzü ilet. Kendisine yürekten minnettarız. Hoşça kal kuzenim! Kendine iyi bak ve çok rica ediyorum, bize yaz!

Elizabeth Lavenza

Cenevre, 18 Mart 17..

Mektubu okuyunca, "Ah bir tanecik, canım Elizabeth'im!" diye haykırdım. "Hemen yazacağım ve

onları endişelerinden kurtaracağım." Mektubu yazdım ve hayli yoruldum; ama artık nekahet dönemine girmiş ve bayağı da toparlanmıştım. Bundan iki hafta sonra yataktan çıktım.

İyileşmemin ardından kendime ilk olarak Clerval'ı üniversitedeki profesörlerden birkaçıyla tanıştırmayı iş edindim. Bunu yaparken de zorlandım ve bazı yaralarım deşildi. Uğraşlarımın sonu ve talihsizliklerimin başlangıcı olan o korkunç geceden beri doğa felsefesinin adına bile vahşice bir tepki geliştirmiştim. Diğer yönlerden sağlığıma kavuşmuşken bir kimya gerecinin görüntüsü gerginliğimi tetikliyordu. Henry bunu fark etti ve tüm gereçlerimi gözümün önünden kaldırttı. Ayrıca kaldığım daireyi de değiştirmemi sağladı, çünkü eskiden laboratuvarım olan odaya karşı büyük hoşnutsuzluk duyduğumu anladı. Ancak Clerval'in aldığı bu önlemler, profesörleri ziyaretim sırasında bana hiçbir fayda sağlamadı. Waldman'ın tüm kibarlığı ve içtenliğiyle, bilimde kaydettiğim hayret verici aşamalara övgüler yağdırması tam bir eziyetti. Kısa bir süre sonra bu konudan keyif almadığımı fark etti, ama gerçek nedenini tahmin edemeyerek duygularımı alçakgönüllülüğüme yordu. Sonra da açıkça fark ettiğim üzere, beni konu dışı bırakabilmek için konuşmayı başarılarımdan, bilimin kendisine doğru kaydırıldı. Ne yapabiliirdim ki? Amacı iltifat etmektir, ama eziyetten başka işe yaramıyordu. Beni yavaş ve acımasız bir ölüme doğru sürükleyecek birtakım gereçleri birer birer karşıma diziymiş gibi hissediyordum. Duyduğum sözler karşısında kıvrandıysam da çektiğim acıyı belli etmeye cesaret edemedim. Gözlemleri ve hisleriyle insanların duygularını sezinlemede çok başarılı olan Clerval, cehaletini bahane ederek konuyu kapatınca daha genel bir sohbete döndük. Dostuma yürekten minnettar oldum, ama bunu dile getirmedi. Şaşırdığı her halinden belliydi, fakat sırrımı açmaya beni hiç zorlamadı. Onu şefkat ve saygı karışımı sınırsız bir duyguyla sevsem de aklımdan bir türlü çıkaramadığım ama başkasına anlatmam halinde beni daha da derinden yaralamasından korktuğum olayı ona açmaya kendimi ikna edemedim.

Profesör Krempe, meslektaşı kadar yumuşak değildi ve o aşın hassas ruh halim içinde onun kaba ve pervasız övgüleri bana Profesör Waldman'ın iyi niyetli takdirlerinden de çok acı verdi. "Baksanıza hergeleye!" diye haykırdı. "Sizi temin ederim Sayın Clerval, bu bey hepimizi geride bıraktı. Ya, açarsınız gözlerinizi öyle fal taşı gibi, ama doğru söylüyorum. Daha birkaç yıl önce Cornelius Agrippa'ya, İncil'e inanır gibi inanan yeniyetme, şimdi kalkmış kendisine üniversitenin en tepesinde yer edinmiş. Yakında bilileri paçasından tutup al aşağı etmezse hepimiz utancımızdan yerin dibini boylayacağız." Yüzümdeki acı dolu ifadeyi görünce sözlerine, "Frankenstein alçakgönüllüdür. Genç bir adam için müthiş bir meziyet. Gençler biraz çekingen olmalı, değil mi Clerval? Mesela gençken ben de öyleydim, ama kısa sürede üstümden atıverdim."

Krempe bu sefer kendisine övgüler düzmeye başlayınca canımı fazlasıyla sıkı konudan memnuniyetle uzaklaşmış olduk.

Clerval doğa bilimine duyduğum ilgiye hiçbir zaman sempatiyle yaklaşmamıştı ve edebî seçimleri de benimkilerden tamamen farklıydı. Üniversiteye Doğu dillerinde tam anlamıyla uzmanlaşmak amacıyla gelmişti, böylece belirlediği hayat planında kendisi için bir yol açmış olacaktı. Şanı şöhreti olmayan bir kariyere atılmamakta kararlı biri olarak gözlerini, yatırımcı ruhuna elverişli bir alan olarak gördüğü Doğu'ya çevirdi. Fars, Arap ve Sanskrit dilleri ilgisini çekiyordu ve aynı çalışmalara girmeye beni de kolayca ikna etti. Başboşluk beni her zaman rahatsız etmişti ve düşünmekten kaçtığım, eski çalışmalarımın nefret ettiğim bir zamanda arkadaşımın derslerine eşlik etmek beni çok rahatlatıyordu. Oryantalistlerin eserlerinde yalnızca bilgi değil, teselli de buluyordum. Eğlenceden öte bir amacım olmadığı için, Clerval'in aksine bu dillerin lehçeleri hakkında çözümleyici bilgiler edinmeye kalkışmadım. Yalnızca anlamlarını anlamak için okudum ve çabalarımın karşılığını da fazlasıyla aldım. Bu eserler melankolileriyle beni teskin ediyor, neşeli

tonlarıyla bana diğer ülkelerin yazarlarını incelerken hiç hissetmediğim türden bir moral aşıyorlardı. Onları okuduğunuzda hayat sanki sıcacık bir güneşten, güllerle dolu bir bahçeden, adaletli bir düşmanın tebessümü ya da öfkesinden, yüreğinizi yiyip bitiren bir ateşten ibaretmiş gibi hissediyordunuz. Eski Yunan ve Roma'nın yiğitlik ve kahramanlık şiirlerinden ne kadar da farklıydılar!

Yaz ayları bu uğraşlarla gelip geçti ve Cenevre'ye dönüş tarihim sonbaharın sonu olarak belirlendi. Ancak Çeşitli aksiliklerden dolayı gecikmemin sonucunda kış geldi, ortalığı karlar kapladı ve yollar geçit vermez oldu. Böylece seyahatim bir sonraki bahara kaldı. Bu erteleme beni çok üzdü, çünkü memleketime ve sevgili dostlarıma hasrettim. Dönüşümün bu kadar ertelenmesinin tek nedeni Clerval'i birkaç tanıdık edinmeden yabancı bir yerde bırakıp gitmeye gönlümün razı olmamasıydı. Ancak kışı oldukça keyifli geçirdik ve alışılmışın dışında geç gelen bahar, güzelliğiyle tembelliğini telafi etti.

Mayıs ayı gelip çatmıştı ve ben yolculuk tarihim belirleyecek olan mektubu dört gözle bekliyordum ki Henry, uzun süredir yaşadığım ülkeye veda etmem için Ingolstadt civarında yürüyüşe çıkmamızı önerdi. Teklifi memnuniyetle kabul ettim. Bedenimi çalıştırmayı hep sevmiştim ve Clerval de ülkemizin doğa manzaraları arasında yaptığım başıboş gezilerimde en gözde eşlikçim olmuştu.

Civan gezerek iki hafta geçirdik. Sağlığım ve moralim çoktan düzelmiş ve soluduğum tertemiz hava, gezintilerimizin doğal olayları ve dostumla yaptığım sohbetler gücüme güç katmıştı. Çalışmalarım beni dostlarımla ilişkiye girmekten alıkoymuş, sosyalleşmemi engellemişti, ama Clerval içimdeki iyi duyguları canlandırdı. Doğanın çehresini ve çocukların neşeli yüzlerini yeniden sevmeyi öğretti bana. Canım dostum! Ne kadar yürekten sevdin beni ve aklımın seninkiyle aynı düzeye gelebilmesi için ne kadar çırpındın! Bencil bir arayış yüzünden elim ayağım bağlanmış, hayatım kısıtlanmıştı, ta ki sen nezaketin ve sevginle içimi ısıtana, duyularımı yeniden canlandırana dek. Sayende birkaç yıl önceki, herkesi seven ve herkesçe sevilen, dertsiz tasasız, mutlu halime döndüm. Mutlu olduğum zamanlarda cansız varlıklar bana en şahane duyguları bahşetme gücüne sahip oluyorlardı. Dingin bir gökyüzü ile yemyeşil bayırlar beni mest ediyordu. Mevsim gerçekten de olağanüstü güzeldi; yaz çiçekleri tomurcuklanırken çalılıklar arasında bahar çiçekleri açıyordu. Bir önceki yıl uzaklaştırmaya çalıştığım halde üstümde sonsuz bir baskı kuran düşüncelerden artık kurtulmuşum.

Henry, neşelenmeme çok seviniyor, duygularımı tüm içtenliğiyle paylaşıyordu. İçini dolduran hisleri anlatırken bir yandan da beni eğlendirmeye çalışıyordu. Zihninin bu konudaki yaratıcılığı hayret vericiydi. Sohbetleri hayal gücünün zenginliğini yansıtıyordu, Fars ve Arap yazarları taklit ederken olağanüstü zengin ve tutkulu hikâyeler uyduruyordu. Bazen de sevdiğim şiirleri okuyor ya da beni müthiş zekâsıyla desteklediği tartışmalara sürüklüyordu.

Üniversitemize bir pazar akşamı döndük. Köylüler dans ediyordu, karşılaştığımız herkes neşeli, mutlu görünüyordu. Benim moralim de son derece yüksekti ve içim dizginlenemez bir sevinç ve neşeyle doluydu.

Dönüşte babamdan gelen aşağıdaki mektubu buldum:

Sevgili Victor'ım,

Bize dönüş tarihini belirleyecek olan mektubu büyük ihtimalle sabırsızlıkla bekledin. İlk başta birkaç satır yazarak, gelmeni istediğim tarihi bildirmekle yetinmeyi düşündüm, ama bu hiç de hoş olmayacağı için cesaret edemedim. Mutluluk ve memnuniyet dolu bir hoş geldin umarken karşında gözyaşı ve keder bulsan nasıl şaşırırdın kim bilir? Başımıza gelen talihsizliği nasıl anlatsam bilmem ki, Victor? Yokluğun seni sevinçlerimize ve kederimize karşı duyarsızlaştırmış olamayacağına göre, bunca zamandır uzaklarda olan oğlumu nasıl göz göre göre üzebilirdim? Seni acı dolu habere hazırlayabilmek isterdim, ama bunun imkânsız olduğunu biliyorum. Eminim bakışların şimdiden mektupta, korkunç haberi veren sözleri arıyordur.

William öldü! Gülücükleriyle yüreğimi ısıtıp sevinçle dolduran, o uysal olduğu kadar cıvıl cıvıl, dünya tatlısı çocuk! Victor, William öldürüldü!

Seni teselli etmeye hiç yeltenmeden, yalnızca olanları anlatacağım.

Geçen Perşembe -7 Mayıs- yeğenim ve iki erkek kardeşinle birlikte Plainpalais'de yürüyüşe çıktık. Akşamüstü hava hayli ılık ve sakin olunca yürüyüşümüzü biraz uzattık. Ancak alacakaranlık vakti dönmeye niyetlendik, ama önden giden William ile Ernest'i bir türlü bulamadık. Bir yere oturup dönmelerini bekledik, önce Ernest döndü ve hemen kardeşini görüp görmediğimizi sordu. Birlikte oynarken William'ın kaçıp saklandığını ve aradığı halde onu bulamadığını söyledi. Uzunca bir süre beklemiş ama William dönmemiş.

Bu sözler bizi harekete geçirdi ve akşama kadar onu aradık. Sonra Elizabeth'in aklına William'ın eve dönmüş olabileceği geldi. Ama evde yoktu. Tatlı yavrucuğumun kaybolduğunu ve gecenin tehlikeleriyle karşı karşıya kaldığını düşünmeye katlanamadığını için bu kez elimizde meşalelerle geri döndük. Elizabeth de müthiş endişeliydi. Sabah saat beş civarı, daha bir gece önce kanlı canlı ortalarda dolaşırken gördüğüm canım oğlumu, çimenlerin üstünde boylu boyunca mosmor ve hareketsiz yatar halde buldum. Katilin parmak izleri boynunda duruyordu.

Onu eve taşıdıklarında Elizabeth yüzümdeki derin kederden olan biteni anladı. William'ı görmekte ısrar etti. İlk başta ona engel olmaya çalıştım, ama vazgeçmedi ve William'ın yatırıldığı odaya girerek, alalecele boynundaki izleri inceledi. Sonra da ellerini kavuşturarak, "Aman Tanrım! Sevgili çocuğu ben öldürdüm!" diye haykırdı.

Ardından bayıldı. Güçlkle kendine getirebildik, ama ağlayıp iç çekmekten başka bir şey yapamadı. Bir süre sonra bana William'in o akşam annenden Elizabeth'e kalan çok değerli bir madalyonu takmak için ısrar ettiğini anlattı. Madalyon kaybolmuştu ve belli ki katili cinayete yönlendiren şey oydu. Aralıksız çabalarımıza rağmen şimdilik katilin izini süremiyoruz. Ancak nasılsa hiçbir şey sevgili William'ımı geri getiremeyecek!

Gel sevgili Victor! Elizabeth'i ancak sen teselli edersin. Durmaksızın ağlıyor ve William'ın ölümünden boş yere kendisini sorumlu tutuyor. Sözleriyle yüreğimi parçalıyor. Hepimiz çok mutsuzuz, ama oğlum bu da dönüp de bizleri avutman için fazladan bir neden sayılmaz mı? Ah, sevgili anneciğini düşünüyorum da! Heyhat Victor! İyi ki annen en küçük evladının bu zalim, bu dehşet ölümünü görmedi!

Gel, Victor! Katilden intikam alma düşünceleriyle dolu olarak değil, içimizdeki yaraları azdırmak

yerine, onları iyileştirecek barış ve şefkat duygularıyla gel. Gel gir bu matem evine evladım, ama düşmanlarına beslediğin nefretle değil, sevenlerine duyduğun sevgi ve şefkatle.

Seni seven kederli baban

Alphonse Frankenstein

Cenevre, 12 Mayıs 17..

Mektubu okuduğum sırada yüzümü inceleyen Clerval, ilk başta sevdiklerimden haber almaktan duyduğum sevincin yerine geçen çaresizlik ifadesini fark edince şaşırıldı. Mektubu masaya fırlattım ve ellerimle yüzümü örttüm.

Acı içinde, hüngür hüngür ağladığımı görünce, "Sevgili Frankenstein'ım," diye haykırdı. "Mutsuzluk senin kaderin mi? Söyle bana canım dostum, neler olmuş?" Derin bir acı içinde, odada bir aşağı bir yukarı yürürken mektubu işaret ettim. Talihsizliğimle ilgili haberi okurken Clerval'ın gözleri de yaşlarla dolup taşıtı.

"Sana bir teselli sunmam mümkün değil, dostum," dedi. "Başına gelen felaketin tamiri imkânsız. Ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Hemen Cenevre'ye gideceğim. Gel benimle, atları hazırlayalım, Henry."

Yolda Clerval birkaç teselli sözü etmeye çalıştı, ama samimi üzüntüsünü dile getirmenin ötesine geçemedi. "Zavallı William!" dedi. "Sevgili, tatlı çocuk. Melek annesiyle birlikte uyuyordur şimdi! Onu gencecik güzelliğiyle cıvıl cıvıl, neşe dolu görenler, şu zamansız ölümüne ancak ağlıyorlardır! Böylesine acı bir şekilde ölmek, katilin ellerini boğazında hissetmek! Böyle mutluluk saçan bir masumiyeti yok edebilen kişi, katilden de öte bir şey olmalı! Ah zavallı küçük! Tek tesellimiz var; sevenleri yas tutup ağlıyor, ama o huzur içinde. İstirap sona erdi, çektiği acı ebediyen son buldu. Narin bedeni çimenlerle örtülü ve artık acı nedir bilmiyor. Kimsenin merhametine tabi değil artık; onu geride kalan kederlilere saklayalım."

Sokakları hızlı adımlarla aştığımız sırada Clerval bunları söyledi. Sözleri beynime işledi ve daha sonra, tek başıma kaldığımda hepsini anımsadım. Ama o anda, atlar gelir gelmez, arabaya atlayıp dostuma veda ettim.

Yolculuğum derin bir üzüntü içinde geçti. İlk başlarda acı çeken sevdiklerimi yatıştırabilmek ve dertlerini paylaşmak için acele etmek istedim, ama memleketime yaklaştıkça bu arzum azaldı. Aklıma üşüşen binbir çeşit duyguyla zar zor baş ediyordum. Bana gençliğimi hatırlatan ama neredeyse altı yıldır görmediğim yerlerden geçiyordum. Bu arada her şey kim bilir ne kadar değişmişti! Ani ve sarsıcı tek bir değişiklik olmuştu belki, ama daha yavaş gerçekleşmiş olsalar da binlerce küçük olay, zaman içinde en az bu büyük olay kadar belirleyici başka değişikliklere yol açmış olabilirdi. Sonunda korkuma yenik düştüm. Tam olarak tarif edemesem de içimi ürperten binlerce isimsiz kötülüğün dehşetine kapılarak yolculuğumu sürdürme cesaretini yitirdim.

Bu perişan ruh hali içinde, Lozan'da iki gün dolandım. Uzun uzun gölü seyrettim. Suları berraktı, çevresi dingin. "Tabiatın sarayı" karlı dağlarsa hiç değişmemişti.

Bu sakin ve ilahî manzara yavaş yavaş beni yatıştırdı ve nihayet Cenevre yolculuğuma devam ettim.

Yol, gölün kıyısından ilerliyor ve kasabama yaklaştıkça daralıyordu. Jura'nın kara yamaçları ve Mont Blanc'ın parlak zirvesi artık daha net görülüyordu. Bir çocuk gibi ağladım. "Sevgili dağlar! Benim güzel gölüm! Gezgininizi nasıl karşılıyorsunuz böyle? Zirveleriniz berrak; gökyüzü ve göl ise masmavi ve dingin. Bu halinizle huzurun habercisi misiniz, yoksa mutsuzluğumla alay mı

ediyorsunuz?”

İlk dönemlerimin ayrıntısı üstünde böyle uzun uzadıya durarak seni sıkmaktan korkuyorum dostum, ama o günlerin mutluluğu başka hiçbir şeyle kıyaslanamaz ve ben onları hep keyifle anıyorum. Memleketim, ah benim sevgili memleketim! Senin derelerine, dağlarına, en çok da o güzel gölüne bakmaktan duyduğum hazzı, oraların yerlisinden başka kim anlar!

Buna rağmen evime yaklaştıkça yine üstüme hüznün ve korku çöktü. Gece yaklaşmıştı ve karanlık dağları pek az da görsem, içimdeki sıkıntı gitgide artıyordu. Manzara bana uçsuz bucaksız ve donuk bir uğursuzluk gibi görünüyordu ve dünyanın en sefil varlığına dönüşeceğimi hayal meyal de olsa görebiliyordum. Yazıklar olsun ki haklıymışım! Yanıldığım tek nokta, hayaliyle dehşete kapıldığım o sefaletin bana çektireceği acının yüzde birini dahi hayal edemeyişimmiş.

Cenevre'ye yaklaştığımda hava iyice kararmıştı. Şehrin kapıları çoktan kapandığı için geceyi, iki buçuk kilometre mesafedeki Secheron adlı köyde geçirmek zorundaydım. Hava oldukça sakindi ve beni de uyku tutmuyordu. Bunun üzerine gidip zavallı William'ımın öldürüldüğü yeri görmeye karar verdim. Şehrin içinden geçemediğim için gölü tekneyle aşarak Plainpalais'e gitmek durumundaydım. Kısa yolculuğum sırasında şimşeklerin Mont Blanc'ın zirvelerinde birbirinden güzel figürler oluşturarak oynadığını gördüm. Fırtına hızla yaklaşıyor gibiydi, bu nedenle karaya çıkar çıkmaz fırtınanın ilerleyişini rahatça izleyebileceğim alçak bir tepeye tırmandım. Gerçekten de ilerledi; gökyüzünü bulutlar sardıktan kısa bir süre sonra yağmurun iri damlalarla yağdığını hissettim. Şiddeti birdenbire arttı.

Karanlık ve fırtına her dakika arttığı, tepemde korkunç gök gürlemeleri patladığı halde sığınağımdan çıkarak, yoluma devam ettim. Gök gürültüsü Salève'den, Jura Dağları'ndan ve Savoy Alpleri'nden yankılanıyordu. Parlak şimşekler gözlerimi kamaştırırken gölü aydınlatıyor ve ona alevden engin bir örtü görünümünü kazandırıyor. Sonra aniden her şey zifiri karanlığa gömüldü, ta ki göz parlak ışığın etkisinden kurtulana kadar. Fırtına ise İsviçre'de sıkça rastlandığı üzere, aynı anda göğün çeşitli yerlerinde beliriverdi. En şiddetlisi de şehrin tam kuzeyinde, gölün Belrive Burnu ile Copêt köyü arasındaki kısmının tepesinde asılı duruyor gibiydi. Bir fırtına belli belirsiz şimşekleriyle Jura'yı aydınlatırken bir diğeri kararttı ve zaman zaman gölün doğusundaki yüksek Môle Dağı'nı gözler önüne serdi.

Güzel olduğu kadar ürkütücü fırtınayı izlerken hızlı adımlarla dolanıp durdum. Gökyüzünde kopan bu asil savaş moralimi düzeltmişti. Ellerimi kavuşturarak, "William, sevgili meleğim benim! Bu senin cenazen, senin ağıtın!" diye haykırdım. Bu sözleri söylediğim anda yakınımıdaki bir ağaç kümesinin arkasında saklanan bir karaltı gördüm. Kıvılcımdan durarak gözlerimi dikip baktım; yanılıyor olamazdım. Bir şimşek karaltıyı aydınlattı ve şeklini açık seçik gözlerimin önüne serdi. Devasa cüssesi ve biçimsiz suratının insanlık ötesi çirkinliğini görünce bunun hayat verdiğim o sefil, o iğrenç ucube olduğunu ânında kavradım. Peki ama orada ne arıyordu? Kardeşimin katili olabilir miydi? (Düşündüğüm anda içim titredi.) Bu fikir aklıma gelir gelmez gerçekliğine inandım. Dişlerim takırdamaya başladı, devrilmemek için bir ağaca yaslandım. Karaltı hızla yanımdan geçti ve kasvetin içinde kaybolup gitti. İnsani hiçbir şey o güzel çocuğu yok etmiş olamazdı. Katil gerçekten de oydu. Bundan emindim. Bu fikrin varlığı bile gerçekliğinin karşı konulmaz bir kanıtıydı. Canavarı takip etmeyi düşündüysem de faydası olmayacağını anladım, çünkü bir başka şimşegin ışığında onun Plainpalais'i güneye bağlayan bir tepede, Salève Dağı'nın neredeyse dimdik yamaç kayalıklarının arasında dolandığını görmüştüm. Kısa sürede zirveye ulaştı ve gözden kayboldu.

Kaskatı kesildim. Gök gürültüsü dinmişti, ama yağmur devam ediyordu. Manzara deliksiz bir

karanlığa gömülmüştü. O âna kadar unutmaya çalıştığım olayları zihnimde evirip çevirdim: yaratma sürecimin tamamı, kendi ellerimden doğan eserin başucumda belirişi, çekip gitmesi. Hayat bulduğu geceden bu yana ancak iki yıl geçmişken böyle bir suç mu işlemişti? Yazıklar olsun! Yalnızca katliamdan ve acı çektirmekten haz duyan ahlaksız bir ucubeyi yeryüzüne salıvermişim; kardeşimi katleden o değil miydi?

Açık havada, üşümüş ve sırlıslıklam halde geçirdiğim gecenin geri kalanı boyunca çektiğim ıstırapı kimse bilemez. Hava şartlarını hissetmedim bile, aklım kötü ve ümitsiz düşüncelerle doluydu. İnsanlığın arasına saldıgım ve tıpkı bu yaptığı gibi korkunç işleri yapacak bir irade ve güç bahsettiğim varlığı, adeta kendi hortlağım gibi; benim için değerli olan her şeyi yok etmeye zorlanmış, mezar kaçını hayaletim gibi görüyordum.

Sonunda gün doğdu ve adımlarımı şehre yönelttim. Kapıların açıldığını görünce telaşla babamın evine doğru yola düştüm. İlk düşüncem katil hakkında bildiklerimi anlatmak ve acilen peşine düşülmesini sağlamaktı. Ama anlatmam gereken hikâyeyi düşününce duraksadım. Kendi ellerimle şekillendirip hayat verdiğim varlık, gece yansı geçit vermez bir dağın sarp kayalıkları arasında karşıma çıkmıştı. Yaratımımı tamamladığım zamana denk düşen hummalı hastalığımı da hatırlayınca bunun, zaten akla yatmayan bir öyküye iyice hezeyan havası katacağını düşündüm. Şunu gayet iyi biliyordum ki başka biri bana böyle bir şey anlatsa sözlerinin delice sayıklamalar olduğuna kanaat getirirdim. Üstelik tanıdıklarımı harekete geçmeye ikna edecek kadar ileri gitmeyi başarsam dahi, ucubenin tuhaf yapısı peşine düşmemizi imkânsız kılacaktı. O zaman takip etmenin ne anlamı vardı? Salêve Dağı'nın dik yamaçlarını tırmanabilen bir yarattığı kim yakalayabilirdi ki? Bu düşüncelerin sonucunda sessiz kalmaya karar verdim.

Babamın evine girdiğimde saat yaklaşık sabahın beşiydi. Uşaklara ailemi rahatsız etmemelerini söyleyerek, uyanacakları saati beklemek üzere kütüphaneye çekildim.

Silinmesi imkânsız bir iz hariç, tam altı koca yıl, bir rüya gibi gelip geçmişti ve ben şu an yine Ingolstadt'a gitmeden hemen önce babamı kucakladığım noktada duruyordum. Sevgili, muhterem babamı! Benim için hâlâ da öyleydi. Annemin şöminenin üstünde asılı duran resmine baktım. Babamın isteği üzerine yapılmış, Caroline Beaufort'u keder içinde babasının tabutu başında diz çökmüş halde resmederek tarihî bir olayı aktaran bir eserd. Üzerindeki köylü giysisine, solgun yanaklarına rağmen insanı ona acımdan alıkoyan bir asalet ve güzelliğe sahipti. Bu tablonun altında duran William'ın minyatürünü gördüğümde gözlerimden yaşlar boşaldı. Ben bu haldeyken içeri Ernest girdi. Geldiğimi duymuş, karşılamak için koşmuştu. Kederli bir mutlulukla selamladı beni. "Hoş geldin, canım Victor'ım," dedi. "Ah, ah! Keşke üç ay önce gelseydin. O zaman bizleri sevinç ve mutluluk içinde bulurdun. Oysa şimdi hiçbir şeyin dindiremeyeceği bir acıyı paylaşmaya geldin. Yine de umuyorum ki varlığın, talihsizlik altında adeta ezilen babamızı canlandırır. Sözlerinse zavallı Elizabeth'i kendisine boş yere eziyet etmekten kurtarır. Zavallı William! Canımız, gururumuzdu o bizim!"

Engel olamadığı gözyaşları kardeşimin gözlerinden süzülürken üstüme ölümcül bir ıstırap çöktü. Şimdiye kadar perişan ev halkımın üzüntüsünü yalnızca hayal etmişim, oysa gerçek çok daha başka ve büyük bir felakete sahne oluyordu. Ernest'i yatıştırmayı denedim. Babam ve kuzenim hakkında bolca soru sordum.

"Teselliye en çok ihtiyacı olan, o zaten," dedi Ernest. "Kendisini kardeşimin ölümüne neden olmakla suçladı için yıkılmış durumda. Ama katil yakalandığına göre artık..."

"Yakalandı mı? Yüce Tanrım! Bu nasıl olabilir? Kim onun peşine düşmeye cesaret eder? Mümkün

değil; rüzgârı yakalamaktan ya da dağdan akan ırmağın önünü samanla kesmekten farksız bu! Onu ben de gördüm; daha dün gece serbestçe dolanıyordu!”

"Söylediklerine bir anlam veremedim," dedi kardeşim şaşkınlık içinde. "Ama bu keşif acılarımızı sonlandırdı. İlk başta kimse inanmadı. Hatta tüm delillere rağmen Elizabeth şimdi bile inanmıyor. Gerçekten de o kadar cana yakın ve aileye o kadar düşkün olan Justine Moritz'in aniden böyle korkunç, böyle dehşet verici bir suçu işleyebileceğine kimin aklı erer?"

"Justine Moritz mi! Ah, zavallı, zavallı kızcağız! Onu mu suçladılar? Ama bu doğru değil. Herkes biliyordur herhalde. Kimse inanmıyordur buna, değil mi Ernest?" "İlk başta kimse inanmadı, ama sonradan yaşananlar ikna olmamızı sağladı. Üstelik birçok delilin yanında kızın çelişkili davranışları da korkarım hiçbir şüpheye yer bırakmıyor. Zaten bugün mahkeme önüne çıkıyor, orada her şeyi öğrenirsin."

Ernest'in anlattığına göre, zavallı William'ın bulunduğu sabah, Justine hastalanmış ve birkaç gün yataktan çıkamamış. Bu arada uşaklardan biri kızın cinayet gecesi giydiği kıyafetin ceplerini karıştırmış ve annemin madalyonunu bulunca, katili cinayete sevk eden nedenin bu olduğuna kanaat getirmiş. Bulduğu madalyonu hemen bir başka uşağa yetiştirmiş, o da aileden kimseye tek kelime etmeden hâkime gitmiş. Onların ifadesi üzerine Justine tutuklanmış. Suçlama yapıldıktan sonra zavallı kızcağız çelişkili davranışlarıyla şüpheleri büyük ölçüde doğrulamış.

Tuhaf bir hikâyeydi bu, ama inancımı hiç sarsmadı ve tüm ciddiyetimle, "Hepiniz yanılıyorsunuz. Ben katilin kim olduğunu biliyorum. Justine, o zavallı, iyi yürekli kızcağız masum," dedim.

Tam o sırada babam içeri girdi. Mutsuzluğun yüzünün derinlerine işlediğini fark ettim, ama beni neşe içinde karşılamak için elinden geleni yapıyordu. Matemli selamlaşmamızı bitirdikten sonra başımıza gelen felaketin dışında bir konu açmaya da hazırlanıyordu, ama Ernest, "Babacığım! Victor zavallı William'ın katilini bildiğini söylüyor," dedi.

"Ne yazık ki biz de biliyoruz," dedi babam. "Bu kadar değer verdiğim birinin, ne derece ahlaksız ve nankör olduğunu öğreneceğime, sonsuza kadar gerçeklerden bihaber olmayı tercih ederdim."

"Canım babacığım, yanılıyorsun. Justine, masum." "Eğer dediğin gibiyse Tanrı onu haksız yere acı çekmekten korusun. Bugün mahkeme karşısına çıkacak. Tüm içtenliğimle umuyorum ki aklanır."

Bu konuşma beni yatıştırdı. Justine'in veya herhangi bir insanın bu cinayeti işlemiş olabileceğine ihtimal dahi vermiyordum. Bu yüzden de onu mahkûm ettirecek kadar güçlü bir kanıtın öne sürülebileceğini sanmıyordum.

Öte yandan benim hikâyem herkese anlatılabilecek cinsten değildi. Sıradan biri öykünün akıllara durgunluk veren dehşetine delilik gözüyle bakabilirdi. Kendi gözleriyle tanıklık etmediği sürece, dünya üstüne saldığım o küstah ve düşüncesiz cehalet sembolünün varlığına, yaratıcısı olan benim dışımda inanacak biri olabilir miydi?

Az sonra Elizabeth de aramıza katıldı. Zaman onu son gördüğümde bu yana değiştirmiş, çocukluğun verdiği güzelliğin çok ötesinde bir hoşlukla donatmıştı. Samimiyeti, canlılığı hâlâ aynıydı, ama yüzüne daha duyarlı, daha zeki bir ifade gelmişti. Beni büyük bir muhabbetle karşıladı. "Buraya gelişin içimi ümitle dolduruyor, sevgili kuzenim," dedi. "Belki sen zavallı suçsuz Justine'i temize çıkarmanın bir yolunu bulursun. Ah Tanrım! Onun gibi biri suçlu bulunursa hangimizin hayatı güvende sayılır, söyler misin? Justine'in masumiyetine kendiminkine inandığım gibi inanıyorum. Talihsizliğimiz omzumuzu iki kat yük bindirdi. Dünyalar sevimlisi, canımız çocuğumuzu yitirmekle kalmadık, şimdi de tüm kalbimle sevdiğim bu zavallı kızcağız daha kötü bir kader sonucu bizden

koparılıp alınıyor. Olur da mahkûm edilirse artık sevinç nedir bilmeyeceğim. Ama eminim ki edilmeyecek ve işte o zaman küçük William'ımın ölümünden sonra bile, yeniden mutlu olacağım.”

“O masum, Elizabeth'çığım,” dedim. “Ve bu da kanıtlanacak. Hiç korkun olmasın. Beraat edeceği inancıyla moralin yüksek olsun.”

“Ne kadar da iyi yürekli ve yüce gönüllüsün! Herkes onun suçluluğuna inandığı için yıkılmıştım, çünkü böyle bir şeyin mümkün olmadığını biliyordum. Ayrıca herkesin amansız peşin hükümlülüğü de beni ümitsizlik ve çaresizliğe sürüklemişti,” dedikten sonra hüngür hüngür ağladı.

"Sevgili yeğenim," dedi babam, "sil gözyaşlarını. Eğer dediğin gibi masumsa kanunların adaletine ve benim en küçük haksızlığa dahi izin vermeyeceğime güven."

Mahkemenin başlama saati olan on bire kadar, birkaç hüzünlü saat geçirdik. Babam ve ailenin geri kalan üyeleri tanıklık etmek zorunda olduklarından mahkeme salonuna kadar onlara eşlik ettim. Bu rezil yargı komedisi boyunca işkenceler içinde kıvrandım. Birazdan merakımın ve kanunsuz amaçlarımın ürünü olan şeyin, sevdiğim iki kişinin ölüm nedeni olup olmayacağına karar verilecekti: biri masumiyet ve neşe dolu, güler yüzlü bir yavru, diğeri ise cinayetin dehşetini unutulmaz kılacak her tür kepezeliği içeren daha da korkunç şekilde öldürülmüş biri. Justine de erdemli ve mutlu bir hayat vaat eden Özelliklere sahip bir kızdı. Aşağılık bir ölüm tüm bunları silip süpürecek ve sorumlusu da bendim! Justine'e atfedilen suçu işlediğimi binlerce kez itiraf etmeye hazırdım, ama cinayetin işlendiği sırada orada değildim. O yüzden de bu tür bir beyan bir delinin sayıklamaları gibi görülecek ve benim yüzümden acı çeken kişiyi temize Çıkarmaya yaramayacaktı.

Justine sakin gibiydi. Üstünde matem kıyafeti vardı ve zaten hoş olan yüzü duygularının ciddiyetiyle olağanüstü güzelleşmişti. Binlerce kişinin bakışları ve nefretinin hedefi olduğu halde masumiyetinden emin bir hali vardı ve titremiyordu. Normal şartlar altında güzelliğinin uyandıracığı tüm hoş duygular, işlediği öne sürülen iğrenç suçun hayaliyle izleyenlerin zihinlerinden silinip gitmişti. Sakindi, ama belli ki kendini kontrol ediyordu ve çelişkili davranışları daha önceden suçluluğunun delili olarak görüldüğünden, anlaşılan cesur görünmeye karar vermişti. Mahkeme salonuna girdiğinde bakışlarını etrafta şöyle bir gezdirdi ve oturduğumuz yeri hemen keşfetti. Bizi görünce gözleri yaşarır gibi oldu, ama çabucak toparlandı ve üzgün, sevgi dolu bakışları, katıksız masumiyetine adeta tanıklık etti.

Duruşma başladı, savcı suçlamayı dile getirdikten sonra birkaç tanık çağırdı. Birçok tuhaf kant birleşerek, kızın masumiyetine dair benimki gibi kanıtlara sahip olmayan herhangi birini tereddüde düşürecek şekilde aleyhine işliyordu. Kız, cinayetin işlendiği gecenin tamamını dışarıda geçirmiş ve pazarcı bir kadın tarafından sabaha doğru, cinayete kurban giden çocuğun cesedinin bulunduğu yerin yakınlarında görülmüştü. Kadın ona, orada ne işinin olduğunu sormuş, ama o tuhaf tuhaf baktıktan sonra çelişkili ve saçma cevaplar vermişti. Eve saat sekiz sularında dönmüş ve ne yaptığı sorulduğunda çocuğu aradığını söyleyerek onunla ilgili herhangi bir haber alınıp alınmadığını ısrarla sormuştu. Kendisine ceset gösterildiğinde ise vahşi bir histeri nöbeti geçirmiş, birkaç gün yataktan çıkamamıştı. Ardından uşağın kızın cebinde bulduğu madalyon ortaya çıkarıldı. Elizabeth titreyen sesiyle bunun, çocuğun kaybolmadan bir saat önce boynuna taktığı madalyon olduğunu söylediğinde mahkeme salonunda dehşet ve hiddet dolu bir uğultu yükseldi.

Savunmasını yapması için Justine kürsüye çağırıldı. Kızın yüz ifadesi davanın akışı içinde değişip durdu. Şaşkınlık, dehşet ve derin üzüntü ifadeleri çok belirgindi çehresinde. Arada bir gözyaşlarıyla boğuşsa da savunmasını yapması istendiğinde gücünü toplayıp titrek, ama duyulabilir bir sesle konuştu.

“Ne kadar masum olduğumu Tanrı biliyor,” dedi. “Ancak itirazlarımın beni tamamen temize çıkarmadığının da farkındayım. Masumiyetim bana karşı yönlendirilen iddiaların çok sade ve basit bir açıklamasında yatıyor. Umuyorum ki bugüne kadar gösterdiğim karakterim, belirsiz ya da şüpheli görünen durumlarda yargıçların lehime düşünmesini sağlar.”

Ardından Elizabeth'in izniyle cinayetin işlendiği geceyi, Cenevre'ye beş kilometre mesafedeki bir köy olan Chene'deki teyzesinin evinde geçirdiğini anlattı. Sabah saat dokuz civarında geri dönerken rastladığı bir adam ona kaybolan bir çocuğu görüp görmediğini sormuştu. Bu haberle harekete geçen

Justine, çocuğu arayarak birkaç saat geçirmişti. Cenevre kapılan kapatılınca geceyi, bir kulübenin ambarında geçirmek zorunda kalmıştı. Kulübenin sahiplerini tanıyordu, ama o saatte uyandırmak istememişti. Gece boyunca etrafı gözlemişti. Sabaha doğru birkaç dakika uyduğunu düşünüyordu. Ayak sesleri duyunca uyanmıştı. Gün doğduğunu görünce yeniden kardeşimi aramak amacıyla sığınağını terk etmişti. Cesedin bulunduğu yerin yakınma gittiye bile bunu bilerek yapmamıştı. Pazarcı kadın tarafından sorguya çekildiğinde şaşırması da gayet normaldi, çünkü bütün geceyi uykusuz geçirmişti ve zavallı William'ın akıbeti de henüz belli değildi. Madalyon hakkında ise söyleyebileceği hiçbir şey yoktu.

“Bu durumun üstümde nasıl büyük ve ölümcül bir Şüphe yarattığının farkındayım, ancak yine de açıklayamıyorum,” diye sözlerini sürdürdü perişan kızcağz. “Bu konuyla ilgili en ufak bir bilgim olmadığını ifade ettiğime göre, cebime nasıl girdiğini tahmin etmekten başka şansım kalmıyor. Ancak bu noktada da tıkanıyorum.

Yeryüzünde hiçbir düşmanım olmadığına inanıyorum, özellikle de beni sebepsiz yere mahvetmek isteyecek bir düşman. Onu cebime katil mi koydu? Bildiğim kadarıyla ben kimseye bu tür bir fırsat vermedim; verdiysem de o kişi neden bu mücevheri çaldıktan kısa süre sonra geri versin?

Davamı yargıçların adaletine teslim ediyorum ama hiçbir ümit de göremiyorum. Karakterimle ilgili bir-iki tanığın dinlenmesi için izin talep ediyorum. Onların ifadesi de beni temize çıkarmazsa, kurtuluşumu masumiyetime dayandırmama rağmen, mahkûm edileyim.”

Justine'i yıllardır tanıyan birkaç kişi tanık olarak kürsüye çağrıldı ve kız hakkında iyi şeyler söylediler. Ancak işlediği düşünülen suçun uyandırdığı korku ve nefret tanıdıklarının çekingen davranmasına neden oluyor ve öne çıkmalarını engelliyordu. Başvurulan son çarenin, yani kusursuz kişiliği ve son derece iyi ilişkilerinin dahi sanığı kurtarmayacağını gören Elizabeth, aşın derecede tedirgin olmasına rağmen kürsüye çağrılma talebinde bulundu.

“Ben cinayete kurban giden zavallı çocuğun kuzeniyim. Aslında kardeşi sayılırım, çünkü beni onun anne babası eğitti ve bu çocuğun doğumunun çok öncesinden beri onların evinde yaşıyorum. Bu yüzden de böyle bir durumda kürsüye çıkmam yanlış görünebilir, ancak sözüm ona arkadaşlarının korkaklığı yüzünden mahvolmanın eşiğine gelen bu kızcağzı gördüğümde konuşmak istedim. Böylece onun karakteri hakkında bildiklerimi söyleyebilirim. Sanığı yakından tanıyorum. Kendisiyle önce beş yıl, daha sonra da yaklaşık iki yıl boyunca aynı evde yaşadım. Tüm bu zaman boyunca bu kıızı hep çok cana yakın ve yardımsever biri olarak gördüm. Yengem Madam Frankenstein'a son hastalığı sırasında büyük bir şefkat ve titizlikle baktı ve bunun ardından ağır bir hastalık geçiren kendi annesine bakıcılık yaptı. Bu davranışlarıyla onu tanıyan herkesin hayranlığını kazandı. Ardından yine bütün aile tarafından sevildiği, amcamın evinde yaşamaya başladı. Şu an ölmüş olan çocuğu ise çok sever ve ona şefkatli bir anne gibi yaklaşırdı. Kendi adıma, bu kız aleyhine sunulan tüm delillere rağmen, tam anlamıyla masum olduğuna inanıp güvendiğimi söyleyebilirim. Böyle bir eylemi gerçekleştirmesine neden olacak hiçbir şey yoktu. Esas kanıtın dayandırıldığı süs eşyasına gelince; bu kıza verdiğim önem ve değer öyle büyüktür ki onu benden samimiyetle istese, kendisine seve seve verirdim.” Elizabeth'in sade ama etkili ifadesini takdir dolu bir uğultu izledi, fakat buna neden Justine'in masumiyeti değil, Elizabeth'in yüce gönüllü müdahalesiydi. Halkın öfkesi daha da şiddetlenerek, bir kez daha zavallı kızcağza yöneltilmişti ve şimdi onu iyilikbilmezliğin en büyüğüyle suçluyorlardı. Elizabeth konuşurken Justine bile ağladı, ama bir şey söylemedi. Dava süresince benim sıkıntı ve ıstırabımsa dayanılmaz boyutlardaydı. Kızın masumiyetine inanıyordum; aslında masum olduğunu biliyordum. Acaba kardeşimi öldüren (ki bundan bir an bile şüphe etmiyordum) iblis, bir masumu da ölüme ve aşağılanmaya sürüklemiş olabilir miydi? Halkın sesinin

ve yargıçların çehrelerinin zavallı kurbanımı çoktan mahkûm ettiklerini kavradığım anda durumun dehşetine daha fazla katlanamayarak acı içinde ve telaşla mahkeme salonunu terk ettim. Sanığın çektiği acı benimkinin yanında sönük kalırdı; o masumiyetine tutunarak ayakta kalabilirdi, benimse vicdan azabım dişlerini göğsüme geçirmiş, bir türlü bırakmıyordu.

Geceyi katıksız bir ıstırap içinde geçirdim. Sabahleyin mahkemeye gittim. Dudaklarım ve boğazım yanıyordu. ölümcül soruyu sormaya cesaretim yoktu, ama beni tanıyorlardı ve memur geliş nedenimi tahmin etti. Oylanma yapılmış, Justine oybirliğiyle mahkûm edilmişti.

O anda hissettiklerimi tarif etmem mümkün değil. Daha önce de dehşetli duygular yaşamış ve onları olabildiğince tasvire yeltenmişim. Ancak yüreğimi parçalayan o çaresizliği anlatmaya kelimeler yetmez. Konuştuğum kişi bana ayrıca Justine'in suçunu itiraf ettiğini söyledi. "Ama zaten böyle aleni bir davada itirafa gerek bile yoktu. Yine de memnun oldum, çünkü yargıçlarımızın hiçbiri bir suçluyu, ne kadar kesin olursa olsun, ikinci dereceden delillerle mahkûm etmek istemez."

Çok tuhaf ve beklenmedik bir durumla karşı karşıyaydım. Ne demekti şimdi bu? Gözlerim beni yanıltmış mıydı? Şüphelerimin kaynağını açıkladığım takdirde tüm dünyanın da zannedeceği kadar deli miydim gerçekten? Telaşla eve döndüm ve Elizabeth hemen karan söylememi istedi.

"Canım kuzenim," dedim, "tahmin edeceğin karara varıldı; yargıçlar tek bir suçlunun kaçmasındansa, on masumun acı çekmesini tercih ederler. Ama kız suçu itiraf etmiş."

Bu sözler Justine'in masumiyetine sarsılmaz bir inançla bağlanmış olan zavallı Elizabeth'te büyük bir darbe etkisi yarattı. "Yazıklar olsun!" dedi. "İnsanın içindeki iyiliğe nasıl inanırım artık? Kardeşim gibi sevip saydığım Justine, nasıl olur da o ihanet dolu masum gülücükleri takınır? Yumuşacık bakışları her tür şiddet veya kurnazlıktan yoksun gibiydi, ama yine de bir cinayet işledi." Bundan kısa bir süre sonra zavallı kurbanın, kuzenimi görmeyi arzuladığını öğrendik. Babam Elizabeth'in gitmesini istemedi, ama yine de kendi muhakeme ve hisleriyle karar vermesini istedi.

"Evet," dedi Elizabeth. "Suçlu olmasına rağmen gideceğim ve sen de Victor, bana eşlik edeceksin. Tek başıma gidemem." Böyle bir ziyaret benim için işkenceden farksız olsa da reddedemedim.

Kasvetli zindana girdiğimizde Justine'in bir köşede, bir saman yığını üstünde oturduğunu gördük. Elleri kelepçeliydi ve başını dizlerine yaslamıştı. İçeri girdiğimizi görünce ayağa kalktı ve yanımızda başka kimse kalmayınca hüngür hüngür ağlayarak kendisini Elizabeth'in ayaklarına attı. Kuzenim de gözyaşlarını tutamadı.

"Ah Justine!" dedi. "Neden son tesellimi de elimden aldın? Masumiyetine çok güveniyordum ve tüm perişanlığımıza rağmen, şu anki kadar mahvolmuş değildim." "Benim o kadar zalim olabileceğime siz de mi inanıyorsunuz? Beni ezmeye, caniliğe mahkûm etmeye çalışan düşmanlarımdan arasına siz de mi katıldınız?" Hıçkırıkları yüzünden tıkandı.

"Kalk ayağa zavallı kızım," dedi Elizabeth. "Masumsan neden diz çöküyorsun? Ben senin düşmanlarından değilim. Tüm kanıtlara rağmen suçsuz olduğuna inanıyordum, ta ki suçluluğunu kendin beyan edene dek. Madem bu bilginin yanlış olduğunu söylüyorsun, o zaman şunu bil ki sana olan inancımı, kendi itirafından başka hiçbir şey sarsamaz."

"İtiraf ettim ama yalan yere itiraf ettim. Suçumun bağışlanması için yaptım bunu. Ama şimdi o yalan, yüreğimi diğer tüm günahlarımdan fazla sıkıştırıyor. Göklerin Tanrısı beni affetsin! Mahkûm edildiğim andan itibaren rahip beni sıkıştırıp durdu. Tehditler yağdırarak gözdağı verdi. Neredeyse onun söylediği gibi bir canavar olduğumu düşünmeye başlamıştım. Boyun eğmediğim takdirde son dakikada beni aforoz etmekle, Cehennem ateşiyle gözümü korkuttu. Sevgili hanımım, beni

destekleyecek başka kimsem yoktu. Herkes aşağılanmaya ve cehennem azabına mahkûm olduğumu düşünüyordu. Ne yapabilirdim ki? Bir felaket ânında yalana başvurduğum ve şimdi çok pişmanım.”

Ağlarken konuşmasına ara verdikten sonra devam etti. “Sonra siz güzel hanımımın, o mübarek yengenizin onurlandırdığı, sizinse sevdiğiniz Justine’inizin ancak iblise yaraşır bir suçu işleyebilecek biri olduğuna inanacağınız geldi dehşet içinde aklıma. Ah sevgili William! Sevgili, mübarek çocuk! Yakında seni Cennet’te yeniden göreceğim. Hepimiz mutlu olacağız orada. İşte aşağılanma ve ölüme doğru giderken tek tesellim bu düşünce.”

“Ah, Justine! Bir an da olsa senden şüphe ettiğim için affet beni. Neden itiraf ettin ki? Ama üzülme sevgili çocuğum. Hiç korkma. Suçsuzluğunu ilan edip kanıtlayacağım. Düşmanlarının taştan kalplerini gözyaşlarım ve yakarışlarımla eriteceğim, ölmeyeceksin! Sen, benim oyun arkadaşım, dostum, kardeşim darağacında öleceksin ha? Hayır! Hayır! Böyle bir felakete asla dayanmam.”

Justine keder içinde başını salladı, “ölmekten korkmuyorum,” dedi. “O ıstırabı atlattım. Tanrı en kötüye dayanabilmem için zaafılarımı alarak bana cesaret bahşediyor. Geride zavallı ve acı dolu bir dünya bırakıyorum. Eğer beni düşünecek, haksız yere mahkûm edilenlerden biri olarak anımsayarsanız, kaderime razıyım. Tanrı’nın iradesine sabırla teslim olmayı benden öğrenin sevgili hanımım!”

Bu konuşma esnasında ben içimi parçalayan korkunç acıyı gizleyebileceğim bir köşeye çekilmiştim. Çaresizlikmiş! Kim ağzına almaya cesaret etmiş bu sözü! Bir sonraki gün yaşam ile ölüm arasındaki o dehşet sınırı geçecek olan şu zavallı kurban bile benimki kadar derin ve dayanılmaz bir acı hissetmiyordun. Çenemi sıkı sıkı kapatıp dişlerimi gıcırdatarak ruhumun derinliklerinden yükselen bir inleme koyuverdim. Justine bana bakakaldı. Kim olduğumu anlayınca yanıma yaklaşmış, “Sevgili beyim, beni ziyaret etmeniz çok büyük incelik. Umarım siz benim suçlu olduğuma inanmıyorsunuzdur,” dedi.

Hiçbir şey söyleyemedim. “Hayır, Justine,” dedi Elizabeth. “O senin masumiyetine benden de çok inanıyor, çünkü itiraf ettiğini öğrendiği zaman bile suçluluğuna ihtimal vermedi.”

“Ona candan teşekkür ederim. Şu son dakikalarımda beni iyilikle ananlara karşı yürekten bir minnet duyuyorum. İnsanların benim gibi bir sefile merhamet göstermesi ne kadar güzel! Talihsizliğimin yansından çoğunu silip götürüyor ve masumiyetim siz sevgili hanımım ve kuzeniniz tarafından tanındığına göre artık huzur içinde ölebilmemişim gibi geliyor.”

Zavallı cefakâr, bizleri ve kendisini bu şekilde teselli etmeye çalıştı. Dilediği teslimiyeti elde etmişti gerçekten. Oysa gerçek katil olan ben, hiçbir umut ya da teselliye izin vermeyen, ölmek bilmez solucanın bağrımdaya yaşadığını hissediyordum. Elizabeth de mutsuzdu ve ağlıyordu, ama onunki de masumiyetten gelen bir kederdi. Güzelim ayın önünden geçip giden ve onu bir süre gözlerden saklasa da ışıltısını yok edemeyen bir bulut gibiydi kederi. Benimse yüreğimin derinlerine acı ve ümitsizlik saplanmıştı. İçimde hiçbir gücün söndüremeyeceği bir cehennem taşıyordum. Yanında geçirdiğimiz birkaç saatten sonra Elizabeth, Justine’den güçlkle ayrıldı. “Keşke ben de seninle ölebilsen. Bu acı dolu dünyada yaşayamam artık.”

Justine kederli gözyaşlarını güçlkle bastırırken neşelenmiş gibi bir ifade takındı. Elizabeth’e sarıldı ve duygularına güçlkle hâkim olarak, “Elveda, benim tatlı hanımım, sevgili Elizabeth'im, canım, biricik dostum. Yüce Tanrı seni korusun. Yaşadığın son talihsizlik bu olsun! Hayatına devam et ve mutlu ol, başkalarını da mutlu et.” Ertesi gün Justine öldü. Elizabeth'in yürekleri burkan yakarışları, yargıçların o kutsal çilekeşin suçluluğuna olan kati inançlarını değiştiremedi. Benim tutkulu ve hiddetli yalvarışlarımı duymadılar bile. Bu adamların buz gibi yanıtlarım ve kaskatı,

duygusuz yargılarını duyduğumda niyetlendiğim itirafım, dudaklarımda soldu gitti. İtiraf etsem deli olduğuma kanaat getirecekler, ama biçare kurbanın hükmünü değiştirmeyeceklerdi. Kızcağız bir katil gibi darağacında can verdi!

Yüreğimi dağlayan işkencelerden başımı kaldırıp Elizabeth'imin derin ama sessiz ıstırabına çevirdim. O da benim marifetimdi! Babamın acıları, eskiden gülücüklerle dolup taşan bu evin perişan hali; hepsi kahrolası ellerimin eseri! Ağlayın mutsuzlar ağlayın, ama bunlar son gözyaşlarınız değil! Cenaze feryatlarınız yine yükselecek, ağıtlarınız tekrar tekrar duyulacak! Oğlunuz, yakınınız, çok sevdiğiniz can dostunuz Frankenstein; uğrunuza kanını son damlasına kadar verebilecek olan, sevgili yüzlerinize yansıyan sevinçlerin dışında hiçbir sevinci, hiçbir düşüncesi olmayan, göğü sizin için dualarıyla dolduran ve ömrünü uğrunuza hizmetle geçiren bu insan, sizlere ağlamanızı, sayısız gözyaşı dökmenizi buyuruyor. Bu amansız kaderin gözü doyar da kabrin huzuru hüznü dolu azabınıza ulaşmadan önce bu yıkım sona ererse umduğunuzun da ötesinde mutlu olacak!

Orada durmuş, günahkâr sanatımın ilk talihsiz kurbanları William ile Justine'in mezarı başında nafile acı çeken sevdiklerimi izlerken vicdan azabı, dehşet ve çaresizlikle paramparça olmuş, geleceği gören ruhum işte bunları söylüyordu.

II. CİLT

- I -

Duyguların peş peşe olaylarla biçimlenmesini takiben ortaya çıkan, ruhu ümitten olduğu kadar korkudan da mahrum eden atalet ve katiyetin o ölüm sessizliğinden daha acı verici bir şey olamaz. Justine ölmüş, huzura kavuşmuştu, bense hâlâ sağdım. Kanım damarlarımda özgürce akıyor, ama yüreğim kimsenin kaldırıp atamayacağı bir çaresizlik ve pişmanlık yükünün altında eziliyordu. Uyku terk etti gözlerimi, kötücül bir ruh gibi dolanır oldum ortalarda. Korkunç denen şeyin çok ötesinde fesatlıklar yapmışım ve (inaniyordum ki) arkasından çok daha fazlası gelecekti. Kalbim yine de iyilik ve erdeme olan aşkla dolup taşıyordu. Hayatıma iyi niyetlerle başlamış ve onları uygulamaya geçirebileceğim, dostlarıma faydalı olabileceğim günleri iple çekmişim. Şimdi bütün planlarım mahvolmuştu. Geçmişe memnuniyet içinde bakıp gelecek için ümitler beslememi sağlayacak vicdan rahatlığı yerine, beni hiçbir lisanın tasvir edemeyeceği azaplarla dolu bir cehenneme sürükleyen bir pişmanlık ve suçluluk duygusunun esiri olmuşum.

Bu ruh hali, ilk şoku büyük ihtimalle hâlâ tam olarak atlatamamış olan sağlığıma kemiriyordu. İnsanlardan köşe bucak kaçıyordum. Sevinç ve mutluluğa dair tüm sesler bana eziyet gibi geliyordu. Tek tesellim yalnızlıktı; derin, kapkaranlık, ölüm gibi bir yalnızlık.

Babam yüzüme ve davranışlarıma yansıyan bu değişimi acı içinde izliyor, huzurlu vicdanı ve masum hayatının getirdiği duyguların uzantısı olan fikirlerle içimde bir güç ve üstümde dolanan kara bulutları dağıtacak bir cesaret uyandırmaya çalışıyordu. “Ben acı çekmiyor muyum sanıyorsun, Victor?” dedi bir gün. “Hiç kimse çocuğunu, benim William’ı sevdiğim kadar sevemez,” diye sözlerine devam ederken gözleri yaşlarla doldu. “Ama ölçüsüz kederimizle geride kalanların mutsuzluklarına mutsuzluk katmaktan kaçınmak da görevimiz değil mi? Bu ayrıca kendine de borçlu olduğun bir görev, çünkü aşın üzüntü, gelişimi, hayattan keyif almayı ve hatta günlük görevlerini yerine getirmeni engeller ki bunları yapmayan bir insan toplumda barınamaz.”

İyi bir nasihat olsa da bu sözler benim durumumda tamamen geçersizdi; evet diğer duygularımın içine pişmanlığın keskin tadı ve dehşetin tedirginliği karışmamış olsaydı, acısını gizlemeye ve dostlarımı teselli etmeye çalışacak ilk kişi ben olurum. Oysa şimdi babama verebileceğim tek yanıt, çaresizlik dolu bakışlarım ve onun gözünden uzak durmaya çalışmaktı.

Tam bu sıralarda Belrive’deki evimize çekildik. Bu değişiklik özellikle bana yaradı. Kapıların düzenli olarak onda kapanması ve bu saatten sonra gölde kalmanın imkânsızlığı, Cenevre duvarları arasındaki ikametgâhımızı benim için oldukça itici kılmıştı. Ama artık özgürdüm-Ailenin geri kalanı gece odalarına çekildikten sonra çoğunlukla tekneye binip su üstünde saatler geçiriyordum-Kimi zaman yelkenleri açarak rüzgârla sürükleniyor, kimi zaman da kürek çekerek gölün ortasına vardıktan sonra tekneyi kendi haline bırakıp ıstırap dolu düşüncelerime dalıyordum. Etrafıma tam bir sükûnet hâkimken birkaç yarasa ile kıyıya yaklaştığımda kaba ve kesik kesik vıraklamaları duyulan kurbağaları saymazsak, bu güzel, bu eşsiz manzaranın içinde huzursuzca dolaşan, sükûnetten uzak tek varlık ben iken, belki sular üstüme kapanır da talihsizliklerim bir son bulur diye, içimden sık sık kendimi sessiz göle atmak geliyordu. Ne var ki gönülden sevdiğim ve varlığı varlığımın bir parçası

olan kahraman ve çilekeş Elizabeth'i düşündükçe kendime engel oluyordum. Babamı ve yaşamayı sürdüren erkek kardeşimi de düşünüyordum; korkakça çekip giderek onları kendi ellerimle aralarına saldıgım o iblisin hainliklerine karşı korumasız bırakabilir miydim?

İşte böyle anlarda hıçkırma hıçkırma ağlıyor ve sırf onlara teselli ve mutluluk sunabilmek için yeniden huzura kavuşabilmeyi diliyordum. Oysa imkânsızdı. Pişmanlık her tür ümidi silip süpürüyordu. Geri dönüşsüz kötülükler yaratmıştım ve can verdiğim canavar yeni bir zulme sebep olacak diye her bir günümü korku içinde geçiriyordum. İçimde henüz her şeyin bitmediğine ve o yaratığın dehşetiyle geçmişin anılarını neredeyse unutturacak nitelikte, hayati bir suç işleyeceğine dair tuhaf bir his vardı. Geride sevdiğim birileri kaldıkça korku hep yaşayacaktı. Bu iblise karşı duyduğum tiksintiye kimsenin aklı almaz. Onu düşündüğümde dişlerim gıcırıyor, gözlerim çakmak çakmak oluyordu ve büyük bir düşüncesizlikle bahsettiğim canı almayı delicesine istiyordum. İşlediği suçları ve kötülüklerini zihnimde canlandırdıkça nefretim ve intikam duygum bütün sınırları aşyordu. Onu tutup aşağı atabileceğimi bilsem, Andlar'ın zirvesine tırmanmaya razıydım. Nefretim tüm acısını çıkarabilmek ve William ile Justine'in ölümlerinin intikamını alabilmek için onu yeniden görmek istiyordum.

Evimiz tam bir matem eviydi. Olayların dehşeti babamın sağlığını derinden sarsmıştı. Elizabeth üzgün ve mutsuzdu. Gündelik uğraşlarından artık hiçbir zevk almıyordu. Keyif veren her şey, ona ölümlere saygısızlık gibi görünüyordu. Böylesine parçalanıp harap edilmiş bir masumiyete gösterilecek saygının sonsuz keder ve gözyaşı olduğunu düşünüyordu. Genç yaşında göl kıyısını benimle arşınlayan ve geleceğimizle ilgili coşkulu konuşmalar yapan o mutlu insan değildi artık, insanı hayattan koparmak üzere gönderilen acıların en büyüğü onu da ziyaret etmiş, donuklaştıran tesiriyle güzelim gülücüklerini soldurmuştu.

"Justine Moritz'in feci ölümünü düşündüğüm zaman, sevgili kuzenim," dedi, "hayata ve yaşananlara eskisi gibi bakamıyorum. Eskiden kitaplarda okuduğum ya da başkalarından duyduğum kötülük ve haksızlıklara, geçmiş dönemlere ait birtakım masallar ya da hayalî dertler gözüyle bakardım. En azından bana uzak ve hayal gücümünden çok, aklıma yakındılar. Oysa ıstırap evimize girdiğinden beri, insanlar gözüme birbirinin kanına susamış canavarlar gibi görünüyor. Yine de haksızlık ediyorum aslında. Herkes zavallı kızcağızın suçlu olduğuna inanıyordu ve eğer cezasını çektiği suçu gerçekten işlemiş olsa, sahiden de insanların en bayağısı olurdu. Birkaç mücevher uğruna hamisinin ve dostunun oğlunu; doğumundan beri beslediği ve kendisininmişçesine seviyor görüldüğü çocuğu öldürmek! Herhangi bir insanın öldürülmesine gönlüm yine de razı olmazdı, ama bu tür bir yaratığın toplum içinde barındırılmasını da kesinlikle istemezdim. Ama o kız masumdu. Biliyorum, hissediyorum masum olduğunu. Senin de aynı fikirde olman, bu düşüncemi doğruluyor. Ah, Victor, ah! Yalan gerçeğe böylesine benzerse kim gerçek mutluluğa yürekte inanabilir ki? Kendimi bir uçurumun kenarında yürüyormuş gibi hissediyorum. Sanki binlerce insan toplanmış» beni aşağıya çekmeye çalışıyor. William ile Justine öldürüldü, katilse kaçtı. Dünya üstünde elini kolunu sallayarak, hatta belki saygı görerek dolaşılıyor. Yine de beni darağacına gönderseler dahi, o aşağılıkla yer değiştirmek istemezdim."

Bu konuşmayı dayanılmaz bir ıstırap içinde dinledim. Cinayete yalnızca neden olan değil, onu gerçekleştiren kişi de bendim. Elizabeth yüz ifademden çektiğim acıyı anladı ve yavaşça elimi tutarak, "Sevgili dostum, artık kendini teselli etmelisin. Tanrı biliyor ya bu olaylar beni de çok derinden etkiledi. Ama yine de senin kadar perişan halde değilim. Yüzünde öyle bir çaresizlik, hatta bazen öyle bir intikam ifadesi var ki görünce içim titriyor. Sevgili Victor, kurtul bu karanlık tutkularından. Bütün umutlarını sana bağlayan yakınlarını düşün. Seni mutlu etme gücümüzü yitirdik mi artık? Ahi Birbirimizi hâlâ sever, hâlâ birbirimize inanırken buranın, bu huzur ve güzellik diyarının,

doğup büyüdüğü yerlerin sunduğu sükûnet dolu lütufların zevkine varmalıyız. Huzurumuzu bozacak ne olabilir ki?"

Hayatın tüm nimetlerinden çok değer verdiğim bu insanın sözleri, yüreğimde pusu kuran iblisi kovalamak için yeterli olacak mıydı? O konuşmasını sürdürürken bile, katil onu benden o anda koparıp alacak diye adeta korku içinde yanına sokuldum.

Artık ne dostluğun şefkati ne yerin ne de göğün güzellikleri ruhumu kederden uzaklaştırabiliyordu; sevginin dili bile etkisizdi. İyi niyetli hiçbir gücün nüfuz edemeyeceği bir bulut kuşatmıştı etrafımı. Aldığı ok yarasına bakabilmek, ölümünü beklemek için dermansız bacakları üstünde kuytu çalılıklara doğru sürüklenen yaralı geyikten hiçbir farkım yoktu.

Üstüme çöken bu kasvede hüznle kimi zaman baş edebiliyordum, ama bazen de ruhumu saran ihtiras kasırgası, bir yürüyüşe çıkarak ya da mekân değiştirerek dayanılmaz duygularımdan biraz olsun sıyrılmanın yolunu aramaya itiyordu beni. İşte yine böyle taşkın anlarımdan birinde, ani bir kararla evden çıktım ve adımlarımı Alp vadilerine doğru yönlendirerek, o manzaraların ihtişamı ve sonsuzluğu içinde kendimi ve insanlığımdan dolayı gelgeç tabiatlı olan dertlerimi unutmaya çalıştım. Gezintilerim beni Chamounix Vadisi'ne götürdü. Bu vadiyi gençliğimde sık sık gezmişim ve son görüşümden bu yana altı yıl geçmişti: Şimdi ben harap durumdaydım, oysa bu vahşi, ebedî mekânın hiçbir şeyi değişmemişi.

Yolculuğumun ilk kısmını at sırtında geçirdim. Ardından bu zorlu yollarda daha güvenli ve incinme ihtimali daha az olduğu için bir katır kiraladım. Hava gayet güzeldi; ağustos ayının ortasındaydık ve kederli günlerimin başlangıcı olarak gördüğüm o feci dönemin, yani Justine'in ölümü üzerinden yaklaşık iki ay geçmişti. Arve koyağının iyice derinlerine doğru ilerledikçe ruhumun üstüne çöken ağırlık hayli azaldı. Her yanıma saran engin dağlar ve uçurumlar, kayaların arasında çağlayan ırmağın sesi ve şelalelerin uğultusu, Kadir-i mutlak gibi muazzam bir gücün dilini konuşuyordu. Ve ben, burada en müthiş kisvesiyle kendini gösteren, tüm varlıkların yaratıcısı ve hâkiminden daha az kudretli birinden korkmaktan ya da onun karşısında eğilmekten vazgeçtim. Yükseklere tırmandıkça vadi daha da muhteşem ve şaşırtıcı bir yapıya büründü. Çamlık dağların yamaçlarında asılı duran şato harabeleri, coşkun sularıyla Arve, sağda solda ağaçların arasından çevreyi gözetleyen kulübeler, eşsiz güzellikte bir manzara oluşturuyordu. Bembeyaz, parlak piramitleri ve kubbeleriyle her şeyin üstünde yükselen görkemli Alpler ise manzaraya, bambaşka bir dünyaya, bambaşka bir ırka aitmişçesine bir güzellik ve heybet kazandırıyor.

Pelissier Köprüsü'nü geçtiğimde, ırmağın oluşturduğu koyak önümde boylu boyunca uzandı. Koyağın üstünde yükselen dağa tırmanmaya başladım. Kısa süre sonra Chamounix Vadisi'ne girdim. Vadi az önce aştığım Servox'dan daha muhteşem ve görkemli olsa da onun kadar güzel ve etkileyici değildi. Burası yüksek ve karlı dağların hemen sınıırıydı, ama etrafta şato harabeleri ya da yemyeşil topraklar görünmüyordu. Devasa buzullar yola yaklaşıyordu; çığların gümbürtüsünü duydum, geride bıraktıkları pusu gördüm. Mont Blanc, o heybetli ve azametli dağ, çevresini kuşatan zirvelerin arasından yükseliyor, muazzam kubbesiyle vadiye tepeden bakıyordu.

Bu yolculuk esnasında çoktandır unutulmuş birtakım duyguların kıpırtısını hissettim içimde. Bir dönemeç, ansızın karşıma çıkan yepyeni bir nesne, bana geçmiş günleri hatırlatıyor, gençliğin umarsız neşesini çağırıyordu. Rüzgâr, yatıştırıcı sesiyle kulağıma fısıldıyor, Tabiat ana, ağlamaktan vazgeçmemi söylüyordu. Neden sonra o tatlı tesir etkisini yitirdi ve ben kendimi bir kez daha kederin esaretinde, derin düşüncelerin ıstırabına boyun eğmiş halde buldum. Derken hayatı, korkularımı ve hepsinden de çok, kendimi unutmaya çalışarak hayvanımı mahmuzladım. Sonra da dehşet ve

ümitsizliğin yüküne dayanamayarak kendimi çimenlerin üstüne attım.

En sonunda Chamounix köyüne vardım. Bedenim ve zihnim yorgunluktan bitap düşmüştü. Kısa bir süre pencerede durup Mont Blanc'ın tepesinde oynaşan soluk şimşekleri izledim, aşağılarda gümbür gümbür akan Arve'nin çağlayışını dinledim. Aynı sakinleştirici sesler azgın duyularıma ninni gibi geldi. Başımı yastığa koyduğum anda uyku bastırdı. Uykunun gelişini hissettim ve hana bu şuursuzluğu bahşedene şükrettim.

Ertesi günü vadide başıboş gezerek geçirdim. Dağların zirvesinden eteklerine doğru ağır adımlarla ilerleyerek vadide barikat oluşturan bir buzuldan çıkan Arveiron kaynaklarının yanında durdum. Heybetli dağların sarp yamaçları önümde, buzdan bir duvar üstümde uzanıyordu; sağa sola parçalanmış birkaç çam kozalağı serpiştirilmişti. Muhteşem doğaya ait bu ihtişamlı kabul salonunun huşu dolu sessizliğini bölen tek şey, gürül gürül çağlayan dalgalar ya da kopan devasa bir toprak parçası; çığın gök gürlemesini andıran sesi; ya da değişmez kanunların görünmez eli tarafından, oyun oynarcasına bir anda çekilip koparılmış gibi parçalanan buzların dağlarda yankılanan çatırtısıydı. Bu yüce ve olağanüstü güzellikte manzaralar, mümkün olan en büyük teselliye vermişti bana. Beni duyguların altında ezilmekten kurtarmış, kederimi yok edemese de zapt edip yatıştırmıştı. Ayrıca zihnimi son bir aydır meşgul eden düşüncelerden biraz da olsa uzaklaştırmıştı. Gece dinlenmek için odama çekildim. Uykum adeta gün boyu zihnimi dolduran yüce şekillerin eşliğinde ve emrine amade olarak geçti. Şekillerin tümü etrafıma toplandı. Dağların kar kaplı» lekesiz dorukları, ışıltılı zirveler, çam ormanları, pasaklı» çıplak koyak, bulutların arasında süzülen kartal; hepsi çevremi kuşatıp, beni huzura davet etti.

Sabah uyandığımda neredeydiler acaba? Ruhumu canlandıranların hepsi uykuyla birlikte kayıplara karışmıştı ve kapkara melankoli tüm düşüncelerimi gölgelemeye başlamıştı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu ve kalın bir sis, dağların zirvelerini sarmıştı. Böylece o kudretli dostların çehrelerini de göremez oldum. Yine de pustan peçelerine nüfuz edebilir, onları dumanlı sığınaklarında arayabilirdim. Yağmur, fırtına da neymiş? Katırım kapıya getirildi ve Montanvert'in zirvesine tırmanmaya karar verdim. Devasa, sürekli hareket eden buzulu ilk görüşümün zihnimde yarattığı etkiyi hatırladım. Ruhu kanatlandırarak meçhul bir dünyadan aydınlığa ve sevince doğru taşıyan yüce bir coşku doldurmuştu içimi. Doğadaki o heybet ve azamet oldum olası zihnimi yatıştırmış, hayatın gelip geçici dertlerini unutmamı sağlamıştı. Yolu iyi bildiğimden ve başka birinin varlığı manzaranın ıssız ihtişamını bozacağından rehbersiz gitmeye karar verdim.

Çıkış sarptı, ama patika dağı dikey aşmaya elverişli, kısa ve kesintisiz dönemeçlerle doluydu. Son derece ıssız bir manzaraydı bu. Çığ izleri binlerce noktada görülebiliyordu, özellikle de parçalanmış, devrilmiş, kimisi tamamen yok olmuş, kimisi ise bükülerek, çıkıntılı kayaların ya da çapraz olarak diğer ağaçların üstüne dayanmış duran ağaçların olduğu yerlerde. Yükseklerle tırmandıkça patika karlı geçitlerle bölünüyor, yukarıdan buralara durmaksızın kaya parçaları düşüyordu. Bu geçitlerden biri özellikle tehlikeliydi, çünkü yüksek sesle konuşmak gibi en ufak bir etki dahi, kişiyi felakete maruz bırakacak şiddette sarsıntı yaratabiliyordu. Çamlar uzun ya da gösterişli değildi, ama melankolik görünümüyle manzaraya ciddi bir hava katıyordu. Aşağıda uzanan vadiye baktım; içinden geçen ırmaklardan yoğun bir pus yükseliyor, yağmur çevremde algıladığım melankoli havasını daha da artıran kapkara gökten yağarken ırmaklar, zirveleri yeknesak bulutlarla gömülü karşıki dağların etrafını kalın bir duman gibi kıvrıla büküle kuşatıyordu. Ne yazık! İnsan denen varlık, hayvandan üstün hassasiyetleriyle ne diye böbürlenir ki? Bunlar onu daha kendisi dünyaya gelmeden önce oluşan şartların belirlediği davranış biçimine yönlendirmekten başka hiçbir işe yaramıyor. Dürtülerimiz yalnızca açlık, susuzluk ve şehvetten ibaret olsaydı, neredeyse özgür olacaktık. Oysa şimdi esen her rüzgârdan, tesadüf eseri edilmiş bir sözden ya da o sözün zihnimizde uyandırdığı manzaradan etkilenir durumdayız.

Yatarız; bir düş, uykuyu zehirlemeye kadir,

Kalkarız; başıboş bir düşünce günü kirletir,

Hisseder, düşünür, akıl yürütürüz; ağlar ya da güleriz, Sevgili acılarımızı kucaklar, tasalarımızı def ederiz Hep aynı, ister keder, ister neşe,

Çıkış yolu serbesttir yine de İnsanın dünü asla yarını gibi olamaz,

Değişim dışında hiçbir şey ayakta duramaz!

Zirveye vardığımda neredeyse öğle olmuştu. Bir süre buz denizine tepeden bakan bir kayanın üstüne oturdum. Birazdan hem buz denizini hem de çevreyi kuşatan dağları sis kapladı. Hafif bir rüzgâr bulutları dağıtınca buzulun üstüne indim. Buzulun çalkantılı bir deniz gibi kabarmış, aşağılara kadar uzanan ve yer yer derin yarıklarla dolu yüzeyi oldukça engebeliydi. Eni yaklaşık beş kilometreydi, ama boydan boya geçmem neredeyse iki saatimi aldı. Karşıdaki dağ çorak ve dik bir kayalıktan ibaretti. Bulduğum yerden bakınca Montanvert beş kilometrelik bir mesafede, tam karşımda duruyor, üstünde Mont Blanc tüm azametiyle yükseliyordu. Bir kaya girintisine sığınarak bu muhteşem ve olağanüstü etkileyici manzarayı izlemeye koyuldum. Deniz, daha doğrusu uçsuz bucaksız buz ırmağı, Mont Blanc'ın uzantısı olan dağların arasında kıvrılarak ilerlerken, o dağların yüce dorukları da yine Mont Blanc'ın girintilerinin üstünde yükseliyordu. Dağların ışıllı ışıllı, buzlu zirveleri bulutların üstünde gün ışığıyla parlıyordu. O âna kadar hüznle dolup taşan kalbim şimdi sevince benzer bir şeyle kabarmıştı. Kendi kendime haykırdım: "Ey gezgin ruhlar, eğer gerçekten daracık yataklarınızda dinlenmek yerine gezinip duruyorsanız, ya bırakın şu soluk mutluluğu tadayım ya da sizlerle birlikte hayatın sevinçlerinden uzaklara gideyim."

Bunu söylediğim anda biraz uzaktaki bir adamın, insanüstü bir hızla bana doğru ilerlediğini gördüm. Benim ürkererek yürüdüğüm çatlak buzulların üstünden sekerek atlıyordu. Yaklaştıkça cüssesinin de insandan öte olduğunu fark ettim. Birden telaşlandım. Gözlerim buğulandı ve bayılacak gibi oldum, ama dağların buz gibi rüzgârı beni ânında kendime getirdi. Biraz sonra (dev gibi, tiksiniç görüntüsüyle) gelenin yarattığım hilkat garibesi olduğunu anladım, öfke ve dehşetle titredim ve iyice yakınımaya geldiğinde onunla ölümüne dövüşmeye karar verdim. Yaratık yüzünde küçümseme ve nefretle karışık derin bir ıstırap ifadesiyle yanıma geldi. Meşum Çirkinliği o ifadeye, insan gözünün katlanamayacağı bir korkunçluk kazandırıyor. Ancak tüm bunları güçlülükle fark edebildim, öfke ve nefret yüzünden ilk anda dilim tutuldu. Kendimi toparladığımda tiksinti ve horgörü dolu sözlere boğdum onu.

"Seni iblis," diye haykırdım, "Ne cüretle yaklaşırın yanıma? Kollarımı o sefil boynuna dolayarak vahşice intikam almamdan hiç mi korkmuyorsun? Yıkıl karşımdan aşağılık yaratık! Ya da kal ki seni un ufak edeyim! Ah, ah!

Keşke o acınası yaşamına son vererek şeytanca katlettiğin kurbanları da geri getirebilseydim!"

"Bu karşılamayı bekliyordum," dedi iblis. "Hilkat garibelerinden herkes nefret eder, benim gibi sefillerin sefili birinden nasıl nefret edilmesin ki! Yaratıcım olan sen bile yalnızca ikimizden birinin ortadan kalkmasıyla kopacak olan bağlarla bağlandığın bu yaratığından tiksiniyor, onu hiçe sayıyorsun, öldürmek istiyorsun beni. Oysa ne cüretle böbürlenirsin kendi hayatınla? Bana karşı görevlerini yerine getir ki ben de sana ve insanlığın geri kalanına karşı görevlerimi yerine getireyim. Koşullarına uyarsan, onları ve seni rahat bırakırım. Ama olur da uymazsan, ölümün kursağını geriye kalan dostlarının kanıyla tıka basa doldururum."

"İğrenç canavar! Şeytanın ta kendisisin sen! Cehennem ateşi yetmez senin günahlarına. Aşağılık iblis! Demek yaratılışımı öne sürerek yaklaşyorsun bana; düşüncesizce bahşettiğim o kıvılcımı söndüreyim de gör gününü!" öfkem sınırsızdı, insanı başkasının canına kastetmeye dürtten duygularla

yaratığı saldırdım.

Beni kolayca savuşturduktan sonra, "Sakin ol! Şu sadık varlığıma duyduğun nefrete kapılıp gitmeden önce yalvarırım beni dinle! Yeterince acı çekmedim mi ki ıstırabıma ıstırap katıyorsun? Hayat birbiri üstüne yığılı kederlerden başka bir şey olmasa da benim için hâlâ kıymetli ve korunmaya değer. Unutma ki kendinden güçlü kıldın beni. Boyum senden uzun, iskeletim daha esnek. Yine de karşıma almayacağım seni. Ne de olsa yaratanımsın ve sen üstüne düşen, bana borcun olan görevi yerine getirdiğin sürece, ben de efendim ve yaratıcıma karşı uysal ve yumuşak başlı olacağım. Ah, Frankenstein, herkese karşı insaflı olup da yalnızca adaletini, hatta merhamet ve şefkatini en çok hak eden bana karşı acımasız olma! Yaratanım sensin, unutma. Âdem'in olmam gerekirken haksız yere mutluluktan mahrum edilen, cennetinden kovulmuş bir meleğe benziyorum. Nereye dönüp baksam bir tek bana yasak olan o saadeti görüyorum. Bir zamanlar müşfik ve iyi yürekli biriydim, sefalet bir iblise çevirdi beni. Mutluluğumu geri verirsen tekrar erdemli olurum."

"Defol! Dinlemeyeceğim seni. Aramızda hiçbir alışveriş olamaz. Düşmanınız biz. Ya defol git buradan ya da birimiz yenik düşene kadar dövüşelim."

"Nasıl yumuşatabilirim yüreğini? İyilik ve merhamet dilenen şu kendi yaratığına kulak vermeni sağlayacak bir yakarış yok mu? İnan bir zamanlar müşfik biriydim, Frankenstein. Ruhum, sevgi ve iyilikle dolup taşıyordu. Ama yalnızım, yapayalnız. Yaratıcım olan sende dahi tiksinti uyandırırken bana hiçbir borcu olmayan insanlardan ne gibi bir ümidim olsun? Hiçe sayıyorlar beni, nefret ediyorlar benden. Tek sığınağım şu çorak dağlar, kasvetli buzullar. Günlerce dolandım durdum buralarda. Yalnızca beni ürkütmeyen ve insanların bana çok görmedikleri tek yer olan buzdan mağaraları barınak yaptım kendime. Tek selamım şu kasvetli göğe, çünkü bir tek o merhamet eder bana. Eğer ki insanlık varlığımdan haberdar olsaydı, onlar da senin yaptığını yapar, sonumu getirmeye çalışırlardı. Nasıl nefret etmeyeyim benden tiksinenlerden? Düşmanlarımla hiçbir anlaşma yapmayacağım. Ben perişanım, onlar da perişanlığıma ortak olsun. Yine de yaşadıklarımı telafi etmek ve gazabıyla yalnızca seni ve aileni değil, binlerce insanı kasıp kavurabilecek bir iblise dönüştürme kudretine sahip olduğun şeyden onları esirgemek senin elinde. Merhamet et, hor görme beni. Hikâyemi sonuna kadar dinle, ondan sonra ister çek git, ister acı bana. Ama ne olur, bir kez olsun duy beni. Kanunlarınız mahkûm edilmeden önce en kanlı suçluların dahi savunmalarını dinlemeyi gerektiriyor. Sen de dinle beni, Frankenstein. Cinayetle itham ediyorsun beni, ama vicdanın hiç sızlamadan hazırsın kendi yarattığını öldürmeye. Ah, şu insanın sonsuz adaletine bakın hele! Yine de yalvarıyorum sakınma benden, kulak ver bir kere. Ondan sonra yapabilirsen ve istersen yok et, ellerinle yarattığın eseri."

"Düşünmesi dahi tüylerimi ürperten, başlattığım ve neden olduğum rezil olayları ne diye hatırlatıyorsun?" diye haykırdım. "Lanet olsun gün ışığını ilk gördüğün o güne, aşağılık iblis! Kendimi lanetliyor olsam da lanet olsun seni şekillendiren ellere! Anlatılmaz perişanlıklara sürükledin beni. Sana karşı haksızlık edip etmediğimi düşünecek hal bırakmadın bende. Yıkıl karşımdan! Aşağılık suretini uzaklaştır gözlerimin önünden."

"Bak işte uzaklaştırıyorum, sevgili yaratanım," dedi ve iğrenç elleriyle gözlerimi kapattı. Hiddetle ittim o elleri. "İşte böyle uzaklaştırıyorum gözlerinden, nefret ettiğin o görüntüyü. Yine de dinlemiyorsun beni, bahsetmiyorsun merhametini. Bir zamanlar sahip olduğum erdemler adına rica ediyorum senden, dinle öykümü, öyküm uzun ve tuhaf; bu ortamın şartları ise hiç uygun değil hassas duyularına. Gel gidelim dağdaki kulübeme. Güneş batmadı henüz; o, karlı kayalıkların ardına saklanıp başka bir dünyayı aydınlatmaya başlamadan, hikâyemi dinlemiş olur, kararını verirsin. İnsanlık âleminin sonsuza kadar terk edip zararsız bir hayat mı süreceğim, yoksa onların musibeti,

senin hızlı felaketinin de sebebi mi olacağım, tamamen sana bağlı.”

Bunları dedikten sonra buzlu yola düştü, ben de peşinden gittim. Kalbim dolup taşıyordu, tek kelime etmiyordum ama yürüyüş sırasında öne sürdüğü bazı fikirleri kafamda tarttım ve hiç değılse hikâyesini dinlemeye karar verdim. Biraz merak, biraz da merhametti beni bu karara iten. Onu o güne kadar erkek kardeşimin katili olarak görmüştüm ve bu fikrin onaylanmasına ya da inkâr edilmesine ihtiyacım vardı. Ayrıca yine ilk kez, bir yaratıcının yarattığı şeye karşı üstlendiğı yükümlülükleri hissettim ve zulmünden şikâyet etmeden önce ona mutluluk bahşetmem gerektiğini anladım. Bu düşünceler taleplerine boyun eğmeme neden oldu. Böylece buzulları aşır karşıdaki kayalığa tırmandık. Hava soğıktu ve yine yağmur başlamıştı. İblis sevinçli bir hava içinde, bense kalbim sıkışmış, moralim bozuk bir halde, kulübeye girdik. Dinlemeye razı olmuştum bir kere; iğrenç yoldaşımın yaktığı ateşin yanına oturdum ve başladı öyküsünü anlatmaya.

“Hayatımın ilk dönemini güçlükle anımsıyorum; o döneme ait olayların tamamı karmaşık ve belirsiz. İçim binlerce tuhaf duyguyla doluydu ve aynı anda görüyor, hissediyor, duyuyor ve kokluyordum. Duyularımı ayırt etmem gerçekten uzun zaman aldı. Gittikçe güçlenen bir ışığın beni rahatsız ettiğini ve gözlerimi yummak zorunda kaldığımı hatırlıyorum. Ardından üstüme çöken bir karanlık canımı sıktı, ama çok geçmeden, tahminimce gözümü açmamla birlikte, içim yine aydınlıkla doldu. Yürümeye başladım, sanırım yokuş aşağı iniyordum-Kısa süre içinde duyularımda belirgin değişiklikler olduğunu hissettim, önceleri etrafım dokunma ya da görme duyularıma etki etmeyen karanlık, donuk nesnelere doluyken artık üstünden atlamakta ya da kaçınmakta zorlanmadığım nesnelere arasında gönlümce dolaşabiliyordum. Işık gittikçe daha çok rahatsızlık vermeye, sıcak da yürürken bitap düşürmeye başlayınca gölgelik bir yer bakındım. Ingolstadt yakınındaki ormana gelmiştim.Dinlenmek için bir dere kenarına uzandım, ta ki açlık ve susuzluk bana eziyet etmeye başlayana dek. Uyuşukluğumdan sıyrılıp ağaçtan kopardığım ya da yerden topladığım meyveleri yedikten sonra uykuya yenik düştüm.Uyandıgımda hava kararmıştı. Biraz üşümüş, yapayalnız olduğumu anlayınca biraz da ürkmüştüm. Senin evinden çıkmadan önce üşüdüğümü hissedince üstümü birkaç giysiyle örtmüştüm, ama bunlar da beni gecenin çiylerinden koruyamaz olmuştu. Yoksul, çaresiz zavallı bir sefildim. Ne bir şey biliyor ne de bir şeyi ayırt edebiliyordum, ama acı duygusu her yanıma kapladı, oturup ağlamaya başladım.

Biraz sonra gökten tatlı bir ışık¹¹indi ve keyfimi yerine getirdi. Ayağa kalktığımda ağaçların arasından parlak bir şeyin yükseldiğini gördüm. Şaşkınlık içinde seyrettim onu. Ağır ağır hareket ediyor, ama önümü aydınlatıyordu. Bunun üstüne yeniden meyve aramaya koyuldum. Hâlâ üşüdüğüm bir sırada ağaçlardan birinin altında bir pelerin buldum ve ona sarınarak yere çöktüm. Zihnimi dolduran belirgin bir düşünce yoktu, her şey karmakarışıktı. Işığı, açlığı, susuzluğu ve karanlığı hissediyordum; kulaklarımda sayısız ses çınıyor, çeşitli kokular her yandan beni selamlıyordu. Ayırt edebildiğim tek nesne, parıldayan aydı ve büyük bir hazla onu izliyordum.

Gün ve gece döngüsü birkaç kez yenilendi ve duyularımı ayırt etmeye başladığımda gecenin getirdiği güçlükler büyük ölçüde azaldı. Yavaş yavaş bana içecek veren berrak dereyi, yapraklarıyla üstüme gölge yapan ağacı daha net algılamaya başladım. Sık sık kulağıma çalman hoş seslerin, ışığımı arada bir gölgeleyen küçük, kanatlı hayvanların gırtlaklarından çıktığını keşfettiğimdeyse çok sevindim. Ayrıca etrafımı kuşatan şekilleri daha doğru gözlemlemeye ve üstümü örten ışıktan çatının sınırlarını daha iyi algılamaya başladım. Kimi zaman kuşların güzel şarkılarını taklit etmeye çalışıyor, başaramıyordum. Bazen de kendi duygularımı kendimce ifade etmek istiyor, ama çıkardığım tuhaf, anlaşılmaz seslerden korkarak yeniden sessizliğe gömülüyordum.

Ormanda kaldığım süre içinde bir zaman geceleri ay görünmez oldu, daha sonra da küçülmüş halde tekrar yüzünü gösterdi. Duyularım artık iyice keskinleşmiş, zihnime yeni düşünceler dolmaya başlamıştı. Gözlerim ışığa ve nesnelere gerçek şekillerini algılamaya alıştı. Yavaş yavaş böcekleri bitkilerden, bitkileri de birbirlerinden ayırt etmeye başladım. Serçelerin keskin; karatavuk ve ardıkuşunun tatlı ve hoş notalarla şakıdığını fark ettim.

Soğuktan titrediğim günlerden birinde, dilencilerin yakıp bıraktığı bir ateşi bulunca yaydığı mutluluk ve sıcaklıktan sarhoşa döndüm. Sevinç içinde elimi kızgın korlara daldırdım, ama acı bir çığlık atarak çabucak geri çektim. Belli bir etkinin bu kadar zıt sonuçlar yaratması ne kadar da tuhaf diye düşündüm. Ateşi oluşturan şeyleri incelediğimde, içinde ağaç olduğunu sevinçle keşfettim.

Hemen gidip birkaç dal topladım, ama ıslak oldukları için tutuşmadılar. Canım sıkılmış halde, oturup ateşi izlemeye devam ettim. Ateşin yakınına koyduğum ıslak dallar kuruyunca kendi kendilerine alev aldılar. Buna uzun uzun kafa yordum ve dalların çeşitli yerlerine dokununca nedenini anladım. Bunun üstüne kurutup kullanmak üzere çokça dal toplamaya koyuldum. Gece bastırıp da uykum gelince ateşim sönecek diye büyük bir korkuya kapıldım. Ateşin üstünü dikkatlice bol miktarda kuru dal ve yaprakla kapladım, en üste de ıslak yaprakları yerleştirdim. Ardından da pelerinimi yere sererek üstünde uykuya daldım.

Uyandığımda sabah olmuştu, İlk iş ateşin yanına koştum. Üstteki yaprakları kaldırdığımda hafif bir esinti ateşi yeniden alevlendirdi. Bu da dikkatimden kaçmadı. Yapraklardan bir yelpaze oluşturdum ve ateş söner gibi olunca yelpazemle yeniden alevlendirdim. Akşam olduğunda ateşin, sıcaklık yanında ışık da sağladığını ve bu keşfin bana yemek konusunda da faydalı olacağını memnuniyetle fark ettim. Dilencilerin bıraktığı yemek artıklarının bir kısmı ateşte kızarmıştı ve tadı ağaçlardan topladığım meyvelerden çok daha güzeldi. Yiyeceklerime aynı muameleyi yapmaya karar verdim ve közlerin üstüne yerleştirdim. Böyle yaptığımda meyvelerin bozulduğunu, kabuklu yemişlerle köklerinse çok daha güzel olduğunu keşfettim.

Ancak etrafımda yiyecek iyice azalıyordu ve ben günümün çoğunu, boşu boşuna açlığımı bastırarak birkaç meşe palamudunu aramakla geçiriyordum. Bu durumu fark edince o güne kadar kaldığım yeri terk etmeye, sayılı birkaç ihtiyacımı giderecek başka bir yer bulmaya karar verdim. Yer değiştirme sırasında, kazara bulduğum ve yeniden nasıl elde edeceğimi bilmediğim ateşimi kaybedeceğim için çok kederlendim. Bu zorluğa birkaç saat kafa yorduktan sonra vazgeçerek, pelerinime sarındım ve söken şafağa doğru ormana daldım. Üç gün başıboş dolandıktan sonra kırsal alanı keşfettim. Bir gece önce kar yağdığı için tarlalar bembeyazdı. Karşımdaki çok hüznü bir manzaraydı ve ayaklarım da toprağı kaplayan, soğuk ve ıslak şey yüzünden donuyordu.

Saat sabahın yedisi civarındaydı, yiyecek ve barınak için yanıp tutuşuyordum. Derken tepelik bir yerde, besbelli çobanlar için yapılmış küçük bir baraka gördüm. İlk kez böyle bir şey gördüğüm için büyük bir merakla inceledim. Kapının açık olduğunu fark edince içeri girdim. Yaşlı bir adam şöminenin yanında oturmuş, kahvaltısını hazırlıyordu. Ses duyunca arkasına döndü. Beni görünce feryadı basıp barakadan fırladığı gibi cılız bedeninden beklenmeyecek bir hızla koşarak tarlaları geçti. Adamın o âna kadar rastladığım her şeyden farklı olan görünümü ve korku içinde kaçışı beni biraz şaşırtsa da baraka tam anlamıyla büyülemişti. Kar ve yağmur buraya nüfuz edemiyordu ve yerler kupkuruydu. Cehennem gölünde çektikleri azabın ardından *Pandsemonium*¹² şeytanlara ne denli muhteşem ve olağanüstü bir sığınak gibi görünüyorsa bu yer de bana öyle görünüyordu. Çobanın ekmek, peynir, süt ve şaraptan ibaret kahvaltısından kalanları büyük bir iştahla mideye indirdim. İçlerinden bir tek şarabın tadı hoşuma gitmedi. Ardından halsiz düşerek samanların üstünde uyuyakaldım.

Uyandığımda öğlen olmuştu. Bembeyaz karların üstünde parıldayan güneşin yaydığı sıcaklığın cazibesine kapılarak, yolculuğuma devam etmeye karar verdim. Köylünün kahvaltısından kalanları bulduğum bir çuvala doldurduktan sonra tarlalarda birkaç saat yürüdüm, ta ki gün batımında bir köye varana dek. Ne mucizevi bir görüntüydü bu! Barakaların, kulübelerin, gösterişli evlerin her biri bende büyük bir hayranlık uyandırdı. Bahçelerde yetişen sebzeler, kimi kulübe pencerelerinin kenarlarında duran süt ve peynirlerse iştahımı kabarttı. En güzel evlerden birine girdim ama içeri adımımı atar atmaz çocuklar bağırıp çağırmaya başladı, kadınlardan biri de düşüp bayıldı. Bütün köy ayaklanmıştı; kimisi kaçıştı, kimi üstüme saldırdı. Fırlattıkları taşlardan ve diğer şeylerden her yanım morarınca kırlara doğru kaçtım. Korku içinde köyde gördüğüm sarayların yanında viraneden farksız

kalan, alçak tavanlı bir ağıla sığındım. Ağıl derli toplu ve güzel görünümlü bir kulübeye bitişikti, ama yaşadığım son sevimsiz tecrübeden sonra kulübeye girmeye cesaret edemedim. Sığınağım ağaçtan yapılmıştı, fakat öyle alçak tavanlıydı ki içinde güçlkle dik oturabiliyordum. Zemini ağaç kaplı olmasa da kuruydu. Binbir çatlaktan içeri rüzgâr giriyordu, ama kardan ve yağmurdan kaçmak için elverişli bir sığınaktı. Böylece kırık dökük olsa da soğuklardan ve en çok da insanın vahşetinden sığınabileceğim bir yer bulmuş olmaktan memnun halde, yere uzandım. Gün doğar doğmaz, bitişikteki kulübeye göz atabilmek ve keşfettiğim bu yerde kalıp kalamayacağımı anlamak için sürünerek viranemden çıktım. Ağıl, kulübenin sırtına yaslanmıştı, üç yanı ise domuz ahır ve suyu berrak bir gölede çevriliydi. Kenarlardan biri açıktı, ben de oradan içeri girmiştım. Beni görebilecekleri tüm yarıkları, istediğim zaman kaldırabileceğim şekilde taş ve odunla kapadım. Sadece domuz ahırından ışık geliyordu ve bu da bana yeterliydi. Sığınağımı bu şekilde düzenledikten ve yerleri temiz samanla kapladıktan sonra köşeme çekildim. Uzaklarda birini görmüştüm, ama bir gece Önce karşılaştığım muameleyi gayet iyi hatırladığımdan, bu kişiye görünmeyi aklımın köşesinden geçirmedim. Ancak daha önce aşırıldığı bir somun kuru ekmek ve bir fincan suyla günlük ihtiyacımı karşıladım. Bu fincanla sığınağımın yanından akan temiz sudan içmek, elle içmekten daha kolaydı. Zemin, biraz yükseltildiği için, oldukça kuruydu ve ağıl kulübenin bacasına yakın olduğundan içerisi makul denecek sıcaklıktaydı.

İhtiyaçlarımı bu şekilde karşılayınca, kararımı değiştirecek herhangi bir şey olana kadar bu ağılda kalmaya karar verdim. Burası eski yurdum olan kasvetli ormana, yağmur sızdıran dallara ve ıslak toprağa kıyasla gerçekten de cennet gibiydi. Kahvaltımı keyifle etmiş, biraz su alabilmek için bir kütüğü kaldırmak üzereydim ki ayak sesleri duydum. Küçük bir oyuktan bakınca başımın üstünde kova taşıyan bir kızın ağılımın yanından geçtiğini gördüm. Bu gencecik bir kızdı ve o âna kadar gördüğüm köylüler ile çiftlik evindeki hizmetçilerden farklı olarak çok nazik görünümlüydü. Ancak kıyafeti kaba sabaydı; kötü bir kumaştan mavi bir etek, keten bir ceketten başka bir şey yoktu üstünde. San saçları örgülü, ama sadeydi. Metanetli, ama üzgün bir hali vardı. Derken gözden kayboldu, fakat on beş dakika kadar sonra, bu kez yansına kadar sütle doldurulmuş kovayla yeniden ortaya çıktı. Yükünü besbelli güçlkle taşıyarak yürüdüğü sırada karşısına, yüzünde daha da karamsar bir ifade olan genç bir adam çıktı. Genç adam, dertli dertli iki çift laf ettikten sonra kovayı kızın elinden alarak, kulübeye kendisi taşıdı. Kız da peşinden gitti ve gözden kayboldular. Delikanlı birazdan elinde alet edevatla yine ortaya çıktı ve kulübenin ardındaki tarlayı boydan boya geçti. Kız da kimi zaman ev, kimi zaman da bahçe işleriyle meşgul oluyordu.

Sığınağımı dikkatle inceleyince kulübenin pencerelerinden birinin eskiden ağıla açıldığını keşfettim. Pencerenin içi şimdi odunla doldurulmuştu. Odunlardan birinin üstünde ise küçük ve fark edilmesi neredeyse imkânsız bir delik vardı. Delikten bakınca kireç boyalı, temiz ama eşyadan yana fakir bir oda görünüyordu. Bir köşede, küçük bir şöminenin yanında yaşlı bir adam derin bir acı çekercesine başını ellerinin içine almış, oturuyordu. Genç kız evi toparlamakla meşguldü, ama biraz sonra gidip çekmecedan bir şey çıkardı ve yaşlı adamın yanına oturdu. Adam da eline bir çalgı alıp çalmaya; ardıçkuşunun ya da bülbülün sesinden de hoş sesler üretmeye başladı. Daha önce hiçbir güzelliğe göz değıdirmemiş olan benim gibi bir sefil için bile müthiş bir manzaraydı bu. Yaşlı adamcağzın ak saçları ve iyilik dolu yüzü bende büyük bir saygı, kızın uysal tavırları ise sevgi uyandırmıştı. Çaldığı hüznü hava, yumuşak başlı kızın gözlerini yaşlarla doldurduysa da kız hıçkırarak ağlamaya başlayana dek, adam bunu fark etmedi. Ardından adam iki çift laf etti ve o güzel kızcağız işini gücünü bırakarak onun önünde diz çöktü. Bunun üstüne adam kızı yerden kaldırdı ve öyle bir sevecenlik ve şefkade gülümsedi ki içimde çok tuhaf, çok güçlü şeyler hissettim; daha önce

açlık, üşüme ya da ısınmanın bana hiç yaşatmadığı türden, acı ve haz karışımı bir duyguydu bu. Bu hislere daha fazla katlanamayarak pencereden uzaklaştım. Az sonra delikanlı omzunda taşıdığı odunlarla geri döndü. Kız onu kapıda karşılayarak yükünü indirmesine yardımcı oldu. Sonra da odunlardan birazını kulübeye taşıyıp ateşe attı. Ardından kızla çocuk kulübenin kuytu bir köşesine çekildiler. Çocuk ona irice bir somun ekmekle bir parça peynir gösterdi. Buna memnun olan kız, bahçeye koşarak sebze ve bitki topladı. Topladıklarını suyun içine attıktan sonra ateşin üstüne yerleştirdi. Çocuk bahçeye çıkarak bir yerleri kazmaya ve kökleri temizlemeye başladı, kız da işine döndü. Çocuk bahçe işleriyle bir saat kadar geçirdikten sonra genç kız da ona katıldı, sonra birlikte kulübeye döndüler.

Bu arada ihtiyar dalgın dalgın otururken iki genç içeri girince hemen neşeli bir tavır takınmıştı. Az sonra birlikte oturup yemek yediler. Yemekleri çabucak bitti. Genç kız yeniden kulübeyi toparlamaya başladı, ihtiyarsa dışarıya çıkıp oğlanın koluna yaslanarak güneşte birkaç dakika yürüyüş yaptı. Bu iki muhteşem yaratık arasında hiçbir şeyle kıyaslanamayacak güzellikte bir tezat vardı. Biri sevgi ve şefkatle ışıldayan çehresiyle ak saçlı bir ihtiyarken diğeri çelimsiz ama vakur duruşlu. Yüz hatlarında inanılmaz bir simetri vardı, ama bakışları ve tavırlarından sonsuz bir hüznün ve karamsarlık yansıyor. Birazdan ihtiyar kulübeye döndü, oğlan elinde sabah kullandıklarından farklı birtakım aletlerle tarlalara doğru yöneldi.

Gece hızla çökmüştü fakat hayretle fark ettim ki kulübe ahalisi mumları sayesinde ışığı bir süre daha yaşatmanın yolunu bulmuşlardı. Güneşin batışıyla birlikte komşularımı izlemekten aldığım keyfin sona ermeyeceğini fark edince çok sevindim. Gençler akşam vaktini anlam veremediğim birtakım uğraşlarla geçirdiler, ihtiyarsa sabah dinlediğimde büyülendiğim o ilahî sesleri çıkaran çalgıyı aldı yine eline. O çalmayı bitirince oğlan, ihtiyarın çalgısıyla ya da kuşların şakımalarıyla hiç uyuşmayan monoton sesler çıkarmaya başladı. Daha sonraları yüksek sesle kitap okuduğunu anladım ama o sırada kelimeler ya da harflerin ilmiyle ilgili en ufak bir şey bilmiyordum. Bir süre böylece vakit geçiren aile ışıkları söndürerek tahminimce uykuya çekildi.”

“Samanlarımın üstüne uzandım ama gözümü uyku tutmadı. Gün içinde olanları düşünmeye başladım. Beni özellikle etkileyen şey, bu insanların nazik tavırlarıydı. Aralarına katılmayı çok istiyor, ama cesaret edemiyordum. Bir gece önce saldırgan köylülerden gördüğüm muamele zihnimde hâlâ capcanlıydı. Bundan sonra ne tür bir ilişkiye girmeye karar verirsem vereyim, bir süreliğine sessiz sakin barakamda saklanacak, insanların hareketlerini etkileyen dürtüleri izleyerek anlamaya çalışacaktım.

Kulübedekiler ertesi sabah gün doğmadan uyandı. Genç kız ortalığı toparlayıp kahvaltıyı hazırladı, oğlansa kahvaltıdan sonra çıkıp gitti.

Bugün de tıpkı bir önceki gün gibi geçti. Genç çocuk sürekli dışarıda, kızsız içeride çalışıp duruyordu. Bir süre sonra kör olduğunu fark ettiğim yaşlı adam, boş vakitlerini ya çalgısıyla ya da derin düşüncelere dalarak geçiriyordu. İki gencin bu muhterem ihtiyara gösterdikleri sevgi ve saygı eşsizdi. Her tür ihtimamı gösteriyor, her tür görevi büyük bir sevecenlikle yerine getiriyorlardı, adam da onları iyilik dolu bakışlarıyla ödüllendiriyordu.

Tam olarak mutlu oldukları söylenemezdi. Genç çocukla kız sık sık bir köşeye çekilip ağlıyorlardı. Mutsuzluklarının nedenini anlayamıyor, ama derinden etkileniyordum. Böylesine hoş insanlar bile mutsuzlarsa, benim gibi zavallı, eşsiz dostsuz birinin perişan olması gerekirdi. İyi ama bu sevgi dolu insanlar neden mutsuzdu? Hoş bir eve (bana öyle görünüyordu) ve her tür konfora sahiptiler. Üşüdüklerinde onları ısıtacak bir ocakları, acıktıklarında yiyebilecek lezzetli yemekleri vardı. Harika giysiler giyiyor, her gün sevgi ve iyilik dolu gözlerle birbirlerine bakıyor, dahası birbirlerinin dostluğundan, sohbetinden keyif alıyorlardı. O halde gözyaşlarının anlamı neydi? Gerçekten acıyı mı ifade ediyordu? İlk başlarda bu soruların cevabını bulmakta zorlandırıysam da sonsuz bir dikkatle ve geçen zamanla birlikte, önceleri esrarengiz görünen durumları anlar oldum.

Bu sevimli ailenin dertlerinden birinin nedenini hayli zaman sonra keşfettim: Yoksulluk. Bu illetten çok çekiyorlardı. Yiyecekleri yalnızca bahçede yetişen sebzeler ve bir ineğin (sahiplerinin ancak az miktarda besleyebildiğinden kış aylarında çok az verdiği) sütüydü. Anladığım kadarıyla şiddetli açlık sancıları çekiyorlardı, özellikle de iki genç; çünkü birkaç kez kendilerine hiç ayırmadan ihtiyarın tabağına yemek koymuşlardı.

Bu düşünceli davranış beni derinden etkilemişti. Geceleri onların erzaklarından birazını kendim için aşırılmayı adet edinmişim, ama bu hareketimle kulübedekilere acı çektirdiğimi fark edince vazgeçtim ve yakınlardaki bir ormandan topladığım meyveler, yemişler ve otlarla iştahımı köreltmeye çalıştım.

Ayrıca onlara yardımcı olmanın bir başka yolunu da keşfettim. Delikanlının her gün belli bir vakti evdeki şömüne için odun toplamakla geçirdiğini fark etmişim. Bunun üzerine ne işe yaradıklarını kısa sürede keşfettiğim alet edevatı alarak, geceleri eve birkaç gün idare edecek miktarda odun taşımaya başladım.

Bunu ilk yaptığım günü hatırlıyorum; genç kız sabah kapıyı açtığında karşısında koca bir odun yığını bulunca şaşkınlıktan donakaldı. Bağırarak birkaç kelime söylemesinin ardından delikanlı da yanına geldi. O da çok şaşkıncı. Çocuğun o günü ormana gitmeden kulübede tamirat yaparak ve bahçeyi düzenleyerek geçirişini memnuniyetle izledim.

Zaman içinde daha da büyük bir keşif yaptım. Bu insanların tecrübe ve duygularını birbirlerine

anlaşılır birtakım seslerle ilettiklerini kavramıştım. Söylenen sözlerin dinleyicinin zihninde ya da yüzünde mutluluk ya da acıya, gülümseme ya da üzüntüye neden olduğunu da anladım. Bu adeta ilahî bir ilimdi ve öğrenmek için yanıp tutuşuyordum. Ancak bu amaçla gerçekleştirdiğim her girişimin sonucunda aklım karışıyordu. Çok hızlı konuşuyorlardı ve görünür nesnelere belirgin bir bağlantı içermeyen sözcüklerinin neyi işaret ettiğini bir türlü çözemiyordum. Yine de büyük bir gayret sonucu ve barınağımda geçen birkaç ay döngüsünün ardından, belli başlı nesnelere verilen adları öğrenebildim; 'ateş', 'süt', 'ekmek' ve 'odun' gibi sözcükleri öğrenip kullanmaya başladım. Genç çocuk ve kızın birden fazla ismi var gibiydi, ama ihtiyara yalnızca 'baba' deniyordu. Kıza 'kız kardeş' ya da 'Agatha', oğlana da 'Felix', 'erkek kardeş' ya da 'oğul' deniyordu. Bu seslerin her birinin işaret ettiği kavramları öğrendiğimde ve telaffuz etmeyi başardığımda duyduğum sevinci anlatamam. Ayırt etmeyi başardığım, ama henüz anlamlarını çözemediğim ya da kullanmadığım birkaç sözcük daha vardı; 'iyi', 'sevgili' ya da 'mutsuz' gibi.

Kışı bu şekilde geçirdim. Nazik tavırları ve güzellikleri yüzünden kulübe sakinlerini çok sever olmuştum; onlar mutsuzken ben de üzülüyor, onlar sevindiğinde neşelerini içimde hissediyordum. Onların dışında çok az insan görmüştüm ve kulübeye başkaları geldiğinde şahit olduğum kaba hal ve tavırlar da dostlarımdan üstün özelliklerini gözümde daha değerli kılmıştı. İhtiyarın sık sık çocukları, kederi bir yana bırakmaya teşvik ettiğini görebiliyordum. Yüzündeki, bana dahi mutluluk bahşeden o sevecen ifadesiyle neşeli bir tavırla konuşuyordu böyle zamanlarda. Agatha bazen gözlerinde belli etmeden silmeye çalıştığı yaşlarla, saygı içinde dinliyordu onu. Yine de babasının öğütlerini dinledikten sonra çehresi ve ses tonu daha bir neşelenmiş gibi gelirdi bana. Felix için aynı şeyi söylemek mümkün değildi. O hep grubun en kederlisiydi ve diğerlerinden büyük ıstıraplar çektiği, benim tecrübesiz duyularım için bile aşikârdı. Ancak çehresi daha hüznü olsa da sesi kız kardeşinden daha neşeliydi; özellikle de ihtiyara hitap ettiği zamanlarda.

Bu tatlı insanların mizaçlarını ortaya koyan daha sayısız olay anlatabilirim. Sefalet've mahrumiyetin ortasında dahi Felix, karlı topraktan başını uzatan ilk beyaz çiçeği memnuniyetle kardeşine vermeyi ihmal etmemişti. Kız henüz uyanmadan, sabahın erken bir saatinde kızın süthaneye giden yolu üzerindeki karları temizler, kuyudan su çeker ve görünmez bir el tarafından sürekli doldurulmasına hayret ettiği depodan odun taşırdı. Bazı gündüzler tahminimce komşu çiftçi için çalışıyordu, çünkü sık sık tarlalara gidiyor, akşam yemeği vaktinde döndüğü halde yanında odun getirmiyordu. Kimi zaman da bahçeyle uğraşıyor, ama soğuk aylarda yapacak pek bir şey olmadığından, ihtiyara ve Agatha'ya bir şeyler okuyordu.

Bu okumalar ilk başlarda beni hayrete düşürmüştü, ama zamanla okuma sırasında da, tıpkı konuştuğu zamanlarda olduğu gibi belli birtakım sözcükleri söylediğini keşfettim. O yüzden de kâğıdın üstünde konuşma diline ait, anlayabildiği bazı işaretler gördüğünü tahmin ettim ve onları öğrenebilmeyi çok istedim. Ama henüz o işaretlerin ifade ettiği sesleri dahi anlayamazken bunu nasıl başarabilirdim? Zamanla bu ilimde hayli ilerlediysen de bütün aklımı bu işe verdiğim halde hâlâ konuşmaları takip edemiyordum. Kulübe sakinlerine kendimi göstermeyi büyük bir hevesle bekliyordum, ama dillerini iyice öğrenmeden herhangi bir girişimde bulunmamam gerektiğini açıkça hissediyordum. Dillerine hâkim olduğum takdirde belki biçimsiz şeklimi görmezden gelmelerini sağlayabilirdim; gözlerimin önündeki, onlarla aramdaki tezat, bunun da farkına varmamı sağlamıştı.

Komşularımın kusursuz görünümünü; zarafetlerini, güzelliklerini ve kibar yüz hatlarını çok beğeniyordum, oysa berrak bir su birikintisine düşen kendi yansıma gördüğümde nasıl da dehşete kapılmıştım! önce gördüğüm şeyin gerçekten kendim olduğuna inanamayarak ürktüm. O canavarın ben olduğuma iyice kanaat getirince de büyük bir karamsarlık ve üzüntüye kapıldım. Ne yazık ki o acınası

çirkinliğin ölümcül sonuçlarından henüz habersizdim.

Güneş iyice ılınıp günler uzayınca karlar eridi ve Çıplak ağaçları, kara toprağı gözlerimin önüne serdi. Felix artık daha yoğun çalışır olmuş, yürekleri burkan kıtlık emareleriye kaybolmuştu. Sonradan anladığıma göre yiyecekleri sıradan, ama doyurucuydu. Kendilerine yetecek miktarda üretmeyi de başarabiliyorlardı. Bahçede birkaç çeşit yeni bitki yetiştirdi, aile de bunlarla beslendi. Mevsim ilerledikçe bu rahatlama belirtileri gittikçe arttı.

Sonradan göğün suyunu boşalttığı zamanlara verilen isim olduğunu anladığım yağmurlu günlerin dışında, her gün öğle vakti yaşlı adam, oğluna yaslanarak yürüyüşler yaptı. Bu yürüyüşler sıkça tekrarlandı ve şiddetli bir rüzgâr toprağın ıslaklığını yok edince mevsim eskisinden de keyifli bir hal aldı.

Benim barakadaki hayatımsa yeknesaktı. Sabahları kulübe sakinlerinin faaliyetlerini izliyor, onlar işlerine koyulunca da yatıp uyuyordum. Günün geri kalanını dostlarımı seyrederek geçiriyordum. Onlar uykuya dalınca ay ışığı varsa ya da yıldızlı bir geceyse ormana gidip kendime yiyecek, komşularıma da yakacak topluyordum. Geri döndüğümde gerekiyorsa kulübelerinin önündeki karları temizliyor, Felix'ten gördüğüm birtakım işleri yapıyordum. Görünmez bir el tarafından yapılan bu işlerin onlarda büyük bir şaşkınlık yarattığını sonradan öğrendim. Böyle zamanlarda bir-iki kez 'iyilik meleği', 'harika' gibi sözler söylediklerini duysam da anlamlarını kavrayamadım.

Düşüncelerim artık iyice canlanmıştı ve bu hoş insanları isteklerini, duygularını keşfetmeye can atıyordum. Felix'in neden kederli, Agatha'nın da neden üzgün görüldüğünü anlayabilmek için çaba sarf ediyordum. (Ne aptalım ki!) bu değerli insanları mutlu kılmamanın kendi elimde olabileceğini düşünüyordum. Uyurken ya da dalginken o muhterem ama ihtiyarın, yumuşak başlı Agatha'nın ve kusursuz Felix'in görüntüleri zihnimde uçuşuyordu. Onlara geleceğim üstünde söz sahibi olacak, üstün varlıklar gözüyle bakıyordum. Onlarla tanışacağım zamanı hayalimde binlerce kez canlandırdım. Kibar davranışlarımı görüp teskin edici sözlerimi işitene kadar benden tiksineceklerini, o yüzden de öncelikle kabul görmem, sonra sevgilerini kazanmam gerektiğini düşünüyordum.

Bu düşünceler beni heyecanlandırıyor, lisan ilmine daha büyük bir şevkle sarılmama neden oluyordu. Bedenim gerçekten de kaba saba ama çevikti. Sesim onların müzik gibi seslerini andırmasa da anladığım sözcükleri kolaylıkla telaffuz edebiliyordum. Eşekle fino köpeğinin hikâyesinde olduğu gibi, görgüden nasibini almamış olsa da, sahibine iyi niyetlerle yaklaşan eşek, şüphesiz ki kötek ve tiksintiden fazlasını hak ediyordu.

Baharın tatlı sağanakları ve ılık havası yeryüzünün çehresini büyük ölçüde değiştirdi. Bu değişimden önce adeta mağaralarına çekilmiş hissi uyandıran insanlar ortalığa dökülmüş, çeşitli tarım işleriyle uğraşıyorlardı. Kuşlar daha bir neşeyle şakıyor, ağaçların dalları tohumlanıyordu. Ah, güzelim dünya! Daha dün kasvetli, ıslak ve çirkin görünürken şimdi tanrılara layık bir mekâna dönüşüvermişti. Doğanın bu büyüleyici görünümü benim de moralimi yükseltmişti. Geçmiş hafızamdan silinmiş, sükûnete bürünmüş, gelecek ise umut ve sevinç beklentisiyle ışıdamaya başlamıştı."

“Şimdi hızla hikâyemin daha dokunaklı kısımlarına geçiyorum. Beni eski halimden şimdiki halime getirecek kadar etkileyen duygularla ilgili olayları aktaracağım.

Bahar hızla gelip geçti. Hava düzeldi, bulutlar dağıldı. Eski çorak görünümlü ve kasvetli toprakların şimdi çiçeklerin ve bitkilerin en güzeliyle yeşermesi beni hayrete düşürüyordu. Duyularım keyif veren binlerce koku ve binlerce alımlı manzarayla aşka geliyor, tazeleniyordu.

İşte böyle günlerden birinde, komşularımın işlerine ara verdikleri (ihtiyarın gitarını çaldığı, çocukların da onu dinlediği) bir sırada Felix’in yüzündeki ifadenin kederin de ötesine geçtiğini fark ettim. Durmadan iç geçiriyordu. Bunun üzerine babasının çalmayı bırakıp oğlunun derdini sorduğunu fark ettim. Felix ona neşeli bir sesle karşılık verince adam müziğine dönmek üzereydi ki biri kapıyı tıklattı.

Gelen atlı bir hanımefendiydi, yanında da taşralı bir rehber vardı. Kadının üstünde koyu renkli bir giysi, yüzünde ise örtü vardı. Agatha ona bir soru sorunca yabancı tuhaf ve hoş bir aksanla Felix’in adını söyledi. Bu kadının sesi de müzik gibi bir sestti, ama dostlarımlıkinden çok farklıydı. Adını duyan Felix telaşla hanımefendinin yanına geldi. Onu gören hanımefendi peçesini kaldırıncı meleksi bir güzellik ve ifadeye sahip bir çehre gördüm. Saçları parlak kuzguni siyahtı ve farklı bir şekilde örülmüştü. Gözleri kara ama canlı ve müşfikti. Yüz hatları çok düzgün, teni inanılmaz açık renkliydi ve her iki yanağına hoş bir pembelik çalınmıştı.

Felix onu görünce mutluluktan adeta deliye döndü. Yüzündeki kedere ait izlerin her biri silinerek yerini inanmakta zorlandığım coşkulu bir sevince bıraktı. Gözleri ışıdamaya, yanaldan keyiften al al olmaya başladı. O anda neredeyse karşısında duran yabancı kadar güzelleşti. Yabancı ise birbirinden farklı hislere kapılmış gibiydi. Güzel gözlerinden akan yaşları silerek Felix'e elini uzattı, o da eli büyük bir coşkuyla öperek, yabancıya, yanlış anlamadıysam, benim tatlı Arap’ım dedi. Yabana onu anlamamış gibiydi, ama yine de gülümsedi. Felix, kadının attan inmesine yardımcı oldu ve rehberi gönderdikten sonra onu kulübeye götürdü. Babasıyla yaptığı kısa bir konuşmayı takiben, kadın, Felix’in babasının önünde dizlerinin üstüne çöktü ve adamın elini öpmeye çalıştı. Ama babası kadını kaldırarak büyük bir içtenlikle kucakladı.

Kısa süre sonra fark ettim ki açık seçik birtakım sözcüklerle konuşmasına ve kendine has bir dili olmasına rağmen ne kulübe sakinleri yabancıyı anlıyordu ne de Yabancı onları. Birbirleriyle anlaşabilmek için kullandıkları işaretlemeleri kavrayamıyordum, ama kadının varlığıyla kulübeye mutluluk saçtığını, ev sakinlerinin kederini güneşin sisi dağıtışı gibi dağıttığını kolaylıkla fark ediyordum, özellikle Felix çok mutlu görünüyor, yüzünde neşe dolu bir gülüşle Arap kadını ağırlıyordu. Dünyalar iyisi Agatha ise güzel yabancıların ellerini öpüyor, ağabeyini işaret ederek anladığım kadarıyla, o gelmeden önce ne kadar mutsuz olduğunu söylemeye çalışıyordu; Onlar yüzlerinde nereden kaynaklandığını çıkaramadığım bir sevinç ifadesiyle böylece otururken saatler geldi geçti. Bir süre sonra ev halkının hemen ardından bazı sözcükleri tekrar eden yabancıların, onların dilini öğrenmeye çalıştığını fark ettim ve bu durumdan faydalanmaya karar verdim. Yabancı ilk derste yaklaşık yirmi kelime öğrendi ki çoğu benim önceden bildiklerimdi. Bilmediklerimi ise öğrendim.

Gece Agatha ile Arap erkenden köşelerine çekildiler. Onlar giderken Felix yabancıların elini öperek, ‘İyi geceler, benim tatlı Safiye’m,’ dedi. Felix babasıyla sohbet ederek geç saatlere kadar oturdu. Adının sık sık tekrarlanmasından, sohbet konusunun güzel misafirleri olduğunu anladım. Konuşmalarını anlayabilmeyi çılğınca istediğim için tüm kabiliyetimi bu amaca yönelttiysem de hiç

faydası olmadı.

Ertesi sabah Felix işlerini yapmak üzere dışarı çıktı ve Agatha günlük uğraşlarını tamamlayınca Arap, yaşlı adamın ayaklarının dibine oturdu ve onun gitarını alarak öylesine büyüleyici bir hava tutturdu ki dinlediğim anda gözlerimden hem hüzün hem de sevinç yaşları süzüldü. Sonra bir şarkı söylemeye başladı ve sesi ormanda şakıyan bülbül gibi alçalıp yükselerek zengin bir ahenk içinde akıp gitti.

Şarkısını bitirdiğinde gitarı Agatha'ya uzattı. Agatha ilk başta almak istemedi. Ardından sade bir hava tutturarak hoş sesiyle eşlik etti, ama yabancıнын harikulade ezgisiyle kıyaslanacak gibi değildi. Adeta kendinden geçmiş gibi görünen ihtiyar, Agatha'ya bir şeyler söyledi. Kız da bunları Safiye'ye açıklamaya çalıştı. Anlaşılan yabancıнын müziğiyle kendisine büyük bir mutluluk bahsettiğini ifade etmeye çalışıyordu.

Günler eskisi gibi huzur içinde akıp gitmeye başladı. Tek fark dostlarımın çehresini saran kederin yerini sevince bırakmasıydı. Safiye her zaman neşeli ve mutluydu; ikimiz de lisan konusunda hayli yol aldık ve iki ay içinde koruyucularımın söylediği hemen her sözü anlamaya başladım.

Bu arada kara toprak yeşillere büründü, kokusu hoş, görünümü hoş, binbir türlü çiçek yemyeşil bayırlara yayıldı, soluk ışıklı yıldızlarsa ay ışıklı ormanlara saçıldı. Güneş artık iyice ısıtıyor, geceler sakin ve ılık geçiyordu. Güneşin geç batışı ve erken doğuşuyla birlikte süreleri kısalmış olsa da gece gezintilerim bana büyük bir keyif vermeye başlamıştı. Köye ilk girdiğimde maruz kaldığım muameleyle karşılaşmaktan korktuğum için gündüz vakti dışarıda hiç dolaşmıyordum.

Onun yerine dile hâkim olabilmek amacıyla gün boyu komşularımı dikkatle izliyordum. Anlatılanların çok azını kavrayabilen ve kırık bir aksanla konuşan Arap kadından daha hızlı ilerlediğimi ve söylenen her sözü anlayarak hemen hepsini doğru telaffuz edebildiğimi söylemeden geçemeyeceğim.

Bir yandan konuşmamı geliştirirken bir yandan da yabancıya öğretilen harf sanatını kavradım ve bu da önümde merak ve keyif dolu koskocaman bir alan açtı.

Felix'in Safiye'ye ders verirken kullandığı kitap, Volney'nin *Harabeler / İmparatorluk Devrimleri Üzerine Düşünceler* adlı eseri idi. Felix okurken çok ayrıntılı açıklamalar yapmamış olsa, bu kitabın konusunu anlayabilmem mümkün değildi. Söylediğine göre bu eseri seçmesinin nedeni, hitabet tarzındaki üslubunun Doğulu yazarların taklidi üstüne kurulu olmasıymış. Bu kitap sayesinde tarih ve halen varlıklarını sürdüren birkaç imparatorluk hakkında genel bilgi sahibi oldum. Dünyanın çeşitli milletlerinin gelenekleri, idari sistemleri ve dinî inanışlarıyla ilgili fikir edindim. Asyalıların tembelliklerini, Yunanların olağanüstü dehalarını ve fikir dünyasına katlarını, eski Romalıların savaşları ve erdemlerini (daha sonraki yozlaşmalarını) o muazzam imparatorluğun, şövalyeliğin, Hıristiyanlığın ve kralların çöküşünü öğrendim. Amerika kıtasının keşfini duyduğumda kıta yerlilerinin kara bahtına Safiye'yle birlikte gözyaşı döküm.

Bu muhteşem hikâyeler bende tuhaf hisler uyandırdı. İnsan denen varlık gerçekten de aynı zamanda hem böyle kudretli, erdemli ve olağanüstü, hem de fesat ve aşağılık mıydı? Kimi zaman tüm kötülüklerin tohumu gibi görünürken kimi zaman da asalet ve yüceliğin timsali olabiliyordu. Görünüşe bakılırsa yüce gönüllülük ve erdem, duyarlılık sahibi her varlığın başına gelebilecek en onurlu şeydi. Tarihe geçmiş çoğu kişi gibi aşağılık ve fesat olmaksızın onursuzlukların en büyüğüydü. Bir sıçanın ya da solucanınkinden de rezil bir durumu bu.

Uzunca bir süre insanın nasıl olup da kendi türünden birinin canına kıyabildiğini, hatta kanunlar ve devletlere neden ihtiyaç duyulduğunu anlayamadım. Ancak vahşet ve katliamların ayrıntılarına vakıf

oldukça şaşkınlığım azaldı, tiksinti ve nefretle başımı öte yana çevirdim.

Kulübe sakinlerinin sohbetleri artık merakımı uyandıran yepyeni ufuklar açıyordu önümde. Felix'in Arap kadına anlattıklarını dinledikçe insan toplumunun tuhaf sistemini kavramaya başlıyordum. Mülkiyet dağılımı, büyük servet, acı, yoksulluk, mertebe, soy ve soylu diye adlandırılan şeylerle tanıştım.

Bu sözler kendi içime dönmemi sağladı. Siz insanlar için en değerli şeyin asil ve saf bir soyluluğa eşlik eden zenginlik olduğunu öğrendim. Bunlardan yalnızca birine sahip olan insan yine saygı görebiliyordu, ama ikisine de sahip olmayan, çok ender durumlar dışında, yeteneklerini seçilmiş birkaç kişinin çıkan uğruna harcamaya mahkûm bir serseri ya da köle gibi görülüyordu! Peki ya ben neydim? Yaratılışım ya da yaratıcım hakkında en ufak bir bilgim yoktu, ama param, dostum ya da malım mülküm olmadığını gayet iyi biliyordum. Üstüne üstlük tiksinti verici, çirkin bir görünüme sahiptim. Yapı itibarıyla insan dahi değildim. İnsandan daha çeviktim ve iğrenç yiyeceklerle beslenebiliyordum. Fazla zarar görmeden aşın sıcak ve soğuğa dayanabildiğim gibi daha iri cüsseliydim. Çevremde kendim gibi birini ne duymuş ne de görmüştüm. Bu durumda insanları köşe bucak kaçtığı, reddettiği bir canavar, yeryüzünü kirleten bir pislik miydim?

Bu düşüncelerin beni nasıl yıktığını tarif edemem. Onları aklımdan savuşturmaya çalışsam da bilgiyle birlikte üzüntüm daha da artıyordu. Ah, ah! Keşke sonsuza kadar ormanımda kalsaydım da açlık, susuzluk ve sıcak dışında hiçbir duyguyu bilmesem, yaşamasaydım!

Ne tuhaf şu bilgi denen şey! Kayalara yapışan yosunlar misali zihni ele geçiriyor. Bazen bütün düşünce ve hislerimi silkeleyip atmak istiyordum, fakat acının üstesinden gelebilen tek şey vardı; korktuğum ama bir türlü kavrayamadığım ölüm. Komşularımın erdemlerine ve güzel duygularına hayranlık duyuyor, kibar davranışları ve cana yakınlıklarını çok seviyordum, ama onlara, görünmeden, bilinmeden gizlice ulaşmanın dışında hiçbir şekilde yaklaşmıyordum. Bu da aralarına karışma arzumu yatıştırmaktan çok güçlendiriyordu. Ne Agatha'nın tatlı sözleri ne de hoş yabancıların neşeli gülüşleri bana yönelikti. Ne kadar zavallı, ne mutsuz bir sefildim!

Edindiğim diğer bilgiler beni daha da derinden etkiledi. Farklı cinsiyetleri, çocukların doğumunu, gelişimini öğrendim; bebelerinin gülücüklerine, büyüyen çocuklarının tatlı sözlerine düşkün babaları, tüm yaşam ve ilgisini o değerli varlığa yönlendiren anneleri, gençlerin zihninin gelişip bilgiyle dolduğunu, insanları birbirlerine bağlayan kardeşlik ve benzeri tüm ilişkileri öğrendim.

Peki, ya benim dostlarımla akrabalarım neredeydi? bebekliğimde beni gözeten bir babam, gülücükleri ve okşayışlarıyla beni sarmalayan bir annem olmamıştı. Olduysa da geçmişim bir karanlıktan, hiçbir şeyi seçemediğim bir boşluktan ibaretti. İlk anımda bile aynı cüsse ve yapıdaydım. Bana benzeyen ya da beni tanıdığını iddia eden hiç kimseyle karşılaşmamıştım. Neydim ben? Bu soru tekrar tekrar zihnimi kurcalıyor, yalnızca acı dolu inlemelerle yanıt buluyordu.

Bu hislerin beni neye yönlendirdiğini daha sonra açıklayacağım. Şimdi izin verirsen, hikâyeleri içimde hiddet, sevinç ve hayret gibi birbirinden farklı, ama nihayetinde koruyucularıma (masumiyetim ve bir zavallı gibi kendimi kandırmalarımın sonucunda onlara bu şekilde hitap etmeyi seviyordum) yönelik daha fazla sevgi ve saygıya dönüşen duygular uyandıran kulübe sakinlerine döneyim yeniden.”

“Dostlarımın geçmişini ancak bir zaman sonra öğrenebildim. Benim gibi tecrübeden tamamen mahrum birine birbirinden ilginç ve muhteşem görünen birtakım olayları gözler önüne seren öyküleri beni derinden etkilemişti.

İhtiyarın adı, De Lacey idi. İyi bir Fransız aileden geliyordu. Ülkesinde yıllarca refah içinde yaşamış, üstlerinden saygı, akranlarından sevgi görmüştü. Oğlu yurduna hizmet etmek üzere yetiştirilmiş, Agatha en üst sınıftan hanımefendilerle birlikte büyümüştü. Benim gelişimden birkaç ay öncesine kadar Paris denen büyük, gösterişli bir şehirde, dostlarının arasında, erdem, görgü, zevk ve makul bir servet sahibi olmanın sağladığı tüm imkânlarla kuşatılmış olarak yaşamışlardı.

Felaketlerine neden olan kişi Safiye'nin babasıydı. Yıllardır Paris'te yaşayan bir Türk tüccardı ve anlayamadığım bir nedenden dolayı devlet nezdinde istenmeyen adam ilan edilmişti. Safiye'nin İstanbul'dan geldiği gün tutuklanarak hapse atılmıştı. Mahkeme karşısına çıkarılış, ölüme mahkûm edilmişti. Verilen cezanın adaletsizliği büyük yankı uyandırmıştı. Parisliler öfkeliydi. Verilen cezada adama karşı yöneltilen suçtan çok, dinî inanç ve servetinin rol oynadığına inanılıyordu.

Felix de tesadüfen o davada yer almıştı. Mahkemenin kararını duyduğunda dehşet ve öfkeye kapılmıştı. O anda adamı kurtarmaya ant içmiş ve bunun yollarını aramaya başlamıştı. Mahkûmla görüşme amaçlı birçok sonuçsuz girişimin ardından binanın korunmasız bir cephesinde, talihsiz Müslüman'ın zindanına açılan parmaklıkları sağlam bir pencere bulmuştu. Zincirlere vurulmuş adam çaresizce oturmuş, zalim hükmün yerine getirilmesini bekliyordu. Felix gece vakti pencereye gidip mahkûma niyetini açıklamıştı. Duyduklarına çok şaşırın ve sevinen Türk, ödül ve servet vaatleriyle kurtarıcısının hırsını daha da alevlendirmeye çalışmıştı. Felix bu teklifleri elinin tersiyle reddetmiş, ancak babasını ziyarete gelen ve Felix'e minnettarlığını içtenlikle dile getiren güzel Safiye'yi görünce, mahkûmun elinde tüm gayretlerinin ve atıldığı tehlikelerin bedelini ödeyebilecek bir hazine olduğunu düşünmeden edememişti.

KIZININ, Felix'in kalbini çaldığını hemen hisseden Türk, güvenliğe kavuşur kavuşmaz Safiye'yi onunla evlendireceğini vaat ederek Felix'i iyice kendisine bağlamaya çalışmıştı. Felix böyle bir teklifi kabul edemeyecek kadar kibar biri olsa da bu evliliğe mutluluğunu tamamlayacak bir olay gözüyle bakıyordu.

İlerleyen günlerde tüccarın kaçış planları yapılırken güzel kızdan aldığı mektuplar, Felix'in aşkını alevlendirmişti. Kız, babasının Fransızca bilen yaşlı uşağından aldığı yardım sayesinde düşüncelerini Felix'in dilinde ifade etmenin yolunu bulmuştu. Mektuplarında bir yandan Felix'e yardımları için ne denli müteşekkir olduğunu içtenlikle belirtiyor, bir yandan da kendi kaderine sitem ediyordu.

Elimde bu mektuplardan birkaç tane var. Barınakta yaşadığım dönemde yazı gereçleri edinmenin yolunu bulmuştum, mektuplarsa Felix ile Agatha'nın elinden hiç düşmezdi. Hikâyemin doğruluğunu kanıtlamaları için gitmeden önce onları sana vereceğim. Ama güneş batalı hayli vakit geçtiğinden, şimdilik yazılanları anlatmakla yetineceğim.

Safiye'nin yazdıklarına göre annesi Hıristiyan inanışlı bir Arap'tı ve Türklerin eline köle olarak düşmüştü. Güzelliğiyle Safiye'nin babasının gönlünü çelmiş ve sonunda onunla evlenmişti. Genç kız, özgür doğan ve içine düştüğü esareti kabullenmeyen annesinden ilgi ve coşkuyla bahsediyordu. Kadın, kızını kendi inanışına göre yetiştirmiş, yüksek akıl gücüne ve Müslüman kadınlara yasak görülen özgürlük anlayışına sahip olmayı öğretmişti. Anne ölmüş, ama öğretileri Safiye'yi derinden etkilemişti. Asya'ya dönerek bir hareme hapsedilme düşüncesi ve yüce fikirlere, erdem yolunda sarf

edilen soylu gayretlere aşinalık kazanmış olan kişiliğiyle uyumsuz boş uğraşlarla vakit geçirme düşüncesi Safiye'yi kahrediyordu. Bir Hıristiyan'la evlenerek kadınların toplumda yer edinebildiği bir ülkede kalma fikri ise aklını başından alıyordu.

Türk'ün infaz günü belirlenmişti ama o, bir gece öncesinden hapisten kaçmış, gün doğmadan da Paris'ten uzaklaşmıştı. Felix ise babası, kız kardeşi ve kendi adına pasaport çıkartmıştı. Planını önceden babasına anlatmış, o da seyahat mazeretiyle gizlice evinden çıkarak kızıyla birlikte Paris'in ıssız bir köşesinde gizlenmişti.

Felix, kaçakları Lyons'a ve Mont Cenis üzerinden Leghorn'a götürdü. Tüccar burada Türklerin egemenliğindeki bölgelerden birine geçmek için uygun fırsatı kollayacaktı.

Safiye, Türk bölgesine geçeceği güne kadar babasının yanında kalmaya karar verdi. Türk bu arada kızının kurtarıcısıyla evlenmesiyle ilgili vaatlerini tekrarladı, Felix de bu beklentiyle yanlarından aynim adı. Bu süre içinde Felix kendisine büyük bir sevgi ve şefkade yaklaşan kızla vakit geçirme fırsatını buldu. Genelde bir tercüman aracılığıyla, ama çoğu zaman da bakışlarıyla anlaşıyorlardı. Safiye ona memleketinden hoş nağmeler söylüyordu.

Türk bu yakınlaşmaya göz yumarak genç âşıkları ümitlendirirken içten içe bambaşka planlar yapmakla meşguldü. Kızının bir Hıristiyan ile evlenmesi fikrinden nefret ediyor ama mesafeli davrandığı takdirde Felix'in gerçeği anlamasından çekiniyordu, çünkü hâlâ kurtarıcısına muhtaç olduğunun ve sınırları içinde buldukları İtalyan devletine ihbar edilebileceğinin farkındaydı. Kandırmacasını gerek duyduğu müddetçe uzatabilmek ve ülkeyi terk ederken kızını da gizlice yanına alabilmek için binbir türlü plan yaptı. Paris'ten gelen bir haber ise planlarını iyice kolaylaştırdı.

Fransız hükümeti mahkûmun kaçmasına büyük tepki göstermiş, kaçıranı bulup cezalandırma konusunda hiçbir şeyden kaçınılmayacağını belirtmişti. Felix'in olayla ilgisi kısa sürede çözülmüş, De Lacey ile Agatha tutuklanarak hapse atılmıştı. Haberi duyan Felix bir anda keyifli rüyasından uyanıverdi. Kendisi özgürlüğün tadını çıkarır, sevdiğiyle hoş beş ederken kör ve ihtiyar babasıyla güzelim kardeşi günlerini iğrenç bir zindanda geçiriyorlardı. Bu düşünce işkenceden farksızdı. Felix hemen Türk'le konuşarak, kendisi yokken kaçış için uygun bir fırsat yakaladığı takdirde Safiye'yi Leghorn'daki bir manastıra bırakmasını söyledi. Hemen ardından da güzel Arap kızının yanından ayrılarak aceleyle Paris'e gitti ve De Lacey ile Agatha'nın serbest bırakılması ümidiyle teslim oldu.

Ancak işler umduğu gibi yürümedi. Babasıyla kardeşi mahkeme görülene kadar beş ay hapis yattılar, mahkeme sonunda ise mal varlıkları ellerinden alınarak ülkelerinden sürüldüler.

En sonunda, ilk kez karşıma çıktıkları Almanya'daki o harap kulübeye sığındılar. Çok geçmeden Felix, uğruna ailesiyle birlikte akıl almaz sıkıntılar çektikleri hain Türk'ün, kurtarıcısının yoksulluk ve sefaletle mahkûm edildiğini öğrendiği anda şeref ve iyi niyeti hiçe sayarak kızıyla birlikte İtalya'yı terk ettiğini öğrendi. Yetmezmiş gibi Felix'e geleceğini kurması için gönderdiğini söylediği, sadaka gibi bir para bırakmıştı.

İşte ilk rastladığım zamanlarda, ailenin en mutsuzu Felix'i için için yiyip bitiren olaylar bunlardı. Yoksullukla başa çıkabilir ve erdeminin mükâfatı olan bu sıkıntıdan keyif bile alabilirdi, ancak Türk'ün iyilik bilmezliği ve sevgili Safiye'sinden ayn düşmüş olması çok daha acı ve geri dönüşsüz talihsizliklerdi. Arap kızın gelişiyile birlikte ruhu yeniden canlanmıştı.

Felix'in servetiyle mevkiinin elinden alındığı haberi Leghorn'a ulaştığında tüccar, kızına sevgilisini aklından çıkarmasını ve ülkeye dönmek üzere hazırlıklara başlamasını emretmişti. Bu emirler Safiye'nin cömert tabiatına aykırı gelmiş, babasını uyarmaya çalışmış, ama adam acımasız emirlerini yineleyerek kızın yanından öfkeyle ayrılmıştı.

Birkaç gün sonra Türk, kızının yanına gelerek Leghorn'daki ikamet adresinin ele verildiğine ve kısa süre sonra Fransa'ya teslim edileceğine dair haberler aldığını söylemiş; ardından da birkaç saatlik bir yolculukla İstanbul'a gitmek üzere bir tekne kiralamıştı. Niyeti kızını güvenilir bir uşağın gözetimine bırakmak ve daha uygun bir zamanda, henüz Leghorn'a ulaşmamış olan eşyalarla birlikte dönmesini sağlamaktı.

Babası gidince Safiye, mevcut şartlar altında izlemeyi uygun bulduğu bir plan yaptı. Türkiye'de yaşama fikrini hâlâ çok ters buluyor, dinî inancı ve duyguları da bu düşüncesini destekliyordu. Babasına ait eline geçirdiği bazı belgelerden, sevdiğinin sürgün edildiğini ve bulunduğu yeri öğrenmişti. Bir süre tereddüt ettikten sonra kesin kararını verdi. Yanma bir miktar parayla birkaç parça kendi mücevherlerinden alarak Leghorn'lu olduğu halde Türk dilini anlayan bir refakatçi eşliğinde İtalya'dan ayrılıp Almanya'ya doğru yola düştü.

Refakatçisi ağır bir hastalığa yakalanınca De Lacey'nin kulübesine yaklaşık yüz kilometre uzaktaki bir kasabada konakladı. Safiye ona büyük bir titizlikle baktığı halde, zavallı kızcağız öldü. Safiye ise dilini ve adetlerini hiç bilmediği bir ülkede tek başına kalakaldı. Neyse ki emin ellere düşmüştü. Gideceği yerin adını İtalyan'dan öğrendi ve yaşadıkları evin sahibesi olan hanım, Safiye'nin sevdiğinin kulübesine sağ salim varması için elinden geleni yaptı.”

"Sevgili kulübe sakinlerinin hikâyesi böyleydi işte. Derinden etkilenmişim. Hikâyenin yansıttığı toplumsal yaşama dair görüşler sayesinde komşularımın erdemlerini takdir etmeyi, insanın fesatlığını ise yermeyi öğrendim.

O zamanlar suça hâlâ kendimden uzak bir kötülük gözüyle bakıyordum. Her an yanı başımda duran iyilik ve cömertlik, takdire değer tüm vasıfları açığa çıkaran ve sergileyen o kalabalık sahnenin aktörlerinden biri olma arzusunu uyandırıyor içimde. Ancak zekâmın gelişimini aktarıırken aynı yılın ağustos başında vuku bulan bir olayı anlatmadan geçmemeliyim.

Yiyeceklerimi temin edip, koruyucularım için yakacak odunu topladığım komşu ormana yaptığım olağan gece ziyaretlerinden birinde, yerde içi giysi ve kitap dolu deriden yapılmış bir valiz buldum, ödülümü büyük bir hevesle alarak barakama döndüm. Şansıma kitaplar kulübedekilerden öğrendiğim lisanda yazılmıştı. Aralarında *Kayıp Cennet*, Plutarkhos'un *Hayatlar* adlı eserinin bir cildi ve *Genç Werther'in Acıları* vardı. Ele geçirdiğim bu hazine bana inanılmaz bir mutluluk verdi. Artık dostlarım gündelik uğraşlarıyla meşgulken, ben bu eserleri inceliyor, zihin jimnastiği yapıyordum.

Bu kitapların üzerindeki etkisini anlatmam çok zor.

Kimi zaman aklımı başımdan alan sayısız yeni hayal ve duygular uyandırdılar içimde. Ama çoğunlukla derin kederlere sürüklediler beni. Genç Werther'in Acıları sade ama etkileyici öyküsünün yanı sıra, öyle çok fikri barındırıyor ve o güne kadar anlam veremediğim öyle çok konuya ışık tutuyordu ki benim için sonsuz bir bilgi ve merak kaynağı oldu. Kitapta tasviri yapılan uysal ve evcimen davranışlara eşlik eden bencillikten uzak yüce his ve duygular, koruyucularıyla yaşadığım tecrübeyle ve gönlümde yatan arzularla çok güzel bağdaşyordu. Werther'in kendisi ise gördüğüm ya da hayal edebildiğim en yüce varlıktı. Derin ama hiçbir gösteriş barındırmayan bir kişiliği vardı. Kitaptaki ölüm ve intihar üzerine düşünceler merak uyandıran nitelikteydi. Meselenin inceliklerine vakıfmiş gibi yapacak değildim, ama kahramanın fikirlerine de meylediyordum. Tam kavrayamadığım ölümüne ise çok ağlamıştım.

Ancak okumayı sürdürdükçe kendi duygularımı ve şartlarımı daha iyi anlamaya başladım. Kitaplarda okuduğum ve sohbetlerine kulak verdiğim kişilere hem benziyor hem de tuhaf şekilde onlardan ayrılıyordum. Onlara yakınlık duyuyor, biraz da anlıyordum, ama zekâm henüz olgunlaşmamıştı. Kimseye bağlı olmadığım gibi, kimseyle ilgim de yoktu. 'Çıkış yolum serbestti' ve ölümüne yas tutacak kimsen yoktu. Görünümüm iğrenç, cüssem devasaydı. Neydi bunların anlamı? Ben kimdim? Ben neydin? Nereden gelmişim? Kaderim neydi? Bu sorular zihnimi sık sık bulandırıyor, bense yanıtlarını bulamıyordum.

Plutarkhos'un *Hayatlar* adlı eseri antik dönem cumhuriyetlerinin ilk kurucularını anlatıyordu. Bu kitabın bende yarattığı etki Genç Werther'in Acıları'ndan çok farklıydı. Werther'in hayalleriyle umutsuzluk ve karamsarlığı tanımıştım ama Plutarkhos bana yüce düşünceleri öğretmişti. Kendi düşüncelerimin acınası çemberinden çıkarak geçmiş çağların kahramanlarını sevip takdir etmemi sağlamıştı. Okuduklarımın çoğu bilgi ve tecrübelerimin ötesindeydi. Krallıklar, uçsuz bucaksız topraklar, gürül gürül ırmaklar ve engin denizler hakkında karmaşık birtakım bilgilere sahiptim. Ancak şehirler ya da kalabalık topluluklar hakkında en ufak bir fikrim yoktu. İnsan tabiatını anlamaya çalıştığım tek okul, koruyucularımın yaşadığı kulübeydi. Ama bu kitap yeni ve çok daha muazzam eylemlerin yaşandığı ortamları aktarıyordu. Kamu işleriyle, idari işlerle ya da kendi cinsini katletmekle uğraşan insanların olduğunu öğreniyordum. Anlamalarını kavrayabildiğim kadarıyla

erdemliliğe karşı büyük bir şevk, kötülüğe karşı tiksinti duyuyordum. Ne de olsa yalnızca hazza ve acıya tatbik edildiklerinde izafi görünen kavramlardı bunlar. Bu hislerin etkisi altında, doğal olarak Romulus ve Theseus yerine Numa Pompilius, Solon ve Lykurgos gibi barışçıl kanun koyucuları takdir ediyordum. Koruyucularımın ataerkil yaşamları, bu izlenimlerin zihnimde daha derin etkiler yaratmasına neden olmuştu. İnsanlıkla ilk karşılaşmam, zafer ve bozguna uğratma aşkıyla yanıp tutuşan genç bir asker sayesinde olsa, belki farklı hislere kapılırdım.

Öte yandan Kayıp Cennet içimde çok farklı ve çok daha derin duygular uyandırdı. Elime geçirdiğim diğer kitaplar gibi ona da gerçek bir öykü gözüyle baktım. Kendi yarattıklarıyla savaşa tutuşmuş, kadir-i mutlak bir Tanrı'nın görüntüsü nasıl bir hayret ve dehşet uyandırırsa bu kitap da bende aynısını uyandırmıştı. Anlatılanların çoğunu kendi tecrübelerimle bağdaştırmıştım. Tıpkı Âdem gibi benim de hayatını sürdüren hiçbir varlıkla bağlantım yoktu, ama bunun dışında o, her şeyiyle benden çok farklıydı. Tanrı'nın ellerinden mutluluk ve refah içinde, yaratıcısının sakınması altında, kusursuz bir yaratık olarak çıkmıştı. Kendinden üstün varlıklarla konuşmaya ve onlardan bilgi edinmeye hakkı vardı. Oysa ben perişan, çaresiz ve yapayalındım. Çoğu zaman Şeytan'ı kendi durumumun timsali olarak görüyordum, çünkü koruyucularımın saadetine tanıklık ettiğimde, onun gibi benim de içimde kıskançlık dolu buruk bir öfke yükseliyordu.

Bu duyguları doğrulayıp güçlendiren başka bir şey daha mevcuttu. Barakaya sığınmamdan kısa süre sonra senin laboratuvarından aldığım ceketin ceplerinde bazı kâğıtlar bulmuştum. İlk başta önemsememiştim, ama üstlerinde yazılı karakterleri anlar hale geldiğimde onları titizlikle incelemeye koyuldum. Benim yaratılışımdan önceki dört ayı kaydettiğin bir hatıratı bu. O kâğıtlarda çalışmalarının her bir aşamasını en ince ayrıntılarına kadar tasvir etmiştin. Bu bilgilerin yanında evle ilgili durumların da notu düşülmüştü. Eminim hatırlarsın o kayıtları. İşte bak, buradalar. Uğursuz yaratılışımla ilgili her ayrıntı burada; ortaya çıkışıma sağlayan iğrenç olaylar silsilesinin tamamı gözler önüne serilmiş. Çirkin ve tiksiniç şahsıma ait bütün bilgiler, senin dehşetini resmeden, benimkini ise silinmez kılan bir dille resmedilmiş burada. Okudukça tiksintim daha da arttı. 'Canımın verildiği meşum gün!' diye haykırdım acı içinde. 'Lanet olası yaratıcım! Kendinin bile tiksintiyle sırtını döneceğin böylesine korkunç bir canavarı ne diye yarattın? Tanrı merhametiyle, insanı kendi suretinde, hoş ve güzel yaratmış. Oysa benim görünüşüm senin en berbat halin, hatta ondan da beter. Şeytan'ın bile onu beğenip teşvik edecek yoldaşları, akranları vardı. Bense yapayalnız ve hor görülen biriyim.

İşte bunlardı karamsarlık ve yalnızlık anlarındaki düşüncelerim. Ama komşularımın erdemlerini, iyiliksever ve cömert tabiatlarını düşününce, onlara duyduğum hayranlığı öğrendiklerinde bana merhamet edeceklerine, çirkinliklerimi görmezden geleceklerine inandırmıştım kendimi. Merhamet ve dostlukları için yalvaran birini, nasıl bir canavar olursa olsun, kapılarından geri çevirirler miydi? Sonunda ümitsizliğe kapılmak yerine en azından kaderimi belirleyecek bir görüşmeye kendimi mümkün olduğunca hazırlama karar aldım. Başarısına verdiğim önem yüzünden başaramama korkusuna kapıldığım bu girişimi birkaç ay sonrasına erteledim. Üstelik anlama kabiliyetimin günbegün arttığını fark etmiştim ve zekâmı birkaç ay daha geliştirmeden bu işe kalkışmaya gönülsüzdüm.

Bu arada komşularımın hayatında birkaç değişiklik oldu. Safiye'nin varlığı herkese mutluluk verdiği gibi, görünüşe bakılırsa refahları da artmıştı. Felix'le Agatha sohbet ve eğlenceye daha çok vakit ayırıyorlar, işlerine de hizmetçiler yardım ediyordu. Zengin gibi bir halleri yoktu, ama memnun ve mutluydular. Onlar daha sakin ve huzur dolu hislerle yaşarken, benim hislerim gittikçe karmaşıklaşıyordu. Bilgimi artırmak, ne sefil bir serseri olduğumu daha da iyi kavramamı sağlıyordu.

Ümitsiz değildim belki, ama sudaki yansımama ya da ay ışığındaki gölgeme bakmak, o belli belirsiz görüntüyü ya da karanlık gölgeyi şöyle bir görmek bile beslediğim tüm ümitlerin solması için yeterli oluyordu.

Korkularımdan kurtulabilmek ve birkaç ay sonra girişeceğim sınava hazırlanmak için gayret sarf ediyor, kimi zaman mantığın ötesindeki düşüncelerimin Cennet'in bahçelerinde dolanmasına izin veriyor, hatta duygularımı anlayarak, beni neşelendirecek sevimli ve hoş varlıkların hayalini kurma cesaretini gösteriyordum. Melek gibi çehreleri teselli dolu gülüşlerle aydınlanıyordu. Ama tüm bunlar bir rüyaydı. Derdimi yatıştırarak, düşüncelerimi paylaşacak bir Havva'm yoktu. Yalnızdım ben. Âdem'in yaratıcısına yakarışını anımsıyordum. Peki, benim yaratıcım neredeydi? Beni terk etmişti ve buruk yüreğimle ben de onu lanetliyordum.

Sonbahar böylece geldi geçti. Yaprakların sararıp düşüşünü, tabiatın yeniden, orman ve güzelim ayla ilk karşılaştığım zamanki çoraklık ve kasvetine bürünüşünü hayret ve üzüntü içinde izledim. Yine de aldırmadım havanın kasvetine. Yapım itibarıyla sıcağına soğuğa dayanıklıydım. Ancak en büyük keyfim olan çiçekler, kuşlar ve neşeye bürünmüş yaz ayları beni terk edince, tüm dikkatimi kulübe sakinlerine yoğunlaştırdım. Yazın gidişi mutluluklarını hiç azaltmamıştı. Birbirlerini seviyor, anlıyorlardı ve yine birbirlerine bağlı olan sevinçleri sayesinde etraflarında olup bitenlerden etkilenmiyorlardı. Onları izledikçe himaye ve şefkatlerine sığınma isteğim daha da artıyordu. Yüreğim bu tatlı insanlar tarafından tanınıp sevilme için yanıp tutuşuyordu. Merhamet dolu, hoş bakışlarını bana yönelttiklerini görmek en büyük hayalimdi. Horgörü ve dehşetle o bakışları benden sakınacaklarını düşünmek bile istemiyordum. Kapılarına gelen yoksulları geri çevirdikleri hiç olmamıştı. Evet, belki ben bir parça yemek ve istirahatın çok daha fazlasını talep ediyordum; iyilik ve anlayışlarını istiyordum, ama bunu hiç hak etmediğimi de düşünmüyordum.

Kış geldiğinde hayata gözlerimi açmamın üzerinden tam bir devir geçmişti. O sırada tüm ilgimi koruyucularımın kulübesinde kendimi tanıtmaya yöneltmişim. Aklımda birçok fikir dönüyordu, ama en sonunda gözleri görmeyen ihtiyar tek başınayken kulübeye girmeye karar verdim. Beni daha önce görenlerin dehşete kapılmalarına yol açan başlıca nedenin insanlık dışı görünümüm olduğunu anlayacak kadar sağduyu sahibiydim-Sesim ise kalın da olsa korkunç değildi. O yüzden de çocuklarının yokluğunda ihtiyar De Lacey'nin anlayış ve sevgisini kazanırsam, onun sayesinde genç koruyucularımın da hoşgörüsünü kazanırım diye düşündüm.

Güneşin ısıtması da yere saçılan kızıl yapraklar üstünde parlayarak etrafa neşe saçtığı günlerden birinde Safiye, Agatha ve Felix, kırdan uzun yürüyüşe çıktılar. İhtiyarsa kendi isteğiyle kulübede kaldı. Çocukları gidince adam gitarını eline alarak o güne kadar duymadığım hüznü, ama güzel şarkılar söylemeye başladı. İlk başlarda çehresi mutlulukla aydınlanmışken çalmayı sürdürdükçe keder ve hüznü dolu bir ifadeyle karardı. Sonunda çalgısını bir kenara bırakarak derin düşüncelere daldı.

Kalbim gümbürdemeye başladı. İşte ya ümidim ya da gözyaşım olacak o an gelip çatmıştı. Hizmetçiler yakınlardaki bir panayıra gitmişlerdi. Kulübenin çevresi ve içi sessiz sakindi. Bulunmaz bir fırsattı bu. Ancak planımı gerçekleştirmek üzere harekete geçtiğimde dizlerimin dermanı kesildi ve yere çöktüm. Sonra tekrar ayağa kalkarak var gücümle barınağımın önüne kendimi gizlemek için yerleştirdiğim kalasları çektim. Taptaze havayla canlanınca kararlılığımı yeniden kavuşarak kulübenin kapısına yanaşım.

Kapıyı tıklattım. 'Kim o?' dedi ihtiyar. 'İçeri girin.' Girdim. 'Kusura bakmayın, rahatsız ediyorum,' dedim. 'Azıcık istirahate ihtiyacı olan bir yolcuyum. Ateşin Önünde birkaç dakika dinlenmeye izin verirseniz, size minnettar olurum.'

'İçeri gel de elimden geldiğince yardım edeyim,' dedi De Lacey. 'Fakat maalesef çocuklarım evde değil, ben de âmâyım. Korkarım ki sana yemek hazırlamam biraz zor olacak.'

'Hiç zahmet etmeyin düşünceli ev sahibim, yiyeceğim var zaten. Sadece ısınıp dinlenmek istiyorum,' dedim.

Gidip oturdum ve ortalığa bir sessizlik çöktü. Her saniyenin kıymetli olduğunu bilmeme rağmen, ihtiyar bana hitap ederek 'Konuşmana bakılırsa bizdensin, öyle değil mi yabancı? Fransız mısın?' dediğinde ne karşılık vereceğimi kestiremedim.

'Hayır, ama Fransız bir aile tarafından yetiştirildiğim için dili anlıyorum. Yakında candan sevdiğim ve lütuflarına bel bağladığım bazı dostların himayesini rica edeceğim.'

İhtiyar, 'Alman mı dostların?' diye sordu.

'Hayır, Fransızlar. Neyse başka şeylerden bahsedelim. Bahtsız, yapayalnız biriyim ben. Etrafıma bakıyorum da, şu dünyada ne bir akrabam ne de bir dostum var. Ziyaret edeceğim bu iyiliksever insanlar şimdiye kadar beni görmediler, hakkımda da pek bir şey bilmiyorlar. Büyük korku içindeyim çünkü kabul görmezsem, sonsuza kadar yalnızlığa mahkûm olacağım.'

İhtiyar, 'Ümitsizliğe kapılayım deme. Dostsuz olmak hakikaten talihsizlik; ama insan yüreği, aşikâr bir çıkar hesabıyla peşin hükme kapılmadıkça, dost sevgisi ve hoşgörülle doludur. O sebeple de ümitlerine bel bağlamaktan vazgeçme. Bahsettiğin kişiler iyi yürekli, hoşgörülü kimselerse, sakın ola dertlenme,' dedi.

'İyi yürekli oldukları doğru. Dünyanın en güzel insanları onlar. Ancak maalesef bana karşı peşin hükümlüler. İyi mizaçlı biriyimdir ben. Şimdiye kadar zararsız, hatta bir nebze de faydalı bir hayat sürdürdüm. Lâkin ölümcül bir peşin hüküm gözlerini kör etmiş onların. O sebeple de karşılarında duygulu, iyi bir dost göreceklerine, sadece iğrenç bir canavar görüyorlar,' dedim.

'Çok yazık sahiden. Ama hiçbir hatan yoksa hakikati görmelerini sağlayamaz mısınız?' diye sordu.

'Benim niyetim de o zaten. Tam da bu sebepten içimi binbir türlü korku sarmış halde. Bu dostları canı yürekte seviyorum. Farkında değiller, ama aylardır her günümü onlara iyilikle geçiriyorum. Halbuki onlar canlarını yakarım sanıyorlar. İşte bu peşin hükmün üstesinden gelmek istiyorum.'

'Nerede yaşıyor bu dostların?'

'Bu civarda.'

İhtiyar bir an duraksadıktan sonra konuşmasına devam etti. 'Eğer ki hikâyeni baştan sona, hiç sır saklamadan anlattırsan, belki dostlarının hakikati görmesine yardımcı olurum. Ama olduğum için simana bakarak muhakeme edemem seni, fakat konuşmaların kulağıma candan gibi geldi. Fukara biriyim ve sürgündeyim belki, yine de bir insan evlâdına yardımcı olabilirim ne mutlu bana.'

'Ah ne muhteşem bir insansınız! Teşekkür ediyorum ve cömert teklifinizi kabul ediyorum,' dedim. 'Bu iyiliğinizle beni büyük sıkıntılardan kurtardınız. İnanıyorum ki yardımınız sayesinde toplumdan ve akranlarınızın yakınlığından dışlanmayacağım.'

'Tanrı korusun! Hakikaten suçluysan bile Tanrı korusun, çünkü böyle bir şey insanı sadece ümitsizliğe sürükler, erdemliliğe teşvik etmez. Ben de senin gibi bahtsızın biriyim. Suçsuz olduğumuz halde ailem ve ben mahkûm edildik. Şimdi sen söyle bakalım, bahsettiğin talihsizlikleri anlar mıyım, anlamaz mıyım?'

'Size nasıl teşekkür edeyim, benim biricik velinimetim? İlk kez sizin ağzınızdan duyuyorum şahsıma yönelik iyiliksever sözleri. Bilin ki sonsuza kadar minnettar olacağım size. İnsancıl

yaklaşımınız, tanışmanın eşiğinde olduğum dostlarım konusunda başarıya ulaşacağıma dair bir teminat.'

'Dostlarının adını ve ikamet ettikleri yeri söyler misin?'

Duraksadım. İşte bu beni sonsuza kadar mutlu ya da mutsuz edecek karar ânımdı. Cevap verecek gücü toplamaya çalıştım boşuna. Gayretim takatimi iyice tüketti. Kendimi koltuğa atarak, hüngür hüngür ağlamaya başladım. Tam o sırada genç koruyucularımın adımlarını duydum. Kaybedecek tek bir ânım dahi olmadığı için *damın elini tutarak, 'İşte zamanı geldi! Ne olur kurtarın, koruyun beni! Aradığım dostlar aileniz ve sizsiniz. Beni bu sınav ânında yalnız bırakmayın!'

'Yüce Tanrım!' diye haykırdı ihtiyar. 'Kimsin sen?'

O anda kapı açıldı, Felix, Safiye ve Agatha içeri girdiler. Beni gördükleri an yüzlerinde beliren dehşet ve şaşkınlığı tarif etmem mümkün değil. Agatha düşüp bayıldı, dostuna yardım edemeyen Safiye ise koşarak kulübeden çıktı. Felix ileri doğru atılarak insanüstü bir güçle dizlerine yapıştığım babasını çekip benden kopardı, öfkeden gözü dönmüş halde beni yere fırlattığı gibi, eline geçirdiği bir sopayla vahşice dövmeye başladı. İstesem onu bir aslanın ceylanı parçaladığı gibi lime lime ederdim, ama yapmadım. Bana bir darbe daha indirmeye hazırlandığı sırada acı ve keder içinde kulübeden çıktım ve keşmekeşin ortasında fark edilmeden barınağıma sığındım.”

“Kahrolası, kahrolası yaratıcı! Ne diye yaşıyordum ki ben? Niçin düşüncesizce bahsettiğin yaşam kıvılcımını o anda yok edivermemiştim? Bilemiyorum. Henüz çaresizliğe teslim olmamıştım sanırım. Hissettiklerim yalnızca öfke ve intikamdı. O kulübeyi ve sakinlerini büyük bir zevkle yerle bir edebilir, feryatları ve ıstıraplarıyla iştahımı köreltebilirdim.

Gece indiğinde sığınağımdan çıkarak, bu kez görülme korkusu duymadan ormanda dolandım. Dehşetli ulumalarla ıstırabımı salıverdim. Tuzaktan kurtulmuş vahşi bir hayvan gibi zincirlerimi parçalamış, bir geyiğin Çevikliğiyle ormanda dolaşıyordum. Ah, ne korkunç geceydi o! Buz gibi yıldızlar alay edercesine parıldıyor, çıplak ağaçlar üzerimde dallarını sallıyor, bir kuşun tatlı sesi ara ara sonsuz sükûnetin içinde patlayıveriyordu. Ben hariç herkes huzurlu ya da keyifliydi. Bense iblislerin başı gibi, içimde bir cehennem taşıyor, en ufak bir hoşgörü bulamayınca ağaçları köklerinden söküp atmak, etrafımı yakıp yıkmak, sonra da oturup keyifle izlemek istiyordum.

Ancak bunlar uzun sürmesi imkânsız duygulardı. Sonunda yorgunluktan bitap düşerek ümitsizliğin hastalıklı acizliği içinde ıslak otların üstüne yığıldım. Onca insan arasında bana merhamet edip yardım elini uzatacak tek kimse yokken, ben mi düşmanlarıma sevgi besleyecektim? Hayır, o andan itibaren insan ırkına, özellikle de beni şekillendirip bu dayanılmaz ıstırabın ortasına yollayan kişiye karşı savaş ilan ettim.

Gün doğdu. İnsan sesleri duyunca gündüz vakti barınağıma dönemeyeceğimi anladım. Bunun üzerine durumumu enine boyuna tartmaya karar vererek gür çalılıkların arasına saklandım. Gün ışığı ve temiz hava beni bir nebze de olsa yatıştırdı ve geriye bakıp kulübede olanları düşününce acele kararlar verdiğime kanaat getirdim. Kesinlikle tedbirsizlik etmişim. Sözlerimle babanın gönlünü kazandığım çok belliydi, kendimi ifşa ederek çocukları dehşete düşürmemse aptallıktı, önce ihtiyar De Lacey'i kendime alıştırmam, ailenin geri kalanına hazır olduklarında adım adım kendimi tanıtmam gerekiyordu. Ancak bunların giderilemeyecek hatalar olduğuna inanmıyordum. Enine boyuna düşündükten sonra kulübeye dönerek ihtiyarı aramaya ve sözlerimle onu yanıma çekmeye karar verdim.

Bu düşüncelerle sakinleşince, akşamüstü derin bir uykuya daldım. Ancak ateşli duygularım huzurlu rüyalar görmemi engelliyordu, önceki gün yaşanan korkunç sahneler yeniden canlanıyordu; kadınlar kaçışıyor, öfkeden deliye dönmüş Felix ise beni babasının dizinin dibinden çekip koparıyordu. Bitkin halde gözlerimi açtığımda gece çökmüştü bile. Saklandığım yerden çıkarak yiyecek aramaya koyuldum.

Açlığımı yatıştırdıktan sonra adımlarımı kulübeye giden patikaya yönelttim. Ortalık sessiz sakindi. Usulca barınağıma girerek ailenin kalkış vaktini bekledim. Saatler geçti, güneş gökte yükseldi, ama komşularım görünürde yoktu. Başlarına korkunç bir felaket gelmiş olabileceği düşüncesiyle ürperdim. Kulübenin içi karanlıktı; hiç hareket yoktu. O belirsizliğin bende yarattığı ıstırabı anlatmam mümkün değil.

O sırada yakından iki köylü geçiyordu. Kulübenin yanında durup el kol hareketleri yaparak ateşli bir sohbe daldılar, ama koruyucularımınkinden farklı olan taşra dilini konuştukları için söylediklerini anlayamadım. Ancak çok geçmeden Felix yanında biriyle çıkageldi. Sabahleyin kulübeden ayrılmadığını bildiğim için şaşırılmışım. Bu tuhaf durumun açıklamasını ondan duymak için

heyecan içinde bekledim.

Arkadaşı ona, 'Üç aylık kira ödeyip bahçenin ekinlerini kaybetmekten başka çaren olmadığından emin misin? Birbirimizde hakkımız kalsın istemem, o yüzden ne olur birkaç gün daha düşündükten sonra karar ver.'

'Hiç gerek yok' dedi Felix. 'Kulübende bir daha asla oturamayız. Anlattığım mesele yüzünden babamın hayatı büyük tehlike altında. Karım ve kız kardeşim yaşadıkları dehşeti unutamıyorlar. Rica ederim daha fazla ısrar etme. Kulübeni geri al da, bırak gideyim buradan.'

Felix bunları söylerken tir tir titriyordu. Adamla birlikte kulübeye girip birkaç dakika geçirdikten sonra çıkıp gittiler. De Lacey ailesinden kimseye bir daha rastlamadım.

Günümün geri kalanını barakamda derin ve sersemce bir çaresizlik içinde geçirdim. Koruyucularım çekip gitmiş, beni dünyaya bağlayan tek bağı da koparmışlardı. Yüreğim ilk kez intikam ve nefret duygusuyla doldu ve bu kez onları bastırmaya çalışmadım. Kendimi akıntıya bırakarak zihnimi acı çektirmeye ve ölüme odakladım. Ancak dostlarımı, De Lacey'nin yumuşacık sesini, Agatha'nın tatlı bakışlarını, Arap kızın olağanüstü güzelliğini düşündükçe önceki düşüncelerim silinip gitti ve bir gözyaşı seli içinde sakinleştim. Aklıma bir kez daha dostlarımın beni reddettiği, terk ettiği gelince öfkem geri döndü. Hiçbir insana zarar vermemiş olan ben, bir taşkınlığa kapılarak hırsımı cansız varlıklardan almaya başladım. Karanlık çökünce kulübenin etrafına çeşitli yanıcı maddeler dizdim ve bahçede yetişen her şeyi söküp attıktan sonra, işime koyulmak için sabırsızlıkla ayın kaybolmasını bekledim.

Gece ilerledikçe ormandan yükselen şiddetli bir rüzgâr gökte gezinen bulutları dağıttı ve ortalığı muazzam bir çığ gibi yıkarak ruhumda tüm mantık ve düşünce sınırlarını çökerten bir delilik yarattı. Kuru bir dalı tutuşturdum ve ayın kıyısına dokunmaya yüz tuttuğu batı ufkundan gözlerimi ayırmaksızın, canı gönülden sevdiğim kulübenin etrafında öfke içinde dans etmeye başladım. Ay çemberinin bir kısmı nihayet karanlığa gömüldüğünde, alevlenen dalımı salladım, ay tamamen görünmez olduğunda da var gücümle haykırarak, topladığım samanları ve çalı çırpıyı tutuşturdum. Rüzgâr ateşi iyice körükleyince alevler çok geçmeden kulübeyi kuşattı, sıkıca sarmaladı, sivri ve yakıcı diliyle yalamaya başladı.

Kimsenin yangını söndüremeyeceğine ikna olduğum anda oradan uzaklaşarak ormanda sığınacak bir yer aramaya başladım.

Koca dünya önümde böyle sere serpe uzanmışken adımlarımı nereye yönlendirecektim? Talihsizliğimin yaşandığı sahneden çok uzaklara gitmeye karar verdim, ama benim gibi nefret ve tiksinti uyandıran biri için her ülke birbirinden korkunç olmalıydı. En sonunda aklıma sen geldin. Cebindeki kâğıtlardan babam, yaratıcım olduğunu öğrenmişim. Bana can verenden başka başvurabileceğim kim olabilirdi ki? Felix'in Safiye'ye verdiği derslerin arasında coğrafya da vardı. O derslerden farklı ülkelerin konumlarını öğrenmişim. Kâğıtlarda Cenevre'nin yaşadığın yer olduğunu yazmıştın, ben de o yöne doğru ilerlemeye karar verdim.

Peki, yolumu nasıl bulacaktım? Güneybatı yönünde gitmem gerektiğini biliyordum ama güneşten başka rehberim yoktu, içinden geçeceğim şehirlerin isimlerini bilmiyordum, sorarak öğrenmem de mümkün değildi. Ama ümitsizliğe kapılmadım. İçimde sana karşı nefretten başka bir his olmasa da medet umabileceğim başka kimsem yoktu; duygusuz, kalpsiz yaratıcımdan başka hiç kimsem! Beni idrak ve tutkularla donatmış, sonra da insanlığın aşağılaması, korkup kaçması için ortalığa salıvermiştin. Ne var ki ancak senden merhamet bekleyebilir, durumumu telafi etmeni isteyebilirdim. Sonunda insan suretindeki herkesten boşuna beklediğim adaleti, senden talep etmeye karar verdim.

Yolculuğum uzun, çektiğim ıstıraplarsa sonsuzdu. Çok zamandır ikamet ettiğim yerden ayrıldığımda mevsim sonbaharın sonlarıydı. İnsanlar tarafından görülmekten korktuğum için sadece geceleri yol aldım. Yavaş yavaş çevremi kuşatan tabiat soldu, güneş ısıtmaz oldu; yağmur ve kar durmaksızın yağıyordu. Coşkun ırmaklar donmuş, toprak katılaşıp soğumuştü ve ben, sığınak bulamaz olmuştum. Ah dünya, ah! Kim bilir kaç kez beddualar okudum şu var oluşuma! Mizacımın ılımlı yönleri artık tamamen kaybolmuş, içimdeki her şey öfkeye ve burukluğa dönüşmüştü. Senin yaşadığın yerlere yaklaştıkça yüreğimi kavuran intikam duygusunu daha derinden hissederek oldum. Kar düşmeye başlamış, sular katılaştı ama ben dur durak bilmiyordum, önceleri şu veya bu olay yönümü bulmama yardım etti, daha sonra da bir harita edindim, ama sık sık güzergâhımın dışına saptım. Beni kahreden acılar durup dinlenmeme izin vermiyordu. Hiçbir olay olmuyordu ki öfke ve ıstırabım ondan beslenmesin, ancak güneş yeniden ılınp toprak bir kez daha yeşillenmeye başlarken yaklaştığım İsviçre sınırlarında meydana gelen bir olay, histerimin burukluğunu ve dehşetini tam anlamıyla ortaya koydu.

Çoğunlukla gündüzleri dinleniyor, görülmeyeceğimden emin olduğum gece saatlerinde ise yol alıyordum. Ancak bir sabah yolum büyük bir ormana düşünce güneş doğduktan sonra da yoluma devam etmeye kalkıştım. Baharın ilk günlerine rastlayan o gün, güneşin sıcaklığıyla havadaki güzel kokular beni bile neşelendirmişti. İçimde uzun süredir hissetmediğim türden hoş ve keyifli hisler uyandı. Biraz da yeniden canlanan bu duyguların verdiği şaşkınlıkla kendimi bırakıverdim ve yalnızlığımı, çirkinliğimi unutarak mutlu olma cüretini gösterdim. Yanaklarımdan bir kez daha ılık yaşlar süzüldü, hatta minnet duygusuyla nemli gözlerimi, bana bu sevinci bahşeden güneşe çevirdim.

Ormanın çıkışına gelene kadar patikalar arasında yoluma devam ettim. Kimi ağaçlar taptaze baharla filizlenen dallarını, ormanın kıyısında akan derin, coşkun ırmağın sularına sarkıtmışlardı. Ne yöne gideceğimi bilemediğimden, o civarda durakladım. O sırada birtakım sesler duyunca bir servinin gölgesine gizlendim. Henüz gözden uzaklaşmıştım ki genç bir kızın, tanıdığı birisinden kaçarak gibi kahkahalar atarak saklandığım yere doğru koştuğunu gördüm. Irmağın engebeli kıyılarında koşmaya devam ettiği sırada ayağı kayan kız, gürül gürül akan suya düştü. Bunun üzerine hızla saklandığım yerden fırlayarak akıntıya karşı sarf ettiğim büyük çabalar sonucu onu kurtardım ve kıyıya sürükledim. Kızın baygın olduğunu fark edince de elimden geldiği kadar ayıltmaya çalıştım. O sırada tahminimce kızın oyun oynarcasına kaçtığı kişi olan bir köylü yanımıza yaklaştı. Beni gördüğü anda üstüme atılarak kızı kollarımdan kopardığı gibi koşarak ormanın derinliklerine daldı. Nedense ben de peşlerinden gittim, ama yaklaştığımı gören adam yanında taşıdığı silahı üstüme doğrultarak bana ateş etti. Yere düştüğümü görünce de büyük bir hızla ormana doğru kaçtı.

Demek iyiliğimin karşılığı buydu! Bir insanı ölmekten kurtarmanın karşılığında etimi, kemiğimi parçalayan kurşunun acısıyla kıvanıyordum. Birkaç dakika önce içimi saran iyilik ve güzellik dolu hisler şimdi azgın bir öfkeye ve gıcırdayan dişlere dönüşmüştü. Yaramın acısının da etkisiyle tüm insanlığa karşı sonsuz bir nefret ve intikam yemini ettim. Ancak kısa süre sonra yaramın ıstırabına yenik düştüm, nabzım zayıfladı ve bayıldım.

Birkaç hafta boyunca yaramı iyileştirmeye çabalayarak ormanda sefil bir hayat sürdürdüm. Kurşun omzumdan girmişti, ama orada kaldı mı, yoksa delip çıktı mı bilmiyordum. Çıkmamış olsa dahi kendi kendime çıkarmamın bir yolu yoktu. Yaralanışımıdaki haksızlık ve minnetsizlik de ıstırabımı katbekat artırıyor. Her gün yeniden intikam andı içiyordum; derin ve ölümcül bir intikam.. Çünkü ancak böylesi maruz kaldığım hakareti ve çektiğim acıları telafi edebilirdi.

Yaram birkaç hafta sonra iyileşince yolculuğuma kaldığım yerden devam ettim. Çektiğim eziyeti artık parlak gün ışığı ya da ılık rüzgârlarla dindiremeyecektim. Sevinç denen şey biçareliğime

edilmiş bir hakareten başka şey değildi ve mutluluktan mahrum oluşumu bana daha büyük bir ıstırapla hatırlatmaktan başka işe yaramıyordu. Ancak gayretlerimin sonuna yaklaşmıştım ve bundan iki ay sonra Cenevre civarına vardım.

Akşam vaktine denk gelmişti varışım, ben de sana ne şekilde yaklaşacağımı düşünüp tartmak üzere, bayırların ortasında kendime bir sığınak buldum. Açlık ve yorgunluktan bitap düşmüştüm ve hafif akşam esintisinin ya da muazzam Jura Dağları'nın gerisinde batan güneşin tadını çıkaramayacak kadar mutsuzdum.

O ara daldığım uyku beni düşüncelerimin ıstırabından kurtardıysa da güzel bir çocuğun, gençliğin bütün enerjisiyle koşarak, sığındığım oyuğa doğru yaklaşmasıyla bölündü. Çocuğa bakarken birden bu küçük varlığın peşin hükümlü olmadığı ve henüz çirkinlik karşısında dehşete düşmeyi öğrenecek kadar uzun yaşamadığı fikrine kapıldım. Dolayısıyla, onu ele geçirebilir ve hem yoldaşım hem de dostum olarak eğitebilirim, şu kalabalık dünyada tek başıma olmayacaktım.

Bu dürtüyle yanımdan geçtiği sırada çocuğu yakaladığım gibi kendime doğru çektim. Çocuk beni görür görmez elleriyle gözlerini kapadı ve tiz bir çığlık attı. Bense çocuğun ellerini zorla yüzünden çektim ve, 'Ne oluyor sana çocuk? Canını yakmak değil ki niyetim, dinlesene beni,' dedim.

Çocuk delice çırpınmaya başladı. 'Bırak beni' diye bağırdı. 'Canavar! Çirkin yaratık! Beni parçalayıp yemek istiyorsun. İnsan yiyen devsin sen. Çabuk bırak beni, yoksa babama söylerim.'

'Ufaklık, babanı bir daha hiç görmeyeceksin, benimle gelmek zorundasın.'

'İğrenç canavar! Bırak gideyim. Benim babam devlet memuru. Adı, Frankenstein. Çok kötü ceza verir sana. Tutamazsın beni.'

'Frankenstein ha! O zaman sonsuz intikam yemini ettiğim düşmanıma aitsin demektir. İlk kurbanım sen olacaksın.'

Çocuk bir yandan çırpınmayı sürdürüyor, bir yandan da yüreğimi yakan hakaretleri sayıp döküyordu bana. Sonunda sesini kesmek için gırtlığına sarıldım. Bundan bir an sonra cesedi ayaklarımın dibinde sere serpe uzanıyordu.

Başımı eğip kurbanıma baktığımda yüreğim sevinçle ve müthiş bir zafer duygusuyla dolup taşı. Ellerim» çırparak, 'Şu dünyada ben de keder yaratabiliyorum.'

Düşmanım yenilmez değil. Bu ölüm onu çaresizliğe sürükleyecek ve binlerce başka ıstırap da eziyetlerle sonunu getirecek, dedim.

Gözlerimi çocuğa diktiğimde göğsünde bir şeyin parladığını fark ettim. Eğilip aldım; çok güzel bir kadının portresiydi. Tüm nefretime karşın bu portre beni yumuşattı ve hoşuma gitti. Kadının uzun kirpikleriyle gölgelenen kara gözlerine ve güzel dudaklarına dakikalarca keyifle bakakaldım. Neden sonra öfkem geri döndü. Böyle güzel varlıkların bahşedebileceği mutluluklardan sonsuza kadar mahrum bırakıldığımı ve söz konusu ben olduğumda, güzelliğine hayran kaldığım bu ifadenin ilahi sevecenliğini yitirerek tiksinti ve korkuya dönüşeceğini hatırladım.

Bu düşüncelerin beni hiddete sürüklemesine hayret mi ediyorsun? Oysa ben sadece o anda hislerimi haykırarak ya da acıyla kıvranarak ifade etmek yerine, insanların arasına karışıp onları yok etme yolunda can vermeye kalkışmayışıma hayret ediyorum.

Cinayeti işlediğim yeri işte bu duygularla terk ettim ve daha korunaklı bir yer aramaya başladım. Boş gibi görünen bir ambara girdim. Samanların üstünde uyuyan bir kadın vardı. Genç biriydi ve elimdeki portrenin sahibi kadar olmasa da güzeldi. Tazelik ve sağlıklı ışıldıyordu. İşte mutluluk veren gülümsemelerini benden başka Herkese bahşedenlerden biri daha, diye düşündüm. Sonra da

kızın üstüne doğru eğilerek kulağına, ‘Uyan güzeller güzeli, sevdiğin yanında. Şefkat dolu tek bir bakışın için canını vermeye hazır olan sevdiğin geldi. Haydi, uyan canım sevgilim!’ diye fısıldadım.

Kız kıpırdayınca içimi müthiş bir korku kapladı. Ya gerçekten uyanır da, beni görünce lanetler okuyarak katil olduğumu söylerse? Gözlerini açıp bana baksa, eminim aynen böyle yapardı. Delirticiydi bu düşünce ve içimdeki iblisi uyandırmıştı; ben değil, o olmalıydı acı çeken. Bana verebileceklerinden sonsuza kadar mahrum bırakıldığım için işlemiştim cinayeti, kefarecini o ödemeliydi. Suçun kaynağı oydu, cezayı da o çekecekti! Felix’in verdiği derslerin ve insanlığın hunhar kanunlarının sayesinde sahtekârlığı öğrenmiştim. Kızın üstüne eğilip portreyi taşıyan madalyonu ceplerinden birine dikkatlice koyuverdim. Kız yine kıpırdayınca kaçıp gittim.

Bazen seni görmeyi umarak, bazen de bu dünyayı ve cefasını sonsuza kadar terk etmeyi düşünerek bu olayların yaşandığı yerlerde birkaç gün boyunca dolandım durdum. Nihayetinde bu dağlara geldim ve yalnızca senin (indirebileceğin bir tutkunun ateşiyle yanıp tutuşarak dağların muazzam kuytularında gezindim. Senden şimdi isteyeceğim şeyi gerçekleştireceğine söz verene kadar ayrılmayacağız. Çok yalnız ve mutsuzum. İnsanlar yanıma yanaşmasa da benim kadar korkunç ve çirkin biri benden uzak duramaz. Eşimin de benim türümden olması ve benim kusurlarımı paylaşması şart. İşte onu sen yaratacaksın.”

Yaratık konuşmasını bitirince cevap vermeme bekleyerek bakışlarını üstüme dikti. Ancak ben hayretler içindeydim, aklım karışmıştı ve yaratığın teklifinin boyutlarını kavrayacak durumda değildim. Bunun üzerine o yeniden konuşmaya başladı. "Varlığım için ihtiyaç duyduğum duyguları paylaşabileceğim bir dişi yaratmalısın bana. Bir tek senin bahsedebileceğin ve geri çevirmemen gereken bir hakkım olarak görüyorum bunu."

Hikâyesinin son kısımları, kulübe sakinleriyle yaşadığı huzurlu dönemi anlattığı sırada sönüp giden hiddetimi yeniden alevlendirmişti. Talebini duyunca içimi kavuran öfkeyi daha fazla bastıramadım.

"Pekala da geri çeviriyorum" dedim. "Şunu bil ki hiçbir eziyet bu fikrimi değiştiremez. Beni insanları en Perişanı durumuna düşürmüş olabilirsin, ama kendi gözümde alçalmamı sağlayamazsın. Senin gibi birini daha yaratayım da, el ele verip zulmünüzle dünyayı harap mı edesiniz? Yıkıl karşımdan! Cevabımı duydun; işkence dahi etsen, razı olmayacağım."

"Yanlış düşünüyorsun," dedi iblis. "Üstelik seni tehdit etmek yerine, mantığına hitap etmeyi tercih ederim, hainliğimin nedeni mutsuz oluşum. Herkesçe reddedilip nefret edildiğim doğru değil mi? Yaratıcım olan sen bile beni ellerinle parçalayabilsen, mutlu olacaksın. Bunları göz önüne alarak söyle bana, neden insana, onun bana merhamet ettiğinden daha fazla merhamet edeyim? Şu buz gediklerinden birinin içine fırlatabilsen beni, kendi eserinin sonunu getirsen, yine de cinayet demeysin adına. O halde ben, beni hor gören insana saygımı duyayım? Benimle sevgi alışverişinde bulunsa, canını yakmak yerine minnet dolu gözyaşlarıyla ona her tür iyiliği yapardım. Ancak bu imkânsız. İnsan duyguları aramızda aşılmaz engeller gibi yükseliyor. Bu durumda ben de zavallı bir köle olmayacağım. Çektiklerimin intikamını alacağım. Karşımdakinde, özellikle de baş düşmanım olan sende sevgi uyandıramıyorsam içine korku salacağım, çünkü sonsuz bir öfke üstüne ant içtim yaratımı karşı. İyi dinle beni; seni öyle mahvedeceğim ki perişan olacak, doğduğun güne lanet edeceksin."

Bu sözleri söylerken şeytani bir öfkeye kapıldı. Çehresi insan gözlerinin katlanamayacağı çirkinlikte buruştu, ama o çabucak toparlanarak, konuşmasını sürdürdü "Amacım mantığına hitap etmektir. Bu tutku beni yiyip bitiriyor, çünkü ondaki aşırılığın nedeninin sen olduğum. anlamıyorsun. Herhangi bir varlık bana sevecen duygularla yaklaşırsa ben ona yüzlerce katını veririm, o varlığın," hatırına insanlıkla barışıyorum! Oysa şimdi gerçekleşmesi imkânsız bir mutluluğun hayaliyle yaşıyorum. Senden istediğim şey, gayet makul ve mantıklı; karşı cinsten ama benim kadar çirkin bir varlık istiyorum. Yaratacağı hoşnutluk sınırlı olacak belki, ama daha ötesi mümkün değil ve ben de buna razıyım. Dünyadan uzak yaşayan bir çift canavar olacağız, fakat bu bizi birbirimize daha da yakınlaştıracak. Hayatımız mutlu olmasa bile zararsız ve benim şimdi çektiğim sıkıntılardan uzak olacak, Ah yaratıcım, ne olur mutlu et beni! İzin ver tek bir iyiliğine karşılık şükran duyayım sana! izin yer bir canlıda şefkat uyandırabildiğimi göreyim. Çok görme bana bu isteği ne olur!" Duygulanmışım doğrusu. Razı olduğum takdirde doğabilecek sonuçları düşününce içim ürperdiyse de sözlerinde haklılık payı olduğunu hissediyordum. Hikâyesi ve dile getirdiği hisler aslında iyi duygulara sahip olduğunu kanıtlıyordu. Hem yaratıcısı olarak ancak benim bağışlayabileceğim mutluluğu ona borçlu değil miydim? Hislerimin değiştiğini fark edince konuşmasını sürdürdü. "Eğer razı olursan bundan sonra bizi ne sen göreceksin ne de başka bir insan. Güney Amerika'nın uçsuz bucaksız Ormanlarına gideceğim. Benim yiyeceğim insanınkine benzemez; iştahımı köreltmek için koyuna, kuzuya zarar Vermem. Yemişler, palamutlar yeter bana. Eşim de benimle aynı tabiata sahip olacağına göre, aynılıyla tatmin olacaktır. Kuru yaprakları döşek yaparız kendimize, İnsanın üstüne

doğan güneş bizim de üstümüze doğar, yemişimizi olgunlaştırır. Barış dolu ve insani bir tablo bu çizdiğim ve bil ki reddetmen ancak iktidarının ve merhametsizliğinin bir sonucu olabilir. Şimdiye kadar bana karşı merhametsiz olsan da şu an gözlerinde bir acıma görüyorum. İzin ver bu güzel ânın tadına varayım da, delicesine istediğim bu şey için seni ikna edeyim.”

“İnsanlıktan uzaklara gitmeyi, vahşi yaratıklarından başka dost bulamayacağın yerleri mesken tutmayı teklif ediyorsun,” dedim. “Senin gibi insanın sevgisine, ilgisine hasret biri, sürgünde nasıl yaşar? Eninde sonunda geri döner, insanlardan iyilik beklersin. Ancak karşında yine horgörü bulunca şeytani tutkuların bir kez daha canlanır. Üstelik bu kez yanında yakıp yıkma işine yardım edecek bir eşin de olur. Buna izin veremem. Daha fazla uzatma çünkü razı olmayacağım.”

“Duyguların ne kadar dengesiz! Bir an önce anlattıklarından etkilenmiştin de şimdi niye yakınlarıma kulak tıkıyorsun? Dünya üstüne ve beni yaratan senin üstüne yemin ederim ki bana bağışlayacağın eşi yanıma alarak insanlıktan uzaklara gideceğim ve el ayak değmemiş yerlerde yaşayacağım. Şefkat göreceğim için şeytani tutkularımdan kurtulacağım! Hayatım sükûnet içinde akıp gidecek ve ecelim geldiğinde yaratıcıma lanet okumayacağım”

Sözleri üzerimde tuhaf bir etki yarattı. Ona acımış, bazen de teselli etme arzusu duymuştum, ama başımı kaldırıp baktığımda, yürüyen, konuşan o iğrenç varlığını izledikçe içim kalkıyor, hislerim dehşet ve korkuya dönüşüveriyordu. Bu duyguları bastırmaya çalıştım. Ona yakınlık duymuyorum diye, ancak benden gelebilecek bir mutluluğu esirgemeye hakkım olmadığını düşündüm, "Kimseye zarar vermeyeceğine yemin ediyorsun," dedim, "ama şimdiye kadar güvenimi yeterince sarsacak hainlikler sergilemedin mi? Bu da zaferini daha büyük bir intikamla taçlandırmak adına düşünülmüş bir aldatmaca olamaz mı?"

"Ne demek istiyorsun? Sözü dolandırma, senden bir cevap bekliyorum. Kimseyle bir bağım ya da ilişkim olmazsa payıma düşecek şey ancak nefret ve kötülük olur. Halbuki başkasından göreceğim sevgi, işlediğim suçların nedenini ortadan kaldıracak ve ben kimsenin varlığından haberdar olmadığı birine dönüşeceğim. Hainliklerimin hepsi tiksindiğim, zorunlu yalnızlığımın ürünü. Dengim olan biriyle yaşadığımda erdemlerim mutlaka ortaya çıkacaktır. Hassas bir varlığın yakınlığını hissettiğimde, şimdiki halimle dışında kaldığım hayat zincirine ve olaylara bağlanabileceğim.”

Anlattıklarını ve öne sürdüğü fikirleri düşünmek için biraz duraksadım. Hayata yeni başladığı dönemlerde erdemlilik vaadiyle dolu oluşunu, ama koruyucularının ona gösterdikleri nefret ve horgörüyle yıkıma uğrayan iyilik dolu hislerini düşündüm. Gücü ve tehditleri de aklımın bir köşesindeydi. Buzul mağaralarda varlığını sürdürebilen ve geçit vermez kayalıklarda gezinerek kendini koruyabilen bir yaratık, başa çıkılması imkânsız kabiliyetlere sahip demektir. Uzun süren bir suskunluktan sonra hem ona hem de insanlığa karşı adil davranabilmem için, talebini yerine getirmem gerektiğine karar verdim. Böylece ona döndüm ve, "Sürgündeki hayatında sana eşlik edecek dişiye yanına verdiğim anda Avrupa'dan ve insanın yaşadığı tüm yerlerden sonsuza kadar uzaklaşacağına ant içtiğin takdirde, isteğini kabul ediyorum," dedim.

"Güneşin, mavi göklerin ve yüreğimi kavuran sevginin alevi üstüne ant içerim ki sen yakarışımı kabul edersen, bu saydıklarım var olduğu sürece beni asla görmeyeceksin. Şimdi hemen evine dön ve işe koyul; bense işlerinin gidişatını tarifi imkânsız bir heyecanla izleyeceğim. Emin ol, hazır olduğunda karşında beni bulacaksın.” Bu sözleri söylediği gibi, belki de fikrimi değiştirebileceğim korkusuyla yanımdan ayrıldı. Dağdan aşağı bir kartaldan hızlı inişini ve buz denizinin kıvrımları arasında gözden kayboluşunu izledim.

Öyküsü gün boyu sürmüştü ve yanımdan ayrıldığında güneş ufkun kıyısındaydı. Yakında karanlık

bastıracağından, süratle vadiye doğru ilerlemem gerektiğini biliyordum, ama kalbim ağırlaşmış, adımlarım yavaşlamıştı. Günün olaylarının yarattığı duygularla meşgul olduğumdan, dağın daracık patikalarında yürümekte, dikkatli adımlar atmakta zorlanıyordum. Yan yoldaki konak yerine gelip de çeşmenin yanında oturduğumda gece hayli ilerlemişti. Bulutlarla gölgelenen yıldızlar ara sıra ışıldıyordu. önümde karanlık çamlar yükseliyor, sağda solda devrilmiş ağaçlar görülüyordu. Manzara olağanüstü görkemliydi ve içimde tuhaf duygular uyandırıyor. Büyük bir ıstırapla ağlamaya başladım ve keder içinde ellerimi kavuşturarak, “Ah! Yıldızlar, bulutlar, rüzgârlar; nasıl da hazırsınız benimle alay etmeye. Eğer gerçekten acıyorsanız halime, yok edin şu duygularımı, anılarımı. Bırakın bir hiç olayım, aksi takdirde gidin buralardan. Gidin ve terk edin beni karanlığa.”

Çılgın ve hazin düşüncelerdi bunlar belki, ama ölümsüz ışıltılarıyla yıldızların beni nasıl boğduklarını, esen her rüzgâra sonumu hazırlayan çirkin, yavan bir siroko rüzgârıymış gibi nasıl kulak verdiğimi tarif edemem size.

Ben Chamounix köyüne varmadan gün ağardı. Hiç vakit kaybetmeden Cenevre'ye döndüm. Duygularımı anlamakta kendim dahi zorlanıyordum. Omzuma dağ gibi çökmüş, ağırlıklarıyla ıstırabımı eziyorlardı. İşte bu halde döndüm eve ve kapıdan girip içeridekilerle selâmlaşım. Derbeder ve perişan halim herkesi tedirgin ettiyse de sorulara cevap vermedim, pek konuşmadım. Onları kendime yasaklı gibi hissediyordum. Sanki sevgilerini ve dostluklarını talep etmeye hakkım yoktu. Buna rağmen hepsini taparcasına seviyordum ve onları kurtarmak uğruna kendimi o en aşağılık işe adamaya karar verdim. Böyle bir uğraşın içine gireceğimi bilmek, hayata dair her şeyin gözlerimin önünden bir rüya gibi gelip geçmesine neden oluyor, bana yalnız “o düşünce” gerçek görünüyordu.

III. CİLT

- I -

Cenevre'ye dönüşümden sonra günler günleri, haftalar haftaları kovaladı, ama ben işime koyulacak cesareti bir türlü toplayamadım. Hayal kırıklığına uğrayacak olan iblisin intikamından korksam da zorla üstlendiğim görevin yarattığı tiksintiyi aşmakta zorlanıyordum. Kendimi yine aylarca sürececek bir çalışmaya ve zorlu araştırmalara adamadıkça bir dişi yaratamayacağımı anlamıştım. İngiliz bir filozofun girişimime katkıda bulunabilecek önemli birtakım keşifler yaptığını duymuştum ve bu amaçla İngiltere'ye gitmek için babamdan izin almayı düşünüyordum. Ancak işleri olabildiğince erteledim ve aciliyeti gözümde gittikçe azalan bu konuda ilk adımı atmaktan kaçındım. İçimde gerçekten de bir şeyler değişmişti; o güne kadar bozulmaya yüz tutan sağlığım oldukça toparlanmış, canımı sıkan vaadimi hatırlamadığım zamanlarda moralim iyice yükselmişti. Babam bu değişimi memnuniyetle izliyordu ve tüm dikkatini kederimden arta kalanları gidermeye yöneltmişti. Arada bir kederim beni nöbetler halinde yokluyor, yeni yeni doğmakta olan güneşi karanlığa boğuyordu. Böyle zamanlarda yalnızlığıma sığınıyordum. Gölde küçük bir teknede tek başıma günler geçiriyor, bulutları seyrederek dalgaların sessiz ve kayıtsız çırpınışlarını dinliyordum. Ama taptaze havayla, ıslıl ıslıl güneşin bana iyi gelmediği neredeyse hiç olmuyordu. Geri döndüğümdeyse dostlarımın selamlarına daha içten bir gülüş, daha neşeli bir ruh haliyle karşılık veriyordum.

İşte bu gezintilerden birinin dönüşünde babam beni yanına çağırdı ve, "Neşeni yeniden kazandığını, kendini toparladığını görmek beni çok memnun ediyor oğlum. Ancak hâlâ mutsuz görünüyor, aramıza katılmaktan kaçırıyorsun. Bir süredir bunun nedeni üstüne kafa yoruyordum, sonunda dün aklıma bir fikir geldi. Eğer haklıysam lütfen söyle. Söylememen hem anlamsız olur, hem de bizleri çok üzer," dedi.

Sözleri üzerine tir tir titremeye başladıysam da babam konuşmasını sürdürdü; "İtiraf edeyim ki oğlum, sevgili Elizabeth'imize senin evliliğini, hem ailevi mutluluğumuz hem de yaşlılık günlerimin tesellisi adına daima hasretle beklemişimdir. İkiniz çocukluğunuzdan beri birbirinize bağlıydınız. Birlikte çalışırdınız ve mizacınız, zevkleriniz birbirine çok uyardı. Ne var ki insan kimi zaman çok tecrübesiz olabiliyor. Planıma yardım edeceğini düşündüğüm şeyler, onu tamamen çökertmekten başka işe yaramadı. Sen büyük ihtimalle Elizabeth'i kardeşin gibi görüyor, eş olarak hayal edemiyorsun. Kim bilir belki başka birini sevdin ve Elizabeth'e karşı onur borcun olduğunu düşündüğünden, insanın içini burkan şu mutsuzluğa gömüldün."

"Sevgili babacığım, için rahat olsun," dedim. "Kuzenimi canı gönülden seviyorum. Elizabeth'e duyduğum hayranlık ve sevgiyi, şimdiye kadar hiç kimse için hissetmedim. Geleceğe dair tüm ümidim ve arzum, hayatlarımızı birleştirmemiz üzerine kurulu."

Babam, "Bu sözlerinle beni uzun zamandır olmadığın kadar mutlu ettin, sevgili Victor. Hislerin buysa eğer, yaşadığımız olaylar içimizi karartmış olsa da bil ki çok memnun olacağız. Senin de içini kararttığını gördüğüm sıkıntıyı dağıtabilmeyi çok isterim. O nedenle evliliğin hemen resmiyete dökülmesine bir itirazın olup olmayacağını söyle bana. Birçok talihsizliğe uğradık ve yaşadığımız son olaylar da alışkın olduğumuz huzuru alıp götürdü. Ama sen henüz gençsin ve erken evliliğin, senin

gibi yetenekli birinin geleceğe dair mevki ve başarı planlarına zarar vereceğini zannetmiyorum. Ancak mutluluğu sana zorla dayattığımı ya da herhangi bir erteleme nin beni ciddi şekilde üzeceğini sanma sakın. Sözlerimin samimiyetine inan ve çok rica ederim bana güvenerek içten bir yanıt ver," dedi.

Babamı sessizce dinledikten sonra bir süre cevap veremedim öylece bekledim. Aynı anda birçok düşünceyi zihnimde tarttım ve bir sonuca varmaya çalıştım, ama heyhat! Elizabeth'imle hemen evlenme düşüncesi bana korku ve dehşetten başka bir şey ifade etmiyordu. Henüz yerine getiremediğim bir vaatte bulunmuştum ve sözümünden dönmeye cesaretim yoktu. Döndüğüm takdirdeyse hem benim hem de sevgili ailemin başına binbir türlü bela açılacaktı. Omzuma bindirilmiş, ağırlığıyla bana boyun eğdiren bu ölümcül yükü nasıl olur da bir şenliğe katılırdım? önce vaadimi yerine getirmeliydim. Ancak canavar, eşini alıp gittikten sonra huzur umduğum bu birlikteliğin tadına varabilirdim. Aklımı kurcalayan bir şey daha vardı; girişimim için ya İngiltere'ye gitmek ya da o ülkenin bilgi ve keşifleriyle üstlendiğim iş açısından büyük önem taşıyan filozoflarıyla uzun yazışmalara girmek zorundaydım. Yazışarak bilgi edinmek Çok zaman alan ve yeterince tatmin sağlamayan bir yöntemdi, üstelik o nahoş işi babamın evinde, sevdiklerimin yakınında gerçekleştirme fikri bende üstesinden gelinemez bir tiksinti uyandırıyor. Biliyordum ki çalışmalarım sırasında binbir türlü aksilik çıkabilir, bunlardan en önemsizi bile yakınlarımı dehşete sürükleyecek bir durumu gözler önüne serebilirdi. Bunun da ötesinde, zaman zaman kontrolümü ve meşum uğraşımın yaratacağı ıstırapı gizleme kabiliyetimi yitireceğimi biliyordum. Böyle zamanlarda sevdiklerimden uzak durmak zorundaydım. Bir kez başlayınca her şey çabucak sona erecek, ben de huzur ve mutluluk içinde aileme dönebilecektim. Vaadimi yerine getirdiğimde canavar sonsuza kadar çekip gidecekti. Ya da belki (pervasız hayallerime göre) bir kaza sonucu yok olarak beni esaretimden kurtaracaktı.

Babama bu duygular içinde cevap verdim. İngiltere'ye gitmek istediğimi söyledim, ama ricamın gerçek nedenini belirtmedim. Talebimi, babamın hemen ikna olmasını sağlayan bir samimiyetle dile getirirken, asıl amacımı şüphe uyandırmayacak şekilde gizledim. Şiddeti ve tesiriyle deliliği andıran derin ve bitmek bilmez bir melankolinin ardından, böyle bir seyahat fikriyle heyecanlanabilmem babamın hoşuna gitmişti, tebdilimekân ve değişik uğraşlar sayesinde eve dönene kadar tamamen toparlanacağımı ümit ediyordu.

Seyahatimin süresi bana bırakılmıştı. Birkaç ay ya da en fazla bir yıl olması düşünülüyordu. Ancak babam yalnız kalmamam için bir babadan beklenecek türden bir önlem aldı. Elizabeth'in de yardımıyla, bana danışmaksızın Clerval'in, Strasbourg'da benimle buluşması için gerekli ayarlamaları yaptı. Bu durum işimi gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğum yalnızlığı bozacaktı, ama yine de seyahatim esnasında dostumun varlığını bir engel gibi görmem mümkün değildi. Aslında çıldırtıcı düşüncelerle bitmek bilmez saatler geçirmekten kurtulduğum için mutlu bile olmuşum. Hem belki Henry düşmanıyla arama bir set bile çekebilirdi. Yalnız olduğum takdirde canavar işimi hatırlatmak, gidişatı görmek için tiksiniç varlığıyla ara sıra karşıma çıkmayacak mıydı?

İşte böylece İngiltere yolculuğum ayarlandı ve Elizabeth'le evliliğimizin döner dönmez gerçekleşmesi düşünüldü. Babamın ilerleyen yaşı herhangi bir gecikmeyi neredeyse imkânsız kılıyordu. Bense menfur uğraşımın karşılığında kendime tek bir ödül hakkı tanımışım. Akla hayale sığmaz ıstıraplarımın karşılığında tek bir teselliydi bu; acı dolu esaretimden kurtularak Elizabeth'imle birleşip geçmiş i unutacağım günlerin hayali.

Yolculuk için gerekli hazırlıklar yapılmıştı, ama ben içimi korku ve sıkıntıyla dolduran bir histen kurtulmakta zorlanıyordum. Yokluğum sırasında sevdiklerimi, meydanı boş bulacak düşmanımın varlığından habersiz, onun saldırılarına karşı savunmasız halde bırakacaktım. Gerçi beni gittiğim her

yerde takip edeceğine söz vermişken İngiltere'ye gelmeyecek miydi? Bu normalde korkutucu bir düşünceyken sevdiğimimin güvenliğini sağladığı için yatıştırıyordu beni. Aksi bir durumun gerçekleşmesi ihtimaliyse beni çileden çıkarıyordu. Ancak yarattığım varlığın esaretinde geçirdiğim süre boyunca hep anlık dürtülerle hareket etmişim ve mevcut duygularım da bana canavarın peşimden gelerek entrikalarını ailemden uzak tutacağını söylüyordu.

Eylül ayının sonunda ülkemden bir kez daha ayrıldım. Seyahat benim fikrim olduğu için Elizabeth'ten fazla itiraz gelmemişti, ama ondan uzakta acı çekecek olmam düşüncesiyle kendi kendini yiyip bitiriyordu. Clerval'in bana eşlik etmesi onun fikriydi. Ancak yine de bir erkek, yalnızca bir kadının incelikli ihtimamına hitap eden binlerce küçük ayrıntıyı gözden kaçırabiliyor. Elizabeth dönüşümü çabuklaştırmamı söylemek için yanıp tutuşuyordu. Bana yaşlı gözlerle, sessizce veda ederken yaşadığı binlerce çelişkili duygu yüzünden dili tutulmuştu. Bense çevremde olup bitenlerden bihaber, nereye gittiğimi dahi bilmeksizin, kendimi arabaya attım. Tek anımsadığım, ki o da acı dolu bir anımsamaydı, kimya gereçlerimin de götürülmek üzere toparlanmasını isteyişimdi. Zihnimde dönüp duran dehşetli hayallerle birbirinden güzel ve heybetli manzaranın arasından geçip giderken bakışlarım hep sabit ve dalgındı. Tek düşünebildiğim seyahatimin amacı ve meşgul olacağım işlerdi.

Uzun yol boyunca kayıtsızlık ve tembellik içinde geçirdiğim birkaç günün ardından Strasbourg'a vardım ve orada iki gün Clerval'in gelişini bekledim. Sonunda geldi ve heyhat, ne büyük bir tezattı aramızdaki! O, her yeni görüntüye karşı duyarlı, gün batımını her izleyişinde neşe dolu ve her yeni günün doğuşuyla birlikte daha da mutluydu. Manzaranın değişen renklerine, gökteki şekillere dikkatimi çekiyordu. "İşte yaşamak budur," diye haykırıyordu, "varlığımın keyfine ancak şimdi varıyorum! Ama ya sen, sevgili Frankenstein, sen neden böyle mutsuz ve dertlisin!" İşin aslı, aklım sadece karanlık düşüncelerle meşguldü ve ne çoban yıldızının batışını göreceğ halim vardı ne de Ren'in sularına yansıyan altın rengi gün doğumunu. Ve sen dostum, benim düşüncelerime; keyfe giden her yolu tıkayan bir lanetin pençesinde sürüklenen şu zavallının düşüncelerine kulak vermektense inan ki doğayı duygu ve coşkunun gözüyle izleyen Clerval'in anılarını dinlemekten çok daha fazla keyif alırdın.

Clerval'le Ren'i tekneyle geçerek Strasbourg'dan Rotterdam'a gitmeye, oradan da gemiyle Londra'ya doğru yola çıkmaya karar vermiştik. Bu yolculuk boyunca girintili çıkıntılı birçok adanın yanından geçtik ve birkaç güzel köy gördük. Mannheim'de bir gün konakladıktan sonra Strasbourg'dan ayrılışımızın beşinci gününde Mainz'a vardık. Ren Irmağı, Mainz'ın aşağısında daha da güzelleşir; hızla akarak yüksek olmasa da, dimdik ve hoş görünümlü tepelerin arasından kıvrılarak geçer. Yine yolculuğumuz esnasında sarp tepelerin kıyısında yükselen, etrafı heybetli ve geçit vermez kara ormanlarla çevrili pek çok kale harabesi gördük. Ren'in bu yakası gerçekten de eşsiz bir renk cümbüşüydü. Bir köşesinde sarp tepeleri, muazzam uçurumlardan aşağı gürül gürül çağlayan Ren'in karanlık sularına doğru bakan kale harabelerini görüyordunuz; bir burnu döndüğünüz anda ise karşınıza yemyeşil bayırlarla üzüm bağları, kıvrılıp bükülen bir ırmak ve kalabalık köyler çıkıyordu.

Seyahatimiz bağ bozumuna denk geldiği için ırmak aşağı ilerlerken, ırgatların türküleri çalındı kulağımıza. İçi kararmış ve kasvetli düşüncelerle ruhu sıkılan ben bile hayli keyiflenmişim. Teknede boylu boyunca uzandım ve masmavi, bulutsuz göğe bakarken uzun süredir yabancı olduğum bir sükûneti tattım. Benim hislerim bile böyleyse, Henry'ninkiler kim bilir nasıldı? Henry kendisini bir masal diyarına düşmüş gibi hissediyor, insanın nadiren yaşadığı türden bir mutluluğu tadıyordu.

"Ülkemin en güzel manzaralarını gördüm ben," dedi, "Lucerne ve Uri göllerini gezdim. Neşeli görüntüleriyle gözleri şenlendiren yemyeşil adalar olmasa, tam anlamıyla kasvetli ve yaşlı bir görüntü teşkil edecek olan karlı dağlar, kapkaranlık, derin gölgeler bırakarak suya neredeyse dimdik

iner oralarda. Zaman zaman fırtınanın bu gölleri tedirgin edişine, insana büyük okyanuslardaki hortumlar hakkında fikir verircesine rüzgârın su olukları oluştuşuna şahit oldum. Dalgaların dağ eteklerini öfkeyle dövüşünü, rahiple sevgilisinin çığ altında kaldığı ve gece rüzgârları durulduğunda ölüm çığlıklarının hâlâ duyulduğu söylenen o yeri gördüm; tıpkı La Valais ve Pays de Vaud dağlarını gördüğüm gibi. Ancak bu ülke bana tüm o harikalardan daha büyük bir mutluluk veriyor, Victor. İsviçre'nin dağları daha heybetli ve şaşırtıcıda; ama bu ilahı ırmağın kıyılarında, eşini benzerini görmediğim bir sihir var. Şu uçurumun yakasında asılı duran kaleye bir baksana; bir de şu adadakine. Güzelim ağaçların arasında neredeyse kaybolmuş gitmiş. Bir de bağlarından dönen ırgatlara, dağın gölgesine yan gizlenmiş duran köye bak. Ah, ah, belli ki buraları mesken tutan ve gözeten ruhun tabiatı, buz üstüne buz yığan, ya da ülkemizin geçit vermez dağlarının zirvelerinde istirahate çekilen ruhtan çok daha büyük bir ahenk içinde insanla.”

Clerval! Sevgili dostum benim! Sözlerini anımsamak ve her şeyinle layık olduğun övgüleri tekrarlamak şu an dahi mutluluk veriyor bana. “Tabiatın şiiiriyle” yoğrulmuş bir insandı o. Yüreğinin hassasiyetiydi o çılgın, taşkın muhayyilesini dizginleyen. Ruhu coşkuyla duygularla dolup taşardı, dostluğuysa dünyevi düşünenlerin ancak hayallerde arayıp bulmamızı salık verdiği türden sadık ve mucizevi bir dostluktu. Ama insani duygular dahi tatmin edemezdi onun hevesli mizacını. Çoğu insanın yalnızca hayranlık duyduğu tabiatın güzelliklerine yürekten bir sevgiyle bağlıydı:

Çağıldayan şelale musallattı ona

Bir tutku misali: yüce kaya,

Dağ, kasvetli ve gür orman,

Renkleri ve şekilleriyle

Bir şehvetti adeta; bir duygu, bir aşk,

Başka albeniye ihtiyaç duymayan,

Düşünceden gelen, ya da

*Gözden ödünç alınmamış herhangi bir meraktan.*¹³

Ya şimdi nerede sürdürüyor varlığını? O nazik, güzel insan yok olup gitti mi sonsuza kadar? Varlığı ancak yaratıcısının varlığına bağlı renkli, muazzam hayallerle, binbir türlü düşünceyle dolup taşan o zihin kayıplara mı karıştı? Artık sadece anılarımda mı yaşıyor? Hayır, bu doğru olamaz; güzelliğiyle ışıldayan o ilahı bedeninin çürümüş olabilir, ama ruhun hâlâ mutsuz dostunu ziyaret ediyor, avutuyor sevgili Henry.

Dizginleyemediğim kederim için bağışla beni; bu kifayetsiz sözler, eş benzeri olmayan Henry'yi sevgiyle anmaktan öte bir şey değil, ama yine de onun anısıyla ıstıraba gömülen yüreğimi yatıştırıyorlar. Hikâyeme kaldığım yerden devam edeyim.

Köln'den sonra Hollanda'nın ovalarına indik ve rüzgâr ters yönden estiği, ırmaksa işimizi kolaylaştıramayacak kadar yavaş aktığı için yolculuğun geri kalanını ertelemeye karar verdik.

Bu noktadan sonra güzel manzaranın yarattığı ilgi kaybolduysa da birkaç güne kalmadan Rotterdam'a vardık ve deniz yolu üzerinden İngiltere'ye doğru yola koyulduk. Britanya'nın beyaz kayalıklarını ilk görüşüm, aralık ayının sonlarına doğru, berrak bir günün sabahına rast geldi. Thames Irmağı'nın kıyıları ise yepyeni bir manzara oluşturuyordu. Engebesiz ama verimliydiler ve neredeyse her kasabanın kendi hikâyesi vardı. Tilbury Kalesi'ni gördük, İspanyol donanmasını, şöhretlerini kendi ülkemde bile duyduğum Gravesend'i, Woolwich'i ve Greenwich'i yâd ettik.

Nihayet Londra'nın sayısız çan kulesini, hepsinin üstünde yükselen St. Paul'ü ve İngiliz tarihinin ünlü Kule'sini gördük.

İlk konaklama yerimiz Londra'ydı. Bu meşhur, muhteşem şehirde birkaç ay kalmaya karar verdik. Clerval zamanın dehaları ve yetenekleriyle irtibata geçmek istiyordu, ama bunlar benim için ikincil amaçlardı. Ben öncelikle vaadimi yerine getirebilmem için gereken bilgiyi edinmenin yollarını aramakla meşguldüm ve vakit kaybetmeden yanımda getirdiğim, tanınmış doğa filozoflarına yazdığım mektuplarla işe başladım.

Bu yolculuk kendimi çalışmalarım adadığım mutlu günlerimde yapılmış olsaydı bana olağanüstü bir keyif verirdi. Ancak başımda büyük bir felaket vardı ve bu insanları ziyaret etmekteki tek amacım onlardan önem verdiğim konu hakkında bilgi edinebilmektir. Refakatçim olmasından rahatsızlık duyuyor, yalnız kaldığım zamanlarda ise zihnimi yere ve göğe ait görüntülerle doldurabiliyordum. Henry'nin sesi beni yatıştırıyor, böylece geçici bir huzurla kendimi kandırabiliyordum. öte yandan sıkıntılı, ilginçlikten uzak, neşeli yüzler yüreğimi yeniden kederle dolduruyordu. Kendim ile hemcinslerim arasında aşılmaz bir engel olduğunu düşünüyordum; bu engel, William ve Justine'in kanıyla mühürlenmişti ve bu isimlerle bağlantılı olayları düşünmek ruhumu ıstırapla kavuruyordu.

Clerval'de ise eski halimi görüyordum. Tecrübe ve bilgi edinme konusunda araştırmacı ve coşkuluymuştu. Farklı davranış biçimleri üstüne yaptığı gözlemler onun için bitmez tükenmez bir bilgi ve eğlence kaynağıydı. Ayrıca uzun süredir aklına koyduğu bir planı gerçekleştirmeyi amaçlıyordu. Hedefi, dillerini iyi bildiğine, toplumu hakkında fikir sahibi olduğuna inandığı Hindistan'ı ziyaret etmek, Avrupa'nın bölgeye insan yerleştirme projesine ve ticaretinin gelişimine katkıda bulunmaktı. Planını ancak İngiltere'de hayata geçirebilirdi. Her an bir meşguliyeti vardı ve keyfini kaçırmanın tek şeyi, benim dertli, mahzun halimdi. Yeni bir hayata atılmak üzere olan birinin kaygıdan ve üzücü anlardan uzakta tatması gereken zevklerden onu mahrum etmemek için duygularımı olabildiğince gizlemeye çalıştım. Yalnız kalabilmek için çoğu zaman bir işimi mazeret göstererek ona eşlik etmekten kaçındım. Bir yandan yeni eserim için gerekli malzemeleri toplamaya başlamıştım ki, bu da insanın başına hiç durmadan su damlatmaya benzeyen bir işkenceydi. Konuyla ilgili her düşünce bende dayanılmaz bir acı uyandırıyor, onu ima ederek söylediğim her söz dudaklarımın titremesine, kalp atışlarımın hızlanmasına neden oluyordu.

Londra'da birkaç ay geçirdikten sonra vaktinde bizi Cenevre'de ziyarete gelmiş olan İskoçya'daki birinden mektup aldık. Bu kişi ülkesinin güzelliklerinden bahsediyor ve bize bunların seyahatimizi iyice kuzeye, ikamet ettiği yer olan Perth'e kadar genişletmemiz için yeterince cazip nedenler olup olmadığını soruyordu. Clerval daveti kabul etmeye oldukça hevesliydi, bense topluluk içinde olmaktan nefret etsem de dağları, dereleri ve tabiatın güzel eserleriyle donattığı ayrıcalıklı yörelerini yeniden görmeyi çok arzuluyordum.

İngiltere'ye ekim başında gelmiştik ve şimdi aylardan Şubatı. Kuzeye doğru yapacağımız yolculuğa bir ay sonra başlamaya karar verdik. Niyetimiz doğrudan Edinburgh'a gitmek değil, Windsor, Oxford, Matlock ve Cumberland göllerini ziyaret ederek turumuzu temmuz sonlarında sona erdirmektir. Kimya gereçlerimi ve derlediğim malzemeleri topladım ve işimi İskoçya'nın kuzey dağlarının kuytu bir köşesinde tamamlamaya karar verdim.

27 Mart'ta Londra'dan ayrıldık ve birkaç günü Windsor'da geçirerek güzel ormanları dolaştık. Bizim gibi dağlık bölgeden gelenler için yepyeni bir tabloydu bu; görkemli meşe ağaçları, çok sayıda av hayvanı ve heybetli geyik sürüleri bizim için yepyeni şeylerdi.

Oradan Oxford'a geçtik. Şehre girerken zihnimize bir buçuk asır kadar önce buralarda vuku bulmuş

olaylar hücum etti. I. Charles'ın ordularını topladığı yer burasıydı. Halkın tamamı parlamento ve özgürlük bayrağı altında toplanma çabalarında onu yüzüstü bıraktıktan sonra dahi bu kent ona olan sadakatini sürdürmüştü. Bu talihsiz kral ve yoldaşlarının, sevecen Falkand'ın, arsız Goring'in, kraliçesi ve oğlunun anıları kentin, ikamet ettikleri tahmin edilen her bir köşesine apayrı bir anlam kazandırıyor. Eski günlerin ruhu burada yaşamını sürdürüyor, bizse onun izini sürmekten büyük keyif alıyorduk. Bu hislerin yarattığı memnuniyet olmasa dahi kent mevcut görünümüyle de hayranlığımızı uyandıracak güzelliklere sahipti. Üniversiteleri tarihî ve görülmeye değer, sokaklarıysa şahaneydi. Harikulade renklerle bezeli çayırardan akan İsis Irmağı'nın gittikçe genişleyen durgun sularında, kentin ağaçlar atasına serpiştirilmiş heybetli kuleleri, kubbeleri yansıyor.

Çevremdeki bu manzaralardan büyük keyif alsam da hislerim geçmişin anıları, geleceğin tedirginlikleriyle buruklaşıyordu. Benim yapım huzur dolu bir mutluluğa uygundu. Hoşnutsuzluk gençliğimde hiç tanımadığına bir duyguydu, can sıkıntısına yenik düştüğüm nadir zamanlarda ise doğanın güzelliğiyle ya da insanın o yüce, muhteşem eserlerini inceleyerek yüreğimi hafifletir, ruhuma rahat bir soluk aldırırdım. Oysa artık paramparça bir ağaç gibiydim. Ruhuma ağır bir darbe inmişti ve yakında geride bırakmayı umduğum halimi; dışarıdan bakanlarda merhamet uyandırsa da kendisine karşı toleransını yitirmiş şu zavallı insan müsveddesini ortaya koyabilmek için ayakta kalmam gerektiğini hissediyordum.

Bolca gezerek ve İngiliz tarihinin en canlı dönemlerine tanıklık etmiş olabilecek her köşeyi keşfetmeye çalışarak Oxford'da hayli vakit geçirdik. Küçük keşif gezimiz karşımıza çıkan çeşitli fırsatlar dolayısıyla defalarca uzadı. *Ünlü Hampden'in*¹⁴ mezarını ve o vatanseverin can verdiği alanı ziyaret ettik. Bu mekânlarla anıtlaşan özgürlük ve fedakârlık gibi ilahî fikirlere akıl yorarken ruhum kısa bir süre için de olsa o aşağılık ve zavallı korkularından kurtulur gibi oldu. Bir anlığına zincirlerimi fırlatarak etrafıma özgür ve mağrur biri gibi bakabilme cesaretini buldum. Ancak prangalar artık etime işlemişti ve ben çok geçmeden tir tir titreyerek ümitsizlik içinde acınası halime geri döndüm.

Oxford'dan gönülsüzce ayrılarak bir sonraki durağımız olan Matlock'a geçtik. Köyün çevresini kuşatan doğa görünümü az da olsa İsviçre manzaralarını andırıyordu, ama burada her şeyin ölçeği küçüktü ve yemyeşil tepelerin ardı, ülkemin çam ormanlarına daima eşlik eden bembeyaz Alpler ile taçlandırılmayı bekler gibiydi. Harika mağarayı ve ilginç nesnelere Servox ile Chamounix'deki koleksiyonlara benzer şekilde sergilendiği doğal tarih vitrinlerini gezdik. Chamounix isminin Henry tarafından telaffuz edilmesi içimi ürpertince, o korkunç sahnenin ilişkilendirildiği Matlock'tan uzaklaşmak için acele ettim.

Derby'den daha da kuzeye doğru yol alarak Cumberland ve Westmorland'da iki ay kadar vakit geçirdik. Kendimi artık iyice İsviçre dağlarında gibi hissetmeye başlamıştım. Dağların kuzey yakalarında asılı duran karlı yamaçlar, göller, coşkuyla akan taşlı dereler benim alışageldiğim, sevdiğim manzaralardı. Ayrıca burada beni neredeyse mutlu olmaya ikna edecek birkaç dost da edindik. Clerval ise çok daha büyük bir memnuniyet içindeydi. Kabiliyetli insanları dostluğu ufkunu genişletiyor, kendisinden daha basit insanları yanındayken sahip olduğunu hayal dahi etmediği birtakım yetenek ve özelliklerini keşfediyordu, "ömrümü burada geçirebilirim," dedi bir keresinde bana. "Şu dağların arasındayken İsviçre'nin ya da Ren'in hasretini hiç çekmem."

Ancak bir süre sonra gezgin hayatının keyifler kadar ıstırapları da barındırdığını öğrendi. Gezginin duygulan daima sınırdadır, tam sükûnete ermek üzereyken bir yenilik uğruna keyifle sürdürdüğü uğraştan vazgeçmek zorunda kalır, dikkatini yeni olana odaklamışken onu da diğer yenilikler uğruna

terk eder.

Cumberland ile Westmorland'in göllerini henüz gezmiş, yöre sakinleriyle yeni yeni yakınlaşmıştık ki İskoç dostumuzla buluşma tarihimiz gelip çattı. Biz de her şeyi geride bırakarak yolumuza devam ettik. Kendi adıma gitmek zorunda oluşumuza pek üzülmemiştim. Vaadimi bir süredir ihmal ediyordum ve iblisin ortalarda görünmeyişinin doğuracağı sonuçlardan korkmaya başlamıştım. Kim bilir belki İsviçre'de kalmış, intikamını akrabalarımından alıyordu. İşte sükûnet ve huzur bulacağım anlarda bana musallat olup eziyet eden düşünce buydu. Mektuplarını dört gözle bekliyordum, geciktikleri takdirde perişan oluyor, binbir türlü korkuya kapılıyordum. Elime geçtiklerinde ve üstlerinde Elizabeth'in ya da babamın yazısını gördüğümde ise onları okuyarak kaderimi öğrenme cesaretini kendimde güçlkle buluyordum. Kimi zaman o zalimin beni takip ettiğini ve ihmalimi gidermek için dostumu öldürmeye kalkabileceğini düşünüyordum. Bu tür düşüncelere kapıldığımda Henry'nin yanından bir an olsun ayrılmıyor, katilin hayallerle beslenen hiddetinden koruyabilmek için onu bir gölge gibi takip ediyordum. İşlediğim büyük bir suçun vicdan azabı yakamı bırakmıyordu sanki. Herhangi bir günahım yoktu, ama büyük bir suç kadar ölümcül bir belaya sokmuşum başımı.

Edinburgh'u boş bakışlarla ve ilgisizlik içinde gezdim, oysa şehir dünyanın en perişan yaratığının dahi ilgisini çekebilecek nitelikteydi. Clerval burayı tarihî özelliklerinden büyük keyif aldığı Oxford kadar beğenmedi. Ancak bu yeni Edinburgh kasabası, güzelliği ve düzenliliği, romantik şatosu ve çevresini kuşatan birbirinden hoş mekânları; Arthur'un Tahtı, St. Bernard Kuyusu ve Pentland tepeleriyle aradaki farkı telafi etti ve Clerval'in içini neşeyle, hayranlıkla doldurdu. Bense seyahatin sonunu getirmeyi sabırsızlıkla bekliyordum.

Bir hafta sonra Edinburgh'dan ayrılarak Coupar, St. Andrew's üzerinden geçip Tay kıyısından Perth'e, arkadaşımızın bizi beklediği yere vardık. Ancak o sırada bir yabancıyla sohbet edip gülüşecek ya da iyi bir misafirden beklenen keyifli ruh haliyle programlara katılacak gücüm olmadığından, Clerval'e tek başıma İskoçya turuna çıkmak istediğimi söyledim. "Sen keyfine bak ve burası randevu yerimiz olsun. Ben bir-iki ay kadar ortalarda olmayabilirim, ancak rica ederim programıma müdahale etme. İzin ver bir süre sükûnet içinde yalnızlığıma sığınayım. Umuyorum ki dönüşümde çok daha neşeli olur, sana daha iyi eşlik ederim."

Henry beni caydırmaya çalıştıysa da planımda ısrarcı olduğumu görünce itiraz etmekten vazgeçti. Sık sık yazmam için ricada bulundu. "Tanımadığım bu İskoçlarla olmaktansa yalnız gezilerinde sana eşlik etmeyi tercih ederim, öyleyse çabuk dön ki kendimi yeniden evimde hissedeyim, sevgili dostum. Senin yokluğunda böyle hissetmem imkânsız."

Dostumdan ayrıldıktan sonra İskoçya'nın ücra bir köşesine çekilerek işimi yalnız başıma tamamlamaya karar verdim. Canavarın beni takip ettiğine ve her şey bittiğinde eşini alabilmek için karşıma çıkacağına hiç şüphem yoktu.

Bu kararlılıkla kuzey dağlarını aşarak en ücra Orkney Adaları'ndan birine yerleştim. Yamaçlarını durmaksızın dalgaların dövdüğü bir kayadan ibaret olan bu ada, benimki gibi bir iş için uygun bir yerdi. Birkaç zavallı ineğe bir miktar otlak; çelimsiz, sıska kol ve bacaklarından sefillikleri gayet iyi anlaşılan beş kişilik halkına da biraz yulaf sağlayan çorak bir toprağı vardı. Halk kendileri için lüks sayılan sebze ve ekmeği, hatta taze suyu bile beş mil kadar uzaktaki anakaradan getiriyordu.

Adada topu topu üç adet köhne kulübe vardı ve ben geldiğimde içlerinden biri boştu. Onu da ben kiraladım. Kulübe iki odalıydı ve odalar yoksulluğun tüm sefilliğini yansıtıyordu. Dam çökmüştü, duvarlar sıvasızdı, kapı ise menteşelerinden ayrılmıştı. Evin onarılması için sipariş verdim, birkaç parça mobilya getirttim ve ardından evi satın aldım. Ada sakinlerinin duyuları yoksulluk ve sefillikten

körelmemiş olsaydı tüm bunlar şüphesiz şaşkınlık yaratırdı. Böylece gözetlenmeden, rahatsız edilmeden yaşadım ve ada sakinleri verdiğim bir miktar yiyecek ve giysiye karşılık bir teşekkür bile etmediler. İşte ıstırap insanın en temel duyarlılıklarını bile böylesine köreltiyordu.

Barınağında sabahlarımı çalışmaya ayırıyordum, ama akşamları hava elverişli olduğunda ayaklarımı döven gürül gürül dalgaları dinlemek için kayalık sahilde dolaşıyordum. Hem monoton hem de durmaksızın değişen bir manzaraydı bu. Aklıma İsviçre geliyordu; bu ıssız ve ürkütücü topraklardan ne kadar da farklıydı... Tepeleri bağlarla kaplı, vadilerinde yaşayan köylüler ise kalabalıktı. Güzelim gölleri, masmavi, uysal göğünü yansıtır, rüzgârla tedirgin olduklarında dahi kopan gürültü, devasa okyanusların güremelerinin yanında yaramaz bir bebeğin oynaşmalarını andırırdı.

İşte ilk günlerim böyle uğraşlarla geçti ancak işimde yol aldıkça uğraşlarım iyice korkunç, tiksinti verici bir hal aldı. Kimi zaman laboratuvarıma günlerce adım atamıyor, kimi zaman da işimi tamamlayabilmek için gece gündüz ter döküyordum. Kalkıştığım şey gerçekten de mide bulandırıcıydı. İlk deneylerim esnasında delice bir taşkınlık gözlerimi işin dehşetine karşı kör etmişti. Zihnim her an yaptığım işe odaklıydı, gözlerimse uğraşımın sefilliğini görmez olmuştu. Ama artık bu uğraştan soğumuştum ve ellerimin yaptıklarına yüreğim katlanamaz olmuştu.

İşte bu şartlar altında, dünyanın en rezil uğraşıyla meşgulken ve gömüldüğüm işten başımı bir an olsun kaldırmamı sağlayacak hiçbir şeyin bulunmadığı bir yalnızlığın içine gömülmüşken ruhsal dengemi yitirmeye başladım. Huzursuz ve tedirgindim. Her an belamla karşılaşmaktan korkuyordum. Bazen gözlerimi yere dikip oturuyor, başımı kaldırdığım anda bakmaktan en çok ürkütüğüm şeyle yüzleşmekten çekiniyordum. Ada sakinlerinin gözü önünden ayrılmaya cesaret edemiyor, yalnız kaldığım takdirde canavarın benden eşini istemesinden korkuyordum.

Bu arada çalışmamı sürdürüyordum ve hayli yol kat etmiştim. İşin tamamlanmasını tedirgin bir hevesle bekliyordum ve yüreğimi sıkıştıran, canavara dair tuhaf bir önseziyle karışık bu hissi sorgulamaya cesaret edemiyordum.

Bir akşam laboratuvarımda oturuyordum. Güneş batmış, ay denizden yükselmekteydi. İş yapmama yetecek kadar ışık olmadığından boş duruyor, o gecelik ara mı versem, yoksa dikkatimi toparlayarak işi mi tamamlasam, diye düşünüyordum. Orada öylece otururken kapıldığım düşünceler, yaptığım işin sonuçlarını değerlendirmeye itti beni. Bundan üç yıl önce yine aynı şeye kalkışmış, nihayetinde benzeri görülmemiş bir barbarlıkla paramparça ettiği kalbimi sonsuz bir pişmanlıkla dolduran iblisi yaratmıştım. Şimdi bir kez daha mizacını hiç bilmediğim bir yaratığı şekillendirmekle meşguldüm. O yaratık eşinden on bin kat daha fesat olabilir ve öldürmekten, sefillikten zevk alabilirdi. Canavar, insanlardan uzaklaşmaya, çöllerde saklanmaya söz vermişti belki, ama dışisinin böyle bir vaadi yoktu ve büyük ihtimalle düşünen, akıl yürüten bir yaratığa dönüşecek olan bu dişi, yaratılışından önce yapılmış bir anlaşmaya uymayı reddedebilirdi. Hatta ikisi birbirlerinden nefret edebilirlerdi. Çirkinliğinden tiksinerik yaşamış bir hilkat garibesi, aynı çirkinliği karşısında dişi suretinde bulduğunda ondan nefret etmeyecek miydi? Üstelik dişisi de ondan tiksinerik insanın güzelliğine yönelebilir, hatta eşini bırakırsa, yalnız kalan canavar kendi türü tarafından terk edilmenin etkisiyle kontrolden çıkabilirdi.

İkisi Avrupa'dan ayrılırsalar ve Yeni Dünya'nın çöllerini mesken tutsalar dahi, iblisin uğruna yanıp tutuştuğu arzuların en başında çocuk sahibi olmak gelecek ve şeytanın soyu yeryüzünde türeyecekti. Böylece insan türünün varlığı istikrarsızlaştırarak, tehlikeye girecekti. Kendi çıkarım adına geleceğin nesillerini böylesi bir lanete maruz bırakmaya hakkım var mıydı? İşin aslı, yarattığım varlığın safsatalarına kanmış, şeytani tehditleri karşısında tutulup kalmıştım. Vaadimin korkunçluğunun ilk kez farkına varıyordum. Gelecek nesillerin beni bir parça huzur uğruna belki de tüm insan ırkının varlığını sona erdirmeyi göze almış, bencil bir musibet gibi lanetleyeceklerini düşününce içim titredi.

İşte o anda başımı kaldırıp da ay ışığı altında, pencerenin kenarında dikilen iblisi görünce baştan ayağa ürperdim ve yüreğim duracak gibi oldu. Bana verdiği görevi yerine getirdiğim yerde gözlerini dikmiş bana bakarken dudakları insanın kanını donduran bir gülümsemeye kıvrılmıştı. Evet, bunca zaman gerçekten de beni takip etmişti. Ormanlarda gezinmiş, mağaralarda gizlenmiş, uçsuz bucaksız, تنها fundalıklarda saklanmıştı. Şimdi ise ne kadar yol aldığımı görmek ve vaadimi gerçekleştirmemi sağlamak üzere gelip karşıma dikilmişti.

Ona baktığımda, yüzünde müthiş bir kötülük ve hainlik okunuyordu. Onun gibi bir tane daha yaratmak için söz verdiğimi düşününce bir deliliğe kapıldım ve hırsımdan tir tir titreyerek üstünde uğraştığım şeyi paramparça ettim. Canavar, gelecekteki mutluluğunu bağladığı yarattığı parçaladığımı görünce melun bir çaresizlik ve intikam duygusu içinde uluyarak çekip gitti.

Bense kapıyı kilitleyerek odadan çıktım ve işime bir daha asla dönmemeye yemin ettim. Sonra da titreyen adımlarla köşeme çekildim. Yapayalnızdım; yanımda kederimi dağıtacak, beni en korkunç hayallerin sarsıcı ağırlığından kurtaracak hiç kimse yoktu.

Aradan birkaç saat geçtiğinde hâlâ pencerenin kenarında oturmuş denizi izliyordum. Rüzgâr dindiği, tüm tabiat suskun ayın gölgesinde istirahat çekildiği için, denizde en ufak bir kıpırtı yoktu. Suyun üstünde sadece birkaç balıkçı teknesi görülüyordu ve ara sıra tatlı bir esinti, birbirine seslenen balıkçıların seslerini alıp getiriyordu. Derinliğinin tam olarak farkına varamasam da dışarıdaki sessizliği hissedebiliyordum, ta ki kulağıma kıyıya yaklaşan kürek sesleri çalınana ve birisi evimin yakınında karaya çıkana kadar.

Bundan birkaç dakika sonra sessizce içeri girilmeye çalışılıyormuş gibi kapımın gıcırdadığını

duydum. Baştan ayağa titremeye başladım. Gelen kim olduğunu sezmiştim, yakınımıdaki kulübede yaşayan köylülerden birini uyandırmak istiyordum, ama tıpkı tehlikeden kaçmaya çalışıp da olduğumuz yere çakılıp kaldığımız kâbuslarda hissettiğimiz türden bir çaresizlik duygusunun etkisiyle kıpırdayamaz olmuşum.

Dışarıdan gelen ayak seslerini duyabiliyordum. Nihayet kapı açıldı ve tüylerimi diken diken eden o ucube görüldü. Kapıyı kapadıktan sonra yanıma gelerek güçlükle kontrol ettiği sesiyle konuştu, "Başladığın işi bozdun, amacın nedir? Sözümden dönmeye nasıl cesaret edersin? Dünyanın eziyetini, sefaletini çektim. Seninle birlikte İsviçre'den ayrıldım. Ren'in kıyılarında, adalarda, dağlarda süründüm. İngiltere'nin çayırlarında, İskoçya'nın bozkırlarında yattım kalktım. İnanılmaz güçlülere, soğuğa, açlığa katlandım da sen şimdi kalkmış bütün ümidimi yıkıyorsun!"

"Defol, git buradan! Evet, sözümden dönüyorum. Senin gibi bir ucubeyi, zalimi bir daha asla yaratmayacağım," dedim.

"Seni köle! Şimdiye kadar mantığına hitap etmeye çalıştım, ama sen bu lütfuma layık olmadığını kanıtladın. Unutma ki gücüm çok büyük. Şimdi kendini perişan olmuş gibi görüyorsun, ama ben öyle perişan edeceğim ki seni, gün yüzü görmek istemeyeceksin. Sen benim yaratıcımın ben de senin efendimim, derhal itaat et!" diye diretti.

"Kararsızlığımı geride bıraktığım anda gücünle çıkıyorsun karşıma. Tehditlerinle zulme sürükleyemezsin beni. O tehditler ancak kötülüklerine eşlik edecek bir yoldaş yaratmamaktaki kararımı pekiştirir, öldürmekten ve sefillikten zevk alan bir iblisi, soğukkanlılıkla yeryüzüne mi salsaydım? Yıkıl karşımdan! Kararım kesindir ve sözlerin öfkemi azdırmaktan başka hiçbir işe yaramaz," diye karşılık verdim.

Kararlılığımı gören canavar öfkeyle dişlerini gıcırdatarak konuştu, "Her insan gönlüne göre bir eş bulsun, her yaratığın bir dengi olsun da, bir tek ben mi yalnız kalayım? İçim sevgiyle doluydu, ama karşılığında yalnız horgörü ve aşağılama buldum. Ey, insan evladı! Benden nefret edebilirsin ama kendini kolla! Bundan sonraki günlerin korku ve keder içinde geçecek ve yakında üstüne inecek darbe, mutluluğunu sonsuza kadar elinden koparıp alacak. Ben sefalet içinde sürünürken, mutlu olacağını mı sandın yoksa? Diğer arzularımı ayaklarının altına alabilirsin ama bundan böyle bana gün ışığından, yiyip içtiğimden daha kıymetli olacak intikamımı asla!"

Ben ölecek olsam da önce bana zulüm ve işkence eden sen, felaketini seyredecek gün ışığına lanetler yağdıracaksın. Unutma ki ben korkusuzum ve bu nedenle de güçlüyüm. Bir yılanın sinsiliğiyle gözleyeceğim seni, tıpkı onun gibi zehrimi akıtabileyim diye. Çektirdiğin acılara çok pişman olacaksın."

"Defol git buradan iblis! Çirkin sözlerinle zehirleme havayı. Kararımı açıkladım sana, sözlerine boyun eğecek kadar yüreksiz de değilim. Rahat bırak beni, dönmem artık hükmümden."

"Öyle olsun. Gidiyorum ama sakın unutma düğün gecende görüşeceğiz."

Bu sözler üstüne ileri doğru atıldım ve, "Hain! ölüm fermanımı imzalamadan önce kendini emniyete alsan iyi edersin," dedim.

Onu yakalayacaktım, ama elimden kurtularak telaşla evi terk etti. Birkaç dakika sonra kayığına atlayıp suda ok gibi ilerleyerek dalgaların arasında kaybolduğunu gördüm.

Ortalık yeniden sessizliğe bürünmüştü fakat canavarın sözleri hâlâ kulaklarımda çınılıyordu. Huzurumun katilinin izini sürüp, onu okyanusa fırlatmak için öfkeyle yanıp tutuşuyordum. Eziyet ve acı dolu binbir hayal zihnime üşüşürken, odamı telaşlı adımlarla arşınlamaya ve ciddi şekilde

kaygılanmaya başladım. Ne diye peşine düşüp ölesiye bir mücadeleye girmemiştin ki? Onun yerine çıkıp gitmesine, anakaraya doğru yol almasına göz yummuştum. Sonu gelmez intikamını alabilmek için kendisine kimi kurban seçeceğini düşündükçe tir tir titriyordum. Sonra yeniden sözlerini hatırladım... Dügün gecende görüşecegiz.” Demek kaderimi belirleyecek gün, o gündü. O saatte ölüp gitmeli ve canavarın hıncım hem tatmin hem de yok etmeliydim. Bu düşünce beni hiç korkutmadı, ama gözü yaşlı, sevgili Elizabeth’imi ve sevgilisinin acımasızca katledildiğini öğrendiği zaman çekeceği sonsuz acıları düşününce aylardır ilk kez gözlerim’ den yaşlar süzölmeye başladı ve tüm gücümle savaşımadan düşmanıma teslim olmamaya karar verdim.

Gece öylece gelip geçti. Güneş okyanustan yükseldiğinde duygularım biraz yatışmıştı, tabii öfkenin şiddeti, ümitsizliğin derinlerine çöktüğünde ortaya çıkan şeye yatışmak denirse. Gece kavganın yaşandığı o korkunç sahneyi, yani evimi terk ederek, sahilde yürüyüşe çıktım. Denizi sevdiklerimle aramda aşılmaz bir engel gibi görüyordum. Öyle olmasını dilemedim desem de yalan olur. Gerçekten de bitap halimle, ömrümün geri kalanını o ıssız kayalığın üstünde geçirmeyi arzuluyordum, ama ani bir kederin şokuyla sarsılmaksızın. Geri dönsen ya kurban edilecektim ya da canım kadar sevdiklerimin, ellerimle yarattığım canavarın pençesinde yitip gidişlerine şahit olacaktım.

Sevdiklerinden ayrı düşmüş, acı içinde kıvranan, huzursuz bir hayalet misali gezdim durdum adada, öğle vakti gelip de güneş iyice yükseldiğinde çimenlerin üstüne uzanıp uyuyakaldım. Bir önceki gecenin tamamını uyanık geçirdiğim için sinirlerim gerilmiş, ıstıraptan ve etrafı gözlemekten gözlerim yanmaya başlamıştı. Uyku beni canlandırdı. Uyandığında kendimi yeniden insan ırkına aitmiş gibi hissettim ve olup bitenler üstüne soğukkanlılıkla düşünmeye başladım. Ancak iblisin sözleri hâlâ kulaklarımda matem çanı gibi çınılıyordu. Bir rüya gibi görünüyordu o sözler, ama gerçeklik kadar da belirgin ve eziciydiler.

Güneş çoktan battığı halde hâlâ kıyıda oturmuş, iyice açılan iştahımı yulaflı çöreklerle yatıştırıyordum ki bir balıkçı teknesinin yaklaştığını ve teknedeki bir adamın bana bir paket getirmekte olduğunu gördüm. Paketin içinde Cenevre'den gelen mektupların yanı sıra bir tane de Clerval'den, kendisine katılmamı rica eden bir mektup vardı. Bulunduğu yerde vaktini boşa harcadığını, Londra'da edindiği arkadaşlarının Hindistan yatırımlarını tamamlamak üzere geri dönmelerini istediklerini söylüyordu. Dönüş tarihini daha fazla geciktiremeyecekti, ama Londra gezisinden sonraki uzun yolculuğuna umduğundan da erken başlayacaktı ve dostluğumu kendisinden esirgememem için ricada bulunuyordu. Bu nedenle de ıssız adamı terk ederek birlikte güneye doğru gitmek üzere kendisiyle Perth’te buluşmamı istiyordu. Bu mektup beni bir nebze de olsa hayata döndürdü ve iki gün içinde adayı terk etmeye karar verdim.

Ancak gitmeden önce tamamlamam gereken bir iş vardı ki düşüncesi dahi içimi ürpertiyordu; kimya gereçlerimi toplamam gerekiyordu ve bunun için de iğrenç çalışmalarımı yürüttüğüm odaya girmek, midemi bulandıran alet edevatla uğraşmak zorundaydım. Ertesi gün şafak vakti cesaretimi toplayarak laboratuvarın kapısını açtım. Kısmen tamamlanmış yarattığın paramparça ettiğim artıkları sağa sola saçılmıştı. Kendimi adeta bir canlının etini lime lime etmiş gibi hissettim. Aklımı başıma toplayabilmek için bir an duraksadıktan sonra odaya girdim. Titreyen ellerle gereçleri odadan dışarı taşıdım, ama çalışmalarımın geriye kalan artıkları köylüleri korkutmamam ya da şüphelendirmemem gerektiğini düşündüm. Bu nedenle de artıkları bir sepete doldurduktan sonra üstlerine bol miktarda taş yığdım. Sepeti gece denize atmak üzere bir kenara koydum. Bu arada da kimya gereçlerimi temizleyerek düzenlemek üzere sahilde oturdum.

İblisin ilk ortaya çıktığı geceden beri duygularım mutlak bir dönüşüm geçirmişti, önceleri çaresizlik içinde vaadime, doğurabileceği tüm sonuçlara rağmen yerine getirilmesi gereken bir şey

gözüyle bakıyordum. Şimdi ise gözümün önünden bir perde kalkmış ve her şeyi ilk kez tüm netliğiyle görüyor gibiydim. Yaptıklarımı bir kez daha tekrarlamak artık aklımın köşesinden dahi geçmiyordu. Duyduğum tehditler ruhumu sıkıntıya boğduysa da herhangi bir eylemimle olabilecek engellebileceğimi düşünmüyordum. İblisin bir benzerini yaratmanın bencilliklerin en büyüğü olduğuna kanaat getirmiş, farklı bir sonuca ulaşmama neden olabilecek her tür düşünceyi zihnimden uzaklaştırmıştım.

Sabah saat iki ile üç arasında ay yükselince sepetimi küçük bir tekneye atarak kıyıda dört mil kadar açıldım. Ortalık tamamen ıssızdı; birkaç tekne karaya dönüyor, bense onlardan uzaklaşıyordum. Kendimi dehşet bir suçu işlemenin eşiğindeki gibi hissediyor, korkudan titreyerek binlerine rast gelmekten kaçmıyordum. O âna kadar ışıltıdamakta olan ayın bir ara bulutlarla gölgelenmesiyle çöken karanlığı fırsat bilerek sepetimi denize fırlattım. Sepetin batarken çıkardığı fokurtuları dinledikten sonra oradan uzaklaştım. Bundan sonra gökyüzü iyice bulutlandıysa da hava, yeni yeni yükselen kuzeydoğu rüzgârına rağmen güzeldi. Rüzgâr beni canlandırarak içimi öyle tatlı duygularla doldurdu ki suda biraz daha kalmaya karar verdim. Dümeni sabitleyerek teknenin zeminine uzandım. Ay bulutların arkasına gizlenmiş, her yere karanlık çökmüştü. Duyabildiğim tek ses, dalgaları yararak ilerleyen teknenin sesiydi. Suyun hışırtısı bana ninni gibi geldi ve kısa süre sonra derin bir uykuya daldım.

Bu şekilde ne kadar vakit geçirdiğimi bilmiyorum, ama uyandığında güneş doğalı epey olmuştu. Rüzgâr Şiddetlenmiş, dalgalar küçük teknemin güvenliğini tehdit etmeye başlamıştı. Rüzgârın kuzeydoğudan geldiğini anladım. Tekneye bindiğim kıyıda hayli açıklara sürüklenmiş olmalıydım. Çark etmeye çalıştım, ama bunu bir kez daha denersem teknenin su alacağını fark ettim. Mevcut şartlar altında tek yapabileceğim, rüzgârı arkama alarak ilerlemektir. Biraz korktuğumu itiraf etmeliyim. Yanımda pusulam yoktu ve bulunduğum yerin coğrafyasına pek aşina olmadığım için güneşten de faydalanamıyordum. Koskoca Atlantik'e kadar sürüklenip açlıkla mücadeleye girmek zorunda kalabilir ya da etrafımda çırpınıp köpüren dalgalar tarafından yutulabilirdim. Denize açılalı saatler olduğundan şimdiden susuzluk çekmeye başlamıştım, büyük ihtimalle yepyeni sıkıntılar da yoldaydı. Başımı kaldırıp rüzgârın önüne katarak götürdüğü bulutlarla dolu göğe, sonra da denize baktım. Bu deniz benim mezarım olacaktı. “İblis, işte görevin tamamlandı!” diye bağırdım. Sonra geride kalacak ve canavarın acımasız, amansız öfkesine kurban gidecek olan Elizabeth'i, babamı ve Clerval'i düşündüm. Bu düşünce beni öyle ümitsiz ve korku dolu hayallere sürükledi ki her şeyin sonuna yaklaştığım şu an dahi düşününce ürperiyorum.

Bu şekilde birkaç saat geçti. Güneş ufukta alçaldıkça rüzgâr yavaş yavaş tatlı bir esintiye dönüştü ve deniz dalgalarından arındı. Ancak hemen ardından sular iyice kabardı. Midem bulanmıştı ve dümene güçle hâkim oluyordum ki güney yönünde yükselen karayı gördüm.

Yorgunluktan, saatler süren gerginlikten bitap düştüğüm bir sırada hayata dair aniden karşıma çıkan bu işaret, yüreğimi sımsıcak bir sevinçle doldurdu ve gözlerime yaşlar hücum etti.

Ne kadar da değişik hislerimiz ve ne tuhaftı en kederli anımızda bile hayata tutunma aşkımız! Giysilerimi kullanarak kendime bir yelken daha yaptım ve hevesle rotamı karaya doğru çevirdim. Karşımdaki kara parçasının yabanıl ve kayalık bir görünümü vardı, ama yaklaştıkça medeniyetin izlerini görmeye başladım. Kıyıda birkaç taşıt görünce kendimi yeniden medeni dünyaya dönmüş gibi hissettim. Karanın kıvrımlarını dikkatle takip ettim ve nihayet küçük bir burnun arkasından yükselen çan kulesini fark ettim. Son derece bitkin olduğum için doğrudan kolayca yiyecek bulabileceğim kasabaya yöneldim. Neyse ki yanımda para vardı. Bunu dönünce küçük bir kasaba ve güzel bir liman gördüm ve yüreğim bu beklenmedik kurtuluşun sevinciyle gümbürdeyerek limana girdim.

Tekneyi bağlamakla, yelkenleri toplamakla uğraştığım sırada birkaç kişinin olduğum yere doğru yürüdüğünü gördüm. Beni gördüklerine hayli şaşırmış gibiydiler ama yardım eli uzatmak yerine el kol hareketleri yaparak fısıldaşmaya başladılar. Normal şartlar altında bu davranışlar bende şüphe uyandırır. O anda yalnızca İngilizce konuştuklarını fark edebildim ve hemen bu dilde konuşmaya başladım. "Sevgili dostlar," dedim, "rica etsem bana bu kasabanın adını ve nerede olduğumu söyler misiniz?"

"Yakında öğrenirsin," dedi boğuk sesli bir adam. "Pek hoşuna gitmez belki burası, ama emin ol kimse sana nereden geldiğini sormayacaktır."

Böylesine kaba bir karşılık almak beni müthiş şaşırtmıştı ve adamın yanındakilerin çatık kaşlarını, kızgın yüzlerini görünce telaşlanmaya başlamıştım. "Neden böyle kaba konuşuyorsunuz?" dedim. "İngilizlerin yabancılara böyle münasebetsizlik etmek gibi âdetleri yoktur eminim."

"İngilizlerin âdeti nedir bilemem, ama mandalılar hainlerden nefret eder," dedi.

Bu tuhaf sohbet devam ederken kalabalığın gittikçe büyüdüğünü fark ettim. İnsanların yüzlerinde merakla karışık bir öfke ifadesi vardı ki bu da canımı sıkıyor, biraz da endişelendiriyordu beni. Nerede konaklayabileceğimi sorduysam da cevap veren olmadı. Ardından yürümeye başladım. Peşimden gelen, etrafımı saran kalabalıktan mırıltılar yükseldi. Az sonra kaba saba bir adam yanıma yaklaşarak omzuma dokundu ve, "Beyefendi, şahsınızla ilgili bilgi vermek için benimle birlikte Mr. Kirwin'e gelmelisiniz," dedi.

"Mr. Kirwin de kim? Neden şahsımla ilgili bilgi verecekmişim? özgür bir ülke değil mi burası?"

"Öyle tabii, beyefendi. Ahlaklı insanlar için öyle. Mr. Kirwin hâkimdir ve sizin de dün gece burada ölü bulunan kişi hakkında ifadeniz alınacak."

Bu cevap karşısında şaşırsam da hemen kendimi toparladım. Sonuçta ben masumdum, bunu kolayca kanıtlayabilirdim. Bu düşünceyle sessizce kılavuzumu takip ettim ve kasabanın en güzel evlerinden birine götürüldüm. Yorgunluk ve açlıktan kendimden geçmek üzereydim, ama çevremi kuşatan kalabalığa bakınca tüm gücümü toplamanın doğru olacağını, bitkin görünümümün şüpheli ya da suçlu olduğum izlenimini uyandırabileceğini düşündüm. Oysa birkaç dakika sonra beni perişan edecek, yarattığı dehşet ve çaresizlik hissiyle rezil olmaya veya ölüme dair tüm korkularımı alt edecek felaketten tamamen bihaberdim.

Bu noktada biraz durmalıyım, çünkü birazdan anlatacağım korkunç hikâyeyi detaylarıyla anımsayabilmek için tüm gücümü toplamam gerekiyor.

Az sonra sakin ve yumuşak mizaçlı bir ihtiyar olan hâkimin huzuruna çıkarıldım. Ancak bana biraz haşın bakışlarla baktıktan sonra kılavuzlarıma dönerek olayın şahitlerini sordu.

Yarım düzine kadar adam öne çıktılar ve hâkimin söz verdiği bir tanesi, önceki gece oğlu ve kayınbiraderi Daniel Nugent'le birlikte balık avlarken, saat on sularında kuzeyden tuhaf bir rüzgâr esince limana yöneldiklerini söyledi. Çok karanlık bir gece olduğu ve ay henüz yüzünü göstermediği için limana değil, alışageldikleri gibi iki mil kadar aşağıdaki koya yanaşmışlardı. Karaya elinde ağlarıyla önce kendisi çıkmış, diğerleri onu biraz geriden takip etmişlerdi. Kumsalda ilerlerken ayağı bir şeye takılınca boylu boyunca yere serilmişti. Tanıdıkları yardıma yetişmiş ve fenerin ışığıyla baktıklarında ölü gibi görünen bir adama takıldığını anlamışlardı. İlk başta cesedin boğulduktan sonra dalgalarla kıyıya sürüklenen birine ait olduğunu düşünmüş, ama yakından inceleyince adamın giysilerinin ıslak olmadığını, hatta bedeninin Henüz soğumadığını fark etmişlerdi. Adamı hemen yakındaki yaşlı bir kadının kulübesine taşıyarak hayata döndürmeye çalışmış, fakat başarılı olamamışlardı. Buldukları kişi yirmi beş yaşlarında, yakışıklı bir gence benziyordu. Boğularak öldürüldüğü belliydi, çünkü boynundaki mor parmak izlerinden başka mücadele ettiğine dair hiçbir iz yoktu.

Bu ifadenin ilk kısmı en ufak bir şekilde ilgimi çekmedi, ama boyundaki parmak izlerini duyunca kardeşimin öldürülüşünü hatırladım ve müthiş bir sıkıntıya kapıldım. Ardından elim kolum titremeye, gözlerim buğulanmaya başlayınca destek almak için bir koltuğa yaslandım. Hâkim beni dikkatle inceledi ve durumumu doğal olarak olumsuz yorumladı.

Oğul, babasının ifadesini doğruladı, ama sıra Daniel Nugent'e gelince o akrabası takılıp düşmeden hemen önce kıyıda açıkta, içinde tek bir kişi olan bir tekne gördüğüne yemin etti ve birkaç yıldızın ışığı altında anlayabildiği kadarıyla gördüğü bu tekne, benim az önce karaya yanaştığım teknenin aynıydı.

Ardından bir kadın sahile yakın oturduğunu ve kulübesinin kapısı önünde balıkçıların dönüşünü beklediği bir sırada, cesedin bulunmasından yaklaşık bir saat kadar önce, içinde tek bir kişi olan bir teknenin, cesedin sonradan bulunduğu yerden denize açıldığını söyledi.

Başka bir kadın, balıkçıların ifadesini doğrulayarak evine bir ceset getirildiğini ve bedeninin o sırada henüz soğumamış olduğunu söyledi. Adamı yatağa yatırıp vücudunu ovuşturmuşlardı, Daniel ise ilaç almak için kasabaya gitmişti, ama artık çok geçti.

Karaya çıkışımla ilgili birkaç kişiye sorular soruldu ve hepsi de gece çıkan kuzey rüzgârıyla birlikte benim büyük ihtimalle saatlerce denizde sürüklenmiş ve mecburen ayrıldığım noktaya geri dönmüş olduğum konusunda hemfikirler. Üstelik görünüşe bakılırsa cesedi başka bir yerden getirmiştin ve karaya çıktığım yeri tanımayışın da yanaştığım limanın... kasabasının cesedi attığım yere uzaklığının farkında olmadığını gösteriyordu.

Kanıtları dinleyen Mr. Kirwin, cesedin tetkik için alındığı odaya götürülmemi ve vereceğim tepkiyi görmek istediğini söyledi. Bu fikir aklına büyük ihtimalle cinayet şeklinin açıklandığı sırada vermiş olduğum tepkiden gelmişti. Söylendiği üzere hâkim ve birkaç kişi tarafından hana götürüldüm. Geçirdiğim olaylı gecede meydana gelen tuhaf tesadüflere şaşırılmamak elde değildi, ama cesedin bulunduğu sırada kaldığım adadaki birkaç kişiyle sohbet ettiğimi bildiğimden, son derece sakinim.

Cesedin bulunduğu odaya girdim ve tabutun yanına götürüldüm. Gördüğüm şey karşısında

hissettiklerimi nasıl tarif etsem, bilemiyorum. Şu an bile dehşetle sarsılıyorum ve o korkunç ânı titremeden, acı çekmeden anamıyorum. Henry Clerval'ın cansız bedenini önümde boylu boyunca uzanmış görünce, cesedin tetkiki, hâkimin ve tanıkların varlığı gözlerimin önünden bir rüya gibi gelip geçti. Ardından soluğum kesildi ve kendimi cesedin üstüne fırlatarak haykırdım: "ölüm saçan entrikalarım senin de mi canını elinden aldı, sevgili Henry'm? iki kişinin felaketine sebep olmuştum, diğerleri de kaderlerini bekliyordu ama sen, Clerval, dostum benim, can yoldaşım..."

Bedenim çektiğim ıstıraba daha fazla dayanamadı ve şiddetli sarsıntılar içinde odadan dışarı çıkartıldım.

Bunu bir humma takip etti. Aylarca ölümün eşiğinde bekledim. Sonradan öğrendiğime göre korkunç şeyler sayıklamışım; kendimi William'ın, Justine'in ve Clerval'ın katili ilan etmişim. Bazen bakıcılarıma, bana eziyet eden iblisi öldürmeme yardım etmeleri için yalvarmışım. Bazen de canavarın parmaklarını boynumda hissederek acı ve korkuyla haykırmışım. Neyse ki anadilimde konuştuğum için söylediklerimi yalnız Mr. Kirwin anlayabilmiş, ama çırpınışlarım ve acı dolu çığlıklarım herkesi korkutmaya yetmiş.

Neden ölmedim? Hiçbir insanın çekmediği çileyi çeken biri olarak neden o şuarsuzluk ve istirahat haline kavuşamadım? ölüm tazecik çocukları, sevgi dolu anne babaların tek umudu olan o varlıkları çekip alıyor; kim bilir kaç yeni gelin ya da genç âşık bir gün önce sağlık ve ümitle doluyken ertesi gün solucanlara yem olmuş, mezarında çürümeye bırakılmıştır! Benim hamurumda ne vardı ki, dönen bir teker misali çektiğim eziyetleri durmaksızın tekrarlayan bunca sarsıntıya katlanabiliyordum?

Ne var ki kaderimde hayatıma devam etmek vardı ve iki ay sonra bir rüyadan uyanırcasına kendimi hapisanede, pis bir yatağın üstüne uzanmış, etrafım mahkûmlar, gardiyanlar, zincirler ve zindanlara has diğer şeylerle kuşatılmış halde buldum. Şuurum yerine geldiğinde sabah vakti olduğunu hatırlıyorum. Olanların ayrıntılarını unutmuşum, sadece büyük bir felaket atlattığımı hissediyordum. Ancak etrafıma bakıp da parmaklıkları pencereleri ve içinde bulunduğum odanın sefaletini görünce tüm anılar zihnime hücum etti ve acıyla inledim.

İnlemem yanı başımdaki sandalyede uyuyan yaşlı kadını rahatsız etti. Gardiyanlardan birinin karısı olan bu kadın ücretli hemşireydi ve çehresi, ait olduğu sınıfa has kötü niteliklerin tamamını yansıtıyordu. Yüz hatları acı çekenleri aldırış etmeden izlemeye alışkın insanlarınki gibi kaba ve sertti. Sesinin tonu da katıksız umursamazlığını aksettiriyordu. Benimle İngilizce konuştuğunda sesini acı içinde kıvrandığım sırada duyduğum seslerden birine benzettim. "Daha iyice misiniz, beyefendi?" dedi.

Cılız bir sesle, aynı dilde karşılık verdim. "İyiyim galiba. Ama her şey doğruysa, gördüklerim bir rüya değildiyse, hâlâ hayatta olup da o acı ve dehşeti yaşayacağım için çok üzgünüm."

"Eğer öldürdüğünüz beyi kastediyorsanız," dedi yaşlı kadın, "Bence de ölseniz daha iyiydi, çünkü tahminimce işiniz zor! Tabii beni alakadar etmez. Görevim size bakmak, sizi iyileştirmek. İşimi vicdanım rahat yaparım ben. Herkes öyle yapsa iyi olurdu doğrusu." ölümün kıyısından dönmüş birine böylesi duygusuz sözler söyleyebilen kadından tiksintiyle çevirdim yüzümü. Ancak kendimi hayli bitkin hissediyor, olup bitenleri kafamda toparlayamıyordum. Hayatım bana baştan sonra bir rüya gibi görünüyordu. Kimi zaman gerçekliğinden dahi şüphe ediyordum, çünkü zihnimde gerçek izlenimi uyandırmıyordu.

Gözlerimin önünden akıp giden görüntüler belirginleştikçe kaygılarım arttı. Yanımda sevgisiyle beni teselli edecek, yardım elini uzatacak kimsecikler yoktu. Doktor gelip ilaçlar yazarak gidiyor, ihtiyar kadın da onları hazırlıyordu. Ancak doktor tam anlamıyla kayıtsız, hemşire ise son derece

kabaydı. Bir katilin kaderi, parasını alacak cellattan başka kimi ilgilendirirdi ki?

İşte ilk başlarda düşüncelerim bunlardı, ama kısa süre sonra Mr. Kirwin'in bana büyük bir merhametle yaklaşmış olduğunu öğrendim. Benim için hapishanenin (sefaletine rağmen) en güzel hücrelerini hazırlatmış, doktoru ve hemşireyi de yine o bulmuştu. Nadiren ziyaretime geldiği doğrudu, ama insanların acılarını dindirmeyi ne kadar arzulasa da bir katilin ıstırap içinde kıvranışına tanıklık etmek istemiyordu. O yüzden de arada bir uğrayarak iyi bakılıp bakılmadığımı kontrol ediyor, ziyaretlerini uzun aralıklarla, kısa süreli tutuyordu.

Yavaş yavaş toparlandığım günlerden birinde gözlerim yarı açık, yanaklarım ceset gibi kül rengine dönmüş halde sandalyeme oturtulmuştum. Acı ve kederden perişan düşmüş, sık sık sefil bir dünyada yaşamaktansa ölmenin daha iyi olacağını düşünür olmuştum. Bir keresinde zavallı Justine'den daha az masum biri olarak kendimi suçlu ilan edip ceza çekmeyi düşündüm. Hücremin kapısı açılıp da içeri Mr. Kirwin girdiğinde düşüncelerim bunlardı. Mr. Kirwin'in yüzü anlayış ve merhamet doluydu; yanıma bir sandalye çekerek oturdu ve Fransızca konuşmaya başladı. "Bu ortamın sizin için katlanılmaz olduğunu tahmin ediyorum. Rahatınızı sağlamak için yapabileceğim bir şey var mı?"

"Teşekkür ederim, ama bahsettiklerinizin hiçbir önemi yok benim için. Bu dünyada rahata ermem mümkün değil," diye cevap verdim.

"Sizin gibi tuhaf talihsizliklerle boğuşmuş biri için, bir yabancıнын gösterdiği ilginin fazla kıymeti yoktur bilirim. Ancak yakında kederinizden sıyrılacağınızı umuyorum, çünkü hakkınızdaki suçlamalardan kurtulmanızı sağlayacak kanıtlar kolayca elimize geçecektir," dedi.

"Şu an çok daha ciddi endişelerim var. Tuhaf birtakım olaylar silsilesinin nihayetinde dünyanın en sefil insanı oluverdim. Maruz kaldığım zulüm ve eziyetlerden sonra ölüm gözümü korkutabilir mi?" diye sordum.

"Son zamanlarda yaşanan tuhaf tesadüflerden daha talihsiz ve acı bir şey olamaz hakikaten. Beklenmedik bir kaza sonucu misafirperverliğiyle ünlü bu kıyıya sürüklendiniz, karaya adınızı atar atmaz ise tutuklanarak cinayetle itham edildiniz. Karşınıza çıkan ilk manzaraysa caninin biri tarafından akıl almaz bir şekilde öldürüldükten sonra yolunuzun üstüne bırakılan dostunuzun cesedi oldu."

Mr. Kirwin bunları söylerken olayların içimde uyandırdığı derin kedere rağmen hakkımda bildikleri karşısında şaşırmadan edemedim. Şaşkınlığım yüzüme de yansımış olmalıydı ki Mr. Kimin hemen sözlerine açıklık getirdi. "Hastalanıp yatağa düşmenizden hemen ardından şahsınızla ilgili tüm belgeler bana getirildi. Talihsizliğinizi ve rahatsızlığınızı tanıdıklarınıza iletebilmek için herhangi bir bilgiye ulaşmak amacıyla belgeleri dikkatlice inceledim. Diğerlerinin yanı sıra babanızdan olduğunu tahmin ettiğim bir mektup buldum. Vakit kaybetmeksizin Cenevre'ye haber gönderdim. Mektubumu göndereli yaklaşık iki ay oldu. Ancak siz hâlâ hastasınız, şu an bile titriyorsunuz. Hiçbir heyecanı kaldıracak durumda değilsiniz."

"Belirsizlik en talihsiz olaydan bin kat beter bir durum. Lütfen söyleyin, yine ne tür bir ölüm oyunu oynandı? Sırada kimin yasını tutmak var?" diye sordum.

Mr. Kirwin kibarca, "Ailenizden herkesin sıhhati yerinde," dedi. "Üstelik biri, bir dost ziyaretinize geldi."

Neden böyle düşündüm bilemiyorum, ama birden canavarın şeytani taleplerine boyun eğmem için sefaletimle alay etmeye, Clerval'in ölümünü yüzüme vurmaya geldiği hissine kapıldım. Ellerimle yüzümü örterek acı acı inledim. "Ah! Götürün onu buradan! Görmek istemiyorum, Tanrı aşkına izin

vermeyin içeri girmesine!”

Mr. Kirwin bana endişeli bir ifadeyle bakmaya başladı. Haykırışlarımı ister istemez suçluluğuma yormuştu ve sert bir sesle; “Babanızın ziyaretinin sizde, böyle çılgın bir nefret yerine hoşnutluk uyandıracağını düşünmüştüm, delikanlı,” dedi.

Vücudumdaki kasılmış her bir uzuv ve kas, rahatlamanın etkisiyle gevşerken, “Babam mı?” diye haykırdım. “Gerçekten babam mı geldi? Ne güzel, ah ne güzel! İyi ama nerede? Neden hemen yanıma gelmiyor?”

Tavrımdaki değişiklik hâkimi hem şaşırttı hem de memnun etti. Belki de tepkimin geçici bir delilik ânı olduğunu düşündü. Hemen eski anlayışlı tavrına döndü. Ayağa kalkıp bakıcımla birlikte hücreden çıktı ve hemen arkasından içeri babam girdi.

O anda beni babamın gelişinden daha çok memnun edecek hiçbir şey yoktu. Ona elimi uzatarak, “Ah, demek iyisin, peki ya Elizabeth ve Ernest nasıllar?” diye haykırdım.

Babam ikisinin de sağ salim olduğunu anlatarak beni yatıştırılmaya ve can kulağıyla dinlediğim bu konular hakkında uzun uzadıya konuşarak moralimi düzeltmeye çalıştı. Ancak çok geçmeden neşe denen şeyin zindanda yeşeremeyeceğini fark etti. Parmaklıkları pencerelere ve hücrenin sefilliğine kederli kederli bakarak, “Nerelere düştün sen, oğlum!” dedi. “Mutluluğu bulmak için yollara düştün, ama talihsizlik bir türlü peşini bırakmıyor. Ve zavallı Clerval...”

Cinayete kurban giden talihsiz dostumun adını duymak o bitap halimle tahammül edemeyeceğim türden bir acıydı. O anda gözyaşlarına boğuldum.

“Ah, babacığım, ah! Haklısın,” dedim. “Uğursuzlukların en büyüğü üzerimde geziniyor, benim ise besbelli sonuna kadar yaşayıp görmem gerekiyor her şeyi, öyle olmasa Henry’nin tabutu üstüne kapandığımda ölür giderdim.”

Hassas durumum sükûnet gerektirdiğinden daha fazla sohbet etmemize izin verilmedi. Mr. Kirwin içeri girdi ve kendimi zorlayarak takatten düşmemem gerektiğini söyledi. Babamın gelişi tıpkı bir meleğin yanı başımda belirişi gibiydi ve yavaş yavaş sağlığıma kavuşmamı sağladı.

Ancak hastalığım iyileştikçe hiçbir şeyin alt edemeyeceği türden bir keder ve üzüntüye gömüldüm. Clerval’in katledilmiş, solgun görüntüsü gözlerimin önünden gitmiyordu. Bu düşünceler yüzünden çektiğim ıstırap bir kez daha hastalığımın nüksetmesinden endişe eden sevdiklerimi korkuttu. Ah, ah! Benim gibi zavallı ve iğrenç bir varlığa ne diye kol kanat geriyorlardı ki? Besbelli artık sonuna yaklaşan alın yazımı yaşamam gerekiyordu. Yakında, ah çok yakında, ölüm durduracaktı bu yüreği, üstümden kaldıracaktı ıstırapın belimi büken ağırlığını. Ve nihayet adalet yerini bulduğunda, ben de sonsuz istirahate gömülecektim. Ancak ölmek arzusu düşüncelerimden hiç ayrılmaya da ölümün sureti hâlâ uzaklardaydı ve ben çoğu kez saatler boyu konuşmadan, kıpırdamadan öylece oturuyor, büyük bir gücün beni ve belamı yerle bir etmesini diliyordum.

Sonunda mahkeme zamanı geldi. Son üç ayımı zaten hapiste geçirmiştım ve hâlâ yeniden fenalaşmanın eşiğinde ve çelimsiz olduğum halde davanın görüleceği kasabaya gitmek üzere yüz millik yolu aşmak zorundaydım. Mr. Kirwin tanıkların toplanması ve savunmanın hazırlanması işini bizzat üstlendi. Dava ölüm kalım kararını veren mahkemede görülmeyeceği için alenen suçlu ilan edilme utancından kurtulmuşum. Tahkikat jürisi, dostumun cesedinin bulunduğu sırada Orkney Adaları’nda olmamın kanıtlanması üzerine suçlamayı reddetti ve naklimden iki hafta sonra özgürlüğüme kavuştum.

Babam ithamın yaratacağı sıkıntılardan kurtulmama, yeniden temiz havayı soluyacak, ülkeme

dönecek olmama müthiş sevindi. Zindan ile saray arasında hiçbir fark göremeyen ben ise bu duygulara eşlik edemiyordum. Hayat kadehi benim için sonsuza kadar zehirlenmişti. Güneş mutlu ve neşeli yüreklerin üstüne doğduğu gibi, benim üstüme de doğuyordu, ama ben çevremde, üzerime dikilmiş bir çift gözün ışıltısı dışında hiçbir ışığın nüfuz edemediği kopkoyu ve ürkütücü bir karanlıktan başka bir şey göremiyordum. O bir çift göz bazen ölümle birlikte çürüyen kısmen kapalı gözleri ve onları gölgeleyen kirpikleriyle Henry'nin manidar bakışları oluyordu, bazen de canavarın Ingolstadt'ta ilk kez gördüğüm nemli ve buğulu bakışları.

Babam içimdeki sevgiyi uyandırmaya çalışıyordu. Yakında gitmek durumunda olduğum Cenevre'den, Elizabeth'ten ve Ernest'ten bahsedip duruyordu, ama sözleri içimde derin inlemeler uyandırmaktan başka işe yaramıyordu. Kimi zaman mutluluğun hasretini çekiyor, kederli bir zevk içinde sevgili kuzenimi düşünüyor, kimi zaman da çocukluğumda benim için çok değerli olan mavi gölü ve gürül gürül çağlayan Rhone Irmağı'nın bir kez daha görebilmek için müthiş bir *maladie du pays*¹⁵ ile yanıp tutuşuyordum. Ancak genel halim zindan ile tabiatın en ilahî manzarasını ayırt edemeyen türden bir uyuşukluktan ibaretti. Bu halimi ancak arada bir bastıran ıstırap ve çaresizlik nöbetleri bölüyordu. Böyle zamanlarda tiksindiğim varlığıma bir son vermeye kalkışıyordum ve bir delilik yapmaktan alıkonulmam için daimi bir gözetim ve tetkik altında tutulmam gerekiyordu.

Ancak yerine getirmem gereken bir görev vardı ki düşüncesi nihayet bencil kederimi alt etmeyi başardı. Candan sevdiğim kişilerin hayatını korumak ve onları caniden uzak tutabilmek için acilen Cenevre'ye dönmem gerekiyordu. Böylece şans eseri gizlendiği yeri bulabilirsem ya da o varlığıyla beni bir kez daha sarsmaya kalkışırsa işte o zaman görüntüsünden de korkunç bir ruh bahşettiğim canavarın varlığına bir son verebilirdim. Babam yolculuğa dayanamayacağımdan endişe ettiği için gidişimizi biraz daha ertelemek niyetindeydi, çünkü perişan bir insan müsveddesinden başka bir şey değildim. Hiç takatim kalmamıştı. Bir deri bir kemik olmuştum ve çelimsiz bedenim gece gündüz ateşler içinde kıvranıyordu.

Ben vesvese ve sabırsızlıkla İrlanda'dan ayrılma konusundaki ısrarlarımı sürdürünce babam direnmekten vazgeçti. Havre-de-Grâce'ye giden bir gemiye bindik ve tatlı bir esintinin eşliğinde İrlanda kıyılarından ayrıldık. Vakit gece yarısıydı. Güvertede uzandım ve yıldızları seyrederek dalgaların sesini dinledim. İrlanda'yı gözlerimin önünden alıp götüren karanlığı selamladım. Yalanda Cenevre'yi göreceğimi düşününce kalbim çılgınca bir sevinçle çarpmaya başladı. Geçmiş, gözlerimin önünde bir kâbus gibi belirmişti, ama bindiğim gemi, beni nefret ettiğim İrlanda kıyılarından uzaklaştıran rüzgâr ve etrafımı saran deniz, gördüklerimin hayal olmadığını, dostum, yoldaşım Clerval'in bana ve yarattığım canavara kurban gittiğini söylüyordu. Zihnimde anılarım, tüm geçmişim canlandı; Cenevre'de ailemle yaşadığım zamanlarda yaşadığım huzur dolu mutluluğum, annemin vefatı ve Ingolstadt'tan ayrılışım... Beni iğrenç düşmanımı yaratmaya yönlendiren çılgın coşkuyu içim ürpererek anımsadım ve canavarın hayata gözlerini açtığı geceyi düşündüm. Ancak düşüncelerimi daha ileri götüremedim, çünkü üstüme binbir duygu hücum etmişti ve hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordum.

Hummalı dönemimi geride bıraktığımdan beri her gece küçük bir miktar afyon tentürü almayı alışkanlık edinmiştim, çünkü ancak bu ilaç sayesinde gevşeyip yaşamımı sürdürebilmem için gereken uykuya kavuşabiliyordum. Talihsizliklerimin anısının yarattığı bu baskı altında dozu her zamankinin iki katma çıkardım ve derin bir uykuya daldım. Ancak uyku beni düşünceden, kederden uzaklaştırmadı. Düşlerim içime korku salan binlerce şeyle doluydu. Sabaha doğru korkunç bir kâbusla sarsıldım. İblisin ellerini boğazımda hissediyor, kendimi bir türlü kurtaramıyordum. İnemeler, çığlıklar kulaklarımda çınlıyordu. Gözünü üstümden eksik etmeyen babam huzursuzlandığımı fark edince beni uyandırdı. Etrafta deli dalgalar, gökte bulutlar vardı, iblis ise

görünürlerde yoktu. Bir nevi güvenlik hissiydi bu; şimdi ile kaçınılmaz olan arasındaki bir ateşkes, felaketerle dolu geleceğimin bana bahsettiği ve insan aklının yapısı itibarıyla meylettiği türden huzur dolu bir unutkanlıktı.

Deniz yolculuğu sona erdi. Karaya çıktıktan sonra Paris'e geçtik. Çok geçmeden kendimi fazla zorladığımı ve yola devam etmeden önce dinlenmem gerektiğini fark ettim. Babam ilgisini üstümden bir an olsun eksik etmediyse de ıstırabımın gerçek kaynağını bilmediğinden çaresiz hastalığıma şifa olarak hatalı yöntemler denedi. İnsan arasına karışarak moralimi düzeltmemi istiyordu. Bense insan çehresinden tiksindir olmuşum. Ah, hayır, tiksiniyordum aslında! Onlar benim kardeşlerim, dostlarımdı ve içlerinde en çekilmez olanına karşı dahi, ilahî tabiata sahip, kutsal düzene ait bir varlık olması itibarıyla yakınlık duyuyordum. Ancak sohbetlerine ortak olmaya hakkım yokmuş gibi geliyordu bana. Kan dökmekten, çektiği acılardan zevk alan bir düşmanı aralarına salmışım. Kutsallıktan uzak davranışlarımdan, kaynağını benden alan cürümlerden haberdar olsalar, kim bilir her biri benden nasıl iğrenir, nasıl sonumu getirmeye çalışırdı!

Sonunda babam kalabalıktan uzak durma arzuma boyun eğdi ve çeşitli münakaşalarla ümitsizliğimi gidermeye çalıştı. Kimi zaman cinayetle suçlanmış olmaktan dolayı içerlediğimi düşünerek, kibir sahibi olmanın yanlışlığını anlatmaya çalıştı.

"Ne yazık, babacığım!" dedim bir seferinde. "Beni ne kadar az tanıyorsun. Benim gibi bir zavallının kibre kapılması, insan denen varlığa, onun duygu ve tutkularına hakaret olurdu. O zavallı, talihsiz Justine en az benim kadar masumdu, ama aynı cezaya çarptırıldı, sonunda da hayatından oldu. Nedeni ise benim. Onu ben öldürdüm. William, Justine ve Henry; hepsi benim yüzümden öldü."

Babam mahkûmiyetim boyunca aynı iddiayı benden sıkça duymuştu. Kendimi böyle suçladığım zamanlarda bazen bir açıklama yapmamı beklemiş, bazen de duyduklarını, içinde bulunduğum hezeyana yorarak, bu tür fikirlere hastalığım esnasında kapıldığımı ve onları nekahetime de taşıdığımı düşünmüştü. Ben ise herhangi bir açıklama yapmaktan kaçınmış, yarattığım sefil varlık konusundaki sessizliğimi sürdürmüştüm. Aksi takdirde delirdiğimin düşünüleceğine inanıyordum ve başlı başına bu düşünce bile dilime sonsuza kadar kilit vurmama yetiyordu. Bunun da ötesinde karşımdakini hayrete düşürecek, içine korku ve akıl almaz bir dehşet salacak bir sırrı açık etme cesaretini kendimde bulamıyordum. O nedenle sim paylaşmaya duyduğum amansız açlığı bastırıyor, ölümcül sırrımı içimden atabilmek için dünyaları vermeye hazır olduğum halde sessizliğimi koruyordum. Her şeye rağmen, arada bir kendime hâkim olamayarak babama söylediğim türden sözler sarf edebiliyordum. Sözlerime herhangi bir açıklama getiremesem de gerçeklikleri gizemli ıstırabımı bir nebze de olsa dindiriyordu.

Söylediklerimi duyan babam yüzünde sonsuz bir hayret ifadesiyle, "Sevgili Victor'ım, nasıl bir deliliktir bu böyle? Canım oğlum, yalvarırım, bir daha bu tür iddialarda bulunma," dedi.

"Deli değilim," diye haykırdım var gücümle. "Sözlerimin gerçekliğine ancak teşebbüslerimi bilen güneş ve gökyüzü tanıklık edebilir. O masum kurbanların faili benim. Benim entrikalarım sonucu öldüler. Canlarını kurtarmak uğruna kanımı son damlasına kadar binlerce kez verirdim ama olmazdı babacığım, insanlığı feda edemezdim."

Konuşmamın sonu babamı sapkın fikirlere kapıldığıma tamamen ikna etti ve hemen başka konuya geçiş yaparak düşüncelerimin akışını değiştirmeye çalıştı. İrlanda'da yaşananların anılarını olabildiğince unutturabilmek niyetindeydi, bu nedenle onları hatırlatacak ya da talihsizliklerimden söz etmemi gerektirecek durumlardan kaçınıyordu.

Zaman ilerledikçe biraz daha sakinleştim. Keder hâlâ yüreğimi mesken tutsa da ben eskisi gibi durduk yere günahlarımdan bahsetmiyordum. Onların şuurunda olmam yetiyordu. Varlığını arada bir

dünyaya ilan etmek isteyen içimdeki sefilliğin buyurgan sesini ise insanüstü bir çabayla bastırıyordum. Davranışlarım buz denizine yaptığım seyahatten beri hiç olmadığı kadar sakin ve tutarlıydı.

Paris'ten İsviçre'ye doğru yola çıkmamızdan birkaç gün önce Elizabeth'ten şu mektubu aldım:

Sevgili dostum:

Ancamın Paris'ten gönderdiği mektubu almak beni sonsuz memnun etti. Artık aramızda aşılmaz mesafeler yok ve iki haftaya kalmadan görüşebileceğiz. Ah, benim zavallı kuzenim, kim bilir ne acılar çektin! Tahminimce sıhhatin Cenevre'den ayrıldığın zamankinden de fena. Bu endişeli bekleyiş yüzünden kış çok büyük sıkıntılarla geçti. Her şeye rağmen görüştüğümüz zaman yüzünde huzuru görebilmek istiyor, yüreğinin ise ferahlıktan ve sükûnetten tamamen mahrum kalmadığını umuyorum.

Ancak korkarım ki geçen sene seni perişanlığa sürükleyen sıkıntılar hâlâ sürüyor ve geçen zamanla belki daha da şiddetlendiler. Üstünde bunca talihsizliğin külfeti varken seni rahatsız etmeyi hiç istemezdim, ne var ki seyahatinden önce amcamla yaptığımız bir konuşma, buluşmamızın öncesinde bir açıklama yapmamı zorunlu kılıyor.

"Açıklama mı?" diyorsundur şimdi muhtemelen. Elizabeth'in açıklayacak neyi olabilir? Eğer gerçekten böyle diyorsan, sorularım cevaplanmış, şüphelerim giderilmiş demektir. Ancak benden uzaktasın ve bunun aynı anda hem çekineceğin hem de memnun olacağın bir açıklama olması ihtimali de mevcut. Eğer durum böyleyse, yokluğunda sana açabilmeyi çok arzuladığım, ancak bir türlü cesaret edemediğim konuyu açmayı daha fazla ertelemek istemem.

Evliliğimizin çocukluğumuzdan bu yana ailemizin en büyük planı olduğunu gayet iyi biliyorsun, Victor. Bize bunu genç yaşımızda söylediler ve günün birinde mutlaka gerçekleşecek bir hadise olarak görmemizi sağladılar. Küçüklüğümüzde birbirine düşkün iki oyun arkadaşı, ilerleyen yaşlarımızda ise kanaatimce birbirine çok kıymet veren birer dosttuk. Fakat tüm kardeşlerin birbirlerine besledikleri, mahremiyetten uzak o capcanlı sevgi bizim durumumuzu da açıklıyor olabilir mi? Söyle bana, Victor. Yalvarırım cevap ver, müşterek mutluluğumuz adına dile getir gerçeği; sevdiğin başka biri yok mu?

Uzun seyahatlerin oldu; ömrünün birkaç senesini Ingolstadt'ta geçirdin ve itiraf etmeliyim ki dostum, geçen sonbahar seni öyle kederli ve herkesin dostluğundan sakınır halde gördüğümde, elimde olmaksızın aramızdaki bağdan dolayı esef ettiğini, ancak arzularına ters düşse de ailenin dileğini yerine getirmeyi bir onur borcu olarak gördüğünü düşündüm. Ancak bu yanlış bir düşünce tarzı. Şunu söylemeliyim ki dostum, seni seviyorum ve geleceğe dair mutlu hayallerimde daima yakınım ve candaşım olarak yanımdasın, öte yandan hür iradenle gerçekleşmediği sürece bu evliliğin beni sonsuz acılara sürükleyeceğini beyan ederken kendimin olduğu kadar senin mutluluğunu da göz önüne alıyorum. En büyük talihsizliklere maruz kalmış biri olarak seni kendine getirebilecek yegâne şey olan o aşka ve mutluluğa dair ümidinin "onur" denen tek bir sözcükle nasıl da yok olup gidebileceğini düşündükçe şu an dahi gözlerim yaşlarla doluyor. Sana karşı her tür menfaatten uzak bir sevgi besleyen ben, arzularının önünde bir engel gibi dikilerek ıstırabına ıstırap katıyor olabilirim. Ah, Victor! Bil ki kuzenin ve can dostun sana böyle bir ihtimalle sarsılamayacak kadar samimi bir sevgiyle bağlı. Mutlu ol, canım dostum; ve şu biricik ricama sadık kalırsan, hayatta hiçbir gücün huzurumu kaçıramayacağından şüphe duyma.

Bu mektubun seni üzmesine izin verme sakın. Cevabını hemen yarın ya da öbür gün, hatta sana acı verecekse buraya gelene kadar dahi vermek zorunda değilsin. Amcam sıhhatinle ilgili haberleri bana ulaştırır. Eğer buluştuğumuzda bu veya başka herhangi bir gayretim sonucu dudaklarında tek bir

gölüçük görebilsem, başka mutluluk istemem.

Elizabeth Lavenza

Cenevre, 18 Mayıs 17..

Bu mektup iblisin unuttuğum sözlerini anımsattı bana; “Düğün gecende görüşeceğiz!” Hakkımdaki hüküm işte buydu ve iblis o gece beni mahvetmek için elinden geleni ardına koymayacak, ıstırabımı bir nebze de olsa yatıştırabilecek mutluluk kırıntısını elimden alacaktı. O gece beni öldürerek nihayete erdirecekti cinayetlerini. Madem istiyor, öyle olsun; ölümcül bir mücadele kaçınılmazdı bu durumda. O galip gelirse üstümdeki kudreti son bulacak, ben de huzura erecektim. Ben galip gelirim de özgür bir insan olacaktım. Heyhat! Ne özgürlüğü? Ailesi gözleri önünde katledilmiş, kulübesi ateşe verilmiş, ekini tahrip edilmiş, kendisi ise evsiz, meteliksiz ve yapayalnız bir avareye dönmüş bir köylünün özgürlüğünden farksızdı bu. İşte böyleydi benim de hürriyetim, Elizabeth gibi bir hâzineye sahip olmanın dışında. Ne yazık ki ölümüne kadar yakamı bırakmayacak olan vicdan azabının ıstırabıyla gölgelenecekti hâzinem.

Ah, benim tatlı, sevgili Elizabeth'im! Mektubunu tekrar tekrar okudum ve tatlı birtakım duygular yüreğimi ele geçirerek bana, aşka ve mutluluğa dair cennet gibi güzel düşler ilham etti. Ancak o meşhur elma çoktan ısırılmış, tüm ümitlerimi elimden alacak meleğin kolları açılmıştı. Yine de Elizabeth'in mutluluğu için seve seve ölürdüm. Canavar tehdidini yerine getirdiği takdirde ölüm zaten kaçınılmazdı, ancak evliliğimin sonumu çabuklaştırıp çabuklaştırmayacağını düşünmeden edemedim. Sonum gerçekten de birkaç ay önceden gelebilirdi, ama eğer canavar tehditleri yüzünden o sonu ertelediğimden şüphelenirse kuşkusuz intikam almanın daha başka, hatta daha korkunç yollarını bulacaktı. Düğün gecemde görüşeceğimize ant içmiş ama bu tehdidin kendisini o güne kadar ateşkesle sınırladığını düşünmemişti. Gözünün kana doymadığını bana kanıtlamak istercesine tehditlerinin hemen ardından Clerval'i öldürmüştü. İşte bu nedenlerle kuzenimle hemen evlenmemiz, kuzenimi ya da babamı mutlu edecekse, düşmanımın canıma kasteden planları bu mutluluğu bir saat dahi olsun geciktirmemek, diye düşündüm.

Böyle bir ruh hali içinde Elizabeth'e mektup yazdım. Mektubum sükûnet ve sevgi doluydu. “Korkarım ki biricik sevgilim,” dedim, “şu dünyada tadacak çok az mutluluk kaldı bize. Ancak kalan mutluluğumun tamamı sende başlayıp sende bitiyor. Def et yersiz kaygılarını. Yalnız sana adadım ben ömrümü ve hoşnutluğa dair tüm gayretlerimi. Ama bir sınırı var Elizabeth, hem de korkunç bir sır. Açıkladığım zaman içini dehşet saracak ve ıstırabımdan çok, çektiklerime rağmen hâlâ hayatta oluşuma hayret edeceksin. Bu ıstırap ve dehşet dolu hikâyeyi evliliğimizin ertesi günü sana açıklayacağım, çünkü sevgili kuzenim, aramızda sonsuz bir itimat olmalı. Ancak o güne kadar yalvarırım bundan bana hiç söz etme ya da imada bulunma. Bunu senden tüm yüreğimle diliyorum ve beni kırmayacağını biliyorum.”

Elizabeth'in mektubunun gelişinden bir hafta kadar sonra Cenevre'ye döndük. Dünyalar tatlısı Elizabeth, beni samimi bir sevgiyle karşıladı, ama bir deri bir kemik çehreme, hummalı yanaklarıma baktıkça gözleri yaşlarla doldu. Ben de onun değiştiğini fark ettim. Daha zayıfı ve beni cezbeden eşsiz canlılığını hayli yitirmişti. Yine de nezaketi ve şefkatli bakışları benim gibi perişan ve sefil biri için bulunmaz bir nimetti.

Ancak keyfine varmaya başladığım huzur pek uzun sürmedi. Anılar beraberinde sapkın bir ruh halini de getirdi ve olup bitenleri düşündükçe gerçek bir deliliğe kapıldım. Kimi zaman öfkeden kavruluyor, kimi zaman da moralsiz ve karamsar oluyordum. Ne konuşuyor ne de kimsenin yüzüne bakıyordum. Sadece çektiğim bitmez tükenmez ıstırapların şaşkınlığıyla kıpırdamadan öylece

oturuyordum.

Beni bu nöbetlerden uzaklaştırma gücüne sahip tek kişi Elizabeth'ti. Hırsıma yenik düştüğüm zamanlarda tatlı sesi ruhumu yatıştırıyor, donuklaştığımda duygularımı canlandırıyor. Aklım başıma geldiğinde bana sitemler ediyor, tevekküle davet ediyordu. Ah, ah! Talihsizler için tevekkül iyidir, ama suçu olana huzur yasaktır. Vicdan azabı denen şey, sınırsız kederlere kapılmanın insana kimi zaman yaşattığı iç rahatlığını zehirler.

Eve dönüşümden kısa süre sonra babam, Elizabeth ile hemen evlenmemiz konusunu açtı. Ben ise sessiz kaldım.

"O halde başka birine bağlılığın mı var?" diye sordu.

"Asla. Elizabeth'i seviyorum ve evliliğimizi dört gözle bekliyorum. O nedenle günü belirleyelim ki hayatta ve ölümden kendimi kuzenimin mutluluğuna adayayım."

Babam, "Sevgili Victor'ım, böyle sözler söyleme, ne olur. Büyük talihsizliklere uğramış olabiliriz, ama bırak da geride kalanlara daha sıkı sarılalım ve yitirdiklerimize duyduğumuz sevgiyi, hayatını sürdürenlere yöneltilim. Bizimkisi çok kalabalık olmasa da sevgi ve müşterek talihsizliklerin bağlarıyla sıkı sıkıya bağlı bir aile olacak. Nihayetinde zaman acılarını dindirdiğinde, şimdiye kadar zalimce mahrum edildiğin güzelliklerin yerini yepyeni ve kıymetli başka güzellikler alacak," dedi.

İşte böyleydi babamın nasihatleri. Ancak canavarın tehditlerini anımsatmaktan başka bir anlamı yoktu, üstelik iblisin kanlı eylemlerinde ne denli kudretli olduğu düşünülürse onu yenilmez görmem ve "Düğün gecende görüşürüz," sözlerine kaçınılmaz yazgı gözüyle bakmam doğaldı. Ne var ki Elizabeth'in yokluğuyla kıyaslandığında ölüm benim için bir hiçti. İşte bu nedenle takındığım memnun, hatta neşeli ifadeyle, kuzenim razı olduğu takdirde düğünün on gün içinde gerçekleştirilmesini babamla birlikte karara bağladım ki bu da bir yerde kaderimin mühürlenmesi anlamına geliyordu.

Yüce Tanrım! O zalim şeytanın karanlık emellerini bilseydim bu acı dolu evliliğe rıza göstermektense sonsuza kadar vatanımdan uzaklarda, yalnız başıma dolanır dururdum. Ancak canavar adeta sihirli bir güçle gerçek niyetlerine karşı gözlerimi kör etmişti, bense kendi ölümümü hazırladığımı düşünürken canı gönülden sevdiğim birinin sonunu hızlandırmıştım.

Düğün günümüz yaklaştıkça bir tür korkaklık ya da belki önseziden dolayı yüreğimin ağırlaştığını hissetmeye başladım. Hislerimi, babamın çehresinde gülücükler açtıran, keyfini yerine getiren neşeli tavırlarımla perdelediysen de Elizabeth'in her daim dikkatli ve hassas gözlerini yanıltmadım. Elizabeth biraz da geçmiş felaketlerin etkisiyle, bugün mutlak ve elle tutulur gibi görünen mutluluğun pek yakında geriye derin ve sonsuz bir pişmanlıktan öte iz bırakmayacak bir rüyaya dönüşmesi ihtimalinden dolayı duyduğu endişeyle karışık, sakın bir hoşnutlukla bekliyordu evliliğimizi.

Nihayet hazırlıklar başladı, kutlama ziyaretleri kabul edildi. Herkes güler yüzünü takınmıştı. Bense yüreğimi kemiren endişelere gem vuruyor, samimi görünmeye çalışarak elimden geldiğince babamın trajedimi renklendirmekten öte anlam taşımayacak olan planlarına eşlik etmeye çalışıyordum. Yine babamın gayretleri sayesinde Avusturya hükümeti Elizabeth'e mirasının bir kısmını iade etmişti. Como Gölü kıyısında küçük bir mülkü vardı Elizabeth'in. Düğünümüzün ertesinde Villa Lavenza'ya gitmemiz ve mutluluğumuzun ilk günlerini evin yakınındaki o güzel gölün kıyısında geçirmemiz kararlaştırılmıştı.

Bu arada ben de iblisin açıkça saldırması ihtimaline karşı kendimi savunabilmek için her türlü önlemi alıyordum. Yanımda sürekli tabanca ve hançer taşıyor, herhangi bir hileyi engelleyebilmek için ihtiyatı elden bırakmıyordum. Bu sayede ruhum büyük bir sükûnete kavuştu. Hatta vakit

yaklaştıkça ve herkesin evliliğinden hiçbir aksiliğin engel olamayacağı bir hadise olarak bahsettiğini duydukça beklediğim mutluluk daha belirgin bir kisveye büründü, tehdit ise gözüme huzurumu bozmaya değmeyecek türden boş bir kuruntu gibi görünmeye başladı.

Elizabeth de mutlu gibiydi. Sakin davranışlarım onu da yatıştırmıştı. Ancak dileklerimin gerçekleşip yazgımın belirleneceği o gün geldiğinde Elizabeth'in üstüne bir hüznün çöktü ve felakete delalet eden hisler ruhunu ele geçirdi. Belki ertesi gün kendisine açıklamaya söz verdiğim korkunç sır da aklını kurcalıyordu. Bu arada babam etrafına neşe saçıyor, hazırlıkların telaşı içinde yeğenin melankolisini, her gelinin yaşayabileceği türden tedirginliklere yoruyordu.

Düğün töreninden sonra babamın evinde kalabalık bir grup toplandıysa da Elizabeth'le benim tekneyle yola çıkmamıza, geceyi Evian'da geçirdikten sonra ertesi gün yola devam etmemize karar verildi. Hava güzel, rüzgâr elverişliydi. Her şey yolculuğumuzun üstüne titrer gibiydi.

İşte bunlar hayatımda mutluluğun tadına varabildiğim son anlardı. Hızla ilerliyorduk. Hava sıcaktı ama biz bir gölgeğin altında güneşten korunuyor, manzaranın keyfine varıyorduk. Kimi zaman Mont Salêve'yi görebildiğimiz gölün bir yakasını, Montalêgre'nin güzelim kıyılarını, daha da uzaklarda tüm manzaranın üstünde yükselen şahane Mont Blanc'ı ve ona boş yere gıpta eden karlı dağları izledik, kimi zaman da karşı kıyı boyunca ilerlerken, ülkesini terk etmeye niyetli ihtirasa karanlık yüzünü gösteren ya da onu esarete sürüklemeyi aklına getirenlere aşılmaz bir engel teşkil eden muhteşem Jura' yı gördük.

Elizabeth'in elini tuttum. "Üzgün görünüyorsun, sevgilim. Ah, ah! Şimdiye kadar çektiğim ve bundan sonra beni bekleyen acıları bir bilseydin, yaşadığımız şu bir tek günün bana bahsettiği ümitsizlikten kaçış ve sükûnet duygusunu hissedebilmem için çırpınırdın."

"Hiç üzülme, sevgili Victor'ım," dedi Elizabeth, "canımı sıkacak hiçbir şey olmayacağını ümit ediyorum. Şunu da bil ki yüzüm tatlı bir neşeye aydınlanmasa da yüreğim mutlulukla dolu. İçimden bir ses önümüzde uzanan ümit dolu geleceğe çok fazla bel bağlamamamı söylüyor belki, ama ben o uğursuz sese kulak vermeyeceğim. Bak ne kadar hızlı ilerliyoruz ve bak Mont Blanc'ı kimi zaman gölgeleyip kimi zaman da onun zirvelerinde gezinen şu bulutlar güzelim manzarayı nasıl da ilginçleştiriyor. Bir de derinlerinde yatan her bir taşını görebildiğimiz şu berrak sularda yüzen balıklara bak. Ne şahane bir gün! Tabiat nasıl da mutlu ve huzurlu görünüyor!"

Elizabeth böylece hem kendisinin hem de benim düşüncelerimi hüznünlü konulardan uzaklaştırmaya çalıştı. Ancak inişli çıkışlı bir ruh hali içindeydi. Bakışları birkaç dakikalığına sevinçle ışıldarken, hemen ardından dalgınlaşıyordu.

Güneş giderek alçaldı. Biz ise Drance Irmağı'nı aştık, onun yükseklerdeki kanyonlardan, daha aşağılardaki vadilerden geçen yolunu seyrettik. Burada Alpler göle daha yaklaşıyordu, biz de dağların doğu sınırında oluşturduğu amfiteyatronun yakınlarındaydık. Evian, çevresini kuşatan ormanın ve üstünde yükselen sıra sıra dağların altında parıldıyordu.

Bizi o âna kadar inanılmaz bir hızla taşıyan rüzgâr, gün batımında tatlı bir melteme dönüşüverdi. Yumuşacık esinti suyu hareketlendiriyor, birbirinden güzel çiçek ve ot kokularının yükseldiği kıyıya yaklaştığımız sırada, ağaçların arasında hoş bir dalgalanma yaratıyordu. Karaya çıktığımızda güneş ufkun ardında gözden kayboldu ve ben adımımı karaya attığım anda yakında üstüme çökecek, yakamı sonsuza kadar bırakmayacak olan kaygı ve korkulan yeniden hissettim.

Karaya çıktığımızda saat sekizdi. Biraz sahilde yürüyüş yaparak akşam vaktinin keyfini çıkardıktan sonra hanıma çekilip karanlıkla birlikte belirsizleşen, ancak koyu silüetleri hâlâ görünen suları, ormanları, dağları uzun uzun seyrettik.

Güneyde kesilen rüzgâr, büyük bir şiddetle batıda patlamaya başlamıştı. Ay gökte en tepeye tırmanmış, şimdi inişe geçiyordu. Bulutlar ise ayın önünden akbabalar gibi hızla kayarak onun ışığını boğuyor, yavaş yavaş çalkalanmaya başlayan gölün suyu bu hareketli göğü yansıtıyordu. Aniden şiddetli bir yağmur fırtınası koptu.

Gün boyu sükûnetimi korumuş olsam da gecenin nesnelere bulanıklaştırmasıyla birlikte zihnimi binbir türlü korku sarmıştı. Sağ elimle göğsümde sakladığım tabancaya sarılmış, tedirgin ve ihtiyatlıydım. Duyduğum her sese irkiliyordum, ama hayatımı seve seve feda etmeye, düşmanım ya da ben ölmedikçe mücadeleden vazgeçmemeye kararlıydım.

Elizabeth çekingen ve korku dolu bir sessizlik içinde tedirginliğimi bir süre gözlemledi. Bakışlarımda onu dehşete düşüren bir şeyler vardı. Bu nedenle de “Nedir seni kaygılandıran, sevgili Victor? Neden korkuyorsun?” dedi.

“Ah! Sakin ol sevgilim, sakin ol,” dedim. “Bu gece geçsin, her şey güvenli olacak. Ancak bu gece korkunç, çok korkunç bir gece.”

Bu ruh hali içinde bir saat kadar geçirdikten sonra birden kendimi hazırladığım mücadelenin karım için ne denli korkunç olacağını düşündüm ve düşmanımın hâlihazırdaki durumu hakkında bilgi edinmeden karımın yanına gitmemeye karar vererek tüm içtenliğimle ondan yatıp uyumasını rica ettim.

Elizabeth yanımdan ayrıldı, ben ise bir süre daha evin koridorlarını arşınlamaya, düşmanımın sığınmasına elverişli tüm köşeleri tetkik etmeye başladım. Ancak hiçbir ize rastlayamadım. Belki de talihli bir olay iblisin kötülüklerini gerçekleştirmesine engel olmuştur, diye düşünmeye başladığım sırada korkunç bir çığlık duydum. Çığlık, Elizabeth’in çekildiği odadan gelmişti. Sesi duyduğum anda gerçek, zihnimde bir şimşek gibi çaktı, kollarım düştü, vücudum kaskatı kesildi. Kanın damarlarımdan çekildiğini, ellerimin karıncalandığını hissedebiliyordum. Bir saniye kadar bu halde kaldıktan sonra çığlığı tekrar duydum ve koşarak odaya gittim.

Yüce Tanrım! Neden o anda yok olup gitmedim ki? Niye hâlâ burada durmuş, yeryüzünün en güzel, en masum insanının yok oluşunu anlatabiliyorum? Elizabeth aşağı sarkan başı, soluk benzi ve kısmen saçlarıyla örtülü şekilsiz çehresiyle cansız ve hareketsiz halde fırlatıldığı yatakta boylu boyunca uzanıyordu. Nereye dönsem aynı şeyi görüyordum; Elizabeth’in kanı çekilmiş kolları ve kendisine tabut olan düğün yatağına katili tarafından atılmış gevşek bedeni. Böyle bir şeye şahit olup da yaşamam mümkün müydü? Ne var ki hayat denen şey çok inatçı ve en çok nefret edildiği yere sıkı sıkıya tutunmaya meyilli. Bu olanlardan sonra bir an bilincimi kaybettim ve yere yığıldım.

Kendime geldiğimde etrafımı hanın ahalisi sarmıştı.

Yüzlerine dehşet hâkimdi, ama başkalarının dehşeti bana hislerimin gölgesi misali, bir tür taklitten farksız görünüyordu. Onlardan kaçarak sevgilimin, karımın, az önce hayatta olan, çok kıymetli, çok değerli Elizabeth’imin yanına gittim. Onu ilk gördüğüm anki konumunu değiştirmişlerdi. Şimdi başı kolunun üstüne düşmüş, yüzü ve boynu bir mendille örtülü olduğu halde uzanıyordu. Gören uyuyor sanabilirdi. Koşarak yanına gittim ve onu coşkuyla kucakladım. Ancak bedeninin hareketsizliği ve

soğukluğu, şu an kollanma aldığım kişinin o sevdiğim, saydığım Elizabeth olmadığını anlatıyordu bana. İblisin pençesinin izleri boynundaydı, dudaklarında soluktan eser kalmamıştı.

Kederimin çaresizliği içinde Elizabeth'in üstüne eğilmiş dururken bir an başımı yukarı kaldırdım. Odanın pencerelerinden görünen manzara çoktan kararmıştı, içerisinin soluk san ay ışığıyla aydınlandığını fark edince bir tür paniğe kapıldım. Panjurlar sonuna kadar açılmıştı. O anda tarifi imkânsız bir dehşet içinde açık duran pencerede yeryüzünün en iğrenç, en tiksiniç görüntüsünü gördüm. Canavarın suratına bir sırtış yayılmıştı. Şeytani parmağıyla karımın cesedini işaret ederken benimle alay eder gibi bir hali vardı. Yerimden fırladığım gibi pencereye gittim ve göğsümde sakladığım tabancayı çekerek ateş ettim. Ancak canavar kaçarak kurşundan kurtuldu ve şimşek hızıyla göle daldı.

Tabancayı duyanlar odayı doldurdu. Canavarı gördüğüm noktayı işaret ettim ve hep birlikte izini sürmeye başladık. Ağlar atıldı ama bir sonuç alınamadı. Birkaç saat sonra ümidimizi yitirerek geri döndük. Yanımdakilerin çoğu gördüğüm şeyin bir hayal ürünü olduğunu düşünüyordu. Karaya çıktıktan sonra çeşitli gruplar ormana ve bağlara dağılarak arama çalışmalarını sürdürdü.

Ben de onlara katılmaya kalkıştım ve evden biraz uzağa gitmeyi başardım, ama birden başım dönmeye, ayaklarım birbirine dolanmaya başladı ve ardından bitap halde yere yığıldım. Gözlerim kararmış, tenim cayır cayır yanıyordu. Beni kaldırıp geri götürerek, yatağa yatırdılar. Şuurum pek yerinde değildi, kaybettiğim bir şeyi ararcasına bakışlarımı odada gezdiriyordum.

Bir süre sonra yataktan kalktım ve adeta içgüdüsel bir dürtüyle, sevdiğimin cesedinin bulunduğu odaya sürünerek gittim. Sağda solda ağlaşan kadınlar vardı. Cesedin üstüne eğilerek kadınların gözyaşlarına eşlik ettim. Tüm bu süre boyunca zihnimde belirgin tek bir düşünce yoktu. Düşüncelerim bir konudan diğerine kayıyor, talihsizliklerim ve nedenleri üstünde geziniyordu. Büyük bir şaşkınlık ve dehşet içindeydim. William'ın ölümü, Justine'in idamı, Clerval'in katli ve son olarak da eşiminki... Geriye kalan sevdiğimlerin, iblisin kötülüklerinden uzak olduğundan ise o an dahi emin değildim. Babam şimdi bile onun pençesinde kıvranıyor, Ernest ise ayaklarının dibinde boylu boyunca uzanıyor olabilirdi. Bu düşünceler içimi ürpertti ve beni harekete geçirdi. Ayağa kalktım ve mümkün olduğunca çabuk Cenevre'ye dönmeye karar verdim.

Arabaya koşacak at bulunamayınca göl üzerinden gitmek zorunda kaldım. Ancak rüzgâr elverişli değildi ve sağanak vardı, öte yandan henüz sabah olmamıştı ve acele ettiğim takdirde gece vakti eve varabilirdim. Kürek çekmeleri için adam kiraladım, kendim de küreğe asıldım, çünkü bedenimi çalıştırmak daima zihnimi rahatlatırdı. Ancak pençesine düştüğüm sonsuz ıstırap ve keder, gayret göstermemi imkânsız kılıyordu. Kürekleri attım ve başımı ellerime yaslayarak zihnimi dolduran karanlık düşüncelere teslim oldum. Başımı kaldırıp baksam, mutlu zamanlarımda aşına olduğum ve artık bir gölgeden, anıdan öte bir şey olmayan o kişinin eşliğinde daha bir gün önce seyre daldığım manzarayı görecektim. Gözlerimden sel gibi yaşlar boşandı. Yağmurun diner gibi olduğu bir anda balıkların tıpkı birkaç saat önceki gibi suda oynaştıklarını gördüm; o sırada Elizabeth'in gözleriydi onları izleyen. İnsan zihni için büyük ve ani bir değişiklikten daha acı verici bir şey yoktur. Güneş yine ışıldasa ya da göğü yeniden bulutlar sarsa da hiçbir şey bana bir önceki gün olduğu gibi görünmüyordu, iblisin biri geleceğe dair tüm umutlarımı elimden koparıp almıştı. Benim kadar sefil biri olamazdı. Böylesi dehşetli bir olayın tarihte eşi benzeri yaşanmamıştı.

Akıllara durgunluk veren bu son olaydan sonra olanların üstünde durmanın ne anlamı var ki? Hikâyem bir korku öyküsünden farksız ve şu anda o öykünün doruğuna ulaştık. Bundan sonra anlatacaklarım canını sıkmaktan başka işe yaramayacaktır. Şu kadarını söyleyeyim, sevdiğim bir

bir elimden alındı; kendimi bilmez halde kalakaldım. Doğrusu artık gücüm de tükendi. Yine de tüyler ürperten hikâyemin gerisini birkaç kelimeyle anlatmaya çalışacağım.

Nihayetinde Cenevre'ye geldim. Babam ve Ernest hayattaydı, ancak babam getirdiğim haberlerle derinden sarsıldı. Şimdi bile gözlerimin önünde o muhteşem, o saygıdeğer insan! Boş bakışlarla bakar olmuştu, çünkü bakışlarına anlam, neşe katan kişi artık hayatında yoktu. Bağlanacak çok az şeyi kaldığı için geride kalanlara sıkı sıkıya sarılan, ömrünün son demlerindeki bir adamın sevgisiyle üstüne titrediği, kızından da öte Elizabeth'i yoktu artık. Kahrolsun, babamın saçlarına akları düşüren kederlerin yaratıcısı o iblis, kahrolsun, babamı perişanlık içinde yok olmaya sürükleyen o canavar! Babam dört bir yanını kuşatan dehşete daha fazla dayanamadı, hayat ateşi birden sönuverdi. Nihayetinde yatağa düştü ve birkaç gün içinde kollarımda vefat etti. Sonra bana neler mi oldu? Bilemiyorum. Tüm duyularımı yitirdim. Tek hissettiğim zincirler ve bir karanlıktı. Kimi zaman rüyalarımnda gençliğimi birlikte geçirdiğim sevdiklerimle çiçekli kırlarda, güzel vadilerde gezindiğimi görüyor, neden sonra uyanarak kendimi bir zindanda buluyordum. Bunu melankoli dolu günler takip etti, ama yavaş yavaş acılarımı, durumumu daha net kavramaya başladım ve ancak zaman zindanımdan salıverildim. Bu dönemde herkes delirdiğimi düşünmüştü ve anladığım kadarıyla aylar boyu tek sığınağım o tenha hücre olmuştu. Ne var ki özgürlük benim için büyük bir ödül sayılmazdı, çünkü zihnimle birlikte, intikam arzum da uyanmıştı. Geçmiş talihsizliklerin anıları üstüme hücum ettikçe, nedenleri üzerine kafa yormaya başladım. Yarattığım canavarı, beni mahvetmesi için yeryüzüne saldıran o aşağılık iblisi düşündüm. Bu düşünceler içimi çılgın bir öfkeyle doldurdukça, iblisi elime geçirebilmeyi, onun kahrolası varlığına ağır bir darbe indirebilmeyi delice istedim ve bunun için tüm içtenliğimle yakardım.

Nefretim sonuçsuz birtakım dileklerle de sınırlı kalmadı. Kısa süre sonra canavarı ele geçirmenin yollarını düşünmeye koyuldum. Bu amaçla, salıverilmemden yaklaşık bir ay sonra şehirdeki bir ceza hâkimini ziyaret ettim ve ona bir suç duyurusunda bulunacağımı söyledim. Ailemi felakete sürükleyen kişiyi tanıdığımı bildirdim ve katilin yakalanması için tüm nüfuzunu kullanmasını talep ettim.

Hâkim sözlerimi büyük bir dikkat ve içtenlikle dinledi. "Gönlün rahat olsun, caninin yakalanması için benim tarafımdan hiçbir yardım ve gayret esirgenmeyecektir."

"Teşekkür ederim," dedim. "O halde ifademi dinleyin. Anlatacağım hikâyeye gerçekten de öylesine tuhaf ki içinde insanı inanmaya zorlayan bir gerçeklik barındırmasa, korkarım sözlerimi ciddiye almazdınız. Bu aynı zamanda hayallerle karıştırılamayacak kadar gerçekle bağlantılı bir hikâyeye. Benim ise sizi kandırmaya çalışmak için herhangi bir nedenim yok." Hâkime hitap şeklim oldukça etkileyici ve sakindi. Hayatımı mahveden kişinin peşini ölene kadar bırakmamaya yürekten ant içmiştim ve bu amaç ıstırabımı yatıştırmış, beni bir süreliğine hayata döndürmüştü. Şimdi ise hikâyemi kendimden emin bir tavır ve açıklıkla kısaca anlatıyor, tarihleri birebir belirterek hakarete ya da duygusallığa kaçmıyordum.

Hâkim ilk başta tamamen inanmaz görünüyordu, ancak ben öyküme devam ettikçe dikkati ve ilgisi arttı. Kimi zaman dehşet içinde irkiliyor, kimi zamansa çehresine inanmazlıktan uzak bir şaşkınlık yayılıyordu.

Anlattıklarım bitince, "İşte hakkında suç duyurusunda bulunduğum ve sizden tutuklanarak cezalandırılması için tüm nüfuzunuzu kullanmanızı istediğim kişi budur. Bir hâkim olarak bu sizin görevinizdir ve bu görevi yerine getirmenin, insani duygularınızı isyana sürüklemeyeceğine inanıyor, bunu ümit ediyorum," dedim.

İsteğim dinleyicimin yüz ifadesinde büyük bir değişikliğe neden oldu. Hikâyemi hayalet ya da

doğüstü öyküleri dinlerken olduğu gibi yan inanır bir havayla dinlemişti, ancak kendisinden resmen harekete geçmesini talep ettiğimde, inanmazlığı tamamıyla geri döndü. Yine de nezaketini bozmadan cevap verdi. "Elimden gelen tüm imkânları memnuniyetle emrinize sunardım, ancak sözünü ettiğiniz yaratık, benim tüm gayretlerimi boşa çıkartacak bir güce sahip gibi görünüyor. Buzullarda gezinen, hiçbir insanın ulaşamayacağı mağaralarda, inlerde yaşayan bir hayvanın izini kim sürebilir ki? Üstelik işlediği suçların üzerinden birkaç ay geçtiği için nereye gittiğini, şimdi nerede yaşadığını bilen de yok."

"Benim yaşadığım yerin yakınlarında gezindiğinden hiç şüphem yok. Ayrıca Alpler'e kaçtıysa bile bir dağ keçisi gibi avlanıp av hayvanı gibi yok edilebilir. Ancak aklınızdan geçenleri biliyorum. Hikâyeme inanmıyor, düşmanımın izini sürerek ona hak ettiği cezayı vermeyi düşünmüyorsunuz," dedim.

Konuşurken gözlerim öfkeyle parlayınca hâkim rahatsız oldu. "Yanılıyorsunuz," dedi. "Elimden gelen her şeyi yapacağım ve eğer canavarı yakalamak gücüm dahilindeyse emin olun ki hak ettiği cezayı çekecek. Ancak korkarım kendi ağzınızla anlattıklarınıza göre tüm bu çabalar sonuçsuz kalacak. Bu nedenle gerekli önlemler alınırken, kendinizi hayal kırıklığına da hazırlamalısınız." "Bu imkânsız. Ne var ki size ne söylesem faydası olmayacak. İntikamım besbelli sizin için hiçbir şey ifade etmiyor. Bense onun bir kusur olduğunu kabul etmekle birlikte, ruhumu yiyip bitiren tek tutku olduğunu da itiraf ediyorum. Toplumun içine saldıgım katilin hâlâ yaşadığını düşündükçe öfkem kelimelerle anlatılamaz bir hal alıyor. Haklı talebimi geri çeviriyorsunuz. Bu durumda tek çarem var; ölsem de kalsam da kendimi o katilin yok edilmesine adıyorum."

Bunları söylerken hiddetinden titredim. Davranışlarımda çılgınca bir hal ve hiç şüphesiz eskinin inanç uğruna ömürlerini feda eden şehitlerine has mağrur bir taşkınlık vardı. Ancak akli özveri ve kahramanlıktan çok daha farklı fikirlerle meşgul olan Cenevreli bir hâkime böylesi bir yüce ruh hali hiç şüphesiz ki delilikten farksız görünüyordu. Bir bakıcının çocuğu yatıştırması gibi beni yatıştırmaya çalıştı ve hikâyeme çılgınca sayıklamalar gözüyle baktı.

"Beyefendi!" dedim, "Tecrübenizden kaynaklanan mağrurluğunuz sizi nasıl cehalete sürüklüyor, bir bilseniz! Daha fazla konuşmayın, ne dediğinizin farkında değilsiniz." Oradan öfkeyle ve sarsılmış halde ayrıldım ve başka bir yöntem düşünmek üzere köşeme çekildim.

Tüm düşüncelerimin dağılıp gittiği bir ruh hali içindeydim. Hiddete kapılmış sürükleniyor, bütün gücümü ve desteğimi intikam duygusundan alıyordum. Bu duygu hislerimi yoğuruyor, başka şartlar altında deliliğe ya da ölüme gidebileceğim bir zamanda, ihtiyatlı ve sakin olmamı sağlıyordu.

Öncelikli kararım Cenevre'den; mutlu olduğum ve sevdiğim zamanlarda benim için çok şey ifade eden ancak felaketlerimin sonucunda nefret eder hale geldiğim memleketimden sonsuza kadar uzaklaşmaktı. Yanıma bir miktar para ve anneme ait birkaç mücevheri alarak oradan ayrıldım.

Artık ancak hayatımla birlikte son bulacak göçebe günlerim başlamıştı. Dünyanın çok yerini dolaştım, çöllerde ya da vahşi topraklarda gezenlerin karşılaştıkları zorluklara katlandım. Nasıl oldu da hayatta kaldım, bilemiyorum. Dermansız bedenimi kumların üstüne bırakıp ölmek için dua ettiğim zamanlar çok oldu. Ancak intikam arzum beni ayakta tuttu, ölüp de düşmanımı geride bırakmaya cesaret edemiyordum.

Cenevre'den ayrıldığımda ilk işim şeytani düşmanımın izini sürmeme yarayacak ipuçlarının peşine düşmek oldu. Ancak planımı henüz tamamlamadığım için ne tür bir yol izleyeceğimi bilemeden, şehrin etrafında saatlerce dolandım durdum. Gece vakti geldiğinde kendimi William, Elizabeth ve babamın mezarlarını barındıran mezarlığın kapısında buldum. İçeri girdim ve mezarların başına gittim. Rüzgârın hafifçe kıpırdattığı yaprakların hışırtısı dışında hiç ses yoktu. Gece neredeyse kapkaranlıktı ve manzara en duyarsız insana bile huşu verebilecek, etkileyici bir havaya bürünmüştü. Dünyayı terk edenlerin ruhları sanki etrafta uçuşuyor, matemlilerin başı üstüne görünmez ama hissedilir bir gölge düşürüyordu.

Manzaranın bende ilk anda yarattığı derin keder yerini hızla öfke ve çaresizliğe bıraktı. Sevdiklerim ölmüştü, bense hayattaydım. Katilleri de yaşıyordu ve onu yok etmek için bıkkın ruh halimden kurtulmam gerekiyordu. Yeşilliklerin üstüne diz çöküp toprağı öptüm ve titreyen dudaklarımla, "Üstüne diz çöktüğüm şu kutsal toprak, etrafımda dolaşan gölgeler, içimde hissettiğim derin ve sonsuz keder adına yemin ederim ki ve ey gece senin ve üstünde gezinen ruhlara adına yemin ederim ki bu ıstırapı yaratan iblisin peşine düşecek, birimizden biri ölene kadar da pes etmeyeceğim. Hayatımı yalnız bu amaca adayacak, ancak bu çok değerli intikamı gerçekleştirebilmek için gün yüzü görecek, gözlerimin önünden sonsuza kadar silinmesi gereken dünyanın yeşilliklerini ancak bu amaçla arşınlayacağım. Ve sizlere sesleniyorum ölümlerin ruhları, sizlere sesleniyorum intikamın gezgin hizmetkârları; bana yol gösterin, görevimi yerine getirmeme yardım edin. Bırakın o lanet olası, cehennem kaçını canavar derin ıstıraplardan tatsın. Bırakın ruhuma eziyet eden çaresizliği kendi içinde hissetsin."

Yakarışlarıma sükûnet ve huşu içinde başlamış, katledilmiş sevdiklerime ait gölgelerin yeminimi duyduklarına ve onayladıklarına neredeyse ikna olmuşum ki birden öfkeme esir düştüm ve hiddetim yüzünden tıkanıp kaldım.

Gecenin sessizliği içinden bana gürültülü, şeytani bir kahkaha karşılık verdi. Kahkaha tüm şiddetiyle kulaklarımda çınladı. Dağlar onunla yankılandı ve etrafımı saran cehennemim benimle alay ettiği, bana güldüğünü hissettim. Yeminim duyulmamış, intikam için hayatta bırakılmamış olsam, şüphesiz ki o anda aklımı yitirir, sefil hayatıma bir son verirdim. Kahkahanın yankısı kesilince, belli ki çok yakınımdan gelen o tanıdık ve iğrenç ses bana bir fısıltıyla seslendi. "Artık tatmin oldum, zavallı yaratık! Sen yaşamaya karar verdin ve ben tatmin oldum."

Sesin geldiği yöne doğru yerimden ok gibi fırladım, ama iblis elimden kurtuldu. Ay bir anda gökte

yükselip iblisin tüyler ürperten, şekilsiz bedenini gözler önüne serince o, insan ötesi bir hızla oradan uzaklaştı.

İblisin peşine düştüm ve aylar boyu tek işim bu oldu. Belli belirsiz bir ipucunun peşinde Rhône Irmağı'nın kıvrımlarını takip edip durdum ama boşuna. Ardından masmavi Akdeniz çıktı karşıma ve bir tesadüf eseri canavarın gece vakti Karadeniz'e giden bir gemiye binerek saklandığını gördüm. Ben de aynı gemiye bindim, ama canavar nasılsa yine elimden kaçmayı başardı.

Tataristan ve Rusya'nın ıssız topraklarında beni hep atlatsa da durmadan izini sürdüm. Kimi zaman onun korkunç görünümünden ürken köylüler yol gösterdi bana, kimi zaman da izini tamamen yitirdiğim takdirde ümitsizliğe kapılarak ölmenden korkan iblisin kendisi takip etmem için bir işaret bıraktı geride. Kar bastırıldığında bembeyaz ovada dev ayak izlerini gördüm. Senin gibi hayata henüz atılmakta olan, dert ve tasayla yeni yeni tanışıp ıstırabı hiç tanımayan biri, geçmişte ve şimdi hissettiklerimi nasıl anlayabilir ki? Soğuk, yoksulluk ve bitkinlik, çektiğim acıların içinde en önemsizleriydi. Şeytanın biri tarafından lanetlenmiş, sonsuz cehennemimi yanımda sürüklüyordum. Yine de iyilik dolu bir ruh adımlarımı takip ediyor ve yönlendiriyor, en çaresiz anlarımda aşılmaz gibi görünen zorluklardan beni kurtarıyordu. Açlıkla yıpranan bedenim büsbütün bitap düştüğündeymiş kimi zaman çölde karşıma yiyecekler çıkararak beni yeniden kendime getiriyor, canlandırıyor. Köylülerin yediği türden sade yiyeceklerdi bunlar, ama yardıma çağırdığım ruhlar tarafından karşıma çıkartıldıklarına hiç şüphem yoktu. Her yer kuruyup gökyüzü bulutsuz kaldığında ve ben susuzluktan kavrulduğumda ise küçük bir bulut göğü gölgeliyor, beni hayata döndüren birkaç damla yağmuru indirdikten sonra gözden kayboluyordu.

Fırsat buldukça ırmak yolunu takip ediyordum, ama taşra nüfusu genelde ırmak civarında yoğunlaştığından, iblis oralardan kaçınıyordu. Diğer bölgelerde ise nadiren insana rastlıyor, genellikle yoluma çıkan yabani hayvanlarla hayatımı sürdürüyordum. Yanımdaki parayı dağıtarak köylülerin dostluğunu kazanıyordum. Bazen de avladığım hayvanlardan birini taşıyor, kendime küçük bir parça ayırdıktan sonra kalanını bana ateş ve yemek pişirmem için kapacak verenlere takdim ediyordum.

Bu şekilde sürüp giden hayatımdan hakikaten nefret ediyordum ve mutluluğun tadına ancak rüyalarımında varabiliyordum. Ah, o kutsal uyku yok mu? En perişan zamanlarımda kendimi onun kollarına bırakıyordum. Rüyalarımında coşkuyla kendimden geçtiğim anlar bile oluyordu. Bu mutluluk anlarını, hatta saatlerini, koruyucu ruhlarım, yolculuğumu tamamlayacak gücü bulabilmem için sağlıyordu. O kadarcık rahat nefes almasam yaşadığım güçlükler altında ezilir giderdim. Gün boyu beni ayakta tutan şey, ümitle beklediğim gece vaktiydi çünkü uykumda dostlarımı, karımı ve sevgili memleketimi görüyordum. Sonra yine babamın müşfik yüzünü görüyor, Elizabeth'imini kadife sesini duyuyor, Clerval'in gencecik, sağlıklı halini izlemekten haz duyuyordum. Yorucu yürüyüşler yüzünden takatten düştüğüm zamanlarda ise kendimi rüya gördüğüme, gece vakti sevdiklerimin kollarında gerçeğin keyfini çıkaracağıma inandırıyorlardım. Ne eziyet dolu bir düşkünlüktü onlara karşı hissettiğim! Uyanık olduğum saatlerde bile kimi zaman yakamı bırakmadıklarından, o çok sevdiğim suretlerine nasıl da sıkı sıkıya tutunuyor, kendimi hâlâ yaşadıklarına inandırıyorlardım! Böyle anlarda içimi kasıp kavuran intikam ateşi sönüyor, ruhumu saran tutkulu bir arzudan çok, kutsal bir emri yerine getirircesine ve adeta şuurumun dışındaki bir gücün mekanik dürtüsüyle, iblisin peşine düşüyordum.

İzini sürdüğüm yaratığın duyguları nelerdi bilemiyorum. Kimi zaman ağaç gövdelerine ya da kayaların üstüne, bana yol gösteren birtakım yazılar yazıyor, öfkemi körüklüyordu. Bu yazılardan biri, "Saltanatım henüz sona ermedi, sen hayattasın, benimse gücüm yerinde. Peşimden gel; kuzeyin uçsuz

bucaksız buzullarına gideceğim. Sen soğuşun ve buzun pençesine düşeceksin, bense hiç etkilenmeyeceğim. Fazla yavaş ilerlemezsen yakınlarda ölü bir tavşan göreceksin. Onu ye ve gücünü topla. Ha gayret düşmanım, ölümüne dövüşeceğiz daha seninle. Ama o zamana kadar önünde ıstırap dolu, zorlu saatler var,” diyordu.

Seni alaycı şeytan! Bir kez daha intikam yemini ediyorum, bir kez daha seni eziyete ve ölüme mahkûm ediyorum, sefil yaratık. Birimizden biri yok olana kadar asla vazgeçmeyeceğim takibimden. İşte o zaman tüm coşkuyla kavuşacağım zorlu çabalarımın ve korkunç yolculuğumun ödülüne beni şimdiden hazırlayan Elizabeth'ime ve kaybettiğim sevdiklerime!

Kuzeye doğru yolculuğuma devam ettikçe karlar kalınlaştı ve soğuk dayanılmaz bir hal aldı. Köylüler kulübelerine kapanmışlardı. Yalnızca birkaç gözüpek, açlıktan sığınağından çıkıp av peşine düşen hayvanları yakalamak üzere yollara düşmüştü. Irmaklar buz tuttuğu için balık tutmak mümkün değildi. Bu nedenle de ana besin kaynağımdan mahrum kalmıştım.

Çektiğim zorluklar arttıkça, düşmanımın zaferi de güçlendi. Arkasında şöyle bir yazı bırakmıştı: “Hazır ol! Daha hiçbir şey görmedin. Kürklere sarın ve yanma bol yiyecek al, çünkü pek yakında öyle bir seyahate çıkacağız ki sonsuz nefretimi belki de bu yolculukta çekeceğin acılar dindirecek.”

Bu alaycı sözler cesaretimi ve azmimi körükledi. Yolumdan dönmemeye ant içtim ve Tanrı'dan yardım diledim. Tükenmek bilmez bir gayretle uçsuz bucaksız çölleri geçtim, ta ki uzaklarda okyanus görünene, okyanus ufkun her yanını kaplayana kadar. Ah, nasıl da farklıydı burası masmavi güney yörelerinden! Buzla kaplı okyanusu topraktan ayıran tek şey, olağanüstü ıssızlığı ve çetin görüntüsüydü. Yunanlılar, Asya tepelerinden Akdeniz'i gördüklerinde sevinçten gözyaşlarına boğulmuş, zorlu yolculuklarının nihayete erdiği sınırları coşkuyla selamlamışlardı. Bense gözyaşı dökmedim, yalnızca diz çökerek can düşmanımın alaylarına rağmen onunla buluşup çarpışacağım yere sağ salim varmamı sağladığı için, bana yol gösteren ruha içtenlikle şükrettim.

Bundan birkaç hafta önce bir kızakla birkaç köpek edinmiş, bu sayede buzulları akıl almaz bir hızla aşabilmişim. İblisin de aynı imkânlarla sahip olup olmadığını bilemiyordum, ama daha önceleri oldukça geride kaldığım halde şimdi arayı kapattığımı anlıyordum. Okyanusu ilk gördüğümde canavar sadece bir günlük mesafe önümdeydi ve ben, kıyıya varmadan önce onun önünü kesmeyi ümit ediyordum. Bu nedenle de yepyeni bir şevkle kendimi zorlamış, iki gün içinde sahildeki yoksul bir köye varmışım. Köy halkına iblis hakkında sorular sordum ve sağlam bilgiler edindim. Dediklerine göre köye bir gece önce bir tüfek ve birkaç tabancayla kuşanmış devasa bir canavar gelmiş, korkunç görüntüsüyle kıyıda kalan kulübelere birinin sakinlerini korkutup kaçırmıştı. Canavar kulübe sakinlerinin kışlık erzakını alarak eğitilmiş birkaç köpeği koştuğu bir kızağa yüklemiş ve aynı gece dehşet içindeki köylülere rahat bir nefes aldırarak hiçbir kara parçasına varmayan bir yöne doğru, deniz üzerinden yolculuğuna devam etmişti. Köylüler ise onun parçalanan buzullar yüzünden kısa süre sonra öldüğüne ya da soğuktan donduğuna kanaat getirmişlerdi.

Bu bilgileri edinmemle birlikte bir süre ümitsizliğe kapıldım. Canavar elimden kaçmıştı ve ben okyanusun dağ gibi buzulları arasında yıkıcı ve neredeyse sonsuz bir yolculuğa çıkmak, yerli halktan çok az kişinin katlanabildiği, benim gibi ılık ve güneşli iklime alışkın birininse kesinlikle dayanamayacağı bir soğuğa karşı koymak zorundaydım. Ancak yine de iblisin hayatta kalarak zafere ulaşacağı düşüncesi öfkemi ve intikam tutkumu dev bir dalga gibi kabartıyor, tüm diğer duygularımı alt ediyordu. Yakardığım ruhların etrafımda uçuşarak gayrete gelmem, oç almam için beni teşvik ettiği kısa süreli bir uykunun ardından yolculuğuma hazırlanmaya başladım.

Kara kızağımı okyanus kızağıyla değiş tokuş ettim ve yanıma bolca erzak alarak yollara düştüm. O

zamandan bu yana kaç gün geçti bilemiyorum. Tek bildiğim, ancak yüreğimde tutuşan haklı intikam arzusunun verdiği güç sayesinde katlanabildiğim çok derin acılar çektiğim. Yolculuğum sırasında heybetli ve çetin buz dağları sık sık yolumu kesti ve buzun altında kabaran denizin hayatımı tehdit eden gümbürtüsünü duyduğum zamanlar çok oldu. Ne var ki hava yeniden buz kesince deniz güvenli hale geldi.

Tükettiğim erzaka bakılırsa bu yolculuğum üç hafta kadar sürmüştü. Kaybolan ümidimi sürekli ayakta tutma çabası sık sık gözlerimi çaresizlik ve keder yaşlarıyla dolduruyordu. Ümitsizlik avımı avucunun içine almıştı ve ben acılarımın ağırlığı altında ezilmek üzereydim. Bir keresinde kızağımı çeken zavallı hayvanlar büyük bir çabayla beni bir buz dağının zirvesine çıkardığında ve içlerinden biri yorgunluktan düşüp öldüğünde, büyük bir ıstırap içinde önümde uzayıp giden manzaraya bakıyordum. Tam o sırada kasvetli ovada gözüme bir karaltı ilişti. Ne olduğunu anlayabilmek için gözlerimi kısarak baktım ve bir kızağın içindeki o tanıdık ucubeyi fark edince çılgınca haykırmaya başladım. Ah! Ümit o anda nasıl da taşkın bir coşkuyla yeniden sarıverdi yüreğimi! Canavarı görüşümü engellemesinler diye gözlerimden süzülen ılık yaşları çabucak sildim. Ancak acı dolu gözyaşlarım görüş alanımı hâlâ bulanıklaştırıyordu. Yüreğimi sıkıştıran duygulara teslim olana kadar hıçkırarak ağladım.

Ne var ki oyalanmanın vakti değildi, ölen köpeği dostlarından ayırdım ve diğerlerine bolca yiyecek verdim. Hiç istemediğim halde bir saat kadar dinlendikten sonra yola koyuldum. Kızağı hâlâ görebiliyordum ve araya sarp buz kütlelerinin girdiği zamanlar dışında bir daha da hiç gözden kaybetmedim. Kızakla arayı hayli kapamıştım. İki günlük bir yolculuğun ardından düşmanıma bir mil kadar yaklaştığımda kalbim gümbürdemeye başladı.

Ancak tam düşmanımı ele geçirdiğim sırada tüm ümitlerim suya düştü ve onun izini hiç olmadığı kadar kaybettim. Buzulun altında kabaran denizin sesi duyuldu. Altımda çalkalanarak yükselen suların gürlemesi her an daha uğursuz, daha korkunç bir hal aldı. Var gücümle kızağa asıldıysam da bir faydası olmadı. Rüzgâr çıktı, deniz gürledi, buzlar deprem gibi bir sarsıntıyla çatladı ve kulakları sağır eden bir gümbürtüyle parçalandı. Kısa süre içinde olan olmuş, birkaç dakika sonra düşmanımla arama çalkantılı bir deniz girmişti. Gittikçe küçülerek tüyler ürpertici ölümümü hazırlayan bir buzulun üstünde öylece kalakalmıştım.

Bu şekilde korku dolu saatler geçirdim. Köpeklerimin birkaçı öldü, bense felaketlerin altında ezilmek üzereydim ki demir atmış geminizi fark ettim ve kurtarıma ümidine tutundum. Gemilerin bu kadar kuzeye açıldığından hiç haberim olmadığı için hayrete düşmüştüm. Kızağımın bir kısmını parçalayarak kürek yaptım ve bu sayede yorgunluktan bitap halde salımı geminize doğru hareket ettirdim. Rotanız güney olsaydı, amacımdan vazgeçmektense kendimi yeniden denizlerin insafına bırakacaktım. Ümidim düşmanımı izleyebileceğim bir tekne vermeye sizleri ikna edebilmektir. Ancak siz zaten kuzeye gidiyordunuz. Tüm gücümü yitirdiğim bir anda beni geminize aldınız. Ne var ki ben pek yakında sonu gelmez felaketlerimin ağırlığı altında ezilerek, henüz yerine getiremediğim görevim yüzünden hâlâ içime korku salan ölüme esir düşeceğim.

Ah, ah! İblise giden yolda rehberim olan ruh, sonsuz arzuladığım o istirahate ne zaman kavuşturacak beni? Yoksa ben ölüp gideceğim de, iblis hayatta mı kalacak? Eğer ölürsem, söz ver bana Walton, kaçmasına izin vermeyeceksin. Onun peşinden gidecek, ancak ölümüyle gerçekleşecek intikamımı sen alacaksın. Peki, yolculuğumu benim yerime üstlenmene, çektiğim zorlukları çekmene gönlüm razı olur mu? Hayır, o kadar bencil değilim. Yine de ölümümünden sonra iblis ortaya çıkar, intikam ruhları onu ayağına getirirse, söz ver hayatta kalmasına izin vermeyeceğine. O canavarın sonsuz felaketlerimin üstüne zafer bayrağını dikmesine, karanlık cürümlerini sürdürmesine izin

vermeyeceğine söz ver. Sözleri çok dokunaklı, konuşması çok ikna edicidir. O sözlerin yüreğine hükmettiği zamanlar dahi oldu. Ancak sen sakın kanma. Ruhu da sureti kadar çirkin, hainlik ve kötülük doludur onun. Sözlerine kulaklarını tıka; William'in, Justine'in, Clerval'in, Elizabeth'in, babamın ve biçare Victor'ın isimlerini an ve sapla hançerini yüreğine. Ruhum sana eşlik edecek ve hançerin yerini bulmasını sağlayacaktır.

WALTON, devam

26 Ağustos 17..

Bu garip ve tüyler ürpertici hikâyeyi okudun, Margaret. Benim şu an bile hissettiğim gibi, sen de hissetmiyor musun, dehşetten kanının donduğunu? Misafirim bazen ani bir kedere kapılıp öyküsünü yarıda kesiyor, bazen de çatlak ama dokunaklı sesiyle dile getiriyordu ıstırabını. Anlamlı ve güzel bakışları kâh öfkeyle ışıldıyor kâh hüznle yumuşuyor ya da sonsuz bir üzüntüyle donuklaşıyordu. Kimi zaman da yüz ifadesine ve ses tonuna hâkim oluyor, her tür heyecanını bastırarak, en dehşetli hikâyeleri sakın bir sesle anlatıyordu. Sonra aniden bir volkan gibi patlıyor, kendisine eziyet edene lanetler yağdırırken yüzüne vahşi bir öfke yayılıyordu.

Hikâyesi gerçeklerle bağlantılı ve tutarlı gibi görünüyor. Ancak yine de itiraf etmeliyim ki Felix'le Safiye'nin mektupları ve canavarı gemiden kendi gözlerimizle görmüş olmamız, tüm samimiyetine rağmen sarf ettiği sözlerden daha inandırıcı oldu benim için. Demek ki böyle bir canavar gerçekten mevcut! Her ne kadar doğruluğundan şüphe edemesem de şaşkınlık ve hayranlığa kapılmaktan kendimi alıkoyamıyorum.

Kimi zaman Frankenstein'dan yarattığı ortaya çıkarışıyla ilgili bilgiler edinmeye çalıştım, ama o en ufak bir sır vermedi.

“Aklını mı yitirdin sen, sevgili dostum?” dedi. “Şuursuz merakın seni nelere sürüklüyor böyle? Sen de mi kendine ve dünyaya şeytani bir düşman kazandırmak niyetindesin? Aklını başına topla! Benim yaşadıklarımın ders al da kendi başına işler açma.”

Frankenstein hikâyesiyle ilgili notlar tutmuş olduğumu öğrendi. Onlara bakmak istedi. Notların üstünde birçok düzeltme ve ilaveler yaptı; özellikle de düşmanıya yaptığı konuşmaların anlatıldığı bölümlerde. “Madem hikâyemi saklamaya karar verdin, o halde eksik aktarılmasın gelecek nesillere,” dedi.

Hayal gücünün bu en tuhaf öyküsünü dinleyerek tam bir hafta geçirdim. Düşünce ve duygularım hikâyenin ve misafirimin uyandırdığı merakla sarhoşa döndü. Misafirimi biraz olsun teskin edebilmek istedim ama böylesine perişan, umuttan böylesine yoksun birini nasıl avutabilirim ki? Yo, hayır! Bundan sonra onu memnun edecek tek şey, o harap ruhunun huzura ve ölüme kavuşması olabilir. Ancak yine de yalnızlık ve hezeyandan kaynaklanan bir tesellisi var; rüyalarında dostlarıyla konuştuğunda bunu dertlerine teselli, intikamı için cesaret bulduğunda da, bunun hayal gücünün bir ürünü değil, onu uzak diyarlardan ziyarete gelen sevdiklerinin kendileri olduğuna inanıyor. Bu inancı hülyalarına öyle bir vakar kazandırıyor ki gözüme neredeyse gerçeğin ta kendisi kadar muhteşem ve ilginç görünüyorlar.

Sohbetlerimiz her zaman onun geçmişi ve talihsizlikleriyle sınırlı kalmıyor. Edebiyatın her alanında sonsuz bir bilgiye, kıvrak ve keskin bir kavrayışa sahip. Konuşması ikna edici ve dokunaklı. Üzücü bir olayı aktardığında ya da merhamet ve sevgi uyandırmaya çalıştığında onu dinlerken gözyaşlarımı tutamıyorum. Şu perişan haliyle bile böylesine asil ve muhteremse kim bilir hali vakti

yerindeyken ne muazzam biriydi! Kendisi de değerinin ve büyük knn farkında gibi.

Bir keresinde, "Gençliğimde yüce iler baaracağıma inanırdım," dedi. "Duygularım engindi, ama bir yandan da büyük başarılar imza atmamı sağlayacak serinkanlı bir muhakeme gücüne sahiptim. Kendime verdiğim bu değer, çoğu insanın katlanmayacağı durumlarda ayakta kalmamı sağladı, çünkü anlamsız bir kedere saplanarak insanlığa faydalı olabilecek yeteneklerimi boa harcamanın büyük bir günah olduğuna inanıyordum. Ortaya koyduğum ie, duyarlı ve akıl sahibi bir varlığın yaratımına dönüp baktığımda, kendimi sıradan hevesliler sürüsüyle aynı kefeye koyamıyordum. Ne var ki meslek hayatımın gelişimi içinde bana gücü veren bu düşünce, Şimdi beni yerin iyice dibine batırmaktan başka ie yaramıyor. Tüm tahminlerim ve ümitlerim boş çıktı ve Tanrı'ya öykünen melek misali sonsuza kadar cehenneme zincirlendim. Muhayyilem capcanlı, analiz gücüm ve uygulama kabiliyetimse gclyd. İşte bu niteliklerimin bir araya gelmesi sayesinde bir insan yaratma fikrini geliştirip gerekletirebildim. İçimi tamamladığım zamanki duygularımı Şu an bile heyecanla anıyorum. Kh gücümün cokusuna kapılarak kh muhtemel sonuçlarına kafa yorarak hayallerimde cennetin bahçelerini arınladım. Çocukluğumdan beri bana büyük umutlar ve tutkular aılanmıtı, oysa Şimdi bak nasıl da yıkıldım! Ah, ah, sevgili dostum! Beni eskiden tanısan Şu perişan halime inanmakta gclk ekerdin. O zamanlar ümitsizlik nadiren yüreğimi mesken tutardı ve önümde parlak bir gelecek var gibiydi; ta ki ben bir daha hiç mi hiç ayağa kalkmamak üzere yere dene kadar."

Peki, bu hayran olunası kişiyi yitirecek miyim? Bir dost özlemiyle yanıp tutuuyordum. Beni anlayacak ve sevecek birini arıyordum. İe bak ki Şu engin denizlerde öyle birini buldum, ama korkarım kıymetini anlar anlamaz kaybetmek var onu kaderimde. Bu insanı hayata döndürmeyi canı gönülden isterdim ama kendisi bu fikirden nefret ediyor.

"Şu zavallı adama gösterdiğin nezaket için teşekkür ederim sana, Walton," dedi bir keresinde. "Ancak yeni beraberliklerden, sevgilerden söz ederken, kaybettiklerimin yerini doldurabileceklerine gerçekten inanıyor musun? Benim için hiçbir erkek Clerval'in ya da hiçbir kadın Elizabeth'in yerini tutabilir mi? Duyguların çok gcl olmadığı durumlarda dahi çocukluk arkadalıkları daima zihnimizde, sonradan edinilen dostların sahip olamadığı bir güce sahiptir. İleride değişecek de olsa, hiçbir zaman tümüyle yok olmayan çocukluk mizacımızı ancak onlar bilir. Davranılarımızın ardında yatan gerçek niyet hakkında daha kesin hükümlere onlar varabilir. Geçmişte rneği olmadığı sürece hiçbir kardeş, kardeşinin hile ya da dzenbazlığını aklına getirmez. Oysa ne denli yakın olursa olsun bir dosta Őüpheyle yaklaılabilir. Ne var ki ben sadece alışkanlık ve yakınlıktan dolay değil, erdemleriyle de sevgimi kazanan dostlar edinme Őansına sahip oldum. Üstelik gittiğim her yerde Elizabeth'imın teskin edici sesi ve Clerval'in sohbetleri kulaklarımda ınlardı. Şimdi hayatta değiller ve Şu yalnızlığımın içinde beni yaşamaya ikna edebilecek tek bir duygu var. İnsanlığa büyük faydası dokunacak herhangi bir içim ya da planım olsa ite onu gerçekleştirebilmek için yaamımı srdrrdm.

Ne var ki alın yazım hiç de öyle değil. Can verdiğim varlığın izini sürmek ve onu yok etmek zorundayım. Ancak o zaman payıma deni yerine getirmiş ve ölmeye hazır olacağım."

2 Eylül

Sevgili kardeşim;

Etrafım tehlikeyle kuatılmı, İngiltere'yi ve oradaki sevgili dostlarımı bir daha görüp gremeyeceğimden habersiz halde yazıyorum sana. evrem, gemime her an arpacakmı gibi görünen, geçit vermez buz dağlarıyla çevrili. Yanıma aldığım cesur adamlar bir are bulmam için gözümün içine bakıyorlar, ama ben hiçbir Şey yapamıyorum. Durumumuz fazlasıyla ürkütücü olsa da

cesaretim ve ümidim henüz beni terk etmedi.

Yine de bu adamların hayatlarının benim yüzümden tehlikeye girdiğini düşünmek çok korkunç. Kaybolup gidersek, nedeni benim çılgın hayallerim olacak. Peki, senin halin ne olacak, Margaret? Ölümümün haberini bile alamayacaksın ve tedirginlik içinde dönüşümü bekleyeceksin. Yıllar gelip geçecek ve sen ara ara çaresizliğe kapılsan da ümit yakarı asla bırakmayacak. Ah, benim canım kardeşim! Ümitlerinin yıkılması benim için ölümden de beter. Neyse ki kocan ve birbirinden güzel çocukların var. Onlar sayesinde mutlu olabilirsin. Tanrı seni korusun ve mutlu etsin!

Talihsiz misafirim bana büyük bir şefkatle yaklaşıyor. Yüreğimi ümitle doldurmaya çalışıyor ve hayattan, değer verdiği bir şeymişçesine bahsediyor. Bu denizlere açılmaya kalkışan diğer gemicilerin başına gelen benzeri kazalardan örnekler verip duruyor. Tatlı diliyle gemicilerimi bile etkiliyor; onu dinleyince ümitsizlikten kurtuluyorlar. Misafirim gemicilere enerji aşıyor ve onun sesini duyanlar, yüce buz dağlarının, insanoğlunun kararlılığı karşısında yok olup gidecek küçük birer köstebek yuvasından farksız olduğuna inanıyor. Ancak bu duyguların hepsi geçici. Ümitlerin ertelendiği her gün, içlerini yepyeni korkularla dolduruyor ve ben bu çaresizlik hissinden dolayı her an bir isyanın patlak vermesinden çekiniyorum.

5 Eylül

Öyle olağanüstü bir olay yaşadık ki bu mektubun sana hiç ulaşmama ihtimali olduğunu bildiğim halde yazmaktan kendimi alamıyorum.

Etrafımız hâlâ buz dağlarıyla çevrili ve biz hâlâ çarpışma tehlikesiyle karşı karşıyayız. Soğuk had safhada ve talihsiz yoldaşlarımın çoğu bu ıssız manzaranın ortasında bile kendilerine bir mezar buldular. Frankenstein'ın sağlığı günbegün kötülüyor. Gözlerinde hâlâ bir kıvılcım ateşi yansa da kendisi hayli bitkin. Arada bir aniden bana yardım için aşka geliyor, ama çok geçmeden bitap haline dönüveriyor.

Son mektubumda muhtemel bir isyan konusundaki tedirginliğimden söz etmiştim. Bu sabah oturduğum yerden dostumun yan kapalı gözleri, iki yana sarkmış kollarıyla solgun çehresini izlerken yarım düzine gemici kamarama girmek için izin istedi. İçeri girdiler ve sözcüleri benimle konuşmaya başladı. Diğer gemicilerin onu ve yanındakileri, kendi adlarına haklı bir talepte bulunmak üzere gönderdiklerini söyledi. Buzun ortasında hapsolmuştuk ve belki de hiç kurtulamayacaktık. Korktukları şey, buzun dağılması ve bir kanalın açılması halinde, böyle büyük bir zorluğu aşabilmişken, benim yolculuğa devam ederek onları yepyeni tehlikelere sürükleme düşüncesizliğini göstermemdi. Bu nedenle geminin serbest kalması durumunda rotayı hemen güneye çevireceğime dair söz vermem konusunda ısrarcıydılar.

Bu konuşma hayli canımı sıktı. Ümitsizliğe kapılmış değildim, ama kurtulduğumuz takdirde geri dönmeyi de düşünemiyordum. Ancak haksızlığa mahal vermeksizin böyle bir talebi geri çevirebilir miydim? Yanıt vermeden tereddüt içinde duraksamaktaydım ki ilk başlarda sessiz sedasız duran ve gerçekten de konuşacak hali yokmuş gibi görünen Frankenstein birden yerinde doğruldu. Anlık bir gayretle gözleri parladı, yanaklarına renk geldi. Adamlara doğru dönerek şöyle dedi: “Ne demek istiyorsunuz siz? Kaptanınızdan talep ettiğiniz şey nedir? Yolunuzdan böyle kolay mı dönüyorsunuz? Siz değil miydiniz buna anlı şanlı keşif seferi, diyen? Peki, neden anlı şanlıydı bu sefer? Denizleri, güneyin denizi gibi durgun ve sakin olduğundan değil herhalde? Tehlikelerle ve korkuyla dolu olduğundan; karşınıza çıkan her yeni zorluk, metanet ve cesaret gerektirdiğinden; tehlike ve ölüm etrafta kol gezdiğinden ve sizler bunlara göğüs gelecek, onları alt edecek insanlar olduğunuzdan. İşte bu yüzden şanlıydı seferiniz, bu yüzden şerefli bir görevdi. Bu seferin ardından insanlığın velinimeti

olarak saygı görecektiniz. İsimleriniz, onurları uğruna ve insanlık yararına ölümle yüzleşen gözüpek adamlar, diye anılacaktı.

Oysa şimdi önünüze çıkan ilk tehlikenin gölgesi ya da cesaretinizi sınavan ilk büyük zorluk karşısında geri adım atıyor, soğuğa ve tehlikeye dayanamayan, üşüyünce sıcacık şöminelerinin başına koşan adamlar olarak görülmeye razı oluyorsunuz. Bunun için bu kadar uğraşmanıza gerek yoktu; ödleğinizi kanıtlamak adına öyle uzaklara gitmeniz, kaptanınızı yenilginin utancına sürüklemeniz şart değildi. Ah, adam olun, adam! Ya da adamdan fazlası olun. Amacınıza sadık kalın, kaya gibi sağlam durun. Şu gördüğünüz buzların hamuru, yüreğinizin hamuruyla bir değil; onlar değişkendir ve siz istemezseniz karşınızda duramazlar. Ailelerinize alnınızda bir lekeyle dönmeyin. Savaşıp zafere ulaşan, düşmandan kaçmak nedir bilmeyen kahramanlar gibi dönün.”

Ses tonunu, konuşmasında dile getirdiği farklı duygulara göre öylesine güzel ayarladı, bakışları öyle mağrur ve cesaret doluydu ki adamların etkilenmesine şaşırırmamak lazım. Adamlar önce birbirlerine baktılar, nutukları tutuldu. Bunun üstüne ben konuştum; onlara artık çekilmelerini ve konuşulanları düşünmelerini söyledim. Israrcı oldukları takdirde daha kuzeye çıkmayacağımızı, ama oturup düşündüklerinde cesaretlerine kavuşmalarını umduğumu belirttim.

Onlar çekilince dostuma döndüm, ama o mecalsiz halde uzanmıştı ve beti benzi iyice atmıştı.

İş nihayetinde nereye varacak bilemiyorum fakat amacımı gerçekleştirmeden, utanç içinde geri dönmektense ölmeyi yeğlerim. Ancak korkarım ki kaderim bu olacak; şan ve onur düşünceleriyle cesaretlendirilmekten yoksun kalan bu adamlar, asla kendi rızalarıyla güçlülere kapanmayacaktır.

7 Eylül

Ok, yaydan çıktı. İçine düştüğümüz durumdan sağ salim kurtulursak geri dönmeye razı oldum. Böylece korkaklık ve tereddüt yüzünden tüm ümitlerim suya düştü. Bilgiye ulaşmadan ve hayal kırıklığına uğramış halde geri dönüyorum. Böylesi bir haksızlığa göğüs gerebilmek için benim olduğumdan çok daha serinkanlı olmak gerekir.

12 Eylül

Her şey geride kaldı, artık İngiltere'ye dönüyorum. İnsanlığa faydalı olma ve üne erişmeye dair tüm ümitlerim tükendi; dostumu kaybettim. Yine de bu acı dolu olayları olabildiğince aktarmaya çalışacağım canım kardeşim ve İngiltere'ye, sana doğru sürüklenirken moralimi bozmamaya çalışacağım.

9 Eylül'de buzlar hareketlendi ve dört bir yanımızdaki kütleler çatlayıp parçalanırken uzaklardan gök gürültüsü gibi sesler duyuldu. Tehlikenin tam anlamıyla kıyısında idik, ama elimiz kolumuz bağlı beklemekten başka çaremiz olmadığı için ben tüm ilgimi talihsiz misafirimün üstüne yoğunlaştırmıştım. Hastalığı o derece ilerlemişti ki yataktan çıkamaz haldeydi. Bir süre sonra ardımızdaki buzul çatladı ve kuzeye doğru sürüklenmeye başladı. Batıdan bir rüzgâr yükseldi ve ayın on birinde güney yönüne giden geçit tamamen açıldı. Bunu gören ve memleketlerine rahatça dönebileceklerini anlayan gemiciler uzun süre sevinç gösterileri yaptılar. Uyuklamakta olan Frankenstein ise uyanarak, patirtinin nedenini sordu. "Sevinç çılgınlıkları atıyorlar, çünkü yakında İngiltere'ye dönecekler," dedim.

"Gerçekten dönecek misin yani?"

"Ne yazık ki evet! Taleplerine daha fazla direnemeyeceğim. Onları zorla tehlikeye sürükleyemem, mecburen döneceğim."

"Sen dön istiyorsan. Ben dönmeyeceğim. Sen amacından vazgeçebilirsin belki, ama benimki İlahî

bir emir olduğu için ben vazgeçemem. Gücüm yerinde olmasa da eminim intikamım için önümü açan ruhlar, gerekli enerjiyi de bahşedeceklerdir." Bu sözlerin ardından yatağından çıkmaya çalıştı, ama takati yetmeyince olduğu yere yığılarak bayıldı.

Kendine gelmesi hayli uzun sürdü ve ben sık sık onu tamamen kaybettiğimi düşündüm. Nihayet gözlerini açtı. Güçlkle nefes alıyor, hiç konuşamıyordu. Doktor ona yatıştırıcı verdi, bize de hastayı rahatsız etmememizi söyledi. Bu arada bana dostumun pek fazla zamanı kalmadığını haber verdi.

Ferman okunmuştu artık. Kederlenmekten ve sabırlı olmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu. Yatağının başucuna oturarak onu izlemeye koyuldum; gözleri kapalı olduğu için uyuduğunu sanmışım, ama birden cılız bir sesle bana hitap ederek, iyice yanına yaklaşmamı istedi ve konuşmaya başladı, "Ne yazık ki çok güvendiğim gücümü artık yitirdim. Yakında öleceğimi hissediyorum, halbuki o, yani can düşmanım ve felaketlerimin sorumlusu belki de hâlâ hayatta. Ömrümün şu son dakikalarında içimi kavuran o öfkeyi ve sonsuz intikam hırsını hâlâ hissettiğimi sanma sakın, Walton, ama düşmanımın ölümünü istemekte haklı olduğumu düşünüyorum. Şu son birkaç günde, geçmişte yaptıklarımı düşünüp durdum ve kendimi çok da suçlayamadım. Hezeyana kapıldığım bir dönemde akıl fikir sahibi bir yaratığa can verdim ve onun mutluluk ve refahını elimden geldiğince sağlamakla yükümlüydüm. Bu benim sorumluluğumdur, ancak onun da ötesinde bir şey vardı; kendi türüme karşı görevlerim benim için daha önemliydi, çünkü orada daha büyük bir mutluluk ya da keder söz konusuydu. Bu düşüncelerin de etkisiyle ilk yaratık için bir eş yaratmayı reddettim ve böyle yaparak iyi de ettim. Yaratık akıl almaz kötülükler ve bencillikler yaptı; sevdiğilerini yok etti, son derece hassas, mutlu ve bilgili varlıkları mahvetmeye adadı kendisini. Üstelik bu intikam açlığının ne zaman sona ereceğini hâlâ bilemiyorum. O sefil yaratığın başkalarını da felakete sürüklememesi için ölmesi gerekiyor. Onu yok etmek benim sorumluluğumdur, ama başarılı olamadım. Daha önce kötü ve bencil duyguların etkisiyle senden yarım kalan görevimi üstlenmeni istedim. Şimdi ise sadece sağduyunun ve doğruluğun sesine kulak vererek bu ricamı yineliyorum;

Ancak senden bu görevi yerine getirmek için ülkeni ve sevdiğilerini terk etmeni isteyemem. Üstelik artık İngiltere'ye döneceğine göre onunla karşılaşma ihtimalin de çok düşük. Fakat bu durumun muhakemesini ve görev bellediğin şeylerin dengesini kurma işini sana bırakıyorum. Benim yargı ve düşüncelerim, yaklaşan ölümümle şimdiden zedelenmiş durum da. Kendi doğrumu sana dayatmak haddime değil çünkü hâlâ tutkularımın etkisi altında olabilirim.

Onun kötülüklerini sürdüreceğ olması beni rahatsız ediyor, ama bu düşünceyi saymazsak, kurtuluşumu beklediğim şu saat, uzun yıllardır yaşadığım tek mutlu saat. Bu dünyadan göçmüş olan sevdiğilerimin suretleri gözlerimin önünden gelip geçiyor ve ben kendimi onların kollarına atmak için sabırsızlanıyorum. Elveda Walton! Mutluluğu huzurda ara ve bilimde, keşifte öne çıkmak gibi masum amaçlarla dahi olsa, kendini hırslara kaptırmaktan kaçın. Yine de neden böyle konuşuyorum ki? Benim ümitlerimin suya düşmüş olması, başkasının başarılı olamayacağı anlamına gelmez."

Konuşurken sesi kısıldıkça kısıldı, nihayet yorgunluktan bitap düşerek konuşamaz oldu. Bundan yarım saat kadar sonra tekrar konuşmayı denedi, ama başaramadı. Elimi hafifçe sıktı ve dudaklarından tatlı bir gülümsemenin ışıltısı gelip geçerken, gözlerini sonsuza kadar yumdu.

Margaret, bu muhteşem insanın zamansız gidişi hakkında ne gibi bir yorum yapabilirim ki? Üzüntümün derinliğini nasıl anlatabilirim? Ne söylersem söyleyeyim yetersiz ve zayıf kalacak. Gözlerimden yaşlar boşalıyor, büyük bir hayal kırıklığı zihnimi bulandırıyor. Ancak yolculuğum İngiltere'ye. Teselliye belki orada bulurum.

Bir şeyler oluyor. Bu sesler de neyin nesi? Vakit gece yansı, hafif bir rüzgâr esiyor ve güvertedeki

nöbetçi ara ara volta atıyor. Yine bir insan sesi duydum, ama bu seferki çok daha boğuk. Frankenstein'ın hâlâ yattığı odadan geliyor. Gidip kontrol etmem lazım. İyi geceler sevgili kardeşim.

Ulu Tanrım! O nasıl bir manzaraydı! Aklıma geldikçe hâlâ başım dönüyor. Ayrıntısıyla anlatmaya gücüm yeter mi, bilemiyorum ancak bu nihai ve olağanüstü felaketten bahsetmezsem şimdiye kadar kaydını tuttuğum hikâye eksik kalacak.

Az önce talihsiz ve muhteşem dostumun cesedinin bulunduğu kamaraya gittim. Kelimelerle ifade edemeyeceğim, devasa ama biçimsiz ve orantısız bir yaratık cesedin üstüne eğilmiş duruyordu. Tabuta bakan çehresi upuzun, karmakarışık buklelerin ardına gizlenmişti fakat mumya rengine ve dokusuna sahip kocaman elini öne doğru uzatmıştı. Geldiğimi duyunca keder ve dehşet dolu haykırışlarına son verdi ve lomboza doğru atıldı. Onun yüzü kadar korkunç bir görüntüyü, öyle bir iğrençlik ve çirkinliği hayatımda görmemiştim. Elimde olmadan gözlerimi yumdum ve bu zalime karşı sorumluluklarımın neler olduğunu anımsamaya çalıştım. Seslenerek gitmemesini söyledim.

Şaşkınlıkla bana bakarak duraksadı. Bir kez daha yaratıcısının cansız bedenine doğru döndüğünde benim varlığımı unutmuş gibiydi. Yüzündeki her ifade ve tüm hareketleri kontrolsüz bir tutkudan doğan vahşi bir öfkeyle tetiklenmiş gibiydi.

“Bu gördüğün de benim kurbanım!” diye haykırdı.- “Günahlarım onun ölümüyle birlikte nihayete erdi; varlığımla doğan sefillikler silsilesinin sonu geldi. Ah, Frankenstein! Yüce gönüllü, fedakâr insan! Şimdi beni bağışlamanı dileysem, ne faydası var? Tüm sevdiklerini mahvederek seni de mahveden kişiyim ben. Ne yazık ki artık bedeni buz kesmiş, bana cevap veremiyor!”

Sesi boğulur gibi oldu ve benim ilk başta hissettiğim, dostumun düşmanını öldürmem konusundaki son dileğini yerine getirme dürtüsü, merak ve acımayla karışık bir duygu yüzünden sekteye uğradı. Heybetli yaratığın yanına yaklaştım, ancak çirkinliği öyle ürkütücü ve tuhaftı ki başımı kaldırıp bir kez daha yüzüne bakmaya cesaret edemedim. Konuşmaya çalıştıysam da nutkum tutuldu. Canavar çılgınca ve kendini suçlamaya yönelik tutarsız birtakım sözler söylemeyi sürdürüyordu. Sonunda, hezeyanına ara verdiği bir anda cesaretimi toplamayı başardım. “Şu anki pişmanlığın göstermelik olmaktan öte değil,” dedim. “Vicdanının sesini dinleseydin ve şeytani intikamını bu raddeye vardırmasan önce pişmanlığın acısına kulak verseydin, Frankenstein şimdi hayatta olurdu.”

“Ne sanıyorsun ki sen?” dedi canavar “Hiç acı çekmedim ya da pişmanlık duymadığımı mı düşünüyorsun?” Cesedi göstererek devam etti, “Görevini yerine getirirken hiç acı çekmedi ki o. Ah, ah! İşlediğim suçların her ânında çektiğim ıstırapın on binde birini bile yaşamadı. Bir yandan pişmanlık duygusu yüreğimi zehirlerken bir yandan da akıl almaz bir bencillik körükledi beni. Clerval'in inlemeleri kulağıma müzik gibi mi geldi sanıyorsun? Kalbim sevgiye ve anlayışa duyarlı yaratılmıştı. Ancak çektiğim acıların kötülük ve nefrete yol açmasıyla birlikte o kalp, senin hayal dahi edemeyeceğin bir ıstırap içinde bu değişikliğin şiddetine dayanamaz hale geldi.

Clerval'ı öldürdükten sonra perişanlık ve yılgınlık içinde İsviçre'ye döndüm. Frankenstein'a acıyordum. Acıma duyduğum bir süre sonra dehşete dönüştü; kendimden tiksinemeye başlamıştım. Ancak onun, yani hem varlığımın hem de akıl almaz acılarımın yaratıcısının mutluluk hayalleri kurduğunu; beni sefalet ve kedere sürüklerken, sonsuza kadar mahrum bırakıldığım duygu ve ihtiraslardan tatmayı arzuladığımı öğrenince hissettiğim aciz bir kıskançlık duygusu ve buruk bir öfke, içimi doymak bilmez bir intikam hissiyle doldurdu. İşte o zaman savurduğum tehdidi hatırladım ve onu gerçekleştirmem gerektiğine karar verdim. Kendimi ölümcül bir eziyete hazırladığımı farkındaydım, ancak tiksindiğim halde karşı koyamadığım bir dürtünün efendisi olmaktan çok, kölesiydim. Fakat Elizabeth öldüğünde, nasıl da kahroldum! Sonu gelmez çaresizliğime isyan ederken duygularımı bir kenara

attım, ıstırabıma boyun eğdim. O andan sonra kötülük benim için iyilik oldu. Bu aşamada tabiatımın bilinçli olarak seçtiğim bir yönüne uyum sağlamaktan başka çarem yoktu. Hain planımı nihayete erdirmek benim için dindirilemez bir tutku haline gelmişti. Şimdi ise olan oldu, biten bitti; işte karşında en son kurbanım."

İlk başta acılı hali dokunmuştu yüreğime ama canavarın etkili konuşma ve ikna kabiliyeti hakkında Frankenstein'ın söylediklerini hatırlayınca ve bakışlarımı bir kez daha dostumun cansız bedenine kaydırınca içimdeki öfke yeniden kabardı. "Seni alçak!" dedim. "Yol açtığın yıkımın ardından buraya gelerek ahlanıp vahlanman pek de güzel. Bir yığın binanın orta yerine bir meşale fırlatıyor, yanıp kül olduklarında ise yıkıntıların arasında oturup feryat figan ediyorsun. Riyakâr iblis! Matemini tuttuğun kişi şimdi hayatta olsa, yine lanet olası intikamına bir hedef, bir yem olacaktı. Merhamet değil senin hissettiğin; ağlayıp sızlanıyorsun, çünkü eziyetlerinin kurbanını artık parmağının ucunda oynatamayacaksın."

"Hayır, hiç de öyle değil, yanılıyorsun," diye sözümü kesti canavar. "Ama tabii maksadımın sana öyle görünmesi normal. Yine de ıstırabımı anlayacak biri değil benim aradığım. Kimsenin anlayışını kazanamam bundan sonra. İlk arayışlarım doğruluk aşkı, mutluluk ve yüreğimden taşan, paylaşmak istediğim sevgi gibi duygulardı. Oysa şimdi doğruluk benim için bir hayalden başka bir şey değil. Mutluluk ve sevgi ise buruk ve tiksinti dolu bir ümitsizliğe dönüştü. Kimden anlayış bekleyebilirim ki? Acılarım sürdükçe onlara tek başıma katlanmaya razıyım, öldüğüm zaman hafızamın tiksinti ve aşağılanmalarla dolu olmasına bir itirazım yok. Bir zamanlar hayallerimi doğruluk, şöhret ve haz gibi şeyler süslerdi. Ve bir zamanlar nasıl olduysa, dış görünüşümü önemsemeyerek, sahip olduğum muhteşem özelliklerden dolayı beni sevecek varlıklarla karşılaşmayı ümit etmişim. Onur ve fedakârlık gibi yüce düşünceler beslemişim. Oysa şimdi, işlediğim suçlar beni en acımasız hayvandan da alçak bir duruma düşürdü. Benimki gibi bir suçluluk, hainlik, kötülük ve sefillik kimsede yoktur. Geri dönüp işlediğim korkunç suçları düşündüğümde, bir zamanlar düşünceleri yüce ve üstün güzellik hayalleriyle, iyiliğin ihtişamıyla dolup taşan kişi olduğuma inanamıyorum. Ama gerçek bu işte; cennetten kovulan melek hain bir şeytana dönüşür. Oysa o Tanrı ve insan düşmanının bile dostları, yardımcıları vardı; bense yapayalnızım."

Frankenstein'ın dostu olduğunu söyleyen sen, günahlarımdan ve talihsizliklerimden haberdar gibisin. Ancak sana anlattıkları içinde benim aciz tutkularla yanıp tükendiğim günler, aylar yoktur eminim. Çünkü onun ümitlerini bir bir yok ederken, kendi arzularımı tatmin edemedim. Coşkun ve tükenmez arzuları bunlar. Sevgiyi ve dostluğu hâlâ hayal ediyor, ama hâlâ dışlanıyordum. Sence bunda hiç mi adaletsizlik yok? İnsanlığın tamamı bana karşı günah işlemişken, suçlu olarak bellenecek tek kişi ben miyim? Neden bir dostu kapısından geri çeviren Felix'ten nefret etmiyorsun? Neden çocuğunun kurtarıcısını öldürmeye çalışan köylüye lanetler yağdırmıyorsun? Hayır efendim, onlar erdemli, kusursuz varlıklar! Zavallı ve yapayalnız ben ise dışlanması, tekmelenmesi, ayaklar altında ezilmesi gereken bir ucubeyim. Bu haksızlığı düşündükçe şimdi bile öfkeden kanım kaynıyor.

Ama alçağın teki olduğum doğru. İyi ve çaresiz insanları katlettim, masumları uykularında boğazladım ve bana ya da başkalarına hiç zarar vermemiş olanları boğdum. Yaratıcımı, insanlar arasında sevgiye, hayranlığa en çok layık olan kişiyi perişan ettim. Şu çaresiz hale düşene kadar bırakmadım peşini.

İşte rengi atmış, buz kesmiş bedeniyle orada uzanmış yatıyor. Benden nefret ediyorsun, ama nefretin kendime karşı hissettiklerimle kıyaslanamaz bile. Yaratılışımı gerçekleştiren ellere bakıyorum; o yaratılışın hayalinin düştüğü yüreği düşünüyorum ve şu ellerin gözlerimle buluşacağı, o hayalin düşüncelerime musallat olmaktan vazgeçeceği ânı hasretle bekliyorum.

Bundan sonra kimseye zararımın dokunmasından korkma. Görevim tamamlandı sayılır. Yaptıklarımın son bulması, zorunlu olanın gerçekleştirilmesi için senin ya da başka birinin değil, benim ölmem gerekiyor. Bu fedakârlığı ağırdan alacağımı sanma sakın. Beni buraya getiren buzdan sala binerek geminden uzaklaşacak, olabildiğince kuzeye gideceğim. Benim gibi birini daha yaratmaya kalkacak bir meraklıya ya da günahkâra ışık tutmasın diye kalıntılarımı kül edeceğim. Öleceğim. Şu an içimi kavuran acıları bir daha asla hissetmeyecek ya da tatmin edilemez ama dinmek bilmez duyguların esiri olmayacağım. Bana can veren artık öldü. Ben de bu dünyadan göçüp gittiğimde ikimize ait anılar zihinlerden hızla silinip gidecek. Güneşi ya da yıldızları bir daha göremeyecek, yanağımda oynaşan rüzgârı hissedemeyeceğim. Ancak ışık, duygular ve hisler kaybolup gittiğinde ulaşabileceğim mutluluğa. Bundan birkaç yıl önce dünyevi görüntülerle ilk karşılaştığımda, yazın tatlı sıcağını hissedip yaprakların hışırtısını, kuşların cıvıltısını duyduğumda ve tüm bildiğim bunlardan ibaretken, ölüm beni ancak ağlatırdı. Şimdi ise tek tesellim oldu. Suçlarımla kirlenmiş, büyük pişmanlıklarla içim parçalanmış haldeyken, huzuru ölümden başka nerede bulabilirim?

Elveda! Ben gidiyorum, sen ise bu gözlerin gördüğü son insan olacaksın. Elveda Frankenstein! Hâlâ hayatta ve benden intikam alma peşinde olsaydın bunu yok oluşumda değil, yaşamımda bulabilirdin. Ama öyle olmadı; daha büyük acılar çektirmemem için beni öldürmeyi amaçladın. Eğer şu anda, vâkıf olamadığım bir surette hâlâ düşünebiliyor ve hissedebiliyorsan, içinde bulunduğum şu durumdan daha büyük bir intikamı arzuluyor olamazsın. Sen de yıkıma uğradın, ama benim acılarım yine de seninkilerden büyüktü, çünkü pişmanlığın sivri uçlu hançeri benim yaralarımı deşmeyi daima sürdürecektir; ta ki ölüm o yaraları bir daha deşilemeyecek şekilde iyileştirene kadar.”

Sonra, “Pek yakında!” diye haykırdı üzgün ama mağrur bir coşkuyla, “Öleceğim ve şu anki hislerim yok olup gidecek, içimi yakan acılar buhar olup uçacak. Cenaze ateşime zaferle atlayacak, kavurucu alevlerin acısıyla coşacağım. Alevler sönecek, küllerimse rüzgârla birlikte denize savrulacak. Ruhum huzur içinde uyuyacak ve o ruh hâlâ hissedebilirse, şimdikilerden çok farklı olacak hislerim. Elveda.”

Bu sözlerle birlikte lombozdan dışarı, geminin yanında duran buzulun üstüne atladı. Çok geçmeden dalgalarla sürüklenip karanlığın içinde, uzaklarda gözden kayboldu.

POETİKA / *Aristoteles* / Çev. Samih Rıfat

AŞK VE GURUR / *Jane Austen* / Çev. Nihal Yeğınobalı

EMMA / *Jane Austen* / Çev. Nihal Yeğınobalı

MANSFIELD PARK / *Jane Austen* / Çev. Nihal Yeğınobalı

EUGÉNIE GRANDET / *Honoré de Balzac* / Çev. Tahsin Yücel

GORIOT BABA / *Honoré de Balzac* / Çev. Tahsin Yücel

İKİ YENİ GELİNİN ANILARI / *Honoré de Balzac* / Çev. Ataç

KİBAR FAHİŞELERİN İHTİŞAM VE SEFALETİ / *Honoré de Balzac* / Çev. Aysel Bora

VADİDEKİ ZAMBAK / *Honoré de Balzac* / Çev. Tahsin Yücel

JANE EYRE / *Charlotte Brontë* / Çev. Nihal Yeğınobalı

UĞULTULU TEPELER / *Emily Brontë* / Çev. Naciye Akseki Öncül

BEYAZLI KADIN / *Wilkie Collins* / Çev. Serim As Özdemir

KARANLIĞIN YÜREĞİ / *Joseph Conrad* / Çev. Erhun Yücesoy

ÜÇ DENİZ ÖYKÜSÜ / *Joseph Conrad* / Çev. Ayça Sabuncuoğlu

DOKTOR ÇEHOV'DAN ÖYKÜLER / *Anton Çehov* / Çev. Mehmet Özgül

ÖYLE BİR HİKÂYE / *Anton Çehov* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

SAYFIYEDE / *Anton Çehov* / Çev. Zeki Başımar

DEĞİRMENİMDEN MEKTUPLAR / *Alphonse Daudet* / Çev. Volkan Yalçıntoklu

TARASCONLU TARTARIN / *Alphonse Daudet* / Çev. Tahsin Yücel

ŞEYTANÎ ÖYKÜLER / *Barbey d'Aurevilly* / Çev. Aysel Bora

MOLL FLANDERS / *Daniel Defoe* / Çev. Nihal Yeğınobalı

BÜYÜK UMUTLAR / *Charles Dickens* / Çev. Nihal Yeğınobalı

İKİ ŞEHRİN HİKÂYESİ / *Charles Dickens* / Çev. Meram Arvas

OUVER TWIST / *Charles Dickens* / Çev. Nihal Yeğınobalı

AMCANIN DÜŞÜ / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

BEYAZ GECELER / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Sabri Gürses

BUDALA / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

İKİZ / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Sabri Gürses

KARAMAZOV KARDEŞLER / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Ayşe Hacıhasarioğlu

TATSIZ BİR OLAY / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

YERALTINDAN NOTLAR / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Ergin Altay

YUFKA YÜREK / *Fyodor Dostoyevski* / Çev. Sabri Gürses

SILAS MARNER / *George Eliot* / Çev. Cem Alpha

BİLİRBİLMEZLER / *Gustave Flaubert* / Çev. Tahsin Yücel
MADAME BOVARY / *Gustave Flaubert* / Çev. Tahsin Yücel
ÜÇ ÖYKÜ / *Gustave Flaubert* / Çev. Samih Rıfat
KIRMIZI ZAMBAK / *Anatole France* / Çev. Tahsin Yücel
GENÇ WERTHER'İN ACILARI / *J.W. von Goethe* / Çev. Nihat Ülner
BİR DELİNİN GÜNCEŚİ / *Nikolay Gogol* / Çev. Mehmet Özgöl
TARAS BULBA / *Nikolay Gogol* / Çev. Mehmet Özgöl
YAŞANMIŞ HİKÂYELER / *Maksim Gorki* / Çev. Ataol Behramoğlu
ÇILGIN KALABALIKTAN UZAK / *Thomas Hardy* / Çev. Nihal Yeğinobalı
KVAİDAN / *Lafcadio Hearn* / Çev. Zeynep Avcı
KIRIK TAŞLAR / *Herakleitos* / Çev. Alova
İLYADA / *Homeros* / Çev. Azra Erhat - A. Kadir
ODYSSEİA / *Homeros* / Çev. Azra Erhat - A. Kadir
BİR İDAM MAHKÛMUNUN SON GÜNÜ / *Victor Hugo* / Çev. Erhan Büyükakıncı
BİR BAŞYAPITIN ÖYKÛSÜ / *Henry James* / Çev. Dost Körpe
WASHINGTON MEYDANI / *Henry James* / Çev. Fatih özğüven
LOCARNO DİLENCİSİ / *Heinrich von Kleist* / Çev. Alev Yalnız
MICHAEL KOHLHAAS / *Heinrich von Kleist* / Çev. Bilge Uğurlar - Türkis Noyan
TEHLİKELİ İLİŐKİLER / *Choderlos de Lados* / Çev. Ataç
ÂŞIK KADINLAR / *D.H. Lawrence* / Çev. Nihal Yeğinobalı
BAKİRE İLE ÇİNGENE / *D.H. Lawrence* / Çev. Tölin Nutku
GÖKKUŐAđI / *D.H. Lawrence* / Çev. Tölin Nutku
OğULLAR VE SEVGİLİLER / *D.H. Lawrence* / Çev. Tölin Nutku
ÖLEN ADAM / *D.H. Lawrence* / Çev. Bilge Karasu
ZAMANIMIZIN BİR KAHRAMANI / *Mihail Lermontov* / Çev. Ölkü Tamer
ÂDEM'DEN ÖNCE / *Jack London* / Çev. Pınar Kür
VAHŐETİN ÇAğRISI - BEYAZDİŐ / *Jack London* / Çev. Seçkin Selvi - Omca A. Korugan
KATIKSIZ SEVGİ / *Jack London* / Çev. Őemsa Yeğin
DEMİR ÖKÇE / *Jack London* / Çev. Erhun Yücesoy
İZLANDA BALIKÇISI / *Pierre Loti* / Çev. Barış Behramoğlu
PRENS / *Niccolö Machiavelli* / Çev. Kemal Atakay
KOMÜNİST MANİFESTO / *Karl Marx - Friedrich Engels* / Çev. Celâl Üster - Nur DeriŐ
BAHÇE PARTİSİ / *Katherine Mansfield* / Çev. Őadan Karadeniz
AY IŞIğI / *Guy de Maupassant* / Çev. Tahsin Yücel
ÖLÜMDEN ACI / *Guy de Maupassant* / Çev. Tahsin Yücel

DÜNYA VATANDAŞI / *O. Henry* / Çev. Püren Özgören

MALTE LAURIDS BRIGGE'NİN NOTLARI / *Rainer Maria Rilke* / Çev. Behçet Necatigil

KIZIL İLE KARA / *Stendhal* / Çev. Ataç

PARMA MANASTIRI / *Stendhal* / Çev. Samih Tiryakioğlu

TOM AMCA'NIN KULÜBESİ / *Harriet Beecher Stowe* / Çev. Tülin Nutku

DİRİLİŞ / *Lev Tolstoy* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

HACI MURAT / *Lev Tolstoy* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

İVAN İLYİÇ'İN ÖLÜMÜ / *Lev Tolstoy* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

KROYÇER SONAT / *Lev Tolstoy* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

POLİKUŞKA / *Lev Tolstoy* / Çev. / Mehmet Özgül

SAVAŞ VE BARIŞ / *Lev Tolstoy* / Çev. Zeki Baştımar

AVCININ NOTLARI / *ivin Turgenyev* / Çev. Nihal Yalaza Taluy

BABALAR VE OĞULLAR / *ivan Turgenyev* / Çev. Ayşe Hacıhasanoğlu

DE PROFUNDIS / *Oscar Wilde* / Çev. Roza Hakmen

DORIAN GRAY'İN PORTRESİ / *Oscar Wilde* / Çev. Nihal Yeğınobalı

MÜRVER AĞACI / *Oscar Wilde* / Çev. Suat Ertüzün

GERMİNAL / *Emile Zola* / Çev. Volkan Yalçıntoklu

NANA / *Emile Zola* / Çev. Samih Tiryakioğlu

SUÇLUYORUM / *Emile Zola* / Çev. Tahsin Yücel

TÛTİNÂME / Çev. Behçet Necatigil

1. Samuel Taylor Coleridge'in (1772-1834) en ünlü baladı olan "Yaşlı Gemicinin Ezgisi". "Pus ve kar diyarına" sözleri de aynı şiirden alıntıdır. (Y.N.)
2. "Hiddetle titreyen köleler." Bu tanım, XIX. yüzyılın İlk yarısında Avusturya yönetimindeki Milanolular için kullanılmıştır. (Ç.N.)
3. Bellerive, Coligny yakınlarında. Laman Gölü'nün güney ucunda eski bir semttir. Belrive, Dr. Frankenstefn'in verdiği addır. (Y.N.)
4. Fen bilimlerine, özellikle de fiziğe XVIII. yüzyılda yerilen ad. (Ç.N.)
5. Comelius Agrippa (1486-1535). Büyücü ve Kabalist (Y.N.)
6. Paracelsus (1493-1541). Asıl adı Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim olan, simya yöntemiyle insanların anasız ve babasız üreyebileceğini savunan gezgin Alman hekim ve simya bilgini. (Y.N.)
7. Aziz Albertus Magnus (1193/1206 arasında-1280). Doctor Unversalls (Lat. Evrensel Bilgin) olarak da bilinen, Alman piskopos ve düşünür. Aquino'lu Aziz Tommaso'nun hocası olan Albertus, bitkilerin yaşamını ve insan beynini İncelemiş, söylentiye göre sorulara cevap verdiği iddia edilen madenî bir kafa İmal etmiştir. (Y.N.)
8. Binbir Gece Masalları'nın Gemicisi Sinbad kitabında yer alan "Sinbad'ın Dördüncü Yolculuğu" bölümüne gönderme yapıyor. (Y.N.)
9. Coleridge'in "Yaşlı Gemicisi"sinden. (Ç.N.)
10. İngiliz yazar Oliver Goldsmith'in İki ciltlik romanı. (Y.N.)
11. Ay (Yazarın notu)
12. John Milton'ın. Kayıp Cennet adlı yapıtında, Cehennem'in başkentine verdi# ad. (Y.N.)
13. Wordsworth'ön "Tintam Abbey" (TIntern Manastırı) adlı yliiından. (Ç.N.)
14. Charles'ın muhalifi devlet adamı. (Y.N.)

[15.](#)(Fr.) Sıla hasreti. (Ç.N.)